

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI NACIONALNE POLITIKE ZA
PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA 2006.-2010.**

u 2009. i 2010. godini

Zagreb, srpanj 2011.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. IZVJEŠĆE O PROVEDBI NACIONALNE POLITIKE ZA PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA 2006.-2010. u 2009. i 2010. godini	7
3. ZAKLJUČNA NAPOMENA	31
4. PRILOG – IZVJEŠĆA O PROVEDBI MJERA OD STRANE NOSITELJA MJERA, PREMA PODRUČJIMA DJELOVANJA I CILJEVIMA	34
I. LJUDSKA PRAVA ŽENA	34
1.1. Unaprijediti ljudska prava žena dosljednim provođenjem međunarodnih instrumenata za njihovu zaštitu	34
1.2. Provoditi trajne i sustavne kampanje radi uklanjanja svih oblika spolne diskriminacije i podizanja svijesti javnosti o kršenju ljudskih prava žena	42
1.3. Unaprijediti društveni položaj žena pripadnica nacionalnih manjina i žena s invaliditetom	52
1.4. Ukloniti diskriminaciju Romkinja u cjelokupnom društvu i unutar njihovih zajednica, uz provedbu aktivnosti i programa za jačanje svijesti o poštivanju njihovih ljudskih prava te praćenje/analizu položaja Romkinja radi procjenjivanja utjecaja politike i programskih mjera	58
1.5. Unaprijediti načine suzbijanja i uklanjanja diskriminacije temeljene na spolnoj orijentaciji	64
1.6. Unaprijediti osiguranje dostupnosti pravde i pravne zaštite ženama u slučajevima povrede njihovih prava i razviti metodologiju prikupljanja podataka o broju i vrstama tužbi za diskriminaciju, podnesenih sudovima i ostalim mehanizmima za tužbe te o njihovom ishodu, uz aktivnosti usmjerene ka podizanju svijesti žena o korištenju mehanizama pravne zaštite	65
1.7. Osigurati provedbu antidiskriminacijskog zakonodavstva uz procjenjivanje njegovih učinaka, kvalitete i stupnja provedivosti pojedinih zakonskih odredbi i drugih propisa	67
1.8. Postići integraciju rodne perspektive u sigurnosnu politiku zemlje te promicati primjenu Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti UN-a i obveza iz Pekinške platforme	69

II. JEDNAKE MOGUĆNOSTI NA TRŽIŠTU RADA	77
2.1. Uskladiti nacionalno zakonodavstvo s pravnom stečevinom Europske unije za poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje, iz područja jednakih mogućnosti	77
2.2. Smanjiti nezaposlenost i ukloniti sve oblike diskriminacije žena na tržištu rada	78
2.3. Osnažiti žensko poduzetništvo	88
2.4. Osigurati stvarne jednake mogućnosti za žene i muškarce na tržištu rada djelotvornom primjenom radnog zakonodavstva i poticanjem žena na uporabu postojećih mehanizama za tužbe u slučajevima diskriminacije na tržištu rada	95
2.5. Jačati i promicati mjere koje omogućavaju usklađivanje obiteljskih i profesionalnih obveza, uključujući podizanje svijesti o jednakoj raspodjeli kućanskih i obiteljskih poslova između muškaraca i žena	99
III. RODNO OSJETLJIVO OBRAZOVANJE	105
3.1. Uvesti rodno osjetljiv odgoj i obrazovanje u cjelokupni obrazovni sustav, uz uklanjanje rodnih stereotipa iz udžbenika i nastavnih planova i programa te sustavnu edukaciju o ravnopravnosti spolova za nositelje/nositeljice procesa na svim razinama sustava	105
3.2. Postići spolnu ravnotežu u odabiru područja obrazovanja u srednjim školama i visokoškolskim ustanovama	110
3.3. Omogućiti stjecanje znanja o pitanjima ravnopravnosti spolova na akademskoj razini te poticati znanstvena istraživanja radi utvrđivanja stanja, praćenja provedbe i vrednovanja učinaka politike ravnopravnosti spolova na svim razinama javnog i privatnog života	112
IV. RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA	117
4.1. Postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama	117
4.2. Postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena pri imenovanju u državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave), druge pravne osobe s javnim ovlastima i upravne odbore javnog sektora na državnoj i lokalnoj razini	129
V. NASILJE NAD ŽENAMA	133
5.1. Ukloniti sve oblike obiteljskog nasilja uz unapređenje zaštite žrtava obiteljskog nasilja	133
5.2. Ukloniti sve oblike nasilja nad ženama	138
5.3. Razviti svijest za sve oblike nasilja nad ženama kod javnih djelatnika/djelatnica, osoblja odgovornog za provođenje zakona, sudaca/sutkinja, zdravstvenih i socijalnih radnika/radnica (edukacija)	161

VI. ŽENE I ZDRAVLJE.....	167
6.1. Unaprijediti metodologiju rada na području statističkih pokazatelja zdravstvenog stanja žena.....	167
6.2. Uvesti učinkoviti sustav prevencije i ranog otkrivanja zloćudnih tumora (dojke, vrata maternice i debelog crijeva).....	167
6.3. Unaprijediti mjere za očuvanje reproduktivnog zdravlja žena te promicati razumijevanje i potrebu zaštite njihovih reproduktivnih i seksualnih prava.....	174
6.4. Smanjiti učestalost spolno prenosivih bolesti.....	177
6.5. Podići razinu zaštite i očuvanja zdravlja na radu, osobito psihičkog zdravlja žena.....	182
VII. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI I NAČINI PROVEDBE.....	184
7.1. Osnažiti mehanizme za provedbu ravnopravnosti spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini i unaprijediti njihovo koordinirano djelovanje.....	184
7.2. Promicati ravnopravnost žena i muškaraca u općinama, gradovima i županijama uvođenjem načela ravnopravnosti na lokalnu razinu, uz osnivanje i osnaživanje lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova.....	192
7.3. Uvođenje rodno osjetljive politike u medije.....	201
7.4. Uvesti upravljanje proračunskim sredstvima prema spolu i razviti metodologiju prikupljanja statističkih podataka, uz pripadajuća rodna istraživanja.....	207

1. UVOD

Sukladno članku 18. *Zakona o ravnopravnosti spolova* („Narodne novine“, broj 82/2008.) Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Ured) svake dvije godine izvještava Vladu Republike Hrvatske o provedbi nacionalne politike.

Vlada Republike Hrvatske prihvatila je u veljači 2010. godine *Izješće o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine* koje je dostupno javnosti putem internetskih stranica Ureda www.ured-ravnopravnost.hr.

Slijedom navedene obveze Vladi Republike Hrvatske podnosi se i *Izješće o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u 2009. i 2010. godini* (u daljnjem tekstu *Izješće*).

Ured za ravnopravnost spolova je u navedenom izvještajnom razdoblju dostavljao izvješća o provedbi mjera iz *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* („Narodne novine“ br., 114/2006.) i temeljem ispunjavanja međunarodnih obveza i obveza u pregovaračkom procesu za pristupanje Europskoj uniji (u daljnjem tekstu EU). U okviru obveza u procesu pridruživanja EU Ured je 2009. godine izradio *Izješće o provedbi mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* za potrebe izvještavanja Europske komisije vezano za pregovaračko poglavlje 19. „Socijalna politika i zapošljavanje“. Izrađeno je i *Izješće o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.*, vezano za pitanja antidiskriminacije za potrebe V. sastanka Pododbora za istraživanje, tehnološki razvitak i socijalnu politiku u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Redovito su Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija dostavljani različiti prilozi i izvješća za potrebe održavanja redovitih sastanaka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i njegovih pododbora, kao i polugodišnji prilozi za „*Samoprocjenu o napretku RH u procesu pristupanja EU*“. 2009. godine izrađen je i dio *Nacionalnog programa za pristupanje Europskoj uniji* u dijelu Politički kriteriji - Ravnopravnost spolova te prilozi za izradu *Programa Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine EU* za 2010. i 2011. godinu.

Nakon zatvaranja pregovora u poglavlju 19. Socijalna politika i zapošljavanje krajem 2009. god. nastavilo se s izvještavanjem putem tzv. „monitoring tablice“ kojima se uvela obveza dostavljanja ažuriranih podataka o postignućima, poduzetim akcijama i planiranim

aktivnostima vezanim uz provedbu *Nacionalne politike* i djelovanja pravobraniteljice za ravnopravnost spolova kao nezavisnog tijela.

Europska komisija je u svom posljednjem *Izvešću o napretku Republike Hrvatske* u pristupanju EU za 2010. godinu ocijenila da je općenito postignut dobar napredak u području ravnopravnosti spolova, ženskih prava i primjeni načela jednakih mogućnosti. Istaknut je i napredak ostvaren u provedbi *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.- 2010.*, nastavku aktivnosti na osvještavanju javnosti o ravnopravnosti spolova te uvođenju rodne dimenzije u javne politike i antidiskriminacijsko zakonodavstvo.

U ovom *Izvešću* donosimo sažet pregled provedbe mjera i najvažnijih postignuća u 2009. i 2010. godini uz *Prilog* koji sadrži detaljan opis provedbe svake pojedine mjere temeljem dostavljenih očitovanja njihovih nositelja i sunositelja.

Strateški okvir i akcijski plan djelovanja *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* (u daljnjem tekstu *Nacionalne politike*) sadržavali su ukupno 30 ciljeva i 144 mjere u sljedećim osnovnim kritičnim područjima: Ljudska prava žena, Jednake mogućnosti na tržištu rada, Rodno osjetljivo obrazovanje, Ravnopravnost u području odlučivanja, Nasilje nad ženama, Zdravlje žena te Institucionalni mehanizmi i načini provedbe.

Za provedbu mjera iz *Nacionalne politike* bilo je zaduženo ukupno 43 nositelja, većinom tijela državne uprave, drugih državnih tijela i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ured za ravnopravnost spolova bio je nositelj i sunositelj najvećeg broja mjera (ukupno 60), a nadležan je i za nadzor provedbe *Nacionalne politike*.

Za utvrđivanje napretka u provedbi *Nacionalne politike* u 2009. i 2010. godine, Ured je od nositelja mjera zatražio izvješća o njihovoj provedbi u navedenom razdoblju. Izvješća su dostavljana od ožujka do prosinca 2010. godine. Svi nositelji mjera dostavili su izvješća uključivši 18 županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova (osim Povjerenstava za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske, Osječko-baranjske i Šibensko-kninske županije).

Ističemo da su detaljni podatci o provedbi mjera čiji se rok provedbe odnosi na prvo izvještajno razdoblje uvršteni u ranije *Izvešće o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine*. Ovo *Izvešće* sadržava izvještaje o mjerama s rokom provedbe u 2009. i 2010. godini kao i podatke o provedbi mjera s trajnim rokom provedbe. Potrebno je naglasiti da se značaj dio

mjera provodio i nakon zadatog roka što predstavlja dodanu vrijednost i važan indikator uspješnosti provedbe *Nacionalne politike* u prethodnom petogodišnjem razdoblju.

2. IZVJEŠĆE O PROVEDBI NACIONALNE POLITIKE ZA PROMICANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U 2009. I 2010. GODINI

U izvještajnom razdoblju proveo se veliki broj planiranih mjera *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.*, unutar svih sedam programskih područja akcijskog plana djelovanja. Provedene aktivnosti rezultirale su daljnjim povećanjem osviještenosti javnosti o rodnoj diskriminaciji i unaprjeđivanjem antidiskriminacijskog zakonodavstva, donošenjem novih, važnih strateških dokumenata, provedbom kampanja u području suzbijanja nasilja, političke participacije žena i zdravlja žena, jačanjem suradnje s nevladinim udrugama, osnaživanjem institucionalnih mehanizama na državnoj i lokalnoj razini te daljnjim razvojem statističke metodologije i rodnih istraživanja.

I. LJUDSKA PRAVA ŽENA

U području unaprjeđivanja ljudskih prava žena i podizanja svijesti javnosti o rodnoj diskriminaciji i antidiskriminacijskom zakonodavstvu državna tijela, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova i nevladine udruge, često u međusobnoj suradnji, održali su čitav niz različitih konferencija, okruglih stolova, seminara, tribina, javnih rasprava, kampanja, radionica i drugih promidžbenih akcija na nacionalnoj i lokalnoj razini o čemu je iscrpno izvješteno u analizi provedbe pojedinih mjera.

S istim ciljem nastavljeno je prevođenje, tiskanje i distribuiranje najvažnijih nacionalnih i međunarodnih dokumenata u ovome području te je Vladin ured za ravnopravnost spolova tijekom 2009. i 2010. godine tiskao 6 novih naslova u nakladi od 9.300 primjeraka uključujući i treće izdanje *UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena* u nakladi od 2000 primjeraka. Treće izdanje *Konvencije* tiskano je povodom 30. obljetnice donošenja *Konvencije* čije je svečano obilježavanje organizirao Ureda za ravnopravnost spolova u suradnji s UNDP - Programom Ujedinjenih naroda za razvoj 18. prosinca 2009. god. u Zagrebu.

Tiskano je i 21.250 letaka, od čega 11000 s tekstom *Zakona o ravnopravnosti spolova*. Svi navedeni materijali kontinuirano su dostavljani zainteresiranim dionicima - državnim tijelima, županijskim/lokalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, nevladinim

udrugama, političkim strankama, fakultetima, knjižnicama i dr., a dostupni su i na Internet stranicama Ureda.

U Sisku je u veljači 2010. godine održan međunarodni seminar *Ženska prava u Europi: novi demokratski izazovi* u organizaciji Europske mreže naprednih lokalnih vlasti i vijećnika (REALPE), Europske feminističke inicijative (IFE) i Agencije lokalne demokracije Sisak, a u svibnju 2010. god. međunarodna konferencija *Ljudska prava žena - Razvoj na međunarodnoj i nacionalnoj razini 30 godina nakon usvajanja UN-ove Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena* u suorganizaciji Ureda za ravnopravnost spolova i Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“.

Vežano uz analizu usklađenosti i primjene nacionalnog zakonodavstva i politika u odnosu na međunarodne dokumente redovito su dostavljana izvješća o provedbi mjera *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* za potrebe izvještavanja Europske komisije vežano za poglavlje 19. pregovora o pristupanju RH EU „Socijalna politika i zapošljavanje“, kao i za potrebe izvještavanja o provedbi obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju odnosno Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje te Pododbora za istraživanje, tehnološki razvitak i socijalnu politiku i Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost. Ovo pregovaračko poglavlje zatvoreno je krajem 2009. godine pri čemu je EU u *Zajedničkom stajalištu* zaključila da su zahtjevi za zatvaranje poglavlja vežani uz donošenje novog *Zakona o ravnopravnosti spolova* ispunjeni te da je hrvatsko zakonodavstvo u području jednakih mogućnosti usklađeno s pravnom stečevinom

Nastavljeno je izvještavanje EU o napretku koji se čini u zatvorenim poglavljima pregovora putem tzv. monitoring tablica kojima se uvela obveza osiguravanja daljnjih ažuriranih podataka o postignućima, poduzetim akcijama i planiranim aktivnostima vežanim uz provedbu *Nacionalne politike* i djelovanja pravobraniteljice za ravnopravnost spolova kao nezavisnog tijela. Slijedom svega navedenog donošenje nove *Nacionalne politike* za razdoblje od 2011. do 2015. godine uključeno je u vladin *Program provedbe pravne stečevine Vlade Republike Hrvatske za 2011. godinu.*

Hrvatska je sudjelovala u programu Zajednice - Programa za zapošljavanje i socijalnu solidarnost PROGRESS i to provedbom projekta "Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada" (2009-2010) u okviru I. komponente PROGRESS-a *Zapošljavanje* kojeg je nositelj bio Hrvatski zavod za zapošljavanje kao i projektom Ureda za ljudska prava, Ureda

pučkog pravobranitelja i Centra za mirovne studije pod nazivom „Potpora provedbi *Zakona o suzbijanju diskriminacije*“ u okviru kojeg je provedena nacionalna kampanja.

Potrebno je istaknuti i *Izješće o napretku u provedbi Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje (1995) i Rezultata Dvadeset i treće posebne sjednice Generalne skupštine (2000) u svrhu priprema za Globalni pregled o napretku Peking +15*, u kojemu su date informacije o poduzetim naporima i postignutom napretku od posljednjeg pregleda i procjene iz 2005. godine do 2009. godine i koje je 2009. godine dostavljeno Uredu izvršnog tajnika UN-ove Gospodarske komisije za Europu (UN Economic Commission for Europe - UNECE). Osim navedenog redovito su se dostavljala izvješća i Upravnom odboru za ravnopravnost spolova Vijeća Europe o provedbi *preporuka* VE o zaštiti žena od nasilja i uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju, a njihovi prijevodi na hrvatskom jeziku uvršteni su na internet stranice VE.

Predstavnici i predstavnice nevladinih udruga uključivali su se u rad različitih radnih skupina i drugih radnih tijela pri tijelima državne uprave. Ministarstva, Vladini uredi kao i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave redovito, putem javnih natječaja, financirali su njihove projekte. U izvještajnom razdoblju financirano je nekoliko stotina projekata nevladinih udruga aktivnih u području ravnopravnosti spolova. Financijski su se podupirale i druge aktivnosti udruga, a pojedini projekti provodili i u partnerstvu.

Vladin Ured za udruge kao i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva redovito su objavljivali izvješća sa sustavnim pregledom financiranja udruga od strane državne i lokalne vlasti.

Velikim brojem različitih aktivnosti provođene su i mjere usmjerene ka podizanju svijesti javnosti o ljudskim pravima žena povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena, kao i obilježavanjem dana posvećenih pojedinim ciljanim skupinama. Posebno se u izvještajnom razdoblju bilježi napredak vezan uz obilježavanje Svjetskog dan seoskih žena – 15. listopada. Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja i Ured za ravnopravnost spolova su 13. listopada 2009. godine u hotelu „Jezero“ na Plitvičkim jezerima organizirali konferenciju pod nazivom „Položaj žena u ruralnim područjima Republike Hrvatske“, a od 17. do 18. studenog 2010. godine u Zagrebu je pod pokroviteljstvom Vlade RH Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u suradnji s Uredom za tehničku pomoć i razmjenu informacija Opće uprave za proširenje Europske unije (TAIEX) organiziralo 1. međunarodni znanstveni skup „Status i uloga žene u ruralnim područjima“.

Održan je znatan broj okruglih stolova i tribina i drugih akcija o položaju žena s invaliditetom, a Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH krajem 2009. godine u okviru projekta „Položaj žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj“ financiranog od strane Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi provela je empirijsko istraživanje o položaju žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj u svim županijama.

U 2009. godini održano je više seminara o osposobljavanju mladih Romkinja i Roma. Sudionici i sudionice seminara su upoznati o načinu vođenja udruga, izradi projekata, te uključivanju u provedbu *Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015.* Na seminaru su također bile prezentirane teme o *Nacionalnoj politici za promicanje ravnopravnosti spolova i UN Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena.* Predstavljeno je istraživanje „Život Romkinja u Hrvatskoj s naglaskom na pristup obrazovanju“ koje je proveo Institut za društvena istraživanja u Zagrebu u suradnji s Udrugom žena Romkinja „Bolja budućnost“ Zagreb. Ured za ravnopravnost spolova je podržao kampanju „Stop maloljetnim brakovima i prodaji djece“ koju je tijekom 2010. godine pokrenula Udruga žena Romkinja „Bolja Budućnost“. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa trajno provodi mjere stipendiranja učenica i studentica romske nacionalne manjine uz registrirani porast broja stipendija, a Hrvatski zavod za zapošljavanje je u okviru *Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2009. - 2010.* osigurao sredstva za zapošljavanje i osposobljavanje osoba romske nacionalne manjine prema *Nacionalnom programu za Rome*.

Pravosudna akademija je tijekom 2009. i 2010. godine održala radionice i seminare za edukaciju i podizanje svijesti državnog odvjetništva i sudstva o antidiskriminacijskom zakonodavstvu.

U svrhu promicanja Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti UN-a Vlada Republike Hrvatske je 2010. god. donijela Odluku o osnivanju Radne skupina za izradu prijedloga Nacionalnog akcijskog plana provedbe rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda: 1325 (2000) o položaju žena, miru i sigurnosti, 1820 (2008) o uklanjanju spolno utemeljenog nasilja u oružanim sukobima, 1888 (2009) o borbi protiv seksualnog nasilja nad ženama i djecom u oružanim sukobima i 1889 (2009) o ulozi žena i njihovim potrebama u izgradnji mira nakon oružanih sukoba.

U organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Uprave za multilateralne poslove, u sklopu hrvatskog predsjedanja Američko-jadranskom poveljom, uz

obilježavanje 10-te godišnjice Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1324 održana je međunarodna konferencija „Žene, mir i sigurnost“ u Zagrebu travnja 2010. godine.

U Hrvatskoj je 2009. godine, iste godine kad i u Europskoj uniji, provedeno prvo istraživanje o odnosu javnosti prema rodnoj diskriminaciji. Usporedba rezultata istraživanja „Percepcija, iskustva i stavovi o rodnoj diskriminaciji u RH“ i rezultata posebnog istraživanja Eurobarometra „Ravnopravnost spolova u EU 2009. godine“ ukazuje na podudarnost stavova građanstva zemalja Europske unije i Republike Hrvatske u odnosu na pitanje ravnopravnosti spolova. Od ukupno ispitanih osoba 62% u EU i 58% u Hrvatskoj smatra da žene i muškarci nisu ravnopravni. Istovremeno, 64% ispitanih u EU i 59% u Hrvatskoj misli da je u posljednjem desetljeću postignut napredak i da je diskriminacije po spolu manje nego prije desetak godina.

Opširne informacije o svim navedenim aktivnostima poduzetim s ciljem promicanja i zaštite ljudskih prava žena, uz pripadajuće dokumente, istraživanja i analize, osim u prilogu ovog *Izvješća* dostupne su na Internetskim stranicama Ureda za ravnopravnost spolova (www.ured-ravnopravnost.hr), pravobraniteljice za ravnopravnost spolova (www.prs.hr), Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, drugih tijela državne uprave i nevladinih udruga.

II. JEDNAKE MOGUĆNOSTI NA TRŽIŠTU RADA

Nacionalno zakonodavstvo usklađeno je s pravnom stečevinom EU za poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje, iz područja jednakih mogućnosti, te je time u potpunosti proveden navedeni cilj *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* u ovom tematskom području. Pregovaračko poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje privremeno je zatvoreno u prosincu 2009. god. Prema ocjeni EU, navedenom u *Zajedničkom stajalištu EU* za ovo poglavlje, donošenjem *Zakona o ravnopravnosti spolova* u srpnju 2008., dovršeno je usklađivanje zakonodavstva na području pristupa zapošljavanju, stručnog usavršavanja i napredovanja u zvanju, te uvjeta rada, dobivanja i nabave roba i pružanja usluga, jednakosti plaća, profesionalnog socijalnog osiguranja i tereta dokazivanja čime su ispunjeni uvjeti mjerila za zatvaranje vezani uz donošenje novog *Zakona o ravnopravnosti spolova* s obzirom na usklađivanje hrvatskog zakonodavstva u području jednakih mogućnosti s pravnom stečevinom EU. Novi *Zakon o radu* Hrvatski sabor donio je 4.12.2009. („Narodne novine“, br. 149/2009.). Zakon je stupio na snagu 1.1. 2010. godine. U cilju postizanja potpunog usklađivanja nacionalnog radnog zakonodavstva s pravnom

stečevinom EU *Zakonom o radu* uskladili su se radno pravni instituti s direktivama EU, uključujući i usklađenost glede primjene načela ravnopravnosti muškaraca i žena s obzirom na mogućnost zapošljavanja, stručnog osposobljavanja i napredovanja te na radne uvjete i provedbe načela jednakih mogućnosti i jednakoga postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja.

S ciljem smanjivanja nezaposlenosti, uklanjanja svih oblika diskriminacije žena na tržištu rada i podizanja svijesti javnosti o neprihvatljivosti rodne diskriminacije na tržištu rada poduzimane su brojne ciljane aktivnosti uključujući provedbu relevantnih znanstvenih istraživanja i donošenje sektorskih politika, a značajno poboljšanje zabilježeno je na području usklađivanja objavljenih natječaja za zaposlenje s odredbama *Zakona o ravnopravnosti spolova*.

Istraživanje o „*Percepciji, iskustvima i stavovima o rodnoj diskriminaciji u Republici Hrvatskoj*“ uključilo je i ispitivanje o ravnopravnosti spolova na tržištu rada. Rezultati su pokazali da su žene svjesnije neravnopravnosti na poslu nego muškarci, osobito kada se radi o njihovom težem napredovanju, dobivanju manje plaće za posao jednake vrijednosti, podcjenjivanju ženskih sposobnosti u poslu i dobivanju otkaza. Pokazalo se i da žene imaju više iskustava rodne diskriminacije na poslu i to u pogledu manje plaće, odbijanja zapošljavanja, uskraćenog napredovanja, uvredljivih komentara i seksualnog uznemiravanja.

Nakon što je 2008. godine Hrvatska po prvi puta dobila *Nacionalnu klasifikaciju zanimanja* (»Narodne novine«, br. 111/98.) koja sva zanimanja iskazuje u ženskom i muškom rodu i ranije donesenog *Pravilnika o jedinstvenim standardima i mjerilima za određivanje naziva i opisa radnih mjesta u državnoj službi* ("Narodne novine", broj 116/2007.), u svibnju 2010. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je *Uredbu o klasifikaciji radnih mjesta u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi* ("Narodne novine", broj 74/2010.), kojom se utvrđuje klasifikacija radnih mjesta službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Člankom 2. te *Uredbe* kod donošenja rješenja o rasporedu, odnosno imenovanju, koristi se naziv radnog mjesta u muškom ili ženskom rodu. Na taj je način pravna i terminološka primjena mjere kojom se propisuje upotreba i ženskog i muškog roda nazivlju zanimanja osigurana i u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedene promjene znatan su doprinos suzbijanju stereotipa o muško-ženskim ulogama na tržištu rada i uklanjanju jezične rodne diskriminacije.

U izvještajnom razdoblju nastavljeno je sa sustavnim prikupljanjem statističkih podataka i objedinjavanjem pokazatelja razlika između muškaraca i žena u sustavu socijalne sigurnosti i na tržištu rada. Hrvatski zavod za zapošljavanje (u daljnjem tekstu HZZ) statističke podatke razvrstane po spolu redovito prikazuje na svojim internetskim stranicama i objavljuje u svojim specijaliziranim publikacijama i priopćenjima. U nizu nepravilnosti koje je Državni inspektorat našao u obavljenim nadzorima kod poslodavaca, značajno je istaknuti veću zastupljenost žena u broju oštećenih temeljem nezakonitog prekovremenog rada (53,6% u 2009. i 54% u 2010.) i temeljem uskraćenog prava na korištenje godišnjeg odmora (69,2% u 2009. i 67,2% u 2010. godini). Inspektori rada su zbog utvrđenih propusta u provođenju mjera zaštite na radu vezanih uz rad žena protiv poslodavaca i poslodavki podnijeli na godišnjoj razini oko 180 rješenja o otklanjanju nedostataka, 180 rješenja o zabranama te 250 optužnih prijedloga zbog počinjenih prekršaja.

U 2009. godini kao i u 2010. postotno povećanje nezaposlenosti bilo je veće kod muškaraca (27,7%) nego kod žena (6,1%). Time je nastavljeno povećanje udjela muškaraca u ukupnom broju nezaposlenih s 40,7% u 2009. godini na 45,2% u 2010, dok se udio žena smanjio s 59,3% na 54,8%. Što se tiče trajanja nezaposlenosti prema spolu, u 2010. godini udio dugotrajno nezaposlenih muškaraca (preko jedne godine) u ukupnom broju nezaposlenih muškaraca iznosio je 41,6%, a udio dugotrajno nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih žena 49,5%. Važno je istaknuti da je kao ključni prioritet u *Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja 2009.-2010.* izdvojeno povećanje razine zapošljivosti i stope participacije žena primarne dobne skupine nižeg ili neadekvatnog obrazovanja, žena žrtava nasilja, dugotrajno nezaposlenih, neaktivnih te pripadnica nacionalnih manjina. U odnosu na 2009., kad je udio žena u ukupnom broju uključenih osoba u mjere poticanja zapošljavanja iznosio 46,2%, u 2010. godini udio žena povećan je i iznosio je 49,9%. U većini programa prisutna je podjednaka zastupljenost oba spola. Odstupanje i niža zastupljenost žena zamijećeni su samo u programima obrazovanja za poznatog poslodavca gdje se radi o obuci na radnom mjestu i poslovima u prerađivačkoj industriji i graditeljstvu s dominantno muškom radnom snagom. Istovremeno veća zastupljenost žena uočena je pri provedbi mjere „stručno osposobljavanje za rad“ u kojoj je kriterij za izbor programa bio vezan za razinu obrazovanja odnosno najmanje završenu srednju školu. HZZ kontinuirano provodi i standardizirane radionice koje su usmjerene na povećanje kompetencija, motivacije i vještina aktivnog traženja posla nezaposlenih žena, posebno žena nižeg i/ili neadekvatnog obrazovanja. U

2009. godini 16.380 žena (72,2%), a u 2010. godini 22.452 žene (60,9%) sudjelovalo je u radionicama, dok je u aktivnostima grupnog informiranja i individualnog savjetovanja bio uključen podjednak broj muškaraca i žena.

Hrvatski zavod za zapošljavanje razvio je grant shemu za projekt „Žene na tržištu rada“ u okviru Operativnog programa *Razvoj ljudskih potencijala*, IV. komponente Instrumenta pretprijetne pomoći IPA u iznosu od 2.017.480 eura kojom je podržan niz projekata usmjerenih uključivanju na tržište rada žena koje su suočene s posebnim teškoćama pri zapošljavanju, a provode se u velikom broju hrvatskih županija. U okviru istog projekta 1.000.000 eura namijenjeno je ugovoru o pružanju usluga namijenjenih analizi stanja i preporukama za unaprjeđivanje politika i programa u tom području. Tijekom 2009. i 2010. godine HZZ je proveo i projekt "Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada", u sklopu programa Zajednice: Programa za zapošljavanje i socijalnu solidarnost – PROGRESS. U okviru ovog projekta izrađen je "Priručnik dobre prakse za borbu protiv diskriminacije i promicanje raznolikosti na tržištu rada" i "Smjernice za promicanje raznolikosti i borbu protiv diskriminacije na tržištu rada". Provedene su i različite edukacije poslodavaca i poslodavki o primjeni antidiskriminacijskih mjera jer je nekoliko istraživanja pokazalo da većina građanstva nije upoznata s osnovnim antidiskriminacijskim zakonodavstvom te pravima i obvezama koje odatle proizlaze. Krajem 2010. godine ustanovljen je „help desk“ za podršku poslodavcima u cilju suzbijanja diskriminacije.

Pokrenute su aktivnosti za poboljšanje položaja žena na selu te je Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, uz organiziranje međunarodnih konferencija na ovu temu, 2009. izradilo anketni upitnik o položaju, svijesti i potrebama seoskih žena u Republici Hrvatskoj te pokrenulo provedbu istraživanja "101 pitanje za seosku ženu" u svim županijama Republike Hrvatske.

U proteklom razdoblju učinjen je značajan napredak u području osnaživanja ženskog poduzetništva. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je slijedom obveza provedbe *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. – 2010.* pokrenulo izradu *Strategije razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2013.* godine, koju je Vlada Republike Hrvatske donijela u ožujku 2010. godine. Treba istaknuti da je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja koja je donijela zasebnu strategiju u ovom području. Sukladno ovoj strategiji poduzetništvo žena poticano je kroz sve projekte iz *Operativnog*

plana poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2009. i 2010. godinu. U Projektu „Poduzetništvo žena“ za 2009. godinu odobreno je 278 zahtjeva u iznosu od 4,5 milijuna kuna, dok je za 2010. godinu odobren 1.001 zahtjev u iznosu od 10.540.000 milijuna kuna. Poduzetnice se također financiraju i na osnovi ostalih poticajnih projekata Ministarstva gospodarstva rada i poduzetništva, kao što su to: Obrazovanje u obrtništvu, Obrazovanje za poduzetništvo, Poduzetničke potporne institucije, Promidžba poduzetništva i dr. Vezano uz praćenje poduzetničke aktivnosti žena, treba napomenuti da se obrtni registar te Registar potpora malom gospodarstvu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva vode po rodnom kriteriju.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva i Ured za ravnopravnost spolova financijski su podržali djelovanje internetskog portala www.poduzetna.hr koji sadrži informacije namijenjene osnaživanju poduzetnica. Nastavljena je suradnja s nevladinim udrugama i provedba drugih aktivnosti usmjerenih ka osnaživanju ženskog poduzetništva suorganiziranjem okruglih stolova, skupova te ostalih manifestacija. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je sufinanciralo *Projekt o zastupljenosti žena u poduzetništvu, znanosti i politici* Hrvatske udruge poslovnih žena „Krug“, kao i *Istraživanje zastupljenosti žena u poduzetništvu i na menadžerskim pozicijama – poslovne žene u Republici Hrvatskoj*.

Ured za ravnopravnost spolova je u suradnji s Udrugom malih i srednjih poduzetnika UMIS – SMEA organizirao u listopadu 2009. godine u Zagrebu predstavljanje publikacije *“Primjeri dobre prakse u promicanju ravnopravnosti spolova“* u okviru 1. Europskog festivala kreativnosti poduzetnika i 6. Europskog dana poduzetnika u RH, a Hrvatska udruga poslovnih žena „Krug“ organizirala je okrugli stol pod nazivom „Povežimo se, zajedno smo jače!“ uz pokroviteljstvo Ureda za ravnopravnost spolova.

Svake godine redovito se obilježava *Svjetski dan poduzetnica* u organizaciji Hrvatske udruge poslovnih žena „Krug“ i uz potporu Hrvatske gospodarske komore. Od 2009. godine dodjeljuje se nagrada najuspješnijoj poduzetnici i menadžerici za rezultate poslovanja ostvarene u prethodnoj godini. U obilježavanje Svjetskog dana poduzetnica uključuju se raznim aktivnostima i županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Proces usklađivanja obiteljskog, privatnoga i profesionalnog života još uvijek je opterećen nejednakostima u društvenom položaju i ulozima muškaraca i žena, a broj odgojno-obrazovnih institucija i drugih socijalnih ustanova koje bi svojom ponudom zadovoljile

potrebe i interese obitelji još uvijek nije dostatan. Provedeno je usklađivanje radnog vremena dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje skrbe o djeci predškolske dobi s radnim vremenom roditelja pa dječji vrtići u pravilu rade od 6.00 do 20.00 sati, a ako imaju ustrojen smjenski program i do 22,30 sati. Povećan je broj djece uključen u predškolski odgoj i obrazovanje od 55,6% 2008. godine, 57,3% 2009. godine do 59,3% 2010. godine.

Bilježi se i blagi porast broja muškaraca u skrbi za djecu sa 1,14% onih koji su u 2008. godini koristili dodatni roditeljski dopust na 1,86% muškaraca koji su u 2010. godini koristili ovo pravo temeljem *Zakona o roditeljskim potporama*.

S ciljem podizanja svijesti o jednakoj raspodjeli kućanskih i obiteljskih poslova između muškaraca i žena Ured za ravnopravnost spolova je putem provedenog natječaja za projekte nevladinih udruga podržao projekt udruge Otvorene medijske grupacije „Dokumentarni serijal: Tata od formata“ u okviru kojeg je snimljeno 8 kratkih dokumentarnih filmova namijenjenih prikazivanju na javnoj televiziji u 2011. godini o ulozi očeva različitih zanimanja koje povezuje izniman odnos prema obitelji i netradicionalan stav prema roditeljstvu te projekt udruge SOS telefon – Poziv u pomoć iz Virovitice u okviru kojeg je napravljen kratki radio singl „I mama i tata mogu“ o novom definiranju uloge oca u obitelji i promociji roditeljskog dopusta za očeve.

III. RODNO OSJETLJIVO OBRAZOVANJE

U ovom području nastavljena je provedba mjera vezanih uz unaprjeđivanje procesa uvođenja rodno osjetljivog odgoja i obrazovanja u cjelokupni obrazovni sustav, uz uklanjanje rodni stereotipa iz udžbenika i nastavnih planova i programa te sustavnu edukaciju o ravnopravnosti spolova za nositelje i nositeljice procesa na svim razinama sustava.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa je donošenjem *Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu* („Narodne novine“ br. 36/06 i „Narodne novine“ br. 27/10) značajno podiglo kvalitetu udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava, a nakon *Udžbeničkog standarda* iz 2007. godine („Narodne novine“ br. 7/07) koji propisuje rodnu osjetljivost jezika i sadržaja u prijedlog nacrtu novog *Udžbeničkog standarda* čijoj se izradi pristupilo tijekom 2010. godine uvršteni su zahtjevi i o usklađivanju likovno-grafičkih rješenja s načelima ravnopravnosti spolova. Vezano uz *Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju* („Narodne novine“ br. 107/07) prema kojem postoji obveza navođenja stručnih naziva i akademskih stupnjeva i u muškom i u ženskom rodu, 2010. godine donesen je i

Pravilnik o sadržaju i obliku svjedodžbi i drugih javnih isprava te pedagoškoj dokumentaciji i evidenciji u školskim ustanovama („Narodne novine“ br. 32/10) te se postupa u skladu s propisanim jezičnim standardima za sadržaje svjedodžbi i učeničkih knjižica, a na isti je način usklađena i pedagoška dokumentacija.

Važno je istaknuti i donošenje *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* („Narodne novine“, br.87/2008, br.86/2009, br.92/2010, br.105/2010) kojim se definiraju ciljevi odgoja i obrazovanja. *Nacionalnim okvirnim kurikulumom za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje* (u daljnjem tekstu NOK) iz srpnja 2010. godine istaknuto je značenje nediskriminacijskih pristupa u nastavnim planovima i programima te poštovanje različitosti i snošljivosti unutar školske i društvene zajednice. Jedno od temeljnih načela NOK-a uklanjanje je, odnosno smanjivanje neravnopravnosti i predrasuda. NOK osim toga predviđa da se u svim osnovnim i srednjim školama ostvaruju međupredmetne teme ili interdisciplinarni sadržaji i/ili moduli. Unutar tih međupredmetnih tema, posebice u okviru građanskoga odgoja i obrazovanja, razvijen je tijekom 2010. godine i modul „Zaštita i promicanje ravnopravnosti spolova“. U *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* integrativni odgojno obrazovni sadržaji obuhvaćaju *Odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo*. U okviru stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika i djelatnica temeljem *Nacionalnog programa za odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo* predložen je novi modul pod nazivom „Ravnopravnost spolova“.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 9. travnja 2010. donijela Odluku o osnivanju i zadaćama Nacionalnog odbora za odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo („Narodne novine“ br. 050/2010) kao savjetodavnog tijela Vlade Republike Hrvatske. Zadaća Nacionalnog odbora je praćenje provedbe svih nacionalnih programa, strategija i planova koji se odnose na odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo. Nacionalni odbor za odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo krajem 2010. godine pristupio je izradi sveobuhvatnog kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja za sve razine obrazovanja.

Nakon što je Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje u rujnu 2008. godine donijelo *Preporuku o uvođenju kolegija ženskih studija na preddiplomske, diplomske i poslijediplomske studije*, Nacionalno vijeće za znanost donijelo je novi *Pravilnik o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama* (NN br. 118/09) u kojem je u

interdisciplinarna područja znanosti uvršteno i polje rodni studija čime su se stekli preduvjeti za institucionalizaciju tzv. ženskih/rodni studija.

Agencija za odgoj i obrazovanje je 2009. godine pristupila izradi novog koncepta obveznog stručnog usavršavanja odgojno-obrazovni djelatnika i djelatnica te je pokrenula izradu zasebnog *Modula odgoja i obrazovanja za ravnopravnost spolova* u okviru građanskog odgoja i obrazovanja. Rasprava o razvijenim elementima modula održana je na stručnim skupovima Županijskih stručni vijeća za demokratsko građanstvo u kolovozu i rujnu 2009. godine.

Agencija za odgoj i obrazovanje je tijekom 2009. i 2010. godine organizirala niz stručni skupova, seminara i radionica za nositelje i nositeljice odgojno-obrazovni djelatnosti, voditelje i voditeljice Županijskih stručni vijeća za demokratsko građanstvo u osnovnim i srednjim školama i stručne suradnike i suradnice u školama. Stručni skupovi bili su vezani za podizanje razine stručni nastavnog osoblja za provođenje odgoja za demokratsko građanstvo i ljudska prava i obuhvatili su veliki broj tema vezanih uz različite aspekte ravnopravnosti spolova.

U izvještajnom razdoblju nastavljen je trend povećanja obrazovanja žena. Udio žena koje se upisuju (56,3%) i onih koje završavaju stručne (55%) i sveučilišne studije (60%) zamjetno je veći od udjela muškaraca u ukupnom broju upisanih i diplomiranih na visokim učilištima. Udio žena među osobama s magisterijem znanosti kontinuirano raste te je 2010. godine iznosio 55,6%, a povećava se i udio žena s doktoratom koji je 2010. godine iznosio 51,1% (izvor: Državni zavod za statistiku, publikacija „Hrvatska u brojkama, 2010.“). Na poslovima istraživanja i razvoja u Republici Hrvatskoj zaposlene su 16.072 osobe, a udio žena je 49,8%. Među osobama koje imaju status istraživača i istraživačica ukupno je zaposleno 46,9% žena. (izvori: DZS Statističke informacije 2010.; DZS Statističko izvješće 1446/2011; DZS Priopćenje 8.1..5. Magistri i specijalisti u 2010.) Iako žene čine većinu među diplomiranimi, one su u Hrvatskoj i nadalje podzastupljene na studiju računarstva (15%), inženjerstva (27%), arhitekturi i građevinarstvu (37%), a muškarci su izrazito podzastupljeni na studijima vezanim za područje obrazovanja (8,1%). Značajne spolne razlike postoje već na razini srednjih škola pa djevojke čine većinu učeničke populacije koja završi gimnaziju (62,7%) i umjetničku školu (71,7%), a u industrijskim i obrtničkim školama pretežu mladići (62,5%). Radi postizanja uravnotežene spolne zastupljenosti u narednom će razdoblju biti potrebno izraditi rodno osjetljiv program profesionalnog usmjeravanja učenika i učenica i

intenzivnije poticati uključivanje zainteresiranih učenica u izborne, tradicionalno "muške" programe, kao i učenika za tradicionalno »ženska područja«, primjerice materinski i strane jezike, likovnu i glazbenu kulturu i umjetnost.

Udio zaposlenih muškaraca u zvanju odgojitelja tek se neznatno povećao od 3,6% (2005. godine) na 3,9% (2008. godine) te će biti potrebno uložiti dodatne napore u afirmaciju ove profesije u muškoj populaciji. Primjetan je i manji interes muškaraca za zapošljavanjem u osnovnoškolskom sustavu. Udio muškaraca u učiteljskom/nastavničkom zvanju 2008. godine iznosio je 16,4%. U sustavu školstva i dalje je najveći broj muškaraca zaposlen na rukovodećim funkcijama te se primjećuje osiromašenje, feminizacija i segregacija učiteljske profesije. Iako ukupni broj zaposlenih u srednjoškolskom obrazovanju sustavno raste, udio muškaraca pada te je udio nastavnika u 2008. godini u ukupnom broju zaposlenih bio 34%.

Važno je ukazati na činjenicu da su na upravljačkim funkcijama na svim, pa i najvišim razinama obrazovanja, uglavnom muškarci. U akademskoj godini 2010./2011. bilo je 18 dekanica i 113 dekana na ukupno 132 visoka učilišta upisanih u Upisnik visokih učilišta koji se vodi pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa. Na sedam javnih sveučilišta u Republici Hrvatskoj šest je rektora i jedna rektorica (14,3%). S druge strane, važno je napomenuti da u Hrvatskoj od 25 javnih instituta 15 vode ravnatelji, a 10 ravnateljice. Na čelu tri najveća javna instituta (Institut „Ruđer Bošković“, Institut za medicinska istraživanja i Institut za oceanografiju i ribarstvo) jesu žene.

Prema ranije spomenutom istraživanju rodnu ravnopravnost u obrazovanju manje podržavaju muškarci, manje obrazovane i starije te osobe koje žive u ruralnim sredinama. Zabrinjavajući je podatak i da oko 30 - 40% žena podržava tradicionalnu sliku žene i rodne stereotipe te bi bile sklone diskriminirati žene u selekcijskom postupku pri upisu u tehničke škole. Navedeno istraživanje kao i drugi izvori podataka i analiza ukazuju na još uvijek prisutne tradicionalne obrasce ponašanja i duboko ukorijenjene stereotipe te je nužno nastaviti kontinuirani rad na osvještavanju i promjeni stavova u javnosti i u narednom periodu u području rodno osjetljivog odgoja i obrazovanja.

IV. RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA

Analiza provedenih mjera na području promicanja ravnopravnosti žena i njihove zastupljenosti i sudjelovanja u strukturama moći i odlučivanja, pokazuje da su u izvještajnom razdoblju uspješno provedene brojne aktivnostima usmjerene ka podizanju svijesti javnosti o

potrebi veće participacije žena na svim razinama obnašanja vlasti. Dodana je vrijednost da su navedene aktivnosti provedene u vrlo uspješnoj koordinaciji institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na državnoj i lokalnoj razini i organizacija civilnog društva uključivši i održavanje tematskih sjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora kao i brojne okrugle stolove i tribine vezane uz održavanje lokalnih izbora.

Ured za ravnopravnost spolova proveo je *Kampanju za promicanje političke zastupljenosti žena na lokalnim izborima 2009. godine*. Tijekom dva mjeseca, od ožujka do svibnja 2009. godine, koliko je trajala provedba Kampanje, pitanje političke participacije žena na lokalnim izborima i njihove zastupljenosti u predstavničkim tijelima vlasti nametnula se kao jedna od važnih predizbornih tema. Spot Kampanje „Uravnotežimo se!“ emitirao se na televizijskih i radijskim postajama ukupno 4908 puta u dvomjesečnom vremenskom periodu, a u istom je razdoblju objavljeno i na stotine članaka na temu političke participacije žena. Ured je organizirao i veoma posjećen okrugli stol okrugli stol na temu „Što učiniti da se poveća zastupljenost žena na lokalnoj razini?“, kako bi se odaslala poruka političkim strankama da poštuju zakonsku obvezu i na svoje izborne liste uključe najmanje 40% kandidatkinja.

Nevladine udruge i županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova održala su veliki broj okruglih stolova, tribina i javnih rasprava, te izradile veliki broj promidžbenih materijala s ciljem informiranja javnosti i političkih stranaka o potrebi većeg uključivanja žena na izborne liste. Temeljem raspisanog Natječaja Ureda za financijsku potporu projektima udruga 2008. godine, za područja „Promicanje uravnotežene zastupljenosti muškaraca i žena na izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave“ i „Poticanje uključivanja žena s invaliditetom u procese političkog odlučivanja na lokalnoj razini“ podržano je 22 projekta u ukupnom iznosu od 655.000 kuna. Više od polovice projekata (13) udruge su provodile u partnerstvu s drugim udrugama, županijskim i lokalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova te gradskim poglavarstvima. Do završetka projektnog ciklusa, svibnja 2009. godine, udruge su na različite načine doprinosile promicanju veće uključenosti žena u politički i javni život. U okviru ovih projekata organizirano je sveukupno 52 predavanja, seminara i radionica sa ciljem osnaživanja, osvještavanja i educiranja žena. Izrađena su dva nova priručnika („Praktični vodič za predstavnike/ce jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u provedbi rodne ravnopravnosti“ i „Kako provesti lokalnu kampanju“). Snimljen je jedan dokumentarni film o snazi i potencijalima žena s invaliditetom, nekoliko radio jinglova te jedan video spot koji je

emitiran na nacionalnoj TV i privatnoj televizijskoj postaji RTL Organizirane su 33 javne rasprave, tribine i okrugla stola te 15 konferencija za tisak, uz veliki broj gostovanja na radio i lokalnim TV postajama. Objavljeno je više stotina članaka i priloga u dnevnim i tjednim listovima o aktivnostima udruga u sklopu podržanih projekata. Organizirano je 43 javne, tzv. „ulične“ akcije na kojima su članice udruga dijelile promotivne materijale, odgovarale na pitanja građanstva, upozoravale na sastav kandidacijskih listi političkih stranaka za lokalne izbore. Izrađena je velika količina promotivnog materijala koja je uključivala 11.700 letaka i 1.380 plakata. Udruge su, osim toga provele detaljne analize kandidacijskih listi za lokalne izbore u tri županije, a provedena je i analiza usuglašenosti statuta političkih stranaka sa *Zakonom o ravnopravnosti spolova* u Osječko-baranjskoj županiji. Uspostavljen je također novi web portal o ženama iz javnog i političkog života (www.libela.org).

Nastavljeno je s diseminacijom drugog izdanja *Preporuke Rec(2003)3 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju i Memorandum s objašnjenjima*.

Rezultati provedenih lokalnih izbora pokazali su da je došlo do povećanja udjela žena na kandidacijskim listama, kao i do povećanja njihova udjela u predstavničkim tijelima vlasti na lokalnoj razini, i to prosječno: sa 14,5% na 21,4% u županijskim skupštinama, 15,7% na 20,7% u gradskim vijećima i sa 8,4% na 12,2% u općinskim vijećima. Iako s dinamikom ovog povećanja ne možemo biti u potpunosti zadovoljni činjenica je da se zastupljenost žena kontinuirano povećava ukoliko kompariramo rezultate provedenih lokalnih izbora 2001., 2005 i 2009. godine. U odnosu na rezultate izbora 2005. godine, u predmetnom je izbornom ciklusu postignut porast od 7,4% razini županijskih skupština, 5,1% na razini gradskih vijeća i 4,1% na razini općinskih vijeća, što je navedeno i kao postignuće u *Izvješću o napretku EK* za 2009. godinu. Uspjeh je utoliko značajniji ako se ima na umu činjenica da je broj vijećnica na sve tri razine na lokalnim izborima 2005., u odnosu na rezultate lokalnih izbora 2001. bio rastao za svega 1.1%-1.4%. Na ovim je izborima po prvi puta Državno izborno povjerenstvo u obrascima očitovanja za kandidaturu koristilo muške i ženske oblike imenica.

Sve provedene aktivnosti doprinijele su porastu svijesti javnosti o nedostatnosti sudjelovanja žena u donošenju odluka na političkoj razini, što potvrđuju i sva provedena istraživanja.

Državni zavod za statistiku redovito je publicirao statističke podatke o spolnoj raspodjeli izabranog članstva predstavničkih i izvršnih tijela vlasti. 2009. godine tiskano je *Statističko izvješće – Izbori 2009.* na temelju službenih i konačnih rezultata o izboru članstva

županijskih skupština, skupštine Grada Zagreba, općinskih i gradskih vijeća, gradonačelnika grada Zagreba, župana, gradonačelnika i općinskih načelnika s podacima razlučenim po spolu.

V. NASILJE NAD ŽENAMA

Na području suzbijanja obiteljskog nasilja i drugih oblika nasilja nad ženama nastavljeno je s provedbom brojnih aktivnosti na nacionalnoj i lokalnoj razini uključujući unaprjeđenje zakonodavnog, normativnog i institucionalnog okvira. U 2009. godini Hrvatski sabor donio je novi *Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji* („Narodne novine“, br. 137/2009) koji proširuje definiciju nasilja u obitelji uvođenjem pojma „ekonomsko nasilje“, a uz druge promjene donosi i povišenje novčanih i kazni zatvora za počinitelja nasilja u obitelji. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti izradilo je *Nadopunu Analize usklađenosti važećih zakona Republike Hrvatske s temeljnim međunarodnim dokumentima za ukidanje nasilja u obitelji i komparativnu analizu dobre prakse drugih država* kao i prijedloge izmjena postojećeg zakonodavstva. Ministarstvo pravosuđa osnovalo je Radnu skupinu za izradu Nacrta prijedloga novog Kaznenog zakona. Vlada Republike Hrvatske osnovala je *Povjerenstvo za unaprjeđenje zaštite od nasilja u obitelji*, a u ožujku donijela novi *Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima 2009. - 2011.*

U 2010. godini potpisan je *Sporazum o suradnji za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama* nadležnih državnih tijela u Republici Hrvatskoj, s ciljem jačanja suradnje, partnerskih odnosa i koordinacije nadležnih državnih tijela, institucija i udruga u rješavanju problema nasilja u obitelji i nasilja nad ženama u Republici Hrvatskoj. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti osnovalo je Radnu skupinu za izradu *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2011. do 2016. godine*. Radna skupina za izradu analize i plana djelovanja za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama, uključujući prikupljanje statističkih podataka, osnovana od strane Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske izradila je Nacrt prijedloga *Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja*.

Vezano uz ispunjavanje međunarodnih obveza redovito se surađuje s Upravnim odborom za ravnopravnost spolova Vijeća Europe kojemu se putem Ureda za ravnopravnost spolova Vlade republike Hrvatske dostavljaju objedinjena izvješća o primjeni *Preporuke Rec(2002)5 Odbora ministara Vijeća Europe državam članicama o zaštiti žena od nasilja* u Republici Hrvatskoj, a predstavnice Republike Hrvatske sudjelovale su u Radnoj skupini za

izradu *Konvencije Vijeća Europe o uklanjanju svih oblika nasilja nad ženama, uključivši obiteljsko nasilje.*

Tijela državne uprave financijski podupiru rad udruga koje se bave suzbijanjem obiteljskog nasilja i drugih oblika nasilja nad ženama i unaprjeđenjem položaja žrtava nasilja te se organiziraju i provode razni oblici edukacija za stručno osoblje koje radi sa žrtvama obiteljskog i drugih oblika nasilja nad ženama.

U ovom razdoblju započela su s radom 2 skloništa/sigurne kuće: Sklonište za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja Vukovarsko – srijemske županije te Dom za žrtve obiteljskog nasilja “Sigurna kuća” Međimurske županije. S ciljem osiguravanja rada skloništa za žrtve nasilja u obitelji, temeljem inicijative Vlade Republike Hrvatske i Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, 2008. godine potpisani su ugovori o sufinanciranju rada 5 savjetovališta i skloništa za žrtve nasilja u obitelji koje vode udruge te su za njihov rad osigurana sredstva i u Državnom proračunu za 2009. godinu, a u 2010. godini osigurana su sredstva za sufinanciranje još 5 skloništa, s ciljem širenja mreže skloništa i savjetovališta na ostalim područjima Republike Hrvatske.

U izvještajnom su razdoblju provedene 3 kampanje na nacionalnoj razini: Hrvatski sabor se 2009. godine uključio u kampanju Interparlamentarne unije “Parliaments take action on violence against women” obilježavanjem 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama; Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske 2010. godine provodio je kampanju o različitim oblicima eksploatacije, s posebnim naglaskom na radnu eksploataciju žrtava trgovanja ljudima; Ministarstvo unutarnjih poslova 2010. godine je u suradnji s Ujedinjenim narodima u Republici Hrvatskoj te drugim partnerima provodilo kampanju “Živim život bez nasilja”.

Donesene su 2 lokalne strategije usmjerene borbi protiv nasilja nad ženama, osvještavanju javnosti o nužnosti suzbijanja obiteljskog nasilja i drugih oblika nasilja nad ženama, unaprjeđenju položaja žrtava nasilja kao i postizanju ravnopravnosti spolova: *Zagrebačka strategija jedinstvene politike za zaštitu od nasilja u obitelji u razdoblju od 2008. do 2010. godine* (Službeni glasnik Grada Zagreba br. 09/08), *Strategija za suzbijanje i prevenciju nasilja nad ženama Virovitičko – podravske županije.*

Nadležna tijela su samostalno i u suradnji/suorganizaciji s drugim institucijama, ustanovama i udrugama u izvještajnom razdoblju organizirala ukupno 35 radionica i seminara namijenjenih edukaciji svih osoba koje rade sa žrtvama kao i počiniteljima obiteljskog nasilja i drugih oblika nasilja nad ženama. Redovito se održavaju edukacije za djelatnike i djelatnice

17 obiteljskih centara na području cijele Republike Hrvatske. Izrađen je *Program stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika u osnovnoj i srednjoj školi u okviru Građanskog odgoja i obrazovanja* na temu „Medijacija – nenasilno rješavanje sukoba“ te se od 2009. godine provodi s ciljem osposobljavanja učitelja i učiteljica miritelja za razvoj kompetencija koje vode suzbijanju nasilja u školi.

Suradnja tijela državne uprave, lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova i udruga obuhvaća i tiskanje i distribuciju edukativnih materijala o svim oblicima nasilja nad ženama, a provedena su i ciljana istraživanja u ovome području. 2009. godine Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske tiskao je *UN Deklaraciju o uklanjanju nasilja nad ženama* u nakladi od 3000 primjeraka. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti svake godine tiska ažurirani *Adresar ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji*.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti 2009. godine predstavilo je rezultate pilot istraživanja *Ekonomski aspekti nasilja nad ženama i njihovom djecom: Žene i zapošljavanje - Utjecaj nasilja na djecu*. Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske je temeljem obveza iz *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. godine* u suradnji sa Ženskom sobom - Centrom za seksualna prava iz Zagreba 2010. godine proveo i javno predstavio rezultate istraživanja „*Zaštita prava i pružanje podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji*“.

Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora u suradnji s drugim tijelima i udrugama redovito obilježavaju 22. rujna - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama kao i 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama.

U izvještajnom periodu održana su 24 okrugla stola/tematskih sjednica/tribina/javnih rasprava u organizaciji nadležnih državnih tijela, ustanova, institucija, međunarodnih organizacija i udruga te 23 drugih događanja (press konferencija, radijskih emisija, sastanaka, svečanih dodjela potvrdnica, uličnih akcija i slično) s ciljem podizanja svijesti javnosti u neprihvatljivosti svih oblika nasilja nad ženama.

VI. ŽENE I ZDRAVLJE

S ciljem podizanja svijesti o zdravom načinu života i upozoravanju na štetne navike te o vrstama spolno prenosivih bolesti, kao i potrebi prevencije proveden je niz programa i projekata te tiskan veliki broj edukativnog i informativnog materijala. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi sufinanciraju cijeli niz programa i projekata udruga kojima je temeljna djelatnost poticanje zdravog načina života i borba protiv svih oblika ovisnosti. U okviru provedbe tih programa i projekata tiskaju se i edukativni materijali. Tiskan je i distribuiran „Postupnik za prevenciju najčešćih malignih epitelnih i pigmentnih kožnih tumora“, kao i publikacija „Rano otkrivanje raka dojke – Što žena treba znati“ što se distribuiralo ženama uz poziv na mamografski pregled. U sklopu redovitih aktivnosti Službe za školsku medicinu izrađeni su edukacijski i informativni materijali i distribuirani u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (karcinom vrata maternice, alkohol, spolno prenosive infekcije).

U okviru *Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke* izvršena je nadogradnja softvera kojom je omogućena registracija podataka o karcinomima otkrivenima u skriningu. Uspostavljena je on-line veza između županijskih zavoda za javno zdravstvo i mamografskih jedinica koja omogućuje upis nalaza mamografija i anketnog upitnika u mamografskim jedinicama. Uspostavljen je sustav kontrole kvalitete koji obuhvaća tehničku, organizacijsko-epidemiološku i radiološku kontrolu kvalitete te su definirane odgovarajuće radne skupine kao i suradnja s patolozima. U tijeku je izrada izvještajnog i statističkog dijela softvera za potrebe praćenja provedbe *Nacionalnog programa otkrivanja raka debelog crijeva*. Na sjednici održanoj 15. srpnja 2010. godine, Vlada RH donijela je zaključak da se donosi *Nacionalni program ranog otkrivanja raka vrata maternice*.

Nastavljena je aktivnost programa „Za osmijeh djeteta u bolnici“, sukladno *Nacionalnom planu aktivnosti za prava i interese djece 2006.-2012. godine*, kao i program „Rodilište-prijatelj djece“, sukladno *Nacionalnoj populacijskoj politici*

Kroz Osnovnu i Dopunsku listu lijekova osigurana je dostupnost lijekova za hormonalnu nadomjesnu terapiju.

Održani su seminari iz područja reproduktivnog zdravlja adolescenata i adolescentica s ciljem povećanja osviještenosti liječnika i liječnica školske medicine o važnosti i prisutnosti problema reproduktivnog zdravlja među učenicima i učenicama osnovnih i srednjih škola i studentskom populacijom, osposobljavanje liječničkog osoblja za brže i lakše uočavanje

problema i mogućnosti njihova rješavanja, s naglaskom na razvoj preventivnih aktivnosti i evaluacija edukacije.

Zdravstveni odgoj i obrazovanje o spolnosti, uključujući zaštitu od svih spolno prenosivih bolesti u osnovnim i srednjim školama provodio se prema *Programu mjera zdravstvene zaštite*, a u okviru redovnih aktivnosti Službe za školsku medicinu, te posebnih programa u suradnji s civilnim udrugama. U školskoj medicini je zdravstvenim odgojem u 2008/2009. godini bilo obuhvaćeno 351.193 djece od čega 273.797 u osnovnim i 77.396 u srednjim školama, najčešće vezano uz teme iz područja sazrijevanja, reproduktivnog zdravlja i prevencije ovisničkih ponašanja. U savjetovalištim školke medicine specifično zbog reproduktivnog zdravlja razgovor ili savjet zatražilo je 6800 učenika i učenica osnovnih i 9000 učenica i učenika srednjih škola. Savjetovališta funkcioniraju u sklopu redovitih aktivnosti školske medicine. Posebna savjetovališta za reproduktivno zdravlje, uz podršku lokalne zajednice, osnovana su u Gradu Zagrebu, Rijeci i Splitu. Savjetovališta funkcioniraju na načelu otvorenih vrata u službama školske medicine u zavodima za javno zdravstvo, a u tim savjetovalištim uključeni su i ginekološka služba kao provoditelj mjera zaštite reproduktivnog zdravlja. Kako bi se procedura otvaranja novih centara ubrzala, krajem 2009. godine Ministarstvo zdravstva i socijalna skrbi osnovalo je stručno povjerenstvo za program razvoja centara za reproduktivno zdravlje sa ciljem ujednačavanja standarda rada centara za reproduktivno zdravlje i jačanja provedbe javno-zdravstvenih preventivnih aktivnosti usmjerenih očuvanju reproduktivnog zdravlja djece i mladeži.

Razne aktivnosti s ciljem podizanja svijesti javnosti o spolno prenosivim bolestima i ranom otkrivanju zloćudnih tumora provode i županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

VII. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI I NAČINI PROVEDBE

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljena je suradnja između različitih mehanizama za ravnopravnost spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini. Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH redovito su zajednički sudjelovali na velikom broju različitih sjednica, konferencija, tribina, okruglih stolova, javnih rasprava i drugih događanja u tijesnoj suradnji sa županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova i udruga s temama koje su pokrivale sva područja *Nacionalne politike*, a što je razvidno prikazano u cjelokupnom Prilogu *Izvješća*.

Ured za ravnopravnost spolova, sukladno zakonski propisanoj obvezi, koordinira rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova te je u tu svrhu provodio brojne aktivnosti.

Trajna suradnja je uključivala i redovito dostavljanje publikacija i drugih promidžbeno-informativnih materijala, pozivanje na javne manifestacije, uključivanje predstavnica povjerenstava u rad radnih tijela kao i sudjelovanje predstavnica Ureda u aktivnostima u organizaciji županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Potrebno je istaknuti uspješnu suradnju pri provođenju Kampanje Ureda za promicanje političke zastupljenosti žena na lokalnim izborima 2009. pod nazivom „Uravnotežimo se!“ kad je svim županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova u svrhu mogućeg daljnjeg distribuiranja i emitiranja na lokalnim TV postajama dostavljen promidžbeni video spota Kampanje.

Budući da je sastav većine županijskih povjerenstava promijenjen nakon lokalnih izbora 2009. godine, Ured je, s ciljem jačanja kapaciteta povjerenstava, 2009. godine raspisao natječaj za financijsku potporu projektima udruga za područje „Jačanje institucionalnih mehanizama- Edukacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova“. Tijekom 2009. i prve polovice 2010. godine šest udruga je temeljem dodijeljene financijske podrške održalo niz seminara, konzultativnih sastanaka, uličnih akcija i dr. Uz stručnu pomoć udruga povjerenstava su izradila i svoje planove i programe. Većina povjerenstava u svojim izvješćima navodi dobru suradnju sa svim institucionalnim mehanizmima te redovito sudjelovanje na javnim događajima i tematskim sastancima kao najčešćim oblicima suradnje.

Na osnovi podataka o stavkama u proračunu županija namijenjenima aktivnostima povjerenstava može se zaključiti da je razina financiranja rada povjerenstava vrlo neujednačena te se u 2010. godini kretala od 2.000,00 do 143. 835 kuna po pojedinom povjerenstvu

Tijekom izvještajnog razdoblja kontinuirano se radilo i na jačanju kapaciteta drugih institucionalnih mehanizama na lokalnoj razini. Do danas je osnovano blizu 90 gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova te je za očekivati rast njihovog utjecaja na odluke predstavničkih tijela na lokalnoj razini i postupne promjene u uspostavljanju ravnopravnosti spolova u lokalnim zajednicama.

Baza svih županijskih, gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova dostupna je na internetskoj stranici Ureda za ravnopravnost spolova www.ured-

ravnopravnost.hr, a sadrži i poveznicu na aktualnosti iz rada povjerenstava koje Ured redovito prati i objavljuje.

Ured redovito surađuje i s koordinatorima i koordinatoricama u tijelima državne uprave. Dostavljanjem publikacija i međunarodnih dokumenata iz područja ravnopravnosti spolova, uključivanjem u radne skupine te pozivanjem na konferencije, okrugle stolove, tribine i druga događanja utječe na podizanje razine njihove stručnosti i informiranosti. U siječnju 2009. godine održano je tri seminara na kojima su koordinatori i koordinatorice razmijenili iskustava o uvođenju načela politike ravnopravnosti u državnu upravu. Sukladno preporukama sa seminara, pet ministarstava je osnovalo povjerenstva za ravnopravnost spolova, odnosno stalne radne skupine koje su zadužene za sustavno praćenje svih obveza iz ovog područja. Tijekom 2009. i 2010. godine održano je i četiri jednodnevna seminara „Zakonske odredbe za ravnopravnost spolova“ pri Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika u Ministarstvu uprave. Seminaru je prisustvovalo 54 državnih službenika i službenica.

Izmijenjen je i nadopunjen *Poslovník Hrvatskog sabora* („Narodne novine“, br.39/08) na način da je uvedena obveza uporabe jezičnih standarda za zvanja i zanimanja u muškom, odnosno ženskom rodu kao i poticanje ravnomyernej spolne zastupljenosti u sastavu radnih tijela i izaslanstava

Napredak na području uvođenja načela ravnopravnosti spolova u medije postignut je donošenjem novog *Zakona o elektroničkim medijima* 2009. godine u koji je ugrađeno načelo ravnopravnosti spolova u medijima. Posebno treba istaknuti da je Hrvatski sabor je zadužio Programsko vijeće Hrvatske radio-televizije da prilikom podnošenja redovitih godišnjih izvješća Hrvatskom saboru podnosi i posebno izvješće o promicanju svijesti o ravnopravnosti spolova. S ciljem skretanja pozornosti javnosti na još uvijek prisutne seksizme i stereotipe u tiskanim i elektroničkim medijima Ured za ravnopravnost spolova organizirao je u svibnju 2010.godine okrugli stol "Ravnopravnost spolova u medijima", koji je otvorila predsjednica Vlade Republike Hrvatske, gđa. Jadranka Kosor. Uz brojne sudionike i sudionice iz tijela državne uprave, medija, nevladinih udruga te pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova na okruglom stolu sudjelovala je i koordinatorica za ravnopravnost spolova iz Međunarodne federacije novinara (International Federation of Journalists - IFJ). Upozoreno je kako se žene u medijima rjeđe pojavljuju u kontekstu politike, a češće u zabavnim blokovima vezanim za zabavu i ljubavne afere, te da moraju uložiti više truda od muškaraca kako bi uspjele u političkom životu. Predstavljene su

rezultati analiza članaka, naslova i slika na naslovnica u jednogodišnjem razdoblju, kao i rodna analiza promidžbenog prostora, u kojemu dominiraju žene, dok su na području informativnog programa izrazito podzastupljene. S okruglog stola je odaslana poruka kako su stereotipi i seksizmi i dalje krupna prepreka ravnopravnosti spolova, te kako se seksizam, za razliku od rasizma još uvijek javno ne osuđuje. Predstavljeno je i hrvatsko izdanje publikacije Međunarodne federacije novinara "*Uspostavljanje ravnoteže - ravnopravnost spolova u novinarstvu*", koju je preveo i tiskao Ured za ravnopravnost spolova u nakladi od 500 primjeraka, a koja je široko diseminirana stručnoj javnosti i trebala bi pridonijeti prepoznavanju važnosti ravnopravnost spolova u svakodnevnom obavljanju uredničke i novinarske profesije, ali i educirati o pravilima rodno osviještenog izvještavanja.

Ured je organizirao i okrugli stol „Suzbijanje rodni stereotipa u hrvatskoj kinematografiji“ za vrijeme održavanja filmskog festivala u Puli, u srpnju 2009. godine i tiskao publikaciju *Vidljivost žena u hrvatskoj kinematografiji*.

2010. godine Ured je raspisao javni natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava projektima udruga na temu „Promicanje znanja i svijesti o ravnopravnosti spolova - suzbijanje rodni stereotipa putem tiskanih i audiovizualnih djela“. Podržano je sedam projekata od čega se jedan, u izdanju udruge B.a.B.e., pod nazivom „Put do vlastitog pogleda“, odnosi na priručnik namijenjen edukaciji novinara i novinarki i ostalih medijskih djelatnika i djelatnica. U okviru istog natječaja podržano je još dva dokumentarna filma, dva internetska portala i jedan radijski jingl.

Napredak na području uvođenja načela ravnopravnosti spolova u medije vidljiv je u unaprjeđenju zakonske regulative, ali i u povećanoj osjetljivosti i češćim reagiranjem javnosti na seksizme i stereotipe u tiskanim i elektroničkim medijima. U navedenom području potrebno je i dalje ulagati napore i osvještavati medijske djelatnike i djelatnice te kontinuirano raditi na razumijevanju, usvajanju i dosljednoj primjeni načela ravnopravnosti spolova.

Značajni pomaci zabilježeni su u području razvoja statističke metodologije i afirmaciji provedbe ciljanih rodni istraživanja i analiza. Državni zavod za statistiku uz svoja redovita, rodno razvrstana izvješća iz različitih područja nastavio je s redovitim objavljivanjem godišnje publikacije „Žene i muškarci u Hrvatskoj“. U razdoblju od 2006. do 2010. godine proveden je veći broj istraživanja o položaju žena na tržištu rada, političke participacije, suzbijanja nasilja nad ženama, položaja pripadnica nacionalnih manjina, medija, obrazovanja i drugih područja. 2009. godine provedeno je prvo znanstveno istraživanje o „*Percepciji*,

iskustvima i stavovima o rodnoj diskriminaciji u Republici Hrvatskoj“, a pokrenuta su i istraživanja o položaju ruralnih žena, žena s invaliditetom, položaju žena u informacijsko-tehnologijskom sektoru i dr.

Proces uvođenja rodno osjetljivog proračuna na svim razinama koji je započeo u prethodnom izvještajnom razdoblju nastavljen je edukacijom i senzibilizacijom županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova kroz projekte udruga podržanih na natječaju Ureda u 2009. godini i tiskanjem priručnika Vijeća Europe „Uvođenje rodno osjetljiva proračuna: provedba u praksi“ u nakladi od 1.000 primjeraka. Sadržaj publikacije dostupan je na internetskim stranicama Ureda www.ured-ravnopravnost.hr. Proces uvođenja rodno osjetljivog proračuna na svim razinama koji je započeo u prethodnom razdoblju bit će potrebno nastaviti i postupno uvrštavati u praksu svih tijela državne uprave.

Jedna od značajnih pretpostavki za učinkovito uvođenje načela ravnopravnosti spolova na svim razinama su financijski i kadrovski kapaciteti nacionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova. Iako se u preporukama međunarodnih tijela ističe potreba jačanja središnjih institucionalnih mehanizama, Ured za ravnopravnost spolova je još uvijek suočen s nedostatnim kadrovskim i financijskim preduvjetima za optimalno izvršavanja zadaća i opsega poslova u okviru svog djelokruga rada propisanog člankom 18. Zakona o ravnopravnosti spolova.

3. ZAKLJUČNA NAPOMENA

Analiza provedbe mjera *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.- 2010.* pokazala je da se i u ovom izvještajnom razdoblju nastavilo s provedbom svih propisanih mjera i aktivnosti te da se nastavila i provedba mjera čiji je rok provedbe planiran u ranijem izvještajnom razdoblju.

Kao najvažnija postignuća u ovom razdoblju treba istaknuti završetak usklađivanja zakonodavstva u području rodne ravnopravnosti s pravnom stečevinom EU, provedbu kampanje za povećanje udjela žena u predstavničkim tijelima vlasti na lokalnoj razini, donošenje *Strategije razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2013.* godine, provođenje trajnih aktivnosti vezanih uz suzbijanje nasilja nad ženama, pokretanje aktivnosti za poboljšanje položaja ruralnih žena i žena s invaliditetom, daljnju afirmaciju rodni istraživanja i koordinirani rad institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini koji je rezultirao održavanjem brojnih okruglih stolova, tribina, konferencija i drugih događanja često u suradnji s nevladinim udrugama.

Od ukupno 144 mjere *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.- 2010.* analiza provedbe pokazala je da je 115 mjera odnosno 79,8% provedeno, 17 mjera ili 11,8% djelomično je provedeno i svega 12 mjera odnosno 8,3% nije provedeno.

Ovako visok stupanj provedenih mjera potvrđuje učinkovite provedbe *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.- 2010.* koja je uspostavila brojne nove standarde u provedbi politike ravnopravnosti spolova u Republici Hrvatskoj.

Kao najvažnija postignuća u cjelokupnom izvještajnom razdoblju treba istaknuti snažni zakonodavni i institucionalni razvoj, završetak usklađivanja zakonodavstva u području rodne ravnopravnosti s pravnom stečevinom EU i promicanje znanja o europskim vrijednostima i politikama u ovom području. Posebna je pažnja posvećena unaprjeđenju komunikacijske strategije vezane uz proces pridruživanja Europskoj uniji uključujući provedbu programa Zajednice i prevođenje i tiskanje temeljnih europskih strateških dokumenata u ovome području.

Jedan od najvažnijih rezultata je i uspostava sustava za provedbu politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini osnivanjem županijskih i brojnih gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova uz normativno uređenje njihova statusa.

Značajni pomaci bilježe se u promicanju uporabe rodno osjetljivog jezika i uvođenju obveze korištenja rodno osviještenog jezika u zakonskim i drugim aktima. Ovdje je najvažnije spomenuti novu *Nacionalnu klasifikaciju zanimanja* koja je po prvi puta uvela pravilo navođenja svih zanimanja i zvanja u muškom i ženskom rodu.

S ciljem suzbijanja rodni stereotipa i unaprjeđenja općeg društvenog položaja žena provedene su brojne kampanje i druge aktivnosti na nacionalnoj i lokalnoj razini, koje su znatno pridonijele senzibilizaciji javnosti o pitanjima suzbijanja svih oblika nasilja nad ženama, uključujući obiteljsko nasilje, zdravlja žena, nedostatnosti sudjelovanja žena u političkom životu zemlje, njihovom položaju na tržištu rada i drugim pitanjima. Razvidan je napredak vezan uz razvoj statističke metodologije, provedbu analiza i rodni istraživanja kao i otvaranje novih pitanja kao što je primjerice pitanje rodni proračuna.

Intezivirani su i različiti oblici suradnje državnih tijela s nevladinim udrugama aktivnim u području ravnopravnosti spolova, a iz državnog proračuna financirano je na stotine njihovih projekata i drugih aktivnosti.

Na temelju provedbe *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti 2006.-2010.* godine doneseno je nekoliko novih strategija i programa, na državnoj i lokalnim razinama, te je tiskano oko 30 novih naslova publikacija koje su u nakladi od više desetaka tisuća primjeraka distribuirane velikom broju dionika.

Provedene aktivnosti rezultirale su povećanjem svijesti javnosti o neravnopravnosti žena i muškaraca i potrebi osnaživanja provedbe politike jednakih mogućnosti, o čemu svjedoče i rezultati različitih istraživanja koja su provodile znanstvene institucije i nevladine udruge.

Iz izvješća koja su Uredu za ravnopravnost spolova dostavljena, može se zaključiti da je u 2009. godini izdvojeno iz Državnog proračuna, uključujući i sredstva od dijela igara na sreću, 129.061.489,68 kuna, a u 2010. godini 120.534.654,59 kuna što je ukupno u izvještajnom razdoblju iznosilo 249.596.144,27 kuna. Međutim, potrebno je naglasiti da su mnoga tijela državne uprave aktivnosti provodile u okviru svojih redovnih djelatnosti te nisu iskazala sredstva koja su za njih utrošila. Također je potrebno istaknuti da su mnoge aktivnosti proveden u sklopu drugih nacionalnih strategija i programa, a sredstva su iskazana u sklopu provedbe mjera iz ove *Nacionalne politike*, osobito u području subvencioniranja zapošljavanja i edukacija za nezaposlene te za poticaje u području ženskog poduzetništva.

Iz navedenog je razvidno da je ukupan iznos navedenih sredstava rezultat sinergijskog učinka većeg broja drugih strategija i nacionalnih planova i programa te da navedena sredstva nisu namjenski utrošena samo za potrebe provedbe ove *Nacionalne politike*.

Potrebno je izdvojiti i nekoliko najvažnijih preporuka za unaprjeđivanje provedbe sljedeće petogodišnje *Nacionalne politike*. Ponajprije, potrebno je uspostaviti preciznu metodologiju za izračun financijskih sredstava koja se iz državnih i lokalnih proračuna izdvajaju za projekte i aktivnosti nevladinih udruga koje se bave pitanjima ravnopravnosti spolova s obzirom da u ovom trenutku ne raspolažemo s potpunim podacima. Potrebno je također ujednačiti iznos financijskih sredstava koja se dodjeljuju za rad županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, izraditi rodnu analizu imenovanja u državnim tijelima i javnim poduzećima, osnažiti ulogu koordinatora i koordinatorica za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave uz unaprjeđenje načina i dinamike izvještavanja o provedbi *Nacionalne politike* od strane nositelja i sunositelja provedbe pojedinih mjera.

4. PRILOG – IZVJEŠĆA O PROVEDBI MJERA OD STRANE NOSITELJA I SUNOSITELJA MJERA, PREMA PODRUČJIMA DJELOVANJA I CILJEVIMA U 2009. I 2010. GODINI

I. LJUDSKA PRAVA ŽENA

1.1. Unaprijediti ljudska prava žena dosljednim provođenjem međunarodnih instrumenata za njihovu zaštitu

1.1.1. Uskladit će se nacionalno zakonodavstvo s propisima iz poglavlja 23. – Pravne stečevine

EU: Pravosuđe i temeljna ljudska prava.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, nadležna tijela državne uprave, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo pravosuđa: 1. veljače 2009. godine stupio je na snagu *Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći* („Narodne novine“, br. 62/2008.) koji će se na građane i građanke Europske Unije primjenjivati od dana ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije. *Zakon o suzbijanju diskriminacije* stupio je na snagu 1. siječnja 2009. godine. Sukladno obvezama iz ovog zakona Ministarstvo pravosuđa pripremlilo je i objavilo *Obrascu za statističko praćenje sudskih predmeta vezanih za diskriminaciju i osnove diskriminacije* („Narodne novine“, br. 36/2010.) po kojima su dužni postupati prekršajni, općinski i županijski sudovi.

Uprava za EU i međunarodnu suradnju aktivno je sudjelovala u kreiranju dokumenata od važnosti za unaprjeđenje ljudskih prava i suzbijanje diskriminacije, poput: *Nacionalnog programa zaštite i promicanja ljudskih prava 2008.-2011. godine* („Narodne novine“, br. 119/2007.), *Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije 2008.-2009. godine*, *Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije* i *Zakona o suzbijanju diskriminacije* („Narodne novine“, br. 85/2008.).

Ured za ravnopravnost spolova: U pregovaračkom procesu unutar poglavlja 23. *Pravosuđe i temeljna ljudska prava* nije bilo postavljanja posebnih mjerila vezanih za zatvaranje ovog poglavlja u području rodne ravnopravnosti, iako je Europska komisija redovito u *Izvešćima o napretku* i u ovom poglavlju procjenjivala stanje ljudskih prava žena.

1.1.2. Diseminirat će se međunarodni i nacionalni dokumenti iz područja ljudskih prava žena, uključujući preporuke UN-ovog Odbora za uklanjanje svih oblika diskriminacije žena radi širenja znanja i svijesti o politici ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, koordinatori/koordinatorice za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: S ciljem provedbe zakonske obveze širenja znanja i svijesti o ravnopravnosti spolova nastavljeno je prevođenje, tiskanje i distribuiranje najvažnijih nacionalnih i međunarodnih dokumenata iz područja jednakih mogućnosti. 2009. i 2010. godine tiskano je 6 novih naslova u nakladi od 9 300 primjeraka i 17 000 letaka koji su se redovito distribuirali zainteresiranim dionicima. Navedene publikacije i letci redovito su dostavljani tijelima državne uprave, drugim državnim tijelima, županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, organizacijama civilnog društva, političkim strankama, fakultetima, knjižnicama i drugim zainteresiranim institucijama i privatnim osobama. Diseminacija je provedena i na javnim predstavljanjima, a distribuciji su pridonijele i udruge, lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova i pojedina tijela državne uprave. Internetske stranice Ureda sadrže opširan pregled najvažnijih nacionalnih i međunarodnih dokumenata iz područja ravnopravnosti spolova na engleskom i hrvatskom jeziku (www.ured.ravnopravnost.hr), uključujući dokumente Vijeća Europe, Europske unije, Ujedinjenih naroda i dr. Hrvatski prijevodi preporuka Vijeća Europe uvršteni su i na internetske stranice Vijeća Europe. Primjerci svih tiskanih izdanja kao i drugi dokumenti koji se u elektroničkom obliku objavljuju na web-stranici Ureda, redovito se dostavljaju Hrvatskoj informacijsko-

dokumentacijskoj referalnoj agenciji (HIDRA) za objavljivanje godišnjih *Kataloga službenih publikacija i baza podataka RH*.

1.) Publikacije:

	NASLOV	NAKLADA
2009.		
1.	<i>UN Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena</i>	2.000
2.	<i>Vidljivost žena u hrvatskoj kinematografiji</i>	500
	Ukupno	2.500
2010.		
1.	<i>Preporuka CM/Rec(2007)13 Odbora ministara/ministrice o rodno osviještenoj politici u obrazovanju i pripadajući Memorandum s objašnjenjima</i>	5.000
2.	<i>Uspostavljanje ravnoteže: Ravnopravnost spolova u novinarstvu Međunarodne federacije novinara/ki</i>	500
3.	<i>Priručnik Vijeća Europe - Uvođenje rodno osjetljiva proračuna: provedba u praksi</i>	1.000
4.	<i>Gordana Bosanac – Visoko čelo: Ogled o humanističkim perspektivama feminizma</i>	300
	Ukupno	6.800
	SVEUKUPNO	9.300

2.) Letci

	NASLOV	NAKLADA
2009.		
1.	<i>Zakon o ravnopravnosti spolova na hrvatskom jeziku</i>	1.000
2.	<i>Zakon o ravnopravnosti spolova na engleskom jeziku</i>	250
3.	<i>UN Deklaracija o uklanjanju nasilja nad ženama</i>	3.000
	Ukupno	4.250
2010.		
1.	<i>Zakon o ravnopravnosti spolova na hrvatskom jeziku</i>	11.000
2.	<i>Rodno osviještena politika u obrazovanju -Preporuka CM/Rec(2007)13 prihvaćena od strane Odbora ministara/ministrice Vijeća Europe 10.listopada 2007.godine</i>	5.000
3.	<i>Deklaracija Vijeća Europe-Postizanje stvarne ravnopravnosti spolova</i>	1.000
	Ukupno	17.000
	SVEUKUPNO	21.250

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: Preporuke UN Odbora za uklanjanje diskriminacije žena na *Drugo i treće periodično izvješće RH prema članku 18. UN*

Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena ugrađene su, kao važne programske zadaće, u program rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Dokumenti koje je Ured za ravnopravnost spolova dostavio distribuirani su gradskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, članovima i članicama skupštine Istarske županije i udrugama. Suradne institucije: Skupština Istarske županije, župan Istarske županije, udruge, vijeća nacionalnih manjina.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije: Redovito se obavještavaju gradovi i općine o događanjima, aktivnostima i novim zakonskim propisima na temu ravnopravnosti spolova i dostavljaju knjige, letci, brošure, obavijesti i sl.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije: Tiskan je *Zakon o ravnopravnosti spolova* koji je podijeljen građanstvu.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije: Distribuirani su nacionalni i međunarodni dokumenti iz područja ljudskih prava žena na uličnoj akciji u suradnji s udrugom S.O.S. telefon i Obiteljskim centrom, kao i na drugim događajima. Dokumenti i materijali zaprimljeni su od Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske. Suradne institucije: Ured za ravnopravnost spolova i udruge.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko–srijemske županije: Distribuirano je 150 međunarodnih i nacionalnih dokumenta, kao i 100 promidžbenih materijala iz područja ljudskih prava žena Policijskoj upravi Vukovarsko – srijemskoj, Zavodu za javno zdravstvo, Centrima za socijalnu skrb u Vukovaru, Vinkovcima i Županji, Obiteljskom centru Vukovarsko – srijemske županije, Hrvatskom zavodu za zapošljavanje Vukovar i Vinkovci. Suradne institucije: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Udruga žena Vukovar.

1.1.3. Provodit će se analiza usklađenosti i primjene nacionalnog zakonodavstva, politika i programa u odnosu na međunarodne dokumente iz područja ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, koordinatori/ce za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U odnosu na obveze prema Ujedinjenim narodima praćena je primjena *UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje, Milenijske deklaracije i Milenijskih ciljeva razvoja u Republici Hrvatskoj, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima* i dr.

U prosincu 2009. godine održana je u Zagrebu konferencija u povodu 30. obljetnice donošenja *UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena*, u organizaciji Ureda za ravnopravnost spolova i UNDP – Programa Ujedinjenih naroda za razvoj, a 2010. godine međunarodna konferencija „Ljudska prava žena - Razvoj na međunarodnoj i nacionalnoj razini 30 godina nakon usvajanja *UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena*“, u organizaciji Instituta za društvena istraživanja Ivo Pilar i Ureda za ravnopravnost spolova, a uz pokroviteljstvo predsjednice Vlade Republike Hrvatske.

2009. godine izrađeno je *Izješće o napretku u provedbi Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje (1995) i Rezultata Dvadeset i treće posebne sjednice Generalne skupštine (2000)* u svrhu priprema za *Globalni pregled o napretku Peking +15* i dostavljeno UN-ovoj Gospodarskoj komisiji za Europu (UN Economic Commission for Europe - UNECE).

U okviru sažetog regionalnog pregleda napretka kao značajna postignuća u promicanju ravnopravnosti spolova u Hrvatskoj tajništvo UNECE-a izdvojilo je: donošenje novog *Zakona o ravnopravnosti spolova* i njegovu potpunu usklađenost s odredbama relevantnih međunarodnih standarda i s direktivama Europske unije; donošenje *Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći*; rastući trend visokog obrazovanja žena te prijevod i diseminaciju međunarodnih dokumenata.

2010. godine izrađeno je *Izješće o provedbi podcilja 3. Ravnopravnost spolova i osnaživanje žena* kao prilog “Pregledu postignuća RH u području ostvarenja Milenijskih ciljeva razvoja” za potrebe Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija.

Ured je sudjelovao i u izradi priloga za izradu *Izješća RH po Univerzalnom periodičkom pregledu stanja ljudskih prava (UPR)* Ministarstva pravosuđa te *Zajedničkog osnovnog dokumenta za izvješćavanje prema tijelima UN-a koji nadziru implementaciju međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava*.

U odnosu na obveze prema Vijeću Europe pratila se usklađenost i izvješćavalo Vijeće Europe o primjeni *Preporuke (2002) 5 VE o zaštiti žena od nasilja, Preporuke VE (2003)3 o uravnoteženoj participaciji žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju* te *Preporuke*

(2007)13 o rodno osviještenoj politici u obrazovanju. Izrađen je *Nacionalni memorandum Republike Hrvatske „Suzbijanje rodnih stereotipa: uloga obrazovanja i medija“* povodom 7. ministarske konferencije Vijeća Europe o ravnopravnosti žena i muškaraca – Ravnopravnost spolova: premošćivanje jaza između de jure i de facto ravnopravnosti spolova održane u Bakuu 24. i 25. svibnja 2010. godine na kojoj je Republiku Hrvatsku zastupala predstojnica Ureda.

U okviru procesa pridruživanja Europskoj uniji Ured je 2009. godine izradio *Izvješće o provedbi mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* za potrebe izvještavanja Europske komisije vezano za poglavlje 19. pregovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji „Socijalna politika i zapošljavanje“ te *Izvješće o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.*, vezano za pitanja antidiskriminacije za potrebe V. sastanka Pododbora za istraživanje, tehnološki razvitak i socijalnu politiku u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Redovito su Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija dostavljani različiti prilozi i izvješća za potrebe održavanja redovitih sastanaka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i njegovih pododbora, kao i polugodišnji prilozi za „*Samoprocjenu o napretku RH u procesu pristupanja EU*“. 2009. godine izrađen je i dio *Nacionalnog programa za pristupanje Europskoj uniji* u dijelu Politički kriteriji - Ravnopravnost spolova te prilozi za izradu *Plana aktivnosti Vlade RH za preuzimanje pravne stečevine EU* za 2010. i 2011. godinu.

Nakon zatvaranja pregovora u poglavlju 19. Socijalna politika i zapošljavanje krajem 2009. godine izvještava se putem tzv. „monitoring tablice“ kojima se uvela obveza dostavljanja ažuriranih podataka o postignućima, poduzetim akcijama i planiranim aktivnostima vezanim uz provedbu *Nacionalne politike* i djelovanja pravobraniteljice za ravnopravnost spolova kao nezavisnog tijela.

Pratila se provedba i izrađivali prilozi za izradu *Nacionalnog provedbenog plana za socijalno uključivanje 2009.-2010.* godine, kao i prilozi za izradu izvješća o provedbi *Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske*.

Ured za ljudska prava: Daje stručna mišljenja na prijedloge zakona, nacionalnih strategija, planova, programa i politika Vlade Republike Hrvatske iz područja zaštite i promicanja ljudskih prava; analizira godišnja izvješća o radu svih pravobranitelja i daje prijedloge Vladi Republike Hrvatske o poduzimanju određenih mjera za poboljšanje stanja u područjima ljudskih prava, vodi evidenciju o međunarodnim instrumentima i pokreće

inicijative za ratificiranje određenih instrumenata; prati provedbu međunarodnih obveza Republike Hrvatske na području ljudskih prava te prati izvješća međunarodnih organizacija o stanju ljudskih prava i sloboda u Republici Hrvatskoj.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: U okviru svojih redovitih djelatnosti, a skladu sa svojim nadležnostima, provodi analizu usklađenosti i primjene nacionalnog zakonodavstva, politika i programa u odnosu na međunarodne dokumente iz područja ravnopravnosti spolova, te je na svojim redovitim sjednicama tijekom razdoblja 2009.-2010. godine raspravljao o sljedećim prijedlozima zakona, izvješća i drugih akata: *Prijedlog zakona o radu, Prijedlog zakona o plaćama državnih službenika, Prijedlog zakona o strancima, Prijedlog zakona o potvrđivanju Konvencije o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i o mjerama za zaštitu djece, Prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Prijedlog zakona o elektroničkim medijima, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o medicinskoj oplodnji, Prijedlog zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, Izvješća o radu kaznionica, zatvora i odgojnih zavoda za 2007. i 2009. godinu, Izvješća o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u 2008. i 2009. godini, Izvješća o radu pravobraniteljice za djecu za 2008. i 2009. godinu, Izvješća o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za vremensko razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2008. godine i za 2009. godinu, Izvješće o radu Vijeća za elektroničke medije i Agencije za elektroničke medije u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2008. godine, Programsko i financijsko izvješće Hrvatskog olimpijskog odbora za 2009. godinu, Izvješće o poslovanju Hrvatske agencije za malo gospodarstvo u 2009. godini, godišnja izvješća o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2008. i 2009. godinu.* Detaljan pregled dostupan je na web stranicama Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=2351>

1.1.4. Razmotrit će se ratifikacija Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji

Nositelji: Nadležna tijela državne uprave, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor

Rok provedbe: 2009.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U *Univerzalnom periodičkom pregledu stanja ljudskih prava (UPR)* koji je u listopadu 2010. godine bio predstavljen Vijeću za ljudska prava Ujedinjenih naroda navodi se da Republika Hrvatska još nije odlučila ratificirati *Međunarodnu konvenciju o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji* jer je pitanje zaštite prava migranata ugrađeno u njeno zakonodavstvo i smatra se sastavnim dijelom šire europske politike. Na preporuke br. 98.1.- 98.3. zemalja članica Vijeća za ljudska prava kojima se upućuje Republika Hrvatska da potpiše predmetnu *Konvenciju*, 21. veljače 2011. godine, upućen je službeni odgovor kojim Republika Hrvatska naglašava da Vlada Republike Hrvatske još uvijek nije donijela odluku o potpisivanju *Konvencije* jer se ljudska prava migranata i njihovih obitelji štite širokim zakonodavnim okvirom koji se temelji na nacionalnom zakonodavstvu i međunarodnim instrumentima kojih je Republika Hrvatska članicom.

1.1.5. Republika Hrvatska pristupit će i sudjelovati u programima Zajednice Ravnopravnost spolova i PROGRESS (2007.–2013.) radi provedbe i promidžbe Okvirne strategije Europske unije o ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, nadležna tijela državne uprave, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U svojstvu nositelja V. komponente – *Ravnopravnost spolova* programa Zajednice PROGRESS i člana Radne skupine Europske komisije za praćenje i provedbu programa Zajednice PROGRESS tijekom 2009. i 2010. godine Ured je redovito pratio aktivnosti u okviru PROGRESS-a i natječaje koje je Europska komisija raspisivala za dodjelu bespovratnih sredstava i za pružanje usluga te o navedenom obavještavao javnost putem svojih web stranica.

Europskoj komisiji - Odjelu za ravnopravnost žena i muškaraca redovito su dostavljani podaci za europsku bazu podataka o ženama i muškarcima na pozicijama odlučivanja („Data on public administration for the EC data base on women and men in decision making“). Upotpunjena podacima iz Hrvatske, Europska baza podataka o ženama na pozicijama

odlučivanja nalazi se na internetskim stranicama Europske komisije, Uprave za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti (<http://ec.europa.eu/social/>).

Predstavnica Ureda sudjelovala je u radu radne skupine za provedbu projekta "Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada" (2009-2010) u okviru I. komponente PROGRESS-a *Zapošljavanje* kojeg je nositelj bio Hrvatski zavod za zapošljavanje. U okviru projekta izrađen je "Priručnik dobre prakse" za borbu protiv diskriminacije i promicanje raznolikosti na tržištu rada te "Smjernice za promicanje raznolikosti i borbu protiv diskriminacije na tržištu rada".

1.2. Provoditi trajne i sustavne kampanje radi uklanjanja svih oblika spolne diskriminacije i podizanja svijesti javnosti o kršenju ljudskih prava žena

1.2.1. Financirat će se aktivnosti i projekti nevladinih udruga usmjerenih ka podizanju javne svijesti o ljudskim pravima žena.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Ured za udruge, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Ured za udruge, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Za rad udruga u 2009. godini izdvojeno je 7,3% ukupnog godišnjeg proračuna Ureda za ravnopravnost spolova (2.720.185,00 kn). Na natječaju za financijsku potporu za područje „Jačanje institucionalnih mehanizama - Edukacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova“ odobrena su sredstva za dva projekta. Partnerski projekt pet udruga (Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje - CESI, udruge Budi aktivna. Budi emancipiran.- B.a.B.e., udruge Delfin, Udruge za razvoj civilnog društva i promicanje ženskih prava - Domine te Centra za građanske inicijative) pod nazivom „Osnaživanje žena i muškaraca za provođenje rodno osjetljive politike na lokalnoj razini“ podržan je u iznosu od 180.000 kn. Projekt udruge „Korak“ Karlovac pod nazivom „Uloga povjerenstava za ravnopravnost spolova“ podržan je u iznosu od 20.000, 00 kn.

U 2010. godini Ured je temeljem javnog natječaja za područje „Promicanje znanja i svijesti o ravnopravnosti spolova - suzbijanje rodnih stereotipa putem tiskanih i audiovizualnih djela“ financijski podržao sedam projekata udruga u ukupnom iznosu od 180.000 kn: Knjiga „Put do vlastitog pogleda“ udruge B.a.B.e. Budi aktivna, Budi emancipiran podržan je u iznosu od 25.000,00 kn; dokumentarni film: „Splićanke nekad i danas“ Feminističke udruge za promicanje prava žena i razvoj civilnog društva Domine, podržan je u iznosu od 26.000,00 kn; „Portal: counterview.net“ udruge K-zona podržan je u iznosu od 30.000,00 kn; dokumentarni serijal „Tata od formata“ Otvorene medijske grupacije podržan je u iznosu od 30.000,00 kn; radijski jingl „I mama i tata mogu“ udruge SOS Telefon – Poziv u pomoć podržan je u iznosu od 27.000,00 kn; „Promocija spolne ravnopravnosti na H-alteru“ Udruge za nezavisnu medijsku kulturu podržan je u iznosu od 20.000,00 kn i „Priručnik za kulturu pamćenja: Zagorkinim stopama“ udruge Žensko oko podržan je u iznosu od 22.000,00 kn.

Iz navedenog proizlazi da je Ured za ravnopravnost spolova u izvještajnom razdoblju dodijelio financijske potpore projektima udruga u ukupnom iznosu od 380.000,00 kn.

Ured je financijski podržao i druge aktivnosti organizacija civilnog društva putem suorganiziranja zajedničkih događanja (konferencija, seminara, okruglih stolova, radionica i dr.), uz podršku provedbi promidžbenih aktivnosti udruga u cilju podizanja svijesti javnosti o ravnopravnosti spolova uključujući i pisane preporuke za potrebe prijavljivanja projekta udrugama Centru za ženske studije i CESI – Centru za edukaciju, savjetovanje i istraživanje.

Napomena: Priljevom sredstava od dijela prihoda od igara na sreću, učinkovitim upravljanjem zakladnom imovinom i drugim prihodima, **Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva** je u 2009. i 2010. godini kroz raspisane natječaje odobrila financijske potpore građanskim inicijativama, projektima i programima te dodijelila institucionalne potpore organizacijama civilnoga društva koje su aktivne u području zaštite i promicanja ljudskih prava žena. Detaljan pregled financijskih potpora dostupan je na stranicama Nacionalne zaklade <http://zaklada.civilnodrustvo.hr/category/103/subcategory/122> i u Godišnjim izvještajima o radu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

Ured za ljudska prava: Svake godine organizira natječaje za organizacije civilnog društva te raspisuje prioritetna područja za prijavu projekata. U 2009. godini prioritetnima su bili ocijenjeni projekti usmjereni ka osvješćivanju žena pripadnica romske nacionalne manjine o ljudskim pravima i projekti poboljšanja položaja žena u zatvorima. U okviru ovog natječaja financirane su sljedeće udruge i projekti: Udruga Roma za boljitak i protiv siromaštva –

Slavonski Brod – „Edukacija pripadnica romske nacionalne manjine o ljudskim pravima“, Udruga žena Romkinja Romsko srce – „Osvještivanjem za bolje“, Udruga „Ti si ok“ – Udruga za pružanje psiho-socijalne i pedagoške pomoći djeci i mladima sa smetnjama i poremećajem u ponašanju – „Proces promjene – nenasilje se uči“. U okviru istog je natječaja ponovno je financiran i program udruge B.a.b.e. „Videoteka ljudskih prava“. U 2009. godini Ured za ljudska prava za provedbu ove mjere izdvojio je 120.000,00 kn.

Ured je kroz Natječaj za projekte organizacija civilnog društva iz područja zaštite, poštivanja i promicanja ljudskih prava u 2010. godini financirao projekte koji su usmjereni na prevenciju i suzbijanje različitih oblika nasilja u obitelji (75.000,00 kn), na osvještivanje žena pripadnica romske nacionalne manjine o ljudskim pravima (40.000,00 kn) i na poboljšanje položaja žena i mladih s invaliditetom (60.000,00 kn). Namjenski utrošena sredstva za provedbu mjere u 2010. godini iznosila su 175.000 kn.

Ured za udruge: Tijekom 2009. godine provodili su se jednogodišnji projekti u sklopu sheme bespovratnih sredstava Phare 2006 *Omogućavanje aktivnog doprinosa sektora civilnog društva u pretpristupnom procesu*. Do kraja studenoga 2008. ugovoreno je ukupno šest projekata u okviru Grant sheme PHARE 2006 *Demokratizacija i ljudska prava*, te dva projekta u sklopu Grant sheme *Mladi*, koji su usmjereni na područje ravnopravnosti spolova. U okviru Grant sheme *Demokratizacija i ljudska prava* ukupno je za područje ravnopravnosti spolova izdvojeno 356.687,23 €, a podržani su sljedeći projekti: Centar za ženske studije: „Ostvarivanje politike jednakih mogućnosti za tekstilne radnice“ u iznosu od 54.781,24 €; Centar za žene žrtve rata: „Utjecaj na poboljšanja u pravnim i medijskim perspektivama koje se tiču problema trgovanja ženama i prostitucije“ u iznosu 50.962,92 €; Domine, Split: „Kreiranje novih modela za poboljšanje položaja žena i integracije rodne jednakosti u rodne politike Grada Splita“ u iznosu od 77.920,85 €, Lezbijska udruga Kontra: „Zajedno protiv LGB diskriminacije na radnom mjestu u iznosu od 96.327,92€, Ženska soba – Centar za seksualna prava: „Nulta tolerancija na seksualno nasilje; u iznosu od 76.694,30 €

U okviru Grant sheme *Mladi* financijski su podržani Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje: „Mladi su važni – Seksualna i reproduktivna prava i zdravlje mladih u RH“ u iznosu od 73.230,00 € te Udruga Zora: „Moj izbor je prevencija“ uz potporu od 53.334,96 € Ukupno je izdvojeno za područje ravnopravnosti spolova u okviru navedene Grant sheme 126.564,96 €. Iz bespovratnih sredstava Phare 2006 za projekte u području ravnopravnosti spolova izdvojeno je 483.252,19 €

Vezano uz shemu bespovratnih sredstava IPA 2008., Uredu za udruge odobreno je ukupno tri pojedinačne grant sheme od kojih je jedna usmjerena osnaživanju uloge organizacija civilnog društva pri praćenju i implementaciji sveukupne antidiskriminacijske strategije. Ova grant shema je otvorena za prijavu projekata organizacijama civilnog društva čije područje djelovanja podrazumijeva i područje *ravnopravnosti spolova*. Natječaj je objavljen u rujnu 2009.godine s rokom prijave u studenom 2009. U izradi projektne dokumentacije izravno je sudjelovao i Savjet za razvoj civilnog društva. Suradne institucije: Savjet za razvoj civilnog društva, Središnja agencija za financiranje i ugovaranje.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko – srijemske županije: Vukovarsko-srijemska županija putem Odbora za koordinaciju dodjele financijske potpore projektima udruga Vukovarsko-srijemske županije na temelju javnog Poziva na prijavu projekata udruga u Vukovarsko-srijemskoj županiji sufinancira projekte kojima su prioriteti: razvoj humanitarnih djelatnosti, unaprjeđenje kvalitete življenja, zaštite i promicanje ljudskih prava i razvoj ljudskih potencijala. Svake godine se u županijskom proračunu izdvaja 400.000,00 kn za sufinanciranje projekata udruga.

1.2.2. Izradit će se i distribuirati dužnosnicima/dužnosnicama na državnoj i lokalnoj razini Pojmovnik rodne terminologije i EU standarda

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.

Izvestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

1.2.3. Redovito će se obilježavati Međunarodni dan žena – 8. ožujka.

Nositelji: Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske, Ured za ravnopravnost spolova, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvestitelji: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: 5. ožujka 2009. godine izaslanstvo Odbora za ravnopravnost spolova sudjelovalo je u Bruxellesu na konferenciji

Mreže parlamentarnih odbora za jednakost žena i muškaraca na temu „*Kandidatkinje za europske izbore*“. Konferenciju je organizirao Odbor za ženska prava i ravnopravnost spolova Europskog parlamenta kao okvir za obilježavanje Međunarodnog dana žena.

4. ožujka 2010. godine povodom obilježavanja 8. ožujka – Međunarodnog dana žena održana je tematska sjednica na temu: „Položaj žena u obrtništvu“.

Predsjednica Odbora sudjelovala je u radu okruglog stola „Jednaka prava, jednake mogućnosti“, u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti u Zagrebu, 8. ožujka 2010. godine;

16. ožujka 2010. izaslanstvo Odbora za ravnopravnost spolova sudjelovalo je na zajedničkom sastanku odbora za ravnopravnost spolova iz nacionalnih parlamenata država članica Europske unije i država kandidatkinja u Bruxellesu na temu „*Nasilje nad ženama*“, u organizaciji Odbora za prava žena i ravnopravnost spolova Europskog parlamenta, povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH: Svake godine povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena provodi se niz aktivnosti. Putem internetske stranice Ureda redovito se informira javnost o događanjima i aktivnostima koje se provode tim povodom.

2009. godine predstojnica Ureda održala je uvodno izlaganje na skupu Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH održanom u Dubrovniku na temu „Osnaživanje žena s invaliditetom za uključivanje u proces političkog odlučivanja na lokalnoj razini“.

Na poziv predsjednice Ženskog ogranka vladajuće AK Party (Justice and Development Party) i zastupnice u parlamentu, gđe. Fatme Sahin, predstojnica Ureda sudjelovala je na Međunarodnom samitu o ženskim pravima, koji je održan 8. ožujka 2010. godine u Ankari u Turskoj te je održala uvodno izlaganje na temu „Pregled pravnog okvira zaštite ženskih prava u Republici Hrvatskoj“ u sklopu rada tematskog okruglog stola „Postojeće stanje ženskih prava i prakse“.

11. ožujka 2010. godine održan je okrugli stol pod nazivom „Rodne perspektive u pravu“ u organizaciji Centra za ženske studije i Pravnog fakulteta u Zagrebu u okviru kojeg je predstojnica Ureda održala izlaganje na temu „Razvoj rodne perspektive u znanosti“.

2010. godine udruga Žensko oko, Ured za ravnopravnost spolova i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije organizirali su povodom rođendana Marije Jurić Zagorke (2.ožujka) i Međunarodnog dana žena, javno čitanje „Gričke vještice“, uz performans „Zagorka i ravnopravnost žena“ u Zagrebu i Splitu.

Predstavnice Ureda sudjelovale su povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti 2009. godine u radu okruglog stola „Položaj žene u hrvatskom društvu“, a 2010. godine u radu okruglog stola „Jednaka prava, jednake mogućnosti“.

Tradicionalno na Međunarodni dan žena Gradska skupština Grada Zagreba dodjeljuje nagradu „Zagrepčanka godine“ građankama koje su svojim djelovanjem znatno pridonijele afirmaciji žena u društvu i u javnosti, afirmaciji ženskih ljudskih prava i ravnopravnosti spolova te postigle prepoznatljive rezultate na podizanju kvalitete života žena u Gradu Zagrebu s gospodarstvenog, socijalnog, humanitarnog i drugog stajališta.

Organizacije civilnog društva koje se bave područjem zaštite ženskih ljudskih prava organizirale su brojne aktivnosti povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena te se o istome izvještavalo putem internetskih stranica Ureda za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije: Međunarodni dan žena 2009. godine obilježen je organizacijom okruglog stola „Što žene unose u politiku“.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko–srijemske županije: Međunarodni dan žena – 8. ožujka 2009. godine obilježen je kroz svečanu sjednicu Povjerenstva. Suradne institucije: Grad Vukovar, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Vinkovaca, PU Vukovarsko – srijemska, Obiteljski centar Vukovarsko-srijemske županije, Centri za socijalnu skrb, Udruga žena Vukovar, Hrvatski radio Vukovar i Vinkovačka televizija.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije: 2009. godine prigodno je u prostorijama Zagrebačke županije obilježen Međunarodni dan žena – 08. ožujka.

Odbor za ravnopravnost spolova Zadarske županije: U prigodi obilježavanja Međunarodnog dana žena - 8. ožujka svim ženama u Zadarskoj županiji upućena je čestitka objavljena u dnevnom listu „Zadarski list“.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Svake godine redovito se obilježavalo Međunarodni dan žena. U 2009. godini Povjerenstvo je sudjelovalo u organiziranim aktivnostima udruga. Povodom Međunarodnog dana žena 2010. godine županu Istarske županije predan je *Prijedlog politike ravnopravnosti spolova Istarske županije 2010. – 2013.*

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije: Održane su tiskovne konferencije, nastupi na lokalnim radijskim i TV postajama (RI TV, Kanal RI, Radio

Rijeka, Primorski radio, Radio Trsat i dr.). Upućena je čestitka putem lokalnih medija i u „Novom listu“. 6. ožujka 2009. godine održana je tiskovna konferencija na temu: Obilježavanje Međunarodnog dana žena: „8. mart nije sladunjav, ženski praznik, nego ideološki praznik borbe za ljudska prava i prava rada. On je uvertira 1. maju“, uz prezentaciju spotova udruge CESI i Ureda za ravnopravnost spolova. Dana 5. ožujka 2010. godine održana je tiskovna konferencija na temu: Obilježavanje Međunarodnog Dana žena: „Kamo sreće da nam treba samo cvijeće“. Dana 8. ožujka povodom Međunarodnog dana žena organiziran je susret s građankama na riječkom Korzu na štandu ispred Radio Rijeke zajedno sa Ženskom akcijom Rijeka - ŽAR na temu „Kamo sreće da nam treba samo cvijeće“ s namjerom otvaranja javnog prostora za propitivanje smislenosti proslave Međunarodnog dana žena kroz uobičajeno „osmomartovsko“ darivanje cvijeća. Umjesto toga, namjera je bila da taj susret bude dijalog između sugrađanki i povjerenstva kroz otvoreno pisanje poruka koje će se izvesti na konopcu za sušenje robe. Pozvane su sugrađanke da napišu svoju poruku kako da se zajednički utječe na bolji položaj žena.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije: 2009. godine je povodom Međunarodnog dan žena organizirana svečana sjednicu, dok je 2010. godine održana konferencija za medije na kojoj je se govorilo o položaju žena.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije: U 2009. godini sudjelovalo se u radio emisiji vezanoj uz obilježavanje Međunarodnog dana žena – 8. ožujka na županijskom radiju. Promovirane su ženske vrijednosti i zahtjevi te je ukazano na još uvijek postojeću neravnopravnost spolova u našem društvu. Suradne institucije : Županijski radio Radio Virovitica, Virovitičko-podravska županija.

2010. godine je organiziran okrugli stol pod nazivom „Odgajamo li ravnopravne djevojčice i dječake“ u suradnji s udrugom S.O.S. telefon – Poziv u pomoć. Izlaganje na okruglom stolu imale su pravobraniteljica za ravnopravnost spolova i predsjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora za nastavno osoblje srednjih i osnovnih škola u Virovitičko-podravskoj županiji.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: U povodu obilježavanja Međunarodnog dana žena - 8. ožujka u 2009. godini upućena je čestitka koja je bila objavljena u "Večernjem listu" i "Jutarnjem listu": „Poštovane sugrađanke i sugrađani! Čestitamo vam 8. ožujak - Međunarodni dan žena, dan kojim se prisjećamo povijesnih događaja koji su presudno utjecali na položaj žene u društvu i koji nas obvezuju da nastavimo djelovati u svrhu ostvarivanja jedne od najvažnijih civilizacijskih zadaća - istinske

ravnopravnosti žena i muškaraca.“ 2010. godine čestitka je bila objavljena u "Večernjem listu" i na internetskim stranicama Grada Zagreba.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije: Svake godine se redovito obilježava Međunarodni dan žena - 8. ožujak čestitanjem ženama Brodsko-posavske županije putem medija, odlascima u bolnicu u posjet ženama te dijeljenjem cvijeća i brošura na glavnom trgu u Slavonskom Brodu. Suradne institucije: Gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova Slavenskog Broda i Nove Gradiške i mediji.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije: Prigodno je obilježen Međunarodni dan žena – 8. ožujak. Suradne institucije: Radio postaje na području Koprivničko-križevačke županije i drugi mediji s područja Županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije: U suradnji sa Koordinacijom za ljudska prava tradicionalno se organizira u povodu Međunarodnog dana žena kazališna predstava za ciljane skupine žena: žene branitelja, umirovljenice, žene s invaliditetom, žene koje rade u teškim uvjetima. Suradna institucija: Koordinacija za ljudska prava Varaždinske županije.

1.2.4. Redovito će se obilježavati Svjetski dan seoskih žena – 15. listopada.

Nositelji: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ured za ravnopravnost spolova, županijska/ lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, jedinice lokalne i područne samouprave, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja: Redovito se sudjeluje na manifestaciji pod nazivom "Izbor najuzornije hrvatske seoske žene", u organizaciji udruge "Uzorna hrvatska seoska žena". Cilj manifestacije je poticanje promoviranja vrijednosti seoske žene, obitelji, hrvatskog sela, seljačkog gospodarstva, kreativnosti, plemenitosti, održive poljoprivrede, seoske tradicije i kulture.

Povodom obilježavanja Svjetskog dan seoskih žena – 15. listopada Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja i Ured za ravnopravnost spolova su 13. listopada 2009. godine u hotelu „Jezero“ na Plitvičkim jezerima organizirali konferenciju pod nazivom

„Položaj žena u ruralnim područjima Republike Hrvatske“ kojoj su nazočili predstavnici i predstavnice obiteljskih gospodarstava, udruga, zadruga, poduzetničkih centara, ministarstava, znanstvenih ustanova, agencija te medija. Na konferenciji se raspravljalo o socijalnom i ekonomskom položaju žena u ruralnim područjima Republike Hrvatske i međunarodnim iskustvima u tom području. Teme konferencije odnosile su se na opći pregled socijalnog i ekonomskog položaja žena u ruralnim područjima u Republici Hrvatskoj, aktivnosti Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u očuvanju ruralnih područja, iskustva država članica Europske unije u području ravnopravnosti spolova na primjerima i usporedbi iskustava Slovačke i Češke, migracije žena u/iz ruralnih područja i njezino sprječavanje u Europskoj uniji, državno natjecanje "Izvanredna žena" - nagrada za uspješne poslovne žene i primjeri "dobre prakse" u programima kreditiranja za žene poduzetnice. Suradne institucije: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za tehničku pomoć i razmjenu informacija Opće uprave za proširenje Europske unije sa sjedištem u Bruxellesu (TAIEX).

Od 17. do 18. studenog 2010. godine u Zagrebu je pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u suradnji s Uredom za tehničku pomoć i razmjenu informacija Opće uprave za proširenje Europske unije (TAIEX) organiziralo 1. međunarodni znanstveni skup „Status i uloga žene u ruralnim područjima“. Organizaciju skupa financijski su potpomogli i Njemačko društvo za tehničku suradnju (GTZ) i Ured Programa za razvoj Ujedinjenih naroda - UNDP Hrvatska. Cilj skupa bio je analiza stvarnog stanja i uloge žena u ruralnim područjima kako u Republici Hrvatskoj tako i u zemljama Europske unije, povezivanje zemalja u području promicanja rodne jednakosti te izrada i provedba zajedničkih projekata s naglaskom na ruralna područja. Glavne teme skupa bile su uloga žene u poticanju razvoja gospodarstva u ruralnim područjima, briga o zdravlju žena u ruralnim prostorima, obrazovanje žena u ruralnim područjima te mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja žena u ruralnim područjima.

Skupu je nazočilo ukupno 215 sudionica i sudionica. Iz Republike Hrvatske bili su zastupljeni predstavnici i predstavnice obiteljskih gospodarstava, udruga, zadruga, poduzetničkih centara, poslovnih subjekata, znanstvenih institucija, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatskog zavoda za poljoprivredno savjetodavnu službu, ministarstava i Vladinih ureda, te Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora. U radu skupa su sudjelovali i predstavnici i predstavnice iz Francuske, Velike Britanije i Sjeverne Irske, Mađarske, Švedske, Nizozemske, Slovenije, Slovačke, Kosova i Turske s ciljem

unaprjeđivanja povezanosti zemalja u području promicanja rodne jednakosti, te organizaciji zajedničkih projekata s naglaskom na ruralna područja. Suradne institucije: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za tehničku pomoć i razmjenu informacija Opće uprave za proširenje Europske unije sa sjedištem u Bruxellesu (TAIEX).

Ured za ravnopravnost spolova: Na konferenciji „Položaj žena u ruralnim područjima Republike Hrvatske“ 2009. godine i na 1. međunarodnom znanstvenom skupu „Status i uloga žene u ruralnim područjima“ 2010. godine predstojnica Ureda održala je uvodna izlaganja na temu „Aktivnosti Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH u odnosu na provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova“. Na skupovima su distribuirane publikacije u izdanju Ureda za ravnopravnost spolova.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: Predsjednica Odbora sudjelovala je u radu okruglog stola „Zaštita i unaprjeđenje zdravlja žena na selu“, u organizaciji Kluba zastupnika SDP-a povodom obilježavanja 15. listopada - Svjetskog dana seoskih žena u Babinoj Gredi, 16. listopada 2009. godine.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije: Svjetski dan seoskih žena – 15. listopada obilježava se prigodnim tribinama te su pozvana sva povjerenstva za ravnopravnost spolova na području Primorsko-goranske županije da ga na odgovarajući način obilježe. 2009. godine u selu Dragalić žene povratnice nakon rata otvorile su izložbu ručnih radova. Uspostavljena je suradnja s Hrvatskom udrugom poslovnih žena KRUG, ogranak Rijeka. Suradne institucije: Lokalna povjerenstva/ odbori za ravnopravnost spolova i udruge.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije: U 2009. godini povodom obilježavanja Svjetskog dana seoskih žena – 15. listopada organizirana je izložba fotografija pod nazivom „Žena na selu nekad i sad“ u Gradskom Muzeju Virovitica. Prikazan je život i uloga žene na selu kroz prošlost i danas. Javnost je upoznata sa životom žena, promjenama i novim zahtjevima koji se stavljaju pred njih u današnjem društvu. Suradne institucije: Virovitičko-podravska županija i gradski muzej u Virovitici.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije: 2009. i 2010. godine Povjerenstvo je posjetilo selo Slivno gdje djeluje ženska udruga „Slivanjka“ koja ima 120 članica i ima odlično primljene aktivnosti na selu. Događaj je medijski popraćen.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije: Organizirana je dodjela javnog priznanja "Ženska kreativnost u ruralnom životu" 18. listopada 2010. godine.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije: 15. listopada 2010. godine u Križu održana je tematska sjednica prigodom obilježavanja Svjetskog dana seoskih žena.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije: 22. listopada 2010. godine organiziran je okrugli stol pod nazivom "Žene u ruralnim krajevima Dubrovačko-neretvanske županije – mogućnosti i izazovi" na kojem je predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova održala uvodno izlaganje o „Aktivnostima za unaprjeđenje položaja žena u ruralnim područjima“.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije: 15. listopada 2010. godine organiziran je prijem za nositeljice obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s područja Koprivničko-križevačke županije, koje svojim aktivnim radom doprinose u proizvodnji hrane, a time i kvalitetnijem životu u svojem okruženju.

1.3. Unaprijediti društveni položaj žena pripadnica nacionalnih manjina i žena s invaliditetom

1.3.1. Osnovat će se radna skupina radi prikupljanja podataka o ženama pripadnicama nacionalnih manjina i izraditi program djelovanja o unapređenju njihova položaja.

Nositelji: Ured za nacionalne manjine, Ured za ravnopravnost spolova, Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora, Državni zavod za statistiku, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2007.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

1.3.2. Održavat će se javne tribine o položaju i ulozi žena pripadnica nacionalnih manjina u društvu.

Nositelji: Ured za nacionalne manjine, Ured za ravnopravnost spolova, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Redovito se sudjeluje i podržavaju javne tribine o položaju i ulozi žena pripadnica nacionalnih manjina. Ured je ostvario uspješnu suradnju s udrugom albanskih žena u Hrvatskoj „Teuta“ i s udrugama Romkinja.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: U 2009. godini održana su tri sastanka s pripadnicama nacionalnih manjina. Odazvale su se predstavnicama talijanske, romske, srpske, slovenske i bošnjačke nacionalne manjine. Utvrđeni su problemi i potrebe žena pripadnica nacionalnih manjina te predložene mjere za rješavanje potreba. U 2010. godini Povjerenstvo je organiziralo sastanak s gradskim povjerenstvom i predstavnicama nacionalnih manjina na koji su se odazvale dvije predstavnice talijanske manjine. Suradne institucije: Skupština Istarske županije, župan Istarske županije, organizacije civilnog društva, vijeća nacionalnih manjina.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije: Održana je tribina na temu „Položaj žena pripadnica nacionalnih manjina u društvenom i javnom životu u Hrvatskoj“. Rezultat je povećana svijest građana i građanki o položaju pripadnica nacionalnih manjina i njihovim specifičnim problemima i potrebama. Suradne institucije: Savjet za nacionalne manjine, Gradska knjižnica, županijsko i gradsko vijeće srpske nacionalne manjine, predstavnik mađarske manjine i predstavnik albanske manjine, predstavnici i predstavnice Hrvatskog sabora, Zajednica Slovaka, Češka zajednica, Udruga Roma.

1.3.3. Provest će se empirijsko istraživanje o položaju žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi/Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Ured za ravnopravnost spolova, Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Vlade Republike Hrvatske, u suradnji sa Zajednicom saveza udruga osoba s invaliditetom Hrvatske i ostalim državnim savezima udruga osoba s invaliditetom

Rok provedbe: 2008.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Zajednica saveza udruga osoba s invaliditetom Hrvatske

Status provedbe mjere: Mjera je provedena nakon planiranog roka.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Zajednica saveza udruga osoba s invaliditetom Hrvatske: U lipnju 2009. godine Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi dodijelilo je iz sredstava igara na sreću 260.000,00 kuna Zajednici saveza osoba s invaliditetom Hrvatske s ciljem provedbe istraživanja o položaju žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH krajem 2009. godine u okviru projekta „Položaj žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj“ provela je istraživanje o položaju žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj u svim županijama. Osnovni cilj istraživanja bio je dobiti sliku o položaju žena s invaliditetom u Hrvatskoj, koje su u životnoj dobi iznad 18 godina, s posebnim naglaskom na utvrđivanju ključnih obilježja kao što su pitanja diskriminacije i prepreke za puno uključivanje u društveni život zajednice. Ispitivanje se provodilo na uzorku od 582 žene s invaliditetom s područja cijele Hrvatske. Uzorak je utvrđen na temelju postotnog udjela žena s invaliditetom po županijama, sukladno podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

1.3.4. Pri financiranju projekata ženskih nevladinih udruga posebno će se voditi računa o projektima namijenjenim poboljšanju položaja žena s invaliditetom.

Nositelji: Ured za udruge, Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Na poziciji Ureda za ravnopravnost spolova u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2009. i 2010. godinu osigurana su financijska sredstva za provedbu *Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine*. Ured je 2009. godine financijski podržao Društvo osoba s invaliditetom Podunavlje povodom obilježavanja 21. ožujka – Nacionalnog dana invalida rada u iznosu od 3.000,00 kuna. U iznosu od 610,00 kuna financirao je emitiranje radio emisije „Žene s invaliditetom“ na Radio postaji Drniš. Suradne institucije: Društvo osoba s invaliditetom Podunavlje, Radio postaja Drniš. Ukupno je u 2009. godini za provedbu mjere utrošeno 3.610,00 kuna.

2010. godine povodom obilježavanja 3. prosinca - Međunarodnog dana osoba s invaliditetom sufinancirano je u iznosu od 5.000,00 kuna održavanje Modne revije žena s invaliditetom - Vukovar 2010. - „Moje drugo ja!“. Modna revija održana je u organizaciji Društva osoba s invaliditetom Podunavlje s ciljem osnaživanja i aktivnijeg uključivanja žena sa invaliditetom u društveni život zajednice, posebice na području od posebne državne skrbi.

Ured je 2010. godine putem suradnje s Društvom osoba s invaliditetom Podunavlje donirao ginekološki stol prilagođen ženama s invaliditetom za ginekološku ambulantu Opće bolnice Vukovar u iznosu od 23.200,00 kuna. Ukupno je u 2010. godini za provedbu mjere utrošeno 28.200,00 kuna, a 2009. i 2010. godine za provedbu mjere utrošeno je ukupno 31.810,00 kuna.

Ured za ljudska prava: U 2009. godini su među prioritetnim područjima financiranja Ureda za ljudska prava bili i projekti poboljšanja položaja žena s invaliditetom te su tako financirani projekti Društva osoba s invaliditetom Podunavlje „Poštujte moju različitost – osnaživanje žena s invaliditetom“, Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH „Monitoring UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom“, Gradskog društva invalida Đurđevac „Što moraju, žele i mogu žene s invaliditetom“, Saveza gluhih i nagluhih Grada Zagreba „Obrazovanjem gluhih žena do izjednačavanja mogućnosti“, Hrvatskog saveza slijepih „Modrice na duši“ te Saveza udruga osoba s invaliditetom Karlovačke županije Karlovac „Samopouzdanjem do izjednačenih mogućnosti“. Ukupno je u 2009. godini za provedbu mjere utrošeno 200.000,00 kuna.

U 2010. godini Ured je financirao projekte udruga s ciljem poboljšanja položaja žena i mladih s invaliditetom u ukupnom iznosu od 60.000,00 kuna. Financirani su projekti Hrvatske udruga gluhoslijepih osoba „Dodir“ „Je li moj teret teži?“, Saveza gluhih i nagluhih Grada Zagreba „Tamna strana radnog odnosa“ te Udruge za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Međimurske županije „Med Murom i Dravom - tu je moj dom“. U 2010. godini za provedbu mjere utrošeno 60.000,00 kuna. Ukupno je u 2009. i 2010. godini za provedbu mjere utrošeno 260.000,00 kuna.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: Slijedom odredbi *Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM)* i aktivnosti „Financiranje projekata namijenjenih poboljšanju položaja žena s invaliditetom“ ženama s invaliditetom nastoji se omogućiti ravnopravno sudjelovanje u svim područjima života. U tu svrhu je u 2009. godini na natječaju za projekte udruga koje udovoljavaju potrebama osoba s

invaliditetom kao posebno područje istaknuto područje Poboljšanje položaja žena s invaliditetom te je financirano 12 projekata udruga u ukupnom iznosu od 803.357,06 kuna.

U 2010. godini je na natječaju za projekte udruga koje udovoljavaju potrebama osoba s invaliditetom za navedeno područje Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti financiralo 5 projekata udruga u ukupnom iznosu od 428.014,87 kuna.

Suradne institucije: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ravnopravnost spolova, udruge osoba s invaliditetom, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ukupno je u 2009. i 2010. godini za provedbu mjere utrošeno 1.231.371,90 kuna.

Izvjestitelji su u izvještajnom razdoblju za projekte udruga s invaliditetom, za područje poboljšanja položaja žena s invaliditetom, ukupno izdvojili 1.523.181,93 kuna.

1.3.5. Izradit će se program djelovanja za informiranje žena s invaliditetom o njihovim ljudskim pravima te provesti upoznavanje i edukacija državnih službi, servisa i šire javnosti o problemima s kojima se susreću žene s invaliditetom.

Nositelji: Ured za ljudska prava, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ravnopravnost spolova, Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Vlade Republike Hrvatske, u suradnji sa Zajednicom saveza udruga osoba s invaliditetom Hrvatske i ostalim državnim savezima udruga osoba s invaliditetom

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelji: Ured za ljudska prava, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ljudska prava: Ured za ljudska prava je tijekom 2009. godine u suradnji s Uredom pučkog pravobranitelja i Centrom za mirovne studije provodio projekt „Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije“ u okviru Programa za zapošljavanje i socijalnu solidarnost – PROGRESS. U okviru projekta provedena je nacionalna kampanja koja je obuhvaćala šest osnova diskriminacije: spol, etničko/nacionalno podrijetlo, dob, vjeru, invaliditet i spolnu orijentaciju. U listopadu 2009. godine u prostorijama Hrvatske odvjetničke komore održan je okrugli stol o Zakonu o suzbijanju diskriminacije. Okrugli stol je organiziran u suradnji Ureda za ljudska prava i Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom te je održana i diskusija o mogućnostima primjene Zakona o suzbijanju diskriminacije kada je riječ o zaštiti prava osoba s invaliditetom.

Ured za ravnopravnost spolova: Ured za ravnopravnost spolova kontinuirano surađuje sa Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH te redovito distribuira nacionalne i međunarodne dokumente iz područja ljudskih prava žena s ciljem informiranja žena s invaliditetom u borbi protiv nasilja te omogućavanja dostupnosti informacija udrugama o zaštiti od nasilja. Predstojnica i predstavnice Ureda redovito sudjeluju u raznim događanjima u organizaciji udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom.

U siječnju 2009. godine predstojnica Ureda je na seminaru o unaprjeđenju primjene „*Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji za žene s invaliditetom*“ u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske - SOIH održala izlaganje o provedbi *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* i *Zakona o ravnopravnosti spolova*, s posebnim osvrtom na nužnost osvještavanja javnosti i osnaživanja žena s invaliditetom u borbi protiv nasilja u obitelji.

U ožujku 2009. godine predstojnica Ureda sudjelovala je na seminaru „Osnaživanje žena s invaliditetom za uključivanje u proces političkog odlučivanja na lokalnoj razini“ te održala izlaganje na navedenu temu u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH. U travnju 2009. predstojnica Ureda sudjelovala je na okruglom stolu „Žene s invaliditetom i sudjelovanje u političkom odlučivanju“ te održala izlaganje na navedenu temu u organizaciji Udruge za promicanje inkluzije Podružnica Šibenik.

2010. godine u ožujku predstavnica Ureda sudjelovala je na Prvoj savjetodavnoj radionici “Podrška u primjeni mehanizama praćenja i evaluacije mjera *Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, za razdoblje od 2007. do 2015.godine*“ održanoj u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i Fonda Ujedinjenih naroda za razvoj. Predstavnica Ureda je u listopadu 2010. godine sudjelovala na XV. Hrvatskom simpoziju osoba s invaliditetom u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske - SOIH održanom u Zagrebu na temu „Što članstvo Republike Hrvatske u EU donosi osobama s invaliditetom?“.

2010. godine od županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova Ured je zatražio provedbu njihovih obveza koje proizlaze iz *Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine*, vezanih uz poticanje aktivnog djelovanja žena s invaliditetom i izradu programa za unaprjeđenje njihova položaja u okviru izrade redovnog programa rada.

1.4. Ukloniti diskriminaciju Romkinja u cjelokupnom društvu i unutar njihovih zajednica, uz provedbu aktivnosti i programa za jačanje svijesti o poštivanju njihovih ljudskih prava te praćenje/analizu položaja Romkinja radi procjenjivanja utjecaja politike i programskih mjera

1.4.1. Sustavno će se pratiti provođenje mjera iz Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana »Desetljeće za uključivanje Roma 2005.–2015.«, radi poboljšanja uvjeta života i društvene integracije Romkinja.

Nositelji: Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome, Ured za nacionalne manjine

Rok provedbe: 2006.– 2010.

Izvjestitelj: Ured za nacionalne manjine

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za nacionalne manjine: U 2009. godini održano je više seminara o osposobljavanju mladih Romkinja i Roma. Sudionici i sudionice seminara su upoznati s načinom vođenja udruga, izradi projekata, te uključivanju u provedbu *Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015.* Na seminaru su također bile prezentirane teme o *Nacionalnoj politici za promicanje ravnopravnosti spolova i UN Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena.* Raspravljalo se o afirmaciji Romkinja i mogućnostima njihovog potpunijeg uključivanja u društveni i javni život te sudjelovanju na izborima za vijeća nacionalnih manjina. U okviru sredstava iz državnog proračuna svake godine izdvajaju se sredstva za programe udruga nacionalnih manjina, od kojih i za pripadnike i pripadnice romske nacionalne manjine. Društveno angažiranje Romkinja vidljivo je i kroz informativno-izdavačku djelatnost, tiskanjem knjiga i izdavanjem lista za žene i društvena pitanja, te vlastitim angažmanom u okviru kulturno-umjetničkih društava razvijanjem i njegovanjem vlastite kulture i običaja. Predstavnice romskih udruga redovito su sudjelovale na međunarodnim seminarima o obrazovanju i zapošljavanju koji su organizirani u okviru *Desetljeća za uključivanje Roma.* Suradna institucija: Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome.

1.4.2. Provest će se istraživački projekt »Zapošljavanje pripadnika romske nacionalne manjine u RH s posebnim osvrtom na zapošljavanje Romkinja: Utvrđivanje postojećeg stanja, procjena potreba i preporuke«

Nositelj: Ured za nacionalne manjine

Rok provedbe: 2006.–2007.

Izvjestitelj: Ured za nacionalne manjine

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

1.4.3. Organizirat će se međunarodna konferencija o unapređenju položaja Romkinja.

Nositelj: Ured za nacionalne manjine

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelji: Ured za nacionalne manjine

Status provedbe mjere: Mjera je provedena nakon planiranog roka.

Ured za nacionalne manjine: U okviru *Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015.* u Zagrebu je od 15.-16. lipnja 2009. godine održana međunarodna Radionica o zapošljavanju Roma u kojoj su sudjelovali predstavnici i predstavnice vlada zemalja *Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015. god.* - Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Republika Češka, Makedonija, Srbija, Slovačka, Španjolska, kao i Europske komisije, Vijeća Europe, nevladinih udruga i romskih udruga. U prvom dijelu radionice predstavljeno je istraživanje „Život Romkinja u Hrvatskoj s naglaskom na pristup obrazovanju“ koje je proveo Institut za društvena istraživanja u Zagrebu u suradnji s Udrugom žena Romkinja „Bolja budućnost“ Zagreb. Tijekom rasprave o zapošljavanju Roma, posebna je pozornost posvećena zapošljavanju mladih i žena, kao teže zapošljivih skupina. Cilj istraživanja je bio ispitati karakteristike društvenog položaja Romkinja s naglaskom na njihovom obrazovanju u pet županija. Vezanost za obitelj i djecu najčešća je zapreka i za zapošljavanje žena. Na temelju istraživanja pokazalo se da obrazovanje Romkinje lakše dolaze do stalnog radnog odnosa od onih koje nemaju završenu osnovnu školu. Mjera koja bi poboljšala obrazovne šanse i obrazovnu uspješnost Romkinja zahtijeva sinergijski rad na više razina: na razini obrazovnih struktura i škole, s jedne strane, te romske zajednice i obitelji s druge strane. Projekt je financiran iz sredstava REF-a (Fond za obrazovanje Roma) *Desetljeća za uključivanje Roma 2005.-2015.* u iznosu od 40.000 eura i sredstava Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske u iznosu od 20.000 kuna. Rezultati istraživanja predstavljeni su i na Konferenciji o provedbi *Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju (JIM)* i *Zajedničkog memoranduma o zapošljavanju (JAP)* u veljači 2010. godine u Zagrebu.

1.4.4. Osnovat će se radna skupina radi unapređivanja prikupljanja statističkih podataka o

položaju Romkinja u lokalnim zajednicama i cjelokupnom društvu, u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite te njihovog sudjelovanja u javnom i političkom životu.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za nacionalne manjine, Ured za ljudska prava, Državni zavod za statistiku, Hrvatski zavod za zapošljavanje, nadležna tijela državne uprave, u suradnji s udrugama Romkinja

Rok provedbe: 2006.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je proveden nakon planiranog roka.

Ured za ravnopravnost spolova: Radna skupina za unaprjeđivanje prikupljanja statističkih podataka o položaju Romkinja u lokalnim zajednicama i cjelokupnom društvu, u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite te njihovog sudjelovanja u javnom i političkom životu koju je osnovao Ured za ravnopravnost spolova, a u čijem radu uz predstavnike i predstavnice državnih institucija su sudjelovale i predstavnice dviju romskih udruga: Udruga žena Romkinja „Bolja budućnost“ te Udruga žena Romkinja „Romsko srce“ izradila je *Preporuke za unaprjeđivanje prikupljanja statističkih podataka o položaju Romkinja u lokalnim zajednicama i cjelokupnom društvu, u području obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvene zaštite te njihovog sudjelovanja u javnom i političkom životu.*

1.4.5. Podržavat će se suradnja udruga Romkinja s ostalim nevladinim udrugama, predstavnicima/predstavicama državne uprave i jedinica lokalne i područne samouprave putem održavanja zajedničkih tribina, okruglih stolova i konferencija, a radi razmjene iskustava i poticanja Romkinja na sudjelovanje u rješavanju problema lokalne zajednice.

Nositelji: Ured za nacionalne manjine, nadležna tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave, u suradnji s nevladinim udrugama i udrugama Romkinja

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za nacionalne manjine, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za nacionalne manjine: Predstavnice romske nacionalne manjine surađuju putem nevladinih udruga, romskih udruženja i međunarodnih institucija u provedbi projekata i programa iz područja obrazovanja, zdravstva i sudjelovanja na tržištu rada. Putem Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome, Romkinje su kao članice

uključene u donošenje odluka koje su usmjerene na poboljšanje uvjeta života i položaja romske nacionalne manjine. U organizaciji Ureda za nacionalne manjine održani su seminari o unaprjeđivanju rada vijeća nacionalnih manjina na kojima su, uz ostale nevladine udruge, sudjelovale i predstavnice udruga romske nacionalne manjine. Suradna institucija: Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome.

Ured za ravnopravnost spolova: Publikacije u izdanju Ureda distribuirane su prilikom održavanja Radionice o ljudskim pravima, s naglaskom na suzbijanje nasilja i svih oblika diskriminacije, koja je u organizaciji Udruge žena Romkinja „Bolja Budućnost“ održana u Donjoj Stubici u prosincu 2009. godine.

Ured je podržao kampanju „Stop maloljetnim brakovima i prodaji djece“ koju je tijekom 2010. godine pokrenula Udruga žena Romkinja „Bolja Budućnost“. Uz pomoć donacije CARE International udruga je tiskala letke i plakate, dok je Ured za ravnopravnost spolova pružio financijsku podršku za tiskanje promotivnih majica. Djelatnica Ureda je sudjelovala na okruglom stolu na temu „Maloljetni brakovi u romskoj zajednici“ koji je u organizaciji Udruge žena Romkinja „Bolja Budućnost“ održan u Zagrebu u svibnju 2010. godine.

U sklopu izrade novog prijedloga Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine predstavnice Romkinja pozvane su da dostave prijedloge novih mjera vezanih za unaprjeđivanje njihova društvenog položaja.

1.4.6. Povećat će se broj stipendija i subvencija za srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje Romkinja.

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, sveučilišta

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Mjera se provodi trajno u razdoblju od 2006. do 2010. godine. U školskoj godini 2008./2009. srednjoškolskim obrazovanjem bilo je obuhvaćeno 227 učenika/učenica (131 m i 96 ž), a u školskoj godini 2009./2010 297 učenika/učenica (168 m i 129 ž). Tijekom školske godine 2008./2009. školovanje je prekinulo 52 učenika/učenica (29 m i 23 ž). U 2009. godini osiguran je smještaj u učeničke domove za 71 učenika/učenicu.

U 2009. godini Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa je stipendijama pomoglo 283 učenika/učenice (152 m i 131 ž). U akademskoj godini 2008./2009. Ministarstvo je stipendiralo 20 studenata/studentica (11 m i 8 ž), a u akademskoj godini 2009./2010. 25 (12 m i 13 ž). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa je ukupno za 2009. godinu za srednjoškolske stipendije izdvojilo 1.415.000,00 kn, a za visokoškolske stipendije 250.000 kn. Namjenski utrošena sredstva za provedbu mjere iznosila su 1.396.400,00 kn.

U školskoj godini 2009./2010. Ministarstvo je stipendiralo 323 učenika/učenice srednjih škola (128 ž i 195 m). Dodijeljeno je 26 visokoškolskih stipendija za 11 studentica i 15 studenata. Ukupno je za srednjoškolske stipendije izdvojeno 1.343.000,00 kuna, a za visokoškolske 260.000,00 kuna. Za srednjoškolsko stipendiranje/obrazovanje Romkinja izdvojeno je 640.000,00 kuna, a za visokoškolsko 110.000,00 kuna. Namjenski utrošena sredstva za provedbu mjere u 2010. godini iznosila su 1.603.000,00 kuna. Suradne institucije: Srednje škole i sveučilišta.

1.4.7. Izvršit će se analiza i izraditi plan zapošljavanja Romkinja na temelju procijenjenog broja nezaposlenih ženskih osoba romske nacionalne manjine

Nositelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: U okviru *Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2009. - 2010.* za 2009. godinu kojega je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj u svibnju 2009. godine, osigurana su sredstva na poziciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za provođenje mjera za osposobljavanje i zapošljavanje osoba romske nacionalne manjine prema *Nacionalnom programu za Rome*. Mjere iz nadležnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje usmjerene su na obrazovanje za unaprjeđenje zapošljivosti i samozapošljavanje, sufinanciranje zapošljavanja u svim područjima djelatnosti i sufinanciranje zapošljavanja u programu javnih radova, kao i osiguranja potrebnog radnog iskustva za prvo zapošljavanje mladim obrazovanim osobama bez radnog staža.

Tijekom 2009. godine ukupno je sufinancirano zapošljavanje za 233 osobe romske nacionalne manjine, od čega 53 žene, i financirano obrazovanje za 11 osoba romske nacionalne manjine. U razdoblju od veljače do kraja lipnja 2010. godine ukupno je sufinancirano zapošljavanje za

248 osoba romske nacionalne manjine, od čega 64 žene, i financirano obrazovanje za 33 osobe romske nacionalne manjine, od čega 9 žena. Suradne institucije: Jedinice lokalne i područne samouprave, obrazovne institucije, poslodavci i organizacije civilnog društva. U 2009. godini ukupno je zaposleno 236 Roma od čega 84 žene odnosno 35,6%.

Hrvatski zavod za zapošljavanje nositelj je mjera koje se odnose na povećanje zapošljivosti nezaposlenih Roma i Romkinja iz *Akcijskog plana desetljeća za uključivanja Roma 2005.-2015.* U cilju stvaranja preduvjeta za povećanje zapošljavanje Romkinja, sve evidentirane nezaposlene žene romske nacionalne manjine uključene su u redovite aktivnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i aktivnosti usmjerene isključivo na nezaposlene žene romske nacionalne manjine. Aktivnostima se nastojalo utjecati na njihovo brže uključivanje na tržište rada. U aktivnost grupnog informiranja u 2009. godini ukupno je bilo uključeno 1.294 osoba romske nacionalne manjine, od toga 656 žena, dok je u 2010. godini bilo uključeno 1.103 osoba romske nacionalne manjine, od toga 568 žena. U 2009. godini, individualnom savjetovanju prisustvovalo je 6.500 osobe romske nacionalne manjine, od čega 2.879 žena. U 2010. godini, individualnom savjetovanju prisustvovalo je 6.440 osobe romske nacionalne manjine, od čega 3.150 žena. Svim radionicama u 2009. godini ukupno je prisustvovalo 521 osoba romske nacionalne manjine, od čega 227 žena, a u razdoblju od siječnja do prosinca 2010. godine ukupno je prisustvovalo 265 osoba romske nacionalne manjine, od čega 107 žena. U 2009. godini u aktivnost profesionalnog informiranja i savjetovanja uključeno je ukupno 437 osoba romske nacionalne manjine, od čega 118 žena, dok je u 2010. godini bilo uključeno ukupno 493 osobe romske nacionalne manjine, od čega 135 žena. U aktivnost procjene preostale radne sposobnosti tijekom 2009. godine ukupno je uključeno 59 osoba romske nacionalne manjine, od čega 33 žene. Broj osoba romske nacionalne manjine starijih od 45 godine uključenih u aktivnost procjene preostale radne sposobnosti u 2009. godini iznosio je 30 osoba, od čega 18 žena. U 2010. godini ukupno je uključeno 74 osobe romske nacionalne manjine, od čega 34 žena. Broj osoba romske nacionalne manjine starijih od 45 godine uključenih u aktivnost procjene preostale radne sposobnosti iznosio je 52 osobe, od čega 27 žena.

Vezano uz organiziranje grupnih informiranja o samozapošljavanju za osobe romske nacionalne manjine koje su pokazale interes za samozapošljavanje tj. registriranje poduzeća ili obrta, (prema podacima iz Profesionalnog plana zapošljavanja) u 2009. godini ukupno je održano 20 informiranja i savjetovanja o samozapošljavanju te su ukupno 40 osoba romske nacionalne manjine, od čega 10 žena, uključene u informiranje i savjetovanje o

samozapošljavanju. U 2010. godini ukupno je održano 24 informiranja i savjetovanja o samozapošljavanju te je ukupno 46 osoba romske nacionalne manjine, od čega 8 žena, uključeno u informiranje i savjetovanje o samozapošljavanju.

1.5. Unaprijediti načine suzbijanja i uklanjanja diskriminacije temeljene na spolnoj orijentaciji

1.5.1. Provest će se istraživanje radi analize sudske prakse i postupanja policije kod kaznenih djela motiviranih seksualnom orijentacijom oštećenika/oštećenice.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelji: Ministarstvo pravosuđa

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena, o čemu se izvijestilo u *Izvešću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

Ministarstvo pravosuđa: Ustrojeno je statističko praćenje podataka o sudskim predmetima vezanim uz diskriminaciju, a prema osnovama diskriminacije iz članka 1. *Zakona o suzbijanju diskriminacije* u okviru kojih se prate i prikupljaju podaci o kaznenim djelima motiviranim spolnim izražavanjem i spolnom orijentacijom oštećenika i oštećenija.

1.5.2. Predstavnici/predstavnice organizacija za ravnopravnost seksualnih i rodni manjina uključivat će se u radna tijela za donošenje zakona, programa i strategija vezanih za prava seksualnih manjina.

Nositelj: Nadležna tijela državne uprave, Vlada Republike Hrvatske

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ljudska prava, Ured za ravnopravnost spolova, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ljudska prava: Na javnoj raspravi održanoj u Centru za ljudska prava 13. srpnja 2010. godine predstavljen je Nacrt *Izvešća o napretku u provedbi Nacionalnog programa zaštite i promicanja ljudskih prava 2008. – 2011. godine.* Na predmetnoj raspravi

sudjelovali su i predstavnici i predstavnice organizacija za ravnopravnost seksualnih i rodni manjina. Također predstavnici i predstavnice organizacija za ravnopravnost seksualnih i rodni manjina sudjelovali su i u radu Radne grupe za izradu Okvirnog dokumenta, koji je bio preduvjet za prijavu projekta unutar programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost - PROGRESS.

Ured za ravnopravnost spolova: Predstojnica Ureda sudjelovala je na okruglom stolu i diskusiji pod nazivom „Od institucionalne homofobije do zajedničke borbe za LGBT prava“ koji je održan 18. lipnja 2010. godine u suorganizaciji Zaklade Heinrich Böll u Hrvatskoj i udruge Zagreb Pride. Ured za ravnopravnost spolova je uz udruženje Zagreb Pride bio suorganizator okruglog stola „Mame u Mami“ koji je održan 17. lipnja 2010. godine te je pružio financijsku potporu udruzi Zagreb Pride za organizaciju „Zagreb Pride 2010“. Ured je preveo *Preporuku CM/Rec(2010)5 Odbora ministara/ministrica VE državama članicama o mjerama za suzbijanje diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta* usvojenu 31. ožujka 2010. Ista je dostupna na internetskoj stranici Ureda za ravnopravnost spolova: www.ured-ravnopravnost.hr.

Na poziv Ureda za ravnopravnost spolova predstavnici i predstavnice organizacija za prava LGBT osoba sudjelovali su u konzultativnom procesu izrade nove *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2011. – 2015.*

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: Predsjednica Odbora uputila je pismenu podršku društveno - političkoj manifestaciji *Povorka ponosa* (Gay-pride) koja je 2010. godine održana u Zagrebu na temu „Sloboda seksualnog izražavanja i različitosti seksualnih praksi“.

1.6. Unaprijediti osiguranje dostupnosti pravde i pravne zaštite ženama u slučajevima povrede njihovih prava i razviti metodologiju prikupljanja podataka o broju i vrstama tužbi za diskriminaciju, podnesenih sudovima i ostalim mehanizmima za tužbe te o njihovom ishodu, uz aktivnosti usmjerene ka podizanju svijesti žena o korištenju mehanizama pravne zaštite

1.6.1. Vodit će se statistički podatci o broju i vrstama tužbi za spolnu diskriminaciju koje su podnesene sudovima i ostalim mehanizmima za tužbe, uz analizu dostupnosti pravde i pravne zaštite.

Nositelji: Državni zavod za statistiku, sudovi, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost

spolova

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo pravosuđa, Državni zavod za statistiku

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo pravosuđa: Uspostavljeno je statističko praćenje podataka o broju kaznenih, parničnih i prekršajnih predmeta u kojima je postupak pokrenut zbog spolne diskriminacije. Podaci se vode o broju primljenih i riješenih predmeta ove vrste, načinu njihovog rješavanja, broju diskriminiranih osoba, trajanju sudskog postupka, a kod kaznenih i prekršajnih predmeta i broju osuđivanih osoba.

Državni zavod za statistiku: Redovito se prate statistički podaci iskazani po spolu, kaznenom djelu i vrstama prekršaja. U kaznenoj domeni, članak 174. *Kaznenog zakona* (Rasna i druga diskriminacija) uključuje i pojavne oblike spolne diskriminacije. U prekršajnoj domeni prate se povrede propisa iz *Zakona o ravnopravnosti spolova*. Suradne institucije: Sudovi, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova.

1.6.2. Provodit će se aktivnosti (tribine, konferencije, okrugli stolovi) za podizanje svijesti žena o postojećim mehanizmima pravne zaštite u slučajevima diskriminacije, kako bi se one učestalije služile tim mehanizmima.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo pravosuđa, nadležna tijela državne uprave, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo pravosuđa

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Kontinuirano se organizira i sudjeluje na konferencijama, tribinama, okruglim stolovima i drugim aktivnostima, često u suradnji sa udrugama, vezanim uz pitanja zakonodavnih mehanizama zaštite. Putem natječaja za projekte udruga financijski se podržalo niz aktivnosti kojima se kontinuirano podizala svijest i educirala javnost o postojećim mehanizmima pravne zaštite.

Ministarstvo pravosuđa: Usvojen je podzakonski akt na temelju kojega se može vršiti doregistracija udruga za pružanje besplatne pravne pomoći. Time je otvorena mogućnost da se

udruge aktivno uključe u podizanje svijesti žena o mehanizmima pravne zaštite u slučajevima diskriminacije.

1.7. Osigurati provedbu antidiskriminacijskog zakonodavstva uz procjenjivanje njegovih učinaka, kvalitete i stupnja provedivosti pojedinih zakonskih odredbi i drugih propisa

1.7.1. Pratit će se učinci provedbe antidiskriminacijskih zakona radi povećanja stupnja provedivosti putem definiranja i predlaganja potrebnih izmjena i dopuna te jačanja njihove daljnje primjene u smjeru suzbijanja spolne diskriminacije.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, nadležna tijela državne uprave, koordinatori/koordinatorice u tijelima državne uprave, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Redovito su pratili učinci i donosile izmjene pojedinih zakona o čemu je izvješteno u okviru provedbe drugih relevantnih mjera o ovom *Izvješću.*

U Zagrebu je 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske i Ureda pučkog pravobranitelja održana: Konferencija povodom stupanja na snagu *Zakona o suzbijanju diskriminacije* "Pučki pravobranitelj kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije"; Međunarodna konferencija „Antidiskriminacijsko zakonodavstvo i praksa“ i Okrugli stol o provedbi *Zakona o suzbijanju diskriminacije* u okviru projekta „Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije“, uz podršku Europske komisije.

1.7.2. Provest će se istraživanje o stupnju poznavanja mehanizama zaštite i promocije ženskih ljudskih prava te antidiskriminacijskih mjera među sucima/sutkinjama, odvjetnicima/odvjetnicama, u državnom odvjetništvu te među predstavnicima/predstavnica županijskih i lokalnih institucionalnih mehanizama, kako bi se planiralo provođenje edukacije.

Nositelji: Pravosudna akademija, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelji: Pravosudna akademija, Ministarstvo pravosuđa

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena iz razloga što nije provedeno predmetno istraživanje, ali su zato provedene brojne edukacije koje su se nastavile provoditi i nakon predviđenog roka, odnosno tijekom 2008., 2009. i 2010. godine.

Pravosudna akademija: 2009. godine održano je 5 radionica o *Europskoj konvenciji o ljudskim pravima*, a 2010. godine četiri radionice na istu temu. Cilj ovih radionica bio je upoznavanje sudaca i sutkinja i državnog odvjetništva s važnošću *Europske konvencije o ljudskim pravima*, načinom rada i pristupom Europskog suda za ljudska prava prilikom tumačenja i primjene *Konvencije* te razvoj osjetljivosti za njenu primjenu u sudskoj praksi. Na radionicama je sudjelovalo 109 polaznika i polaznica iz 5 regionalnih centara. Održani su seminari na temu „Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda: najnoviji trendovi i primjena u pravu Europske unije“ 20. i 21. siječnja i 28. i 29. rujna 2009. godine u Zagrebu. Svrha ovog seminara bila je upoznavanje sudaca i sutkinja i državnog odvjetništva s najnovijim trendovima i primjenama u pravu Europske unije u okviru kojih se govorilo i o zabrani diskriminacije. Suradne institucije: Društvo za psihološku pomoć, Nizozemsko ministarstvo vanjskih poslova i veleposlanstvo Republike Finske. Ukupno je utrošeno sredstava za provedbu predmetne mjere 54.912,00 kn u 2009., godini, a 2010. godine utrošeno je 29.463,00 kn.

Održani su seminari za voditelje i voditeljice budućih aktivnosti stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i dužnosnica iz područja primjene *Zakona o suzbijanju diskriminacije* od 25. do 27. ožujka u Zagrebu. Uz predstavnika Pravosudne akademije na radionici je sudjelovalo 17 polaznika i polaznica iz sudstva.

Seminar o provedbi *Zakona o suzbijanju diskriminacije* održan je 16. travnja u Osijeku na Županijskom sudu, 25. ožujka u Splitu na Županijskom sudu te 10. ožujka u Zagrebu na Trgovačkom sudu. Svrha seminara bila je predstavljanje novog *Zakona o suzbijanju diskriminacije* koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. godine sudstvu i državnom odvjetništvu, a na seminaru je sudjelovalo ukupno 62 polaznika i polaznice.

Ministarstvo pravosuđa: U travnju 2009. godine održana je konferencija u sklopu projekta „Izgradnja kapaciteta i podizanja svijesti sudaca i državnih odvjetnika o antidiskriminacijskom zakonodavstvu“ kojeg su provodili Međunarodna organizacija za migracije, Pravosudna akademija Ministarstva pravosuđa i Hrvatski pravni centar uz

financijsku podršku Veleposlanstva Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske. Ukupno utrošeno sredstava za provedbu predmetne mjere iznosilo je 7.277,50 kn.

1.8. Postići integraciju rodne perspektive u sigurnosnu politiku zemlje te promicati primjenu Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti UN-a i obveza iz Pekinške platforme.

1.8.1. Provest će se sustavno prikupljanje i analiza podataka o ulozi žena u ratnim stradanjima, njihovom doprinosu izgradnji mira, posljedicama rata na žensku populaciju u RH, a rezultate i preporuke integrirati u socijalnu i razvojnu politiku, poštujući pritom različitost potreba muškaraca i žena u ratnom i poratnom razdoblju.

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo obrane, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2008.

Izvjestitelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena o čemu se izvijestilo u *Izvjješću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: Prema podacima koji se prikupljaju temeljem *Nacionalnog programa psihosocijalne pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata*, koji se kontinuirano provodi, u 2009. godini zabilježena je 59.794 intervencija za ukupno 46.280 osobe od čega je 5.811 (12,56 %) bilo korisnica - 1.209 supruga poginulih hrvatskih branitelja, 2.662 supruge razvojačenih hrvatskih branitelja i 1.940 supruga hrvatskih ratnih vojnih invalida. Do rujna 2010. godine zabilježeno je 35.842 intervencija za ukupno 28.022 osoba od čega su 3.609 bile žene, odnosno 608 supruga poginulih hrvatskih branitelja, 1.803 supruge razvojačenih hrvatskih branitelja i 1.198 supruga hrvatskih ratnih vojnih invalida.

Za provedbu ove mjere u 2009. godini izdvojeno je 5.710.679,54 kn, a do rujna 2010. godine 7.670.299,84 kn.

U okviru *Programa za poboljšanje kvalitete življenja u obiteljima poginulih hrvatskih branitelja, hrvatskih ratnih vojnih invalida i hrvatskih branitelja oboljelih od PTSP-a* za razdoblje od 2008. do 2011. godine, predviđeni su organizirani sistematski pregledi za četiri

ciljne skupine: supruge i djecu poginulih hrvatskih branitelja, supruge najtežih hrvatskih ratnih vojnih invalida (100% I i II skupine) i supruge branitelja oboljelih od PTSP-a.

U 2009. godini sistematski pregledi provodili su se u Brodsko-posavskoj županiji, Istarskoj županiji, Osječko-baranjskoj županiji, Primorsko-goranskoj županiji, Sisačko-moslavačkoj županiji, Splitsko-dalmatinskoj županiji, Šibensko-kninskoj županiji, Varaždinskoj županiji, Zadarskoj županiji te Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Tijekom 2009. sistematski pregled obavilo je ukupno 1.165 osoba, od čega 1.048 (89,96%) žena. U okviru ovog programa u 2010. godini sistematski pregledi provode su se u 14 županija: Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, Brodsko-posavskoj županiji, Istarskoj županiji, Karlovačkoj županiji, Krapinsko-zagorskoj županiji, Ličko-senjskoj županiji, Osječko-baranjskoj županiji, Požeško-slavonskoj županiji, Primorsko-goranskoj županiji, Sisačko-moslavačkoj županiji, Splitsko-dalmatinskoj županiji, Varaždinskoj županiji, Vukovarsko-srijemskoj županiji te Zagrebačkoj županiji. Do rujna 2010. godine sistematski pregled obavilo je ukupno 585 osoba, od toga 497 žena. Programom je predviđena i analiza rezultata istraživanja s ciljem prevencije i poboljšanja kvalitete zdravlja i življenja, u čemu se surađuje s Medicinskim fakultetom.

Ministarstvo je za provedbu ovog programa u 2009. godini izdvojilo 1.034.161,40 kn, a do rujna 2010. godine 205.901,00 kn. Suradne institucije: Zdravstvene institucije i institucije na lokalnoj i županijskoj razini.

U okviru *Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja, za razdoblje od 2008. do 2011. godine provode se mjere za stručno osposobljavanje, za samozapošljavanje, za potporu za proširenje postojeće djelatnosti, za poticanje osnivanja zadruga hrvatskih branitelja, mjere potpore projektima zadruga hrvatskih branitelja i mjere kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva.*

Tijekom 2009. godine za stručno osposobljavanje odobreno je 20 zahtjeva koje su podnijele žene, za samozapošljavanja odobreno je 7 zahtjeva koje su podnijele žene, za proširenje postojeće djelatnosti odobreno je 9 zahtjeva koje su podnijele žene, a za poticanje osnivanja zadruga odobreno je ukupno 8 zahtjeva koje su podnijele žene.

Tijekom 2010. godine za stručno osposobljavanja odobreno je 13 zahtjeva koje su podnijele žene, za samozapošljavanje odobreno je 10 zahtjeva koje su podnijele žene, za proširenje postojeće djelatnosti odobrena su 3 zahtjeva čiji su podnositelji bile žene, a za poticanje osnivanja zadruga odobreno je ukupno 4 zahtjeva koje su podnijele žene. Za

korištenje potpore projektima zadruga odobreno je ukupno 20 zahtjeva, od čega je 1 podnositeljica zahtjeva bila žena.

Namjenski utrošena sredstva za provedbu mjere do rujna 2010. godine iznosila su 20.950.449,55 kn.

1.8.2. Uključivat će se stručnjakinje za pitanja roda u političke aktivnosti vezane za izgradnju mira, regionalnu suradnju i sigurnost u zemlji.

Nositelji: Ministarstvo unutarnjih poslova

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija: Nastavno na inicijativu Centra za ženske studije o izradi nacionalnog plana za provedbu rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1325(2000) o položaju žena, miru i sigurnosti, te na mišljenje Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i Ureda za ravnopravnost spolova, Vlada Republike Hrvatske je u kolovozu 2010. godine donijela Odluku o osnivanju Radne skupina za izradu prijedloga Nacionalnog akcijskog plana provedbe rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda: 1325 (2000) o položaju žena, miru i sigurnosti, 1820 (2008) o uklanjanju spolno utemeljenog nasilja u oružanim sukobima, 1888 (2009) o borbi protiv seksualnog nasilja nad ženama i djecom u oružanim sukobima i 1889 (2009) o ulozi žena i njihovim potrebama u izgradnji mira nakon oružanih sukoba.

Odluka se temeljila na već prethodno preuzetim obvezama na ovom području i predstavlja direktno ispunjavanje cilja 1.8. *Nacionalne politike*. Na čelu Radne skupine je ravnatelj Uprave za multilateralne poslove Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, a ostale članice su iz Ureda Predsjednika Republike Hrvatske, Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstva obrane, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ureda za ravnopravnost spolova i Centra za ženske studije. Zadaća Radne skupine je izrada prijedloga Nacionalnog akcijskog plana Rezolucije 1325 i njoj srodnih rezolucija. Stručne i administrativne poslove za Radnu skupinu obavlja Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: 24.-25. ožujka 2010. godine predsjednica Odbora sudjelovala je na konferenciji „Uključivanje vodstva žena u izgradnji

institucija sigurnosti i obrane“, održanoj u Sarajevu u organizaciji Centra za obuku za operacije podrške miru i Mornaričke poslijediplomske škole (Naval Postgraduate School - NPS).

20.-22. ožujka 2010. godine, izaslanstvo Odbora za ravnopravnost spolova sudjelovalo je na 10. sastanku Cetinjskog parlamentarnog foruma i 3. regionalnom sastanku parlamentarki, koje je na temu "Žene, mir i sigurnost" organizirao parlament Crne Gore u suradnji s Misijom Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES) u Crnoj Gori, a povodom obilježavanja 10. godišnjice usvajanja UN *Rezolucije 1325: Žene, mir i sigurnost*.

25. lipnja 2010. godine, predsjednica Odbora sudjelovala je na konferenciji pod nazivom „*Žene u izgradnji mira na zapadnom Balkanu*“ Regionalnog ženskog lobija za mir, sigurnost i pravdu u Jugoistočnoj Europi, održanoj u Skopju, u suradnji s Razvojnim fondom Ujedinjenih naroda za žene (UNIFEM) u povodu 10 godina donošenja UN *Rezolucije 1325*.

Ured za ravnopravnost spolova: Predsjednik Republike Hrvatske primio je izaslanstvo Regionalnog ženskog lobija za mir, sigurnost i pravdu u jugoistočnoj Europi, predstojnicu Ureda za ravnopravnost spolova, predsjednicu Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora i državnog tajnika iz Ministarstva obrane u sklopu aktivnosti kojima se obilježava 10. obljetnica donošenja UN *Rezolucije 1325*. Izaslanstvo Regionalnog ženskog lobija upoznalo je predsjednika sa svojim aktivnostima, a osobito o Danima otvorenih vrata o *Rezoluciji 1325* organiziranima od 7. do 11. lipnja. Tijekom tih nekoliko dana mirovne aktivistkinje i žene na ključnim položajima sastale su se s dužnosnicima UN-a i državnim čelnicima s ciljem unaprjeđivanja sudjelovanja žena u svjetskoj politici i u procesima rješavanja konflikata, mirovnih pregovora i izgradnje mira.

1.8.3. Preispitat će se programi obuke za pripadnike/pripadnice sigurnosnih službi iz perspektive rodne ravnopravnosti i ljudskih prava žena.

Nositelji: Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Sigurnosno–obavještajna agencija, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Hrvatsko vojno učilište, Policijska akademija

Rok provedbe: 2007.–2008.

Izvjestitelj: Ministarstvo unutarnjih poslova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo unutarnjih poslova: Ulažu se znatni naponi u provedbu aktivnosti za organiziranje i provođenje međunarodnog tečaja za obuku službenika i službenica prije

upućivanja u mirovne misije Ujedinjenih naroda. Kako je Republika Hrvatska jedna od rijetkih zemalja u regiji, a i u svijetu, koja organizira tečaj usuglašen sa standardima za obuku Ujedinjenih naroda, u programu mogu sudjelovati sve zemlje iz regije, europske zemlje kao i zemlje nove članice koje započinju sa sudjelovanjem u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda. Vijeće za regionalnu suradnju (Regional Cooperation Council) je jedan od najvažnijih okvira regionalne suradnje u kojoj zemlje Jugoistočne Europe, Europska komisija i međunarodni donatori zajednički odlučuju o projektima od značaja za razvitak Jugoistočne Europe, a jedan od prioriteta su pravosuđe, unutarnji poslovi i sigurnosna suradnja. Kontinuirano se radi na jačanju administrativnih kapaciteta Ministarstva unutarnjih poslova s ciljem upoznavanja policijskih službenika i službenica s funkcioniranjem Europske unije, tijelima Europske unije kao i s upravljanjem projektnim ciklusima. Suradne institucije: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija i Ministarstvo obrane.

1.8.4. Osigurat će se veća zastupljenost žena u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske, s posebnim naglaskom na njihovoj većoj zastupljenosti na rukovodećim položajima.

Nositelji: Ministarstvo obrane, Oružane snage Republike Hrvatske

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Prema podacima Ministarstva obrane postotak žena u odnosu na ukupan broj zaposlenih u Ministarstvu obrane u stalnom je porastu što je posljedica i sve veće zainteresiranosti žena za vojnu službu.

U 2009. godini u kategoriji djelatnih vojnih osoba bilo je 9,65% žena, od čega 11,67% dočasnica i 13,44% časnica. U kategoriji državnih službenika i službenica te namještenika i namještenica bilo je 42,31% žena. 2010. godine u Oružanim snagama bilo je 12,6% žena. U upravnom dijelu Ministarstva obrane žene su činile 51,8% od ukupnog broja zaposlenih. Na voditeljskim i zapovjednim dužnostima u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama žene su zastupljene sa 7,6%, a u strukturi viših časničkih činova s 12,3%.

U Kadrovskom savjetu Ministarstva obrane ustrojen je Odbor za ravnopravnost spolova (3 djelatnice i 2 djelatnika) sa zadaćom ostvarivanja ravnopravnog tretmana i statusa te omogućavanja jednakog pristupa i jednakih mogućnosti pripadnicima oba spola.

Predsjednik Republike Hrvatske primio je izaslanstvo Regionalnog ženskog lobija za mir, sigurnost i pravdu u jugoistočnoj Europi, predstojnicu Ureda za ravnopravnost spolova, predsjednicu Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora i državnog tajnika iz Ministarstva obrane u sklopu aktivnosti kojima se obilježava 10. obljetnica donošenja UN *Rezolucije 1325*. Izaslanstvo Regionalnog ženskog lobija upoznalo je predsjednika sa svojim aktivnostima, a osobito o Danima otvorenih vrata o *Rezoluciji 1325* organiziranim od 7. do 11. lipnja. Tijekom tih nekoliko dana mirovne aktivistkinje i žene na ključnim položajima sastale su se s dužnosnicima Ujedinjenih naroda i državnim čelnicima s ciljem unaprjeđivanja sudjelovanja žena u svjetskoj politici i u procesima rješavanja konflikata, mirovnih pregovora i izgradnje mira.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora/Ured za ravnopravnost spolova: Predstojnica Ureda i predsjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora sudjelovale su u radu međunarodne konferencije „Žene i sigurnost“, u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Uprave za multilateralne poslove, u sklopu hrvatskog predsjedanja Američko-jadranskom poveljom, uz obilježavanje 10-te godišnjice *Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 „Žene, mir i sigurnost“* u Zagrebu 27. travnja 2010. godine.

Na sjednicama Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora raspravljalo se o godišnjim *Izvešćima o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2008. i 2009. godinu.*

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija: U okviru svojih nadležnosti, kontinuirano predstavlja na raznim međunarodnim forumima stajališta i napredak Republike Hrvatske u promociji i jačanju prava žena. Pred Vijećem sigurnosti Ujedinjenih naroda, na otvorenoj debati pod nazivom „*Žene, mir i sigurnost*“, održanoj u listopadu 2009. godine, izložen je napredak i istaknuto opredjeljenje Republike Hrvatske po pitanju provedbe *Rezolucije 1325*. Opredjeljenje Republike Hrvatske da na svim područjima promiče prava žena u okviru međunarodnih napora istaknuto je i prilikom usvajanja nove *Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1888(2009)* posvećene prevenciji seksualnog nasilja u oružanim sukobima, zaštiti civila i borbi protiv nekažnjavanja za seksualno nasilje. Ministar vanjskih poslova i europskih integracija sudjelovao je tijekom 64. zasjedanja Opće skupštine

Ujedinjenih naroda u listopadu 2009.godine, na sastanku posvećenom zaustavljanju nasilja nad djevojčicama te je tom prilikom podržao međunarodne napore kao i uspostavljanje nove rodne arhitekture u okviru UN sustava u cilju učinkovitijeg adresiranja borbe protiv nasilja nad ženama.

Nastavno na aktivnu zagovaračku politiku iz 2009., kada je Hrvatska između ostalog bila i nestalnom članicom Vijeća sigurnosti u okviru kojeg se donose i rezolucije vezane za ulogu žena u miru, sigurnosti i ratnim okolnostima kao i za borbu protiv nasilja nad njima, uloga Republike Hrvatske na međunarodnoj razini ostala je i dalje vidljivom u 2010., a posebice i kroz njen angažman u Grupi država prijatelja *Rezolucije 1325*.

U sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku je 25. rujna 2010. održan ministarski sastanak pod nazivom „*Rezolucija 1325 – poziv na akciju*“, u svrhu obilježavanja 10. godišnjice *Rezolucije 1325* Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, koja se odnosi na položaj žena, mir i sigurnost. Državama članicama uvodno se obratio i glavni tajnik pozvavši države na trenutnu obustavu nasilja nad ženama i djevojkama tijekom i nakon sukoba kao i na uključivanje žena u vodstvo mirovnih procesa te uspostavu primjerenog zakonskog okvira prema kojem brutalna djela nasilja nad ženama i djevojkama u ratnim i poratnim okolnostima ne mogu ostati nekažnjena, te je posebice apostrofirao važnost donošenja nacionalnih akcijskih planova za provedbu kao i nadzor nad provedbom *Rezolucije 1325*. Na sastanku je sudjelovao ministar vanjskih poslova i europskih integracija te je u svom govoru naglasio kako Republika Hrvatska aktivno pridonosi ostvarivanju ciljeva *Rezolucije 1325* i kako je za njenu učinkovitiju implementaciju, odnosno donošenje nacionalnog akcijskog plana osnovana posebna radna skupina kao i da se planira pristupiti postupku izrade nove nacionalne strategije za promicanje ravnopravnosti spolova. Posebice je apostrofirao neprihvatljivost postojanja spolnog nasilja nad ženama, te je podržao inicijativu da se implementacija *Rezolucije 1325* razmatra kroz širi okvir *CEDAW Konvencije*. Zatražio je i uvažavanje ravnopravnosti spolova kada se radi o pravu žena na sudjelovanje u donošenju odluka jer je evidentno da nije postignuta ravnoteža na razinama na kojima se donose odluke kao i u broju žena u misijama.

Vijeće sigurnosti je usvojilo set indikatora koji služe procjeni ostvarenog napretka u ispunjavanju obveza propisanih *Rezolucijom 1325* kao i njoj srodnih rezolucija koje se odnose na zaštitu i osnaživanje žena. Vijeće sigurnosti usvojilo je i Predsjedničku izjavu u kojoj je istaknuto usvajanje seta indikatora za nadzor situacija u kojima se nalaze žene tijekom sukoba i mirovnih pregovora, kao i za nadzor aktivnosti u implementaciji *Rezolucije*

na nacionalnoj i međunarodnoj razini, posebice na razini cjelokupnog UN sustava, s naglaskom na potrebi pravovremenog i sustavnog izvješćivanja o njezinoj implementaciji. Planira se za pet godina organizirati pregledni sastanak na visokoj razini o ostvarenom napretku na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, kako bi se obnovile obveze i istaknule aktualne prepreke u implementaciji *Rezolucije 1325* i njoj srodnih rezolucija u tom razdoblju.

II. JEDNAKE MOGUĆNOSTI NA TRŽIŠTU RADA

2.1. Uskladiti nacionalno zakonodavstvo s pravnom stečevinom Europske unije za poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje, iz područja jednakih mogućnosti

2.1.1. Nacionalno zakonodavstvo usklađivat će se s pravnom stečevinom EU za poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje, iz područja jednakih mogućnosti donošenjem i provedbom Akcijskog plana usklađivanja za poglavlje 19.

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, nadležna tijela državne uprave, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor

Rok provedbe: 2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Pregovaračko poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje privremeno je zatvoreno u prosincu 2009. godine. Prema ocjeni Europske unije, navedenom u *Zajedničkom stajalištu EU* za ovo poglavlje, donošenjem *Zakona o ravnopravnosti spolova* u srpnju 2008., dovršeno je usklađivanje zakonodavstva na području pristupa zapošljavanju, stručnog usavršavanja i napredovanja u zvanju, te uvjeta rada, dobivanja i nabave roba i pružanja usluga, jednakosti plaća, profesionalnog socijalnog osiguranja i tereta dokazivanja čime su ispunjeni uvjeti mjerila za zatvaranje vezani uz donošenje novog *Zakona o ravnopravnosti spolova* s obzirom na usklađivanje hrvatskog zakonodavstva u području jednakih mogućnosti s pravnom stečevinom Europske unije.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva: Novi *Zakon o radu* Hrvatski sabor donio je 4.12.2009. („Narodne novine“, br. 149/2009.). Zakon je stupio na snagu 1.1. 2010. godine. U cilju postizanja potpunog usklađivanja nacionalnog radnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, *Zakonom o radu* uskladili su se radno pravni instituti s direktivama Europske unije, uključujući i usklađenost glede primjene načela ravnopravnosti muškaraca i žena s obzirom na mogućnost zapošljavanja, stručnog osposobljavanja i napredovanja te na radne uvjete i provedbe načela jednakih mogućnosti i jednakoga postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i obavljanja zanimanja.

2.2. Smanjiti nezaposlenost i ukloniti sve oblike diskriminacije žena na tržištu rada

2.2.1. *Provest će se empirijsko istraživanje Identifikacija standarda diskriminacije pri zapošljavanju žena i donijeti kodeks o zapošljavanju žena unutar trgovačkih društava i interesnih organizacija.*

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo gospodarstva rada i poduzetništva, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Državni inspektorat, u suradnji sa sindikatima, Hrvatskom udrugom poslodavaca, Hrvatskom obrtničkom komorom, Hrvatskom gospodarskom komorom
Rok provedbe: 2007.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

2.2.2. *Uskladit će se Nacionalna klasifikacija zanimanja («Narodne novine«, br. 111/98.) s Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o ravnopravnosti spolova na način da sva zanimanja, kako ona nabrojana pojedinačno tako i njihovi rodovi, vrste, podvrste i skupine, budu iskazani ženskom i muškom inačicom naziva zanimanja.*

Nositelji: Državni zavod za statistiku, Ured za ravnopravnost spolova, nadležna tijela državne uprave

Rok provedbe: 2007.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

2.2.3. *Sustavno će se prikupljati statistički podaci i objedinjavati pokazatelji razlika među spolovima u sustavu socijalne sigurnosti i na tržištu rada te izrađivati kvartalni pokazatelji uključeni u godišnje izvješće Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Podaci, prikazani po spolu, redovito će se publicirati i diseminirati.*

Nositelji: Državni zavod za statistiku, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Ured za ravnopravnost spolova, Državni inspektorat

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Državni inspektorat

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: Statistički podaci razvrstani po spolu redovito se prikazuju na internetskim stranicama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. Sustavno se prikupljaju i objavljuju mjesečni i godišnje podatci o broju nezaposlenih, novoprijavljenih i

zaposlenih odnosno brisanih iz evidencije prema spolu. Mjesečni podaci objavljuju se u *Mjesečnom statističkom biltenu*, a godišnji podaci u *Godišnjaku*.

Državni inspektorat: S ciljem suzbijanja „sive ekonomije“, a posebice „rada na crno“ vodi se evidencija o obavljenim nadzorima i utvrđenim nepravilnostima na način da se utvrđene nepravilnosti iskazuju po spolu od 1. rujna 2007. godine.

Tablični prikaz vrsta nepravilnosti i broja oštećenih koje su inspektori rada u području radnih odnosa utvrdili u 2009. i 2010. godini:

Vrsta nepravilnosti	2009.			2010. (od 1.1.do 31.8.)		
	Broj oštećenih radnika i radnica					
	M	Ž	%	M	Ž	%
Nisu sklopljeni ugovori o radu	934	611	39,5	643	428	40,0
Nema prijave za obavezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje	802	514	39,1	496	348	41,2
Rad protivno odredbama Zakona o strancima	533	72	11,9	285	62	17,9
Nezakonit prekovremeni rad	1.596	1.841	53,6	867	1.016	54,0
Nezakonit noćni rad	52	164	75,2	20	11	35,5
Uskraćeno pravo na korištenje godišnjeg odmora	220	495	69,2	124	254	67,2

Inspektori rada u području radnih odnosa su protiv odgovornih osoba, zbog osnovane sumnje u počinjenje prekršaja, podnijeli optužne prijedloge nadležnim prekršajnim sudovima. U 2009. godini u području radnih odnosa usmenim rješenjem su na određeno vrijeme u trajanju od 30 dana zabranjene obavljanje djelatnosti u nadziranim poslovnim objektima, odnosno prostorima, kod 707 poslodavaca i poslodavki. Zbog činjenice da se 272 poslodavca/ki odlučilo na tzv. „otkup“ umjesto zabrane rada pečaćenjem poslovnog prostora, dostavili su dokaz o uplati novčanog iznosa tijekom 2009. godine pa je na propisani račun državnog proračuna uplaćeno 9.900.000,00 kuna. U razdoblju od i. siječnja 2010. do 31. kolovoza 2010. godine inspektori rada u području radnih odnosa usmenim rješenjem su na određeno vrijeme u trajanju od 30 dana zabranili obavljanje djelatnosti u nadziranim poslovnim objektima, odnosno prostorima, kod 383 poslodavaca/ki. Tijekom 2010. godine 182 poslodavca/ki odlučilo se za tzv. „otkup“ pa je na propisani račun državnog proračuna uplaćeno je 7.800.000,00 kuna.

U području zaštite na radu su u 2009. godini obavljani nadzori uvjeta rada kod 23.324 zaposlenih žena. Od ukupnog broja žena obuhvaćenih nadzorom, 5.057 žena je zatečeno na poslovima s posebnim uvjetima rada. U nadziranom razdoblju, u inspeksijskim

nadzorima povodom smrtnih, teških i skupnih ozljeda na radu je utvrđeno da je 1.317 osoba teško ozlijeđeno, od čega 179 žena (14%).

U razdoblju od 1. siječnja 2010. do 31. kolovoza 2010. godine obavljani su nadzori uvjeta rada kod 15.055 zaposlenih žena. Od ukupnog broja žena obuhvaćenih nadzorom, 1.757 žena je zatečeno na poslovima s posebnim uvjetima rada. U nadziranom razdoblju, u inspekcijskim nadzorima povodom smrtnih, teških i skupnih ozljeda na radu je utvrđeno da je 774 osoba teško ozlijeđeno, od čega 107 žena (14%).

U svezi utvrđenih nepravilnosti koje se odnose na provođenje mjera zaštite na radu vezane uz rad žena, inspektori rada u području zaštite na radu u 2009. godini donijeli su 173 rješenja o otklanjanju 240 nedostataka i 174 rješenja o 198 zabrana. Zbog utvrđenih propusta u provođenju mjera zaštite na radu vezanih uz rad žena, protiv odgovornih osoba podnijete su 251 optužna prijedloga zbog počinjenja 365 prekršaja i 1 kaznena prijava protiv 1 osobe.

U razdoblju od 1. siječnja 2010. do 31. kolovoza 2010. godine donijeta su 180 rješenja o otklanjanju 300 nedostataka i 183 rješenja o 264 zabrana. Zbog utvrđenih propusta u provođenju mjera zaštite na radu vezanih uz rad žena, protiv poslodavaca/ki i odgovornih osoba podnijeta su 247 optužna prijedloga zbog počinjenja 394 prekršaja. U provedbi ove mjere tijekom navedenog razdoblja, inspektori rada u području radnih odnosa i u području zaštite na radu su, sukladno odredbama čl. 32. st. 1. *Zakona o Državnom inspektoratu*, upućivali obavijesti drugim tijelima zbog toga što su tijekom nadzora došli do saznanja o možebitnim nepravilnostima iz nadležnosti tih tijela. Suradne institucije: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Porezna uprava Ministarstva financija, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

2.2.4. Pristupit će se izradi Uredbe Vlade Republike Hrvatske o klasifikaciji radnih mjesta državnih službenika/službenica kojom će se propisati upotreba i ženskog i muškog roda u nazivlju državnih službenika/službenica i njihovih zanimanja.

Nositelj: Središnji državni ured za upravu, Vlada Republike Hrvatske

Rok provedbe: 2006.

Izvestitelj: Ministarstvo uprave

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo uprave: Vlada Republike Hrvatske je 20. svibnja 2010. godine donijela *Uredbu o klasifikaciji radnih mjesta u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi*

(„Narodne novine“, br. 74/2010.), kojom se utvrđuje klasifikacija radnih mjesta službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Člankom 2. te *Uredbe* kod donošenja rješenja o rasporedu, odnosno imenovanju, koristi se naziv radnog mjesta u muškom ili ženskom rodu. Na taj način pravna i terminološka primjena ove mjere osigurana je i u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Sukladno članku 142. stavku 1. i 2. *Zakona o državnim službenicima* („Narodne novine“, br. 92/2005., 107/2007. i 27/2008.) upravni nadzor nad primjenom tog *Zakona* kao i propisa donesenih na temelju tog *Zakona* provodi središnje tijelo državne uprave nadležno za službeničke odnose, a inspekcijski nadzor nad provedbom tog *Zakona*, te drugih zakona i propisa koji se primjenjuju na službenike i službenice te njihova prava iz državne službe, provodi upravna inspekcija središnjeg tijela državne uprave nadležnog za službeničke odnose. Stoga je razvidno da putem instituta upravnog nadzora i upravne inspekcije Ministarstvo uprave nadzire i pravilnu uporabu odredbi *Pravilnika o jedinstvenim standardima i mjerilima za određivanje naziva i opisa radnih mjesta u državnoj službi* („Narodne novine“, br. 116/2007.) te *Uredbe o klasifikaciji radnih mjesta u državnoj službi* („Narodne novine“, br. 77/2007., 13/2008. i 81/2008.) kako bi, između ostalog, sva državna tijela prilikom rješavanja statusnih pitanja državnih službenika naziv odgovarajućeg radnog mjesta prilagodila osobi određenog spola. Ministarstvo uprave, u okviru svoga djelokruga dužno je primjenjivati, ali u okviru navedenih zakonskih instrumenata i nadzirati, u skladu s člankom 6. *Zakona o državnim službenicima*, kojim je propisano da državni službenici u svojem postupanju ne smiju diskriminirati ili povlašćivati građane, između ostalog, obzirom na njihov spol, i pravnu i terminološku ravnopravnost spolova.

2.2.5. *Subvencionirat će se zapošljavanje ciljanih skupina nezaposlenih žena prema Nacionalnom akcijskom planu zapošljavanja za razdoblje od 2005. do 2008. godine i godišnjim planovima za poticanje zapošljavanja, za 2006. 2007. i 2008. godinu.*

Nositelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje, nadležna tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave

Rok provedbe: 2006.–2008.

Izvjestitelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: Primjenom mjera iz *Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja* u 2009. godini uključeno je ukupno 6.296 osoba, od čega je 2.915 ili 46,2% žena. Kroz potpore za zapošljavanje zaposleno je 692 osoba, od čega 367 žena ili 53%, 644 osobe uključene su u obrazovanje za poznatog poslodavca (potpore za usavršavanje), od čega 247 žena ili 38,3%, 3.025 osoba uključeno je u obrazovanje prema potrebama tržišta rada, od čega 1.447 žena ili 47,8%, a 1.935 osoba zaposleno kroz program Javnog rada, od čega 855 žena ili 44,1%.

Primjenom mjera iz *Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja* u 2010. godini uključeno je ukupno 13.088 osoba, od čega je 6.468 ili 49,9% žena. Kroz potpore za zapošljavanje zaposleno je 2.139 osoba, od čega 1.122 žene ili 52,4%, 614 osoba uključeno je u obrazovanje za poznatog poslodavca (potpore za usavršavanje), od čega 163 žena ili 26,5%, 284 osobe su samozaposlene, od čega 126 žena ili 44,3%, 4.566 osoba uključeno u obrazovanje prema potrebama tržišta rada, od čega 2.021 žena ili 44,2%, 448 osoba uključeno je u stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa, od čega 332 žene, ili 74,1%, a 5.037 osoba zaposleno kroz program Javnog rada, od čega 2.704 žena ili 53,6%. Suradne institucije: Jedinice lokalne i područne samouprave, obrazovne institucije, poslodavci, organizacije civilnog sektora.

Namjenski utrošena sredstva za provedbu mjere u razdoblju od 1. siječnja 2009. do 16. rujna 2010. godine:

	ukupno	žena	ukupno	žena	utrošeno kn	
Mjere NPPZ	2009.		2010.		2009.	2010.
Sufinanciranje prvog zapošljavanja mladih osoba bez radnog staža	213	100	382	181	22.048.201,2	40.263.130,2
Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba	298	203	572	371		
Sufinanciranje zapošljavanja osoba iznad 50 godina	116	47	179	75		
Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba	65	16	87	17		
Sufinanciranje samozapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba			140	60		
Sufinanciranje obrazovanja za nepoznatog poslodavca	644	247	430	150		
Financiranje obrazovanja	3.025	1.447	3.882	1.784	70.988.677,0	64.912.588,9
Stručno osposobljavanje za rad			39	33		
Sufinanciranje/financiranje zapošljavanja u javnom radu	1.935	855	3.409	1.700		
Ukupno	6.296	2.915	9.120	4.371	93.036.878,2	105.175.719,1
Obrazovanje i zapošljavanje žena					43.075.365,3	

2.2.6. *Izradit će se program za ekonomsko osnaživanje samohranih roditelja. Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u suradnji s udrugama*

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena iz razloga što nije izrađen zaseban program jer se ekonomsko osnaživanje samohranih roditelja kontinuirano provodi u okviru mjera godišnjih planova poticanja zapošljavanja.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: Sudjelovao je u planiranju mjera iz godišnjih planova poticanja zapošljavanja za 2006., 2007., 2008. i 2009. godinu koji obuhvaćaju i poticanje zapošljavanja samohranih roditelja malodobne djece. Suradne institucije: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

2.2.7. Provođit će se edukacija poslodavaca o prednostima zapošljavanja s fleksibilnim radnim vremenom.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, u suradnji sa sindikatima i udrugama

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: Područne službe Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, organiziraju i održavaju okrugle stolove s poslodavcima, socijalnim partnerima i ostalim dionicima na lokalnoj razini, na različite teme koje se odnose na razvoj ljudskih resursa, što je prilika za prepoznavanje njihovih potreba kako bi *Zavod* mogao razvijati nove usluge. Tijekom 2009. godine, na temu fleksibilnog radnog vremena, područne službe Hrvatskog zavoda za zapošljavanje organizirale su ukupno 23 okrugla stola s poslodavcima, socijalnim partnerima i ostalim dionicima na lokalnim razinama (obrazovne institucije, obrtničke komore, organizacije civilnog sektora). Tijekom razdoblja od 1. siječnja do 16. rujna 2010. godine, promjenom *Zakona o potporama za očuvanje radnih mjesta*, područne službe Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje organizirale su prezentacije poslodavcima o mogućnostima korištenja potpore kada se radi o skraćivanju radnog vremena u trajanju do 32 sata tjedno.

2.2.8. Organizirat će se tečajevi, seminari i programi obrazovanja za djevojke i žene, osobito za one koje su nezaposlene duže od 3 godine, a koji će ih osposobiti za traženje, odabir i dobivanje adekvatnog zaposlenja, uključujući prekvalifikaciju i samozapošljavanje, te uvesti obveza pohađanja tih programa obrazovanja.

Nositelji: Hrvatski zavod za zapošljavanje, internetski portali/burze rada, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: Potporama za zapošljavanje i aktivnostima financiranja obrazovanja cilj je integrirati na tržište rada sve one skupine nezaposlenih osoba

kojima prijeti trajna nezaposlenost i socijalna isključenost zbog razine obrazovanja, socio-ekonomskih uvjeta življenja, zdravstvenih i drugih osobina ličnosti. Ovim aktivnostima skupine nezaposlenih osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada se dodatno motiviraju za rad i ostanak na tržištu rada, a u cilju dugoročnog zapošljavanja.

U sklopu provedbe godišnjih planova poticanja zapošljavanja u djelokrugu rada Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, u obrazovanju za nepoznatog poslodavca u 2009. godini sudjelovalo je 1.447 žena što je za 15% više u odnosu na prethodnu godinu i 27,8% više u odnosu na 2006. godinu kad je sudjelovalo 383 žene. U programe obrazovanja koji su se 2009. godine provodili u suradnji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje i jedinica lokalne i područne samouprave bilo je uključeno 347 osoba od čega 232 žene (67%). Po završetku programa zaposlilo se 47 žena (20%). Obrazovni programi u koje su uključene isključivo ženske osobe bili su realizirani za sljedeća zanimanja: njegovateljica, pomoćna slastičarka, kuharica, pomoćna kuharica, pomoćni knjigoveža, administratorica. Od ukupnog broja uključenih žena u sve obrazovne programe (232), u navedenih 7 obrazovnih programa, namijenjenih isključivo ženama, bilo je uključeno 74 žene (30%). Suradne institucije: Jedinice lokalne i područne samouprave, obrazovne institucije, Ustanova za rehabilitaciju hendikepiranih osoba, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje (URIHO), Grad Zagreb, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih i Agencija za razvoj Osječko-baranjske županije.

Primjenom mjera iz *Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja u 2010. godini* uključeno je ukupno 13.088 osoba, od čega 6.468 ili 49,9% žena. U obrazovanje za poznatog poslodavca (potpore za usavršavanje) bilo je uključeno 614 osoba od čega 163 žene (26,5%). U potpore za usavršavanje uključeno je 284 samozaposlene osobe od čega 126 žena (44,3%), a 4.566 osoba uključeno je u obrazovanje prema potrebama tržišta rada, od čega 2.021 žena (44,2%). U stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa uključeno je 448 osoba od čega 332 žene (74,1%).

U svim mjerama zastupljenost žena je podjednaka, ali nisko učešće žena zamijećeno je u obrazovanju za poznatog poslodavca jer se tu radi isključivo o obuci na radnom mjestu i to na poslovima u prerađivačkoj industriji i graditeljstvu gdje je dominantna muška radna snaga. Zamjetno je da je broj žena uključenih u provedbu mjere pod nazivom Stručno osposobljavanje za rad veći od broja muškaraca jer se odnosi na osobe koje imaju najmanje završenu srednju školu, a zamjetan je i veći broj žena u zvanjima stečenim po programima visokoškolskog obrazovanja. U cilju osnaživanja nezaposlenih žena nižeg i/ili neadekvatnog

obrazovanja za njihovu integraciju u svijet rada, kontinuirano se provode standardizirane radionice koje su usmjerene na povećanje kompetencija, motivacije i vještina aktivnog traženja posla te značaj stavova i ponašanja nezaposlenih žena nižeg i/ili neadekvatnog obrazovanja. Tijekom 2010. godine ukupno je 22.452 nezaposlenih žena sudjelovalo u radionicama, od čega je 594 bilo bez škole i nezavršenom osnovnom školom i 4.462 žene sa završenom osnovnom školom.

U cilju osnaživanja nezaposlenih žena za njihovu integraciju u svijet rada provode se aktivnosti grupnog informiranja, individualnog savjetovanja te grupnog savjetovanja (radionice).

Grupno informiranje ima za cilj informirati nezaposlene osobe o stanju na tržištu rada, uslugama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te pravima i obvezama nezaposlenih osoba. U 2009. godini ukupno je u aktivnost grupnog informiranja uključeno 123.631 nezaposlena osoba, od čega 60.902 žena. U 2010. godini ukupno je u aktivnost grupnog informiranja uključeno 135.260 nezaposlenih osoba, od čega 64.205 žena.

Individualnim savjetovanjem savjetnici za zapošljavanje utvrđuju radni, stručni i osobni potencijal nezaposlene osobe u cilju definiranja Profesionalnog plana zapošljavanja. U 2009. godini, individualnom savjetovanju prisustvovalo je ukupno 714.819 nezaposlenih osoba, od čega 410.653 žene. U 2010. godini, individualnom savjetovanju prisustvovalo je ukupno 815.486 nezaposlenih osoba, od čega 447.907 žena.

Grupna savjetovanja – radionice ("Kako tražiti posao", "Kako se predstaviti poslodavcu", "Radionica samoprocjene", "Radionica o stručnom osposobljavanju", "Radionica za osobe s invaliditetom", "Radionica o samozapošljavanju") usmjerene su na povećanje kompetencija, motivacije i vještina aktivnog traženja posla te značaj stavova i ponašanja nezaposlenih osoba. U 2009. godine ukupno je 22.687 nezaposlene osobe sudjelovalo u radionicama, od čega 16.380 žena. U 2010. godine ukupno je 36.861 nezaposlena osoba sudjelovala u radionicama, od čega 22.452 žene.

Hrvatski zavod za zapošljavanje jedan je od partnera u projektu „Strukovno obrazovanje usmjereno na tržište rada u Republici Hrvatskoj“ kojeg je nositelj Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva u suradnji s Njemačkim društvom za tehničku pomoć (GTZ). HZZ sudjeluje u provedbi na području metodologije utvrđivanja potreba tržišta rada (obrtnička zanimanja), uspostavi modela lokalnih partnerstava u području profesionalnog usmjeravanja i upoznavanja s modelima rada centara za informiranje i profesionalno savjetovanje. Za 2010. godinu planirana je daljnja implementacija eksperimentalnih programa

u pilot školama, promocija deficitarnih zanimanja, promocija većeg uključivanja djevojaka u tradicionalno „muška“ zanimanja te razvoj lokalnih partnerstava u profesionalnom usmjeravanju učenika.

2.2.9. Organizirat će se nacionalna kampanja za poticanje prostorne pokretljivosti radne snage, uz razradu poticajnih mjera za prihvaćanje radnog mjesta izvan mjesta boravka. Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva/nadležna tijela državne uprave Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva: Mjera nije provedena jer nije bilo moguće osigurati potrebna financijska sredstva za provedbu.

2.2.10. Provest će se sekundarna analiza postojećih rezultata istraživanja te financirati nova istraživanja radi utvrđivanja položaja, svijesti, obrazaca ponašanja i potreba seoskih žena te izraditi akcijski plan utemeljen na rezultatima takvih znanstvenih analiza. Nositelji: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ured za ravnopravnost spolova Rok provedbe: 2008.

Izvjestitelj: Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena izvan planiranog roka s dolje navedenim obrazloženjem Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja: Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u 2009. godini izradilo je anketni upitnik o položaju, svijesti i potrebama seoskih žena u Republici Hrvatskoj te pokrenulo provedbu ankete “101 pitanje za seosku ženu”. Anketa je započela u listopadu 2009. godine, a njezin završetak planiran je 2011. godine. Anketa je provedena u svim županijama Republike Hrvatske. Po završetku obrade ankete tiskat će se publikacije i organizirati javno predstavljanje dobivenih podataka.

Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja uspostavilo je suradnju s gotovom svim institucijama i ostalim važnim čimbenicima (primjerice poduzetničkim centrima,

zadrugama, udrugama, i sl.) kako bi postalo jednim od mjesta za prikupljanje podataka i mogućnosti davanja potrebnih odgovora. Provedba sekundarne analize postojećih rezultata istraživanja te financiranje novih istraživanja radi utvrđivanja položaja, svijesti, obrazaca ponašanja i potreba seoskih žena te izrada akcijskog plana utemeljenog na rezultatima takvih znanstvenih analiza iznimno je zahtjevan posao te ga nije bilo moguće odraditi u planiranom roku. Suradne institucije : Udruge, zadruge, uredi upravnih tijela županija.

2.3. Osnažiti žensko poduzetništvo

2.3.1. Donijet će se strategija razvoja ženskog poduzetništva za razdoblje od 2007. do 2010. godine.

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, u suradnji s udrugama
Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva: Vlada Republike Hrvatske je na svojoj 45. sjednici održanoj 11. ožujka 2010. godine donijela *Strategiju razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2010. – 2013.* i *Akcijski plan za provedbu Strategije razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2010. – 2013.* Strategijom i Akcijskim planom za njezinu provedbu kao nositelji zadaća i aktivnosti određena su tijela državne uprave, agencije, komore, asocijacije i udruge žena, akademska zajednica, potporne institucije poduzetništva, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i dr. U 2009. godini za izradu *Strategije* izdvojeno je 145.180,00 kuna, dok je ostalo izdvojeno iz proračunskih izvora ministarstva za uredovno poslovanje.

2.3.2. Izdvojiti će se žene kao zasebna ciljana skupina u Operativnom planu poticanja malog i srednjeg poduzetništva za tekuću godinu, uz osiguranje i namjensko povećanje sredstava za financiranje ženskih poduzetničkih aktivnosti.

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatska banka za obnovu i razvoj

Rok provedbe: 2007.

Izjestitelj: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva: Projekt poticanja poduzetništva žena provodio se izdvojeno u *Operativnom planu poticanja malog i srednjeg poduzetništva* za 2009. i 2010. godinu. U Projektu „Poduzetništvo žena“ za 2009. odobreno je 278 zahtjeva u iznosu od 4,5 milijuna kuna, dok je za 2010. godinu odobren 1.001 zahtjev u iznosu od 10.540.000 milijuna kuna, budući da su sredstva rebalansom proračuna s planiranih 6 milijuna kuna povećana na 10,5 milijuna. Poduzetnice se također uključuju i u ostale poticajne projekte Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva sukladno *Operativnom planu poticanja malog i srednjeg poduzetništva*, kao što su jačanje konkurentnosti malog gospodarstva, konkurentnost i inovacije, obrazovanje u obrtništvu, poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom, obrazovanje za poduzetništvo i dr. U 2009. godini po projektima Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva poduzetnicama je odobreno 1.167 potpora u iznosu od 28.082.994,00 kuna, od čega je najveći broj potpora poduzetnicama dodijeljen u Gradu Zagrebu (315), Zagrebačkoj županiji (88), Osječko-baranjskoj županiji (73) te Primorsko-goranskoj županiji (67).

Odobrene potpore poduzetnicama po projektima MINGORP-a 2009.

Županija	Broj dodijeljenih potpora	Iznos dodijeljenih potpora	Udio u %
Zagrebačka	88	2.067.300	7,36
Krapinsko-zagorska	35	902.520	3,21
Sisačko-moslavačka	38	720.580	2,57
Karlovačka	33	448.070	1,60
Varaždinska	55	1.782.954	6,35
Koprivničko-križevačka	54	1.234.907	4,40
Bjelovarsko-bilogorska	50	1.310.062	4,66
Primorsko-goranska	67	1.412.050	5,03
Ličko-senjska	14	480.440	1,71
Virovitičko-podravsko	29	391.330	1,39

Požeško-slavonska	24	738.420	2,63
Brodsko-posavska	36	1.090.388	3,88
Zadarska	29	910.026	3,24
Osječko-baranjska	73	1.431.533	5,10
Šibensko-kninska	9	118.460	0,42
Vukovarsko-srijemska	36	415.454	1,48
Splitsko-dalmatinska	66	1.700.230	6,05
Istarska	42	832.960	2,97
Dubrovačko-neretvanska	18	646.860	2,30
Međimurska	56	1.864.610	6,64
Grad Zagreb	315	7.583.840	27,01
UKUPNO:	1167	28.082.994	100,00

U 2010. godini odobrena je 1.971 potpora u iznosu od 37.087.182,00 kuna, kao što je prikazano u nastavku.

Poduzetnice u projektima iz Operativnog plana poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2010. godinu		
Projekt	Broj odobrenih potpora	Iznos odobrenih potpora
Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva	115	9.170.000
Jačanje međunarodne konkurentnosti	5	763.700
Konkurentnost i inovacije	99	5.742.000
Obrazovanje u obrtništvu	111	1.573.180
Obrazovanje za poduzetništvo	79	1.840.400
Poduzetnička infrastruktura	5	1.089.000
Poduzetničke potporne institucije	20	1.997.128
Poduzetništvo mladih, početnika i osoba s invaliditetom	89	861.000
Poduzetništvo žena	1.001	10.540.000
Poticanje razvoja obrta	354	805.474
Promidžba poduzetništva	14	306.800
Razvoj umjetničkih i tradicijskih obrta	71	1.727.000
Zadružno poduzetništvo	8	671.500
UKUPNO	1.971	37.087.182

2.3.3. *Razmotrit će se uvođenje poreznih olakšica za samozaposlene žene i žene poduzetnice, žene zaposlene u poljoprivrednim djelatnostima i obrtništvu.*

Nositelji: Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Rok provedbe: 2008.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo financija

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

Ministarstvo financija: O razlozima neprovedenosti mjere izviješteno je u *Izvešću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010., za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*, te se sukladno navedenom mjera nije provela niti u 2009. i 2010. godini.

2.3.4. *Uspostavit će se cjelovita baza podataka o ženskom poduzetništvu i objaviti na internetskim stranicama Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, uz redovito ažuriranje internetskog portala. www.poduzetna.hr*

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Državni zavod za statistiku, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ured za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva: Portal www.poduzetna.hr je u funkciji, a ministarstvo je sufinanciralo projekt u iznosu od 180.000,00 kuna. U 2009. godini Hrvatska udruga poslovnih žena KRUG sufinancirana je sa 30.000,00 kuna za projekt „Žene u poduzetništvu, znanosti i politici u Republici Hrvatskoj“, a u 2010. godini sa 120.000,00 kuna. U okviru projekta je provedena analiza o ulozi žena u poduzetništvu, znanosti i politici, s ciljem određivanja područja u kojima je udio žena na hijerarhijski visokim pozicijama još uvijek manji od udjela žena u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske.

*Strategijom razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2010.-2013. i Akcijskim planom za provedbu predviđeno je provođenje niza mjera vezanih uz unaprjeđenje statističkog praćenja poduzetničke aktivnosti žena. Po rodnom kriteriju vodi se *Obrtni registar* te *Registar potpora malom gospodarstvu*. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je na službeni način, a sukladno propisima za pripremu i izdavanje Priopćenja*

Državnog zavoda za statistiku zatražilo uvođenje rodnog kriterija za određene gospodarske informacije, dok je u rujnu 2010. godine, a temeljem navedene *Strategije*, Ministarstvu pravosuđa upućen dopis za ugradnju rodnog kriterija u *Sudski registar trgovačkih društava*. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva primjenjuje rodni kriterij u istraživanju učinka potpora dodijeljenih malom gospodarstvu. Kako Registar trgovačkih društava nema ugrađeni rodni kriterij, takva se analize provode i informacije prikupljanju temeljem posebnih ugovornih odnosa.

Suradne institucije: Ministarstvo financija, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Trgovačko sudstvo - Sudski registar, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska udruga poslodavaca, Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva, Državni zavod za statistiku, Financijska agencija, Hrvatska udruga poslovnih žena KRUG.

Ured za ravnopravnost spolova: Tijekom 2009. godine financijski je podržan internetski portal www.poduzetna.hr.

2.3.5. Sustavno će se promicati žensko poduzetništvo kroz medijske kampanje, programe i obrazovanje žena o poduzetništvu, pružanjem organizacijske, financijske, prostorne i druge pomoći, osobito vezano za tradicionalne obrtničke djelatnosti.

Nositelji: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, jedinice lokalne i područne samouprave, poduzetnički centri i inkubatori, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska udruga poslodavaca, u suradnji sa sindikatima, Ured za ravnopravnost spolova, Hrvatska radio-televizija, internetski portali/burze rada, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: 18. svibnja 2010. predsjednica Odbora sudjelovala je na 7. regionalnoj konferenciji parlamentarki iz Jugoistočne Europe u

organizaciji Regionalnog centra za jednakost spolova, pod nazivom „*Žensko zapošljavanje i poduzetništvo u Jugoistočnoj Europi*“, u Dubrovniku.

Odbor je raspravljao o Izvješću o poslovanju Hrvatske agencije za malo gospodarstvo u 2009. godini.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva: Žensko poduzetništvo potiče se kroz medijske i komunikacijske kampanje vezane uz *Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva* za tekuću proračunsku godinu i objavu javnih poziva za uključivanje u sustav poticaja za malo gospodarstvo, te posebne skupove namijenjene poduzetnicama. Ministarstvo je pokrovitelj aktivnosti ženskih udruga, inicijativa, skupova i konferencija, te raznih međunarodnih manifestacija (Jadransko-jonska inicijativa i dr.). *Strategija razvoja ženskog poduzetništva 2010.-2013.* predstavlja se u svim županijama kroz okrugle stolove, prezentacije i druge oblike okupljanja koje organiziraju lokalne institucije.

Suradne institucije: Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništvo, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska udruga poslovnih žena KRUG, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, potporne institucije poduzetništva, ženske udruge i mreže.

Namjenski utrošena sredstva za provedbu ove mjere u 2009. godini iznosila su 115.000,00 kuna, a u 2010. godini 356.800,00 kuna.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: U postupku donošenja profesionalnog plana nezaposlenih osoba, savjetnici/savjetnice zajedno sa nezaposlenim osobama, razmatraju mogućnost njihova samozapošljavanja odnosno otvaranja poduzeća ili obrta, te ih upućuju na izvore informacija i potpore te potiču na uključivanje u obrazovne aktivnosti za stjecanje znanja i vještina za razvoj poduzetništva. Tijekom 2009. godine predstavnice Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje aktivno su sudjelovale u radu Radne skupine Koordinacija E4E u cilju izrade *Strategije učenja za poduzetništvo 2010. – 2014.* koja je izrađena te u lipnju 2010. godine usvojena od strane Vlade Republike Hrvatske. Suradne institucije: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska gospodarska komora, Obrazovna grupacija Zrinski, Visoka škola za ekonomiju, poduzetništvo i upravljanje Zrinski, organizacije civilnog sektora.

Ured za ravnopravnost spolova: Nastavljena je redovita suradnja s udrugama aktivnima u području promicanja ženskog poduzetništva. U suradnji s Udrugom malih i srednjih poduzetnika UMIS – SMEA organizirano je 1. listopada 2009. godine u Zagrebu

predstavljanje publikacije “Primjeri dobre prakse u promicanju ravnopravnosti spolova“ u okviru 1. Europskog festivala kreativnosti poduzetnika i 6. Europskog dana poduzetnika u RH.

U listopadu 2009. godine Hrvatska udruga poslovnih žena KRUG organizirala je Okrugli stol pod nazivom „Povežimo se, zajedno smo jače!“ uz pokroviteljstvo Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH, a u okviru kojeg je predstojnica Ureda održala uvodno izlaganje. Ured je potpomogao izradu Kataloga članica KRUG-a. U radu okruglog stolu sudjelovala je i predsjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora.

Predstavnica Ureda sudjelovala je u radu okruglog stola “Žensko poduzetništvo – Neiskorišten ekonomski potencijal“ – u Zagrebu 2009. godine u organizaciji Centra za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva – CEPOR.

Predstojnica Ureda imala je uvodno izlaganje na panel diskusiji na temu Strategija poticanja ženskog poduzetništva koja je održana 21. svibnja 2010. godine u Šibeniku u okviru XIV. Nacionalnog savjetovanja o gospodarstvu i poduzetništvu.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije: 1. lipnja 2010. godine u suradnji s Odjelom za gospodarstvo Zagrebačke županije, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva, te Udruženjem malih i srednjih poduzetnika održan je Skup poduzetnica Zagrebačke županije na kojem su u fokusu bili problemi žena u poduzetništvu, izazovi i moguća rješenja. Predsjednica Povjerenstva nakon skupa poduzetnica gostovala je na OTV-u u emisiji „Svakodnevice“.

2.3.6. Redovito će se obilježavati Svjetski dan poduzetnica – 17. svibnja.

Nositelji: Hrvatska gospodarska komora u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Svake godine redovito se sudjeluje u obilježavanju Svjetskog dana poduzetnica, u organizaciji Hrvatske udruge poslovnih žena KRUG i Hrvatske gospodarske komore. Od 2009. godine u okviru svečanosti dodjeljuju se nagrade najuspješnijoj poduzetnici i menadžerici koje Hrvatska udruga poslovnih žena KRUG bira među svojim članicama za rezultate poslovanja ostvarene u prethodnoj godini. S obzirom na

kontinuiranu uspješnu suradnju predstojnici Ureda i Uredu za ravnopravnost spolova dodijeljene su zahvalnice za podršku u provedbi aktivnosti i ostvarivanju ciljeva KRUG-a za 2009. i 2010. godinu.

Odbor za ravnopravnost Hrvatskog sabora: Predsjednica Odbora sudjelovala je na Obilježavanju *Svjetskog dana poduzetnica* i 15. godišnjici rada Hrvatske udruge poslovnih žena "Krug", u organizaciji Hrvatske udruge poslovnih žena „Krug“ i Hrvatske gospodarske komore u Zagrebu, 2010. godine.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije: Svjetski dan poduzetnica obilježen je prigodnim predavanjem i prezentacijom rada udruge *Vino i žene*, o ženama vinarkama i vinogradarkama te prezentacijom kreditnih programa za žene i predavanjem koje je održala pravobraniteljica za ravnopravnost spolova na temu „Položaj zaposlenih žena“. Suradne institucije: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatska gospodarska komora- Županijska komora Požega, Hrvatska obrtnička komora- Obrtnička komora Požeško-slavonske županije, Udruga *Vino i žene* Kutjevo- Ilok.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije: Obilježeni su Svjetski dana poduzetnica i godina žena u obrtništvu koju je proglasila Hrvatska obrtnička komora. Promovirana je *Strategija razvoja ženskog poduzetništva* te je održan okrugli stol „Položaj žena u obrtništvu i poduzetništvu“. Sudionici i sudionice okruglog stola bili su predstavnici i predstavnice Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komora, Hrvatske udruge poslovnih žena KRUG, Virovitičko-podravske županije te lokalne poduzetnice i obrtnice.

2.4. Osigurati stvarne jednake mogućnosti za žene i muškarce na tržištu rada djelotvornom primjenom radnog zakonodavstva i poticanjem žena na uporabu postojećih mehanizama za tužbe u slučajevima diskriminacije na tržištu rada

2.4.1. Informirat će se žene i muškarci o pravima i mogućnostima podizanja tužbe u slučajevima spolne diskriminacije i ostalim oblicima diskriminacije na tržištu rada, te izravno poticati na uporabu postojećih mehanizama za tužbe u slučajevima kršenja načela ravnopravnosti spolova na području zapošljavanja i rada.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo pravosuđa, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, jedinice lokalne i područne samouprave, Ministarstvo

gospodarstva, rada i poduzetništva, Hrvatski zavod za zapošljavanje, internetski portali/burze rada, mediji, u suradnji s udrugama i sindikatima

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjavitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Hrvatski zavod za zapošljavanje, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Sudjelovanjem na različitim seminarima, okruglim stolovima, tribinama i dr. predstavljaju se redovito odredbe *Zakona o ravnopravnosti spolova*, kojima se regulira mogućnost podizanja tužbi za spolnu diskriminaciju i definira uloga institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova i postupaka u zaštiti od diskriminacije temeljem spola. Od 2008. godine pri Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje Ministarstva uprave provode se jednodnevni seminari za državne službenike i službenice na temu “Zakonske odredbe za ravnopravnost spolova”. Jedna od praktičnih vježbi na seminaru vezana je za upoznavanje s onim odredbama *Zakona o ravnopravnosti spolova* koji reguliraju prava i mogućnosti podizanja tužbe u slučajevima spolne diskriminacije na tržištu rada.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: U sklopu programa Zajednice PROGRESS provodio se projekt „Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada“. Svrha projekta je promoviranje učinkovitih programa u borbi protiv diskriminacije na tržištu rada temeljene na spolu, dobi, invaliditetu, religijskoj i etničkoj pripadnosti. U okviru projekta Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“ proveo je istraživanje na reprezentativnim uzorcima poslodavaca i nezaposlenih osoba. Rezultati pokazuju da u obje skupine ispitanih postoji relativno slabo poznavanje značenja izraza diskriminacija, relevantnih zakona i institucija kao i prava mogućih žrtava diskriminacije. U lipnju 2010. godine održana je prezentacija *Zbirke primjera dobre prakse u promicanju različitosti i primjeni antidiskriminacijskih mjera na tržištu rada* te *Smjernica za suzbijanje diskriminacije i promicanje raznolikosti na tržištu rada*. Primjeri dobre prakse su odabrani iz različitih država Europske unije i pokrivaju različite razine intervencije, kao i različite oblike diskriminacije. *Smjernice za suzbijanje diskriminacije i promicanje raznolikosti na tržištu rada* sadrže konkretne preporuke za unaprjeđenje i efikasnije uključivanje načela antidiskriminacijske politike u programiranje i provedbi politika, strategija i aktivnosti u području tržišta rada. U okviru istog projekta izrađen je priručnik za poslodavce „Praktični alati za suzbijanje diskriminacije“. Dokument je izrađen s ciljem pružanja praktičnih smjernica u provedbi antidiskriminacijskih mjera i

politika raznolikosti u tvrtkama, a tijekom srpnja 2010. godine su, u suradnji s Hrvatskom udrugom poslodavaca, održane konzultacijske radionice s poslodavcima u Osijeku, Zagrebu i Splitu na kojima je testirana primjenjivost *Alata*. Od 8. do 10. rujna 2010. godine održana je trodnevna edukacija za potencijalne trenere/trenerice na temu suzbijanja diskriminacije i poticanja ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada. Od prijavljenih 12 osoba sve su uspješno završile edukaciju te se oformio trenerski tim kojem je zadatak bio provesti treninge za poslodavce na području 8 gradova u Republici Hrvatskoj tijekom listopada 2010. godine. Partnerske institucije: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Institut za društvena istraživanja „Ivo Pilar“, L&R Social Research, Selectio, CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije: Svaki medijski istup iskorišten je za informiranje javnosti o jednakim mogućnostima na tržištu rada. U nekoliko slučajeva kršenja *Zakona o radu* oštećene osobe su upućene da se obrate pravobraniteljici za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Organizacije civilnog društva dobile su sredstva za pružanje pravne pomoći iz proračuna Istarske županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije: 18. studenog 2009. godine održana je tribina u Velikoj Kopanici za žene toga sela s ciljem upoznavanja sa *Zakonom o ravnopravnosti spolova*.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije: U suradnji sa Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i Hrvatskom obrtničkom komorom Ličko-senjske županije organizirani su okrugli stolovi u svrhu osvještavanja potrebe za uklanjanjem svih oblika diskriminacije žena na tržištu rada.

2.4.2. Sustavno će se, s obzirom na spol, prikupljati statistički podaci o slučajevima spolne diskriminacije pri zapošljavanju i radu.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Državni zavod za statistiku, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, sudstvo, u suradnji sa sindikatima, internetski portali/burze rada

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelj: Državni inspektorat, Ured za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Državni inspektorat: Dostavljeni su relevantni podatci o kojima je izvješteno u mjeri 2.2.3.

Ured za ravnopravnost spolova: Iz Izvješća o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2009. i 2010. godinu (<http://www.prs.hr/content/section/11/45/>) razvidno je da se broj pritužbi pravobraniteljici za ravnopravnost spolova povećao za 7,3% u odnosu na 2009. godinu. U većini slučajeva pritužbe se odnose na spolnu diskriminaciju i diskriminaciju žena. Podatci također pokazuju da je broj slučajeva neizravne diskriminacije vrlo mali što ukazuje na činjenicu da ovo jamstvo još nije zaživjelo u praksi, odnosno da ga građani i građanke još uvijek ne razumiju u potpunosti i rijetko se njime koriste (17 slučajeva u 2009. godini i 20 slučajeva neizravne diskriminacije u 2010. godini). Broj slučajeva izravne diskriminacije nije se bitno mijenjao (186 u 2009. godini i 187 u 2010. godini). Pravobraniteljica je u 2010. godini analizirala 323 slučaja sumnje na diskriminaciju prema području diskriminacije te je kao i prethodne, 2009. godine, utvrdila da se najveći broj pritužbi (42,4%) odnosi na područje socijalne skrbi, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te osiguranja za slučaj nezaposlenosti, a slijede po učestalosti pritužbe (25,7%) na rad i radne uvjete, mogućnost obavljanja samostalne i nesamostalne djelatnosti, uključujući kriterije za odabir i uvjete pri zapošljavanju te napredovanju, pristup svim vrstama profesionalnog usmjeravanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja te prekvalifikacije. Od 342 predmeta koji su otvoreni 2010. godine na inicijativu pravobraniteljice, odnosno temeljem dopisa drugih institucija, drugih organizacija ili pravnih osoba najviše (32%) se odnosilo na područje zapošljavanja i rada.

2.4.3. Osigurati će se žurno pokretanje i provođenje postupka, kao i učinkovita i pravodobna zadovoljština u slučajevima spolne diskriminacije pri zapošljavanju i/ili na radnome mjestu, sukladno odredbama Zakona o radu i Zakona o ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, sudstvo

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena.

Ministarstvo pravosuđa: Tijekom 2009. godine prilikom provedbe natječaja za zapošljavanje službenika i službenica i namještenika i namještenica i zapošljavanja po provedenim natječajima u Ministarstvu pravosuđa nije zaprimljena niti jedna žalba koja bi se

odnosila na spolnu diskriminaciju slijedom čega nije pokrenut niti jedan postupak kod Odbora za državnu službu. Tijekom navedene godine nije bilo pokrenutih postupaka radi spolne diskriminacije na radnom mjestu.

Ured za ravnopravnost spolova: U Hrvatskoj još uvijek nije razvijena sudska praksa u slučajevima spolne diskriminacije pri zapošljavanju i na radnom mjestu. O navedenom je potrebno usporediti i *Izješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2010. godinu.*

2.5. Jačati i promicati mjere koje omogućavaju usklađivanje obiteljskih i profesionalnih obveza, uključujući podizanje svijesti o jednakoj raspodjeli kućanskih i obiteljskih poslova između muškaraca i žena

2.5.1. Provodit će se medijske kampanje za poticanje jednake raspodjele kućanskih i obiteljskih poslova te ravnopravnu podjelu roditeljske odgovornosti za skrb o djeci, uključujući promociju korištenja roditeljskog dopusta od strane očeva radi aktivnijeg uključivanja žena na tržište rada i povećanja broja očeva koji koriste roditeljski dopust.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.– 2008.

Izjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Temeljem javnog natječaja za financijsku potporu organizacijama civilnog društva Ureda za ravnopravnost spolova 2010. godine iz sredstava Državnog proračuna, „Promicanje znanja i svijesti o ravnopravnosti spolova - suzbijanje rodni stereotipa putem tiskanih i audiovizualnih djela“ Ured je podržao dva projekta. Projekt udruge OMG - Otvorena medijska grupacija „Tata od formata“ podržan je u iznosu od 30.000,00 kuna. Radi se o dokumentarnom serijalu kojem je cilj osvještavanje javnosti o ulozi oca, važnosti njegovog snalaženja u toj ulozi te svijesti o odgovornom roditeljstvu i značaju pozitivnog i poticajnog okruženja za rast i razvoj djece. Serijal obuhvaća osam kratkih dokumentarnih filmova o iznimnim očevima različitog imovinskog stanja, obiteljskih

prilika, broja djece, društvenog okruženja i regionalne pripadnosti, a povezuje ih njihov značaj i osobita uloga u odrastanju njihove djece. Prikazivanje serijala na Hrvatskoj radioteleviziji očekuje se u rujnu i listopadu 2011. godine. Drugi projekt, podržan u iznosu od 27.000,00 kuna, bio je radijski jingl "I mama i tata mogu" udruge SOS telefon- Poziv u pomoć iz Virovitice kojim se promiče uloga oca, promovira roditeljski dopust te omogućava lakše usklađivanje obiteljskih i profesionalnih obveza žena te utječe na uspostavljanje ravnopravnosti spolova. Jingl je tijekom nekoliko mjeseci emitiran na županijskim i lokalnim radio stanicama velike slušanosti.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Organizacije civilnog društva (primjerice Centar za građanske inicijative - CGI) su na području Istarske županije usmjerile dio svojih radionica na temu raspodjelu kućanskih i obiteljskih poslova i uloga žena i muškaraca. Međutim, te radionice su provedene za malu ciljanu skupinu i bez medijske kampanje nisu imale veći utjecaj na promjene stavova o muškim/ženskim ulogama u zajednici.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije: Na ovu mjeru ukazivalo se na tiskovnim konferencijama povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Povjerenstvo je aktivno sudjelovalo 9. ožujka 2009. godine na „Drugom sajmu poslova Primorsko-goranske županije“ s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje - Područnom službom Rijeka, Hrvatskom gospodarskom komorom Rijeka i Sveučilištem Rijeka te je održana tribina „Žene na tržištu rada i u politici“. Povjerenstvo izvještava da su u okviru provedbe ove mjere 9. ožujka 2010. godine članice Povjerenstva prisustvovala Konferenciji „Prevladavanje nejednakosti – položaj žene na tržištu rada“ u Zagrebu na poziv udruge CESI i TASCOS tima Hrvatska. Suradne institucije: Hrvatska gospodarska komora Rijeka, Zavod za zapošljavanje Rijeka.

2.5.2. Planirat će se otvaranje novih predškolskih programa i servisa za različite korisničke skupine radi usklađivanja materijalnih i kadrovskih uvjeta u zajednici s potrebom za predškolskim programima i javnim servisima različitih sadržaja.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa/jedinice lokalne i područne samouprave
Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Mjera se u razdoblju od 2006. do 2010. godine provodi trajno. U 2009. godini, u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i uz financijsku potporu Svjetske banke, opremljeno je 26 novih odgojno-obrazovnih skupina (po 25 djece), odnosno dječjih vrtića u područjima od posebne državne skrbi koja do sada nisu imala ustrojene programe predškolskog odgoja i obrazovanja. Otvoreno je 28 novih dječjih vrtića i 43 nova područna objekta u postojećim dječjim vrtićima radi većeg obuhvata djece predškolske dobi, tako da je obuhvat djece programima predškolskog odgoja porastao na 57,34%.

U 2009. godini 2.400,000,00 kuna izdvojeno je iz državnog proračuna i zajma Svjetske banke, a nema podataka o sredstvima koja su uložile jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Do rujna 2010. godine otvoreno je osam novih dječjih vrtića i 124 nova područna objekta u postojećim dječjim vrtićima radi većeg obuhvata djece predškolske dobi, tako da je obuhvat djece programima predškolskog odgoja porastao na 59,34%. Do kraja 2010. godine cilj je postići obuhvat djece od 60,00%. Suradne institucije: Svjetska banka, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, dječji vrtići i osnovne škole.

2.5.3. Uskladit će se radno vrijeme službi koje skrbe o djeci kao i rad dječjih vrtića i drugih pravnih osoba u kojima se odgajaju i obrazuju djeca predškolske dobi s radnim vremenom njihovih roditelja.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne i područne samouprave, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, vrtići i druge pravne osobe koje provode programe za djecu predškolske dobi

Rok provedbe: 2006.– 2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: U razdoblju od 2006. do 2010. godine mjera se provodi trajno. Dijete u programu dječjeg vrtića smije boraviti najviše deset sati tijekom jednog dana. Svi dječji vrtići i druge pravne osobe koje provode programe predškolskog odgoja i naobrazbe uskladili su radno vrijeme dječjeg vrtića prema potrebama roditelja te u pravilu rade od 6.00 do 20.00 sati, odnosno do 22.30 sata, ako imaju ustrojen

smjenski program (od 12,00 do 22,00 sata). Na inicijativu ministarstva o nespajanju dana u vrijeme blagdana, osiguran je kontinuirani rad s djecom prema potrebama roditelja, ali ne duže od desetosatnog boravka djeteta u vrtiću. Većina djece predškolske dobi dolazi u dječje vrtiće između 7,30 i 8,00 sati ujutro i ostaju do 16,30 i 17,00 sati. Dječji vrtići u Gradu Zagrebu, ali i većina drugih dječjih vrtića u Hrvatskoj, ima program dežurstva za onu djecu koja dolaze ranije kao i za onu koja moraju ostati nakon 17,00 sati. Radno vrijeme vrtića prema potrebama roditelja istaknuto je na svim objektima, a uz suglasnost osnivača ono je u većini od 5,30 do 20,00 sati, osim smjenskog programa do 22,30 sati. Suradne institucije: Osnivači dječjih vrtića, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, dječji vrtići i osnovne škole, roditelji djece polaznika dječjih vrtića i mediji.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Praćene su aktivnosti gradskih povjerenstava radi usklađivanja radnog vremena vrtića s radnim vremenom roditelja. Budući da zahtjeva dodatna novčana sredstava, proces usklađivanja je dugotrajan. Gradska povjerenstva provode aktivnosti s ciljem povećanja kapaciteta vrtića i izgradnje novih, propituju načine financiranja privatnih i gradskih vrtića i jaslica i sl. Suradne institucije: Gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije: Postoji plan za organiziranje sastanka s predstavnicima i predstavnicama predškolskih i školskih ustanova u narednom razdoblju.

2.5.4. Poticat će se samozapošljavanje u području odgoja i obrazovanja djece stvaranjem pravnih, organizacijskih, prostornih i drugih pretpostavki za osnivanje jaslica i vrtića u privatnom vlasništvu.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne i područne samouprave, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, Fond za razvoj i zapošljavanje

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Mjera se provodi trajno. U 2009. godini od 28 novih dječjih vrtića, 21 su osnovale fizičke osobe, a osnivačice su žene (18 odgojiteljica koje su ujedno i ravnateljice i zaposlenice svojih dječjih vrtića). I dalje su to mali dječji vrtići s tri do četiri odgojno-obrazovne skupine sa 60 do 80 djece.

Od 1. siječnja 2010. godine do 30. rujna 2010. godine od 8 novih dječjih vrtića 7 su osnovale fizičke osobe, a osnivačice su žene (6 je odgojiteljica koje su ujedno i ravnateljice i zaposlenice svojih dječjih vrtića). To su mali dječji vrtići od jedne do četiri odgojno-obrazovne skupine s 25 do 80 djece.

Suradne institucije: Osnivači dječjih vrtića, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, dječji vrtići i osnovne škole, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, Fond za razvoj i zapošljavanje.

2.5.5. Pokrenut će se inicijativa za organizaciju odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi u trgovačkim društvima i poslovnim organizacijama u javnom i privatnom vlasništvu radi odgoja i obrazovanja djece zaposlenih.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa/jedinice lokalne i područne samouprave, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, trgovačka društva, u suradnji sa sindikatima

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

O razlozima neprovedenosti mjere izviješteno je u *Izvjješću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010., za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: U cijelom izvještajnom razdoblju (od 1. siječnja 2009. do 30. rujna 2010. godine) ni jedno poduzeće ili ustanova nisu iskazali potrebu za otvaranjem dječjih vrtića za svoje zaposlenike, iako za to postoje i zakonske mogućnosti. U trgovačkim društvima i poslovnim organizacijama u javnom i privatnom vlasništvu nije otvoren niti jedan program za odgoj i obrazovanje za djecu zaposlenih predškolske dobi. Djeca se i dalje smještaju u predškolske ustanove prema mjestu stanovanja.

2.5.6. Razmotrit će se uvođenje poreznih olakšica izmjenama Zakona o porezu na dobit za organizaciju odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi u trgovačkim društvima i poslovnim organizacijama radi odgoja i obrazovanja djece zaposlenih, sukladno ulaganjima i organizacijskim troškovima trgovačkih društava.

Nositelji: Ministarstvo financija

Rok provedbe: 2008.

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

O razlozima neprovedenosti izvijestilo se u *Izvešću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010. za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008.*

III. RODNO OSJETLJIVO OBRAZOVANJE

3.1. Uvesti rodno osjetljiv odgoj i obrazovanje u cjelokupni obrazovni sustav, uz uklanjanje rodni stereotipa iz udžbenika i nastavnih planova i programa te sustavnu edukaciju o ravnopravnosti spolova za nositelje/nositeljice procesa na svim razinama sustava.

3.1.1. Izradit će se Udžbenički standard koji slijedi zahtjeve iz Zakona o ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ured za ravnopravnost spolova

Rok provedbe: 2006.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Sukladno odredbama novog Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu („Narodne novine“, br. 27/2010.) Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa osnovalo je 2010. godine Stručno povjerenstvo za izradu novog Udžbeničkog standarda.

3.1.2. Sukladno Zakonu o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, izradit će se dokumenti za primjenu Udžbeničkog standarda, a u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2007.

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

O razlozima neprovedenosti mjere izvijestilo se u *Izvyješću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010. za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008.*

3.1.3. Osnovat će se stručna radna skupina radi izrade programa usavršavanja i osposobljavanja iz područja ravnopravnosti spolova za nositelje/nositeljice odgojne-obrazovne djelatnosti.

Nositelji: Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Agencija za odgoj i obrazovanje

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Agencija za odgoj i obrazovanje: Budući da je 2008. godine započela izrada Nacionalnog okvirnog kurikuluma, Agencija za odgoj i obrazovanje je 2009. godine pristupila izradi novog koncepta obveznog stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika i djelatnica te je pokrenula izradu zasebnog *Modula odgoja i obrazovanja za ravnopravnost spolova* u okviru građanskog odgoja i obrazovanja. Članstvo stručne radne skupine čine voditelji i voditeljice Županijskih stručnih vijeća i nezavisne stručnjakinje. Rasprava o razvijenim elementima modula održana je na stručnim skupovima Županijskih stručnih vijeća za demokratsko građanstvo u kolovozu i rujnu 2009. godine. U rujnu 2010. godine je Uredu za ravnopravnost spolova dostavljena prva verzija modula te je na kratkom sastanku raspravljano o potrebnim doradama, izmjenama i dopunama.

3.1.4. Organizirat će se i provesti sustavna edukacija i stručno usavršavanje iz područja ravnopravnosti spolova za sve nositelje/nositeljice odgojno-obrazovne djelatnosti.

Nositelji: Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za strukovno obrazovanje, Ured za ravnopravnost spolova, sveučilišta, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Agencija za odgoj i obrazovanje, Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Agencija za odgoj i obrazovanje: 2009. godine organiziran je niz stručnih skupova, seminara i radionica za nositelje i nositeljice odgojno-obrazovnih djelatnosti, voditelje i voditeljice Županijskih stručnih vijeća za demokratsko građanstvo u osnovnim i srednjim školama i stručne suradnike i suradnice u školama. Stručni skupovi bili su vezani za podizanje razine stručnosti nastavnog osoblja za provođenje odgoja za demokratsko građanstvo i ljudska prava, a obuhvaćene su sljedeće teme:

- „Unaprjeđivanje *Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo* - Metodologija kroskurikularnog programiranja i vrednovanja tema vezanih za građanski odgoj“;
- „Razvoj novog modula za ravnopravnost spolova *Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo*“;
- „*Prijedlog Nacionalnog okvirnog kurikuluma* i primjeri dobre prakse“ i „Ima li mjesta za nacionalne programe u kurikulumu vaše škole“;
- „Medijska i reklamna slika žena (i muškaraca) – stereotipi koji se promiču u reklamama i oglasima“;
- „Pogled na humane čine - predrasude i stereotipi“, „Odgoj za humanost“, „Prevenција nasilničkoga ponašanja“, „Sprječavanje trgovanja ljudima“, „Humanitarno pravo“;
- Projekt: „Prevenција i djelotvorno pristupanje nasilju u vezama mladih putem školskog sustava“;
- Modul II *Osnove demokracije*: „Etički aspekti povijesti razvoja ljudskih prava“;
- Modul I *Od zakona u razredu prema kulturi vladavine prava i demokraciji*.

Voditelji i voditeljice Županijskih stručnih vijeća za ljudska prava i demokratsko građanstvo tijekom 2009. godine organizirali su nekoliko stručnih skupova i radionica na razini svojih županija na kojima su sljedeće teme stručnog usavršavanja bile povezane s promicanjem ravnopravnosti spolova:

- „Seksualna i reproduktivna prava adolescenata“;
- „Uloga socijalnih mreža u razvoju identiteta i socijalnih odnosa adolescenta“;
- „Spolna ravnopravnost- teme satova razrednika“;
- „Obrazovanje za zaštitu ravnopravnosti spolova i zaštitu potrošača“;
- „Nacrt modula *Obrazovanje za ravnopravnost spolova*“;
- „Zanemarimo razlike“;
- „Moduli ravnopravnosti spolova i zaštita potrošača kao kurikulumi odgoja za demokratsko građanstvo“.

Na Državnoj smotri projekata iz područja *Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo*, u Zagrebu 14. svibnja 2009. godine predstavljena su tri projekta srednjih škola: *Maloljetnička trudnoća* Ekonomske i upravne

škola iz Osijeka, *Nasilje u vezama* Ugostiteljsko - turističke škole Osijek, *Problem maloljetničke trudnoće među učenicima srednjih škola*, Srednje škole Obrovac.¹

Tijekom 2010. godine Agencija za odgoj i obrazovanje organizirala je sljedeće stručne skupove za nositelje i nositeljice odgojno-obrazovnih djelatnosti, stručne suradnike i suradnice i voditelje i voditeljice Županijskih stručnih vijeća:

- „Modul *Humane vrednote – odgoj za humanost i istraživanje humanitarnog prava*“;
- „Prevenција trgovanja ljudima“,
- „Prevenција nasilja“;
- „Pripremljenost nastavnika za međupredmetno ostvarivanje građanskog odgoja i obrazovanja“;
- „Teme i metode građanskog odgoja i obrazovanja u NOK-u, osnove demokracije, vladavina prava, projekt građanin, simulirana suđenja i dr.“.

Na Državnoj smotri projekata iz područja *Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo*, u Zagrebu 13. svibnja 2010. predstavljena su tri projekta povezana s područjem ravnopravnosti spolova: *HPV spolno prenosive bolesti*, Osnovne škole "Đuro Ester", iz Koprivnice, *Maloljetničke trudnoće*, Upravne i birotehničke škole iz Zagreba te *Diskriminacija naša svagdanja*, Ekonomske i upravne škole Osijek.

Ured za ravnopravnost spolova: U organizaciji Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih organiziran je u rujnu 2009. godine stručni skup za voditelje i voditeljice Županijskih stručnih vijeća na kojem je predstojnica Ureda održala predavanje na temu „Provedba Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010. u strukovnom obrazovanju“.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: 2009. godine održan je sastanak na temu rodno osjetljivog obrazovanja. Nezadovoljno provedbom rodno osjetljivog obrazovanja na svim razinama, Povjerenstvo je u prijedlog *Politike ravnopravnosti spolova Istarske županije* uključilo nekoliko mjera koje želi provesti na lokalnoj razini. Suradne institucije: Ured državne uprave u Istarskoj županiji, Upravni odjel za prosvjetu, gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova, organizacije civilnog društva.

¹ Projekti su opisani u brošuri *Smotra projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo 2009.*, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, 2009. (brošura se nalazi i na internetskim stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje: www.azoo.hr).

3.1.5. *Stručnjaci/stručnjakinje iz područja ravnopravnosti spolova aktivno će sudjelovati u stručnim povjerenstvima za izradu propisa i drugih akata iz nadležnosti MZOŠ-a. Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama*

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Stručnjaci i stručnjakinje iz područja ravnopravnosti spolova uključuju se u rad stručnih povjerenstava MZOŠ-a, kao što je to primjerice rad u Stručnoj skupini za procjenu projekata i Stručnom povjerenstvu za izradu Udžbeničkog standarda.

Stručnjaci i stručnjakinje iz područja ravnopravnosti spolova uključeni su redovito u provedbu programa stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika i djelatnica Agencije za odgoj i obrazovanje i u članstvu različitih stručnih tijela i povjerenstava.

3.1.6. *Sukladno načelima ravnopravnosti spolova, uvest će se jezični standardi za sadržaje svjedodžbi, certifikata, licencija i diploma navođenjem strukovne kvalifikacije, zvanja i zanimanja u muškom, odnosno ženskom rodu, ovisno o spolu primatelja/primateljice dokumenta.*

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Vijeće za normu hrvatskog standardnog jezika, Ured za ravnopravnost spolova

Rok provedbe: 2008.–2009.

Izvjestitelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Temeljem Zakona o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju („Narodne novine“, br. 107/2007.) donesen je *Pravilnik o sadržaju i obliku svjedodžbi i drugih javnih isprava te pedagoškoj dokumentaciji i evidenciji u školskim ustanovama* („Narodne novine“, br. 32/2010.) te se postupa u skladu s jezičnim standardima za sadržaje svjedodžbi i učeničkih knjižica, odnosno ovisno o spolu primatelja i primateljice dokumenta. Na isti je način usklađena i pedagoška dokumentacija.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije: Uputilo je dopis svim fakultetima, srednjim i osnovnim školama na području Primorsko-goranske županije kojim je tražilo da se u svim njihovim dokumentima zbog rodne osviještenosti, a sukladno *Zakonu o ravnopravnosti spolova* koriste jezični standardi, jer je primijećeno da obrazovne ustanove u radu i prilikom izdavanja dokumenata ne koriste imenice u ženskom odnosno muškom rodu, ovisno o spolu osobe na koju se dokument odnosi.

3.2. Postići spolnu ravnotežu u odabiru područja obrazovanja u srednjim školama i visokoškolskim ustanovama

3.2.1. Uskladit će se strukovno obrazovanje s rezultatima analize potreba na tržištu rada te sustavno poticati uravnoteženu zastupljenost obaju spolova pri upisima u srednje škole. Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Agencija za strukovno obrazovanje, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Rok provedbe: 2007.–2008.

Izvjestitelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski zavod za zapošljavanje
Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih: U suradnji s 13 sektorskih vijeća izrađeno je 13 standarda zanimanja te 55 nastavnih planova i programa za stjecanje niže stručne spreme.

Hrvatski zavod za zapošljavanje: Redovito se izrađuju i objavljuju analize zapošljavanja mladih prema spolu i završenom obrazovnom programu te analize potreba poslodavaca za radnicima pojedinih zanimanja. U 2009. i 2010. godini HZZ je nastavio s provedbom projekta započetog 2006. godine „Strukovno obrazovanje usmjereno na tržište rada u Republici Hrvatskoj“ kao jedna od partnerskih institucija nositelja projekta Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, a u suradnji s Njemačkim društvom za tehničku pomoć (GTZ). Hrvatski zavod za zapošljavanje sudjeluje u provedbi na području metodologije utvrđivanja potreba tržišta rada za obrtnička zanimanja i modela partnerstva u profesionalnom usmjeravanju na lokalnoj razini. Uvođenjem pilot zanimanja u 6 škola u Hrvatskoj, osim što su realizirane nove kvalifikacije za potrebe gospodarstva, započeli su i novi procesi usmjereni na poboljšanje nastave. Evaluacija projekta pokazuje da je 429 učenika i učenica uključenih u projekt za zanimanja: automehatroničar, wellness kuhar, instalater

sustava vode, plina, grijanja i hlađenja, motivirano i zainteresirano za teorijsku i praktičnu nastavu, a ravnatelj i ravnateljice ističu stručno i pedagoško usavršavanje kao osnovni preduvjet za napredak procesa poučavanja u školi i bolju usmjerenost sadržaja prema potrebama tržišta rada.

3.2.2. Izradit će se poseban, rodno osjetljiv program profesionalnog usmjeravanja učenika i učenica.

*Nositelji: Agencija za strukovno obrazovanje, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
Rok provedbe: 2007.–2008.*

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Mjera je prešla u nadležnost Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koji provodi profesionalno usmjeravanje učenika i učenica završnih razreda osnovne škole, srednje škole i studenata te pruža stručnu pomoć i drugim osobama koje razmišljaju o izboru nekog oblika obrazovanja i/ili zapošljavanja. Profesionalno usmjeravanje provodi se u 22 područne službe i 92 ispostave Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. “Kamo nakon osnovne škole” je brošura koju Hrvatski zavod za zapošljavanje redovito publicira i objavljuje na svojim internetskim stranicama, a sadrži informacije o traženim zanimanjima u županijama, informacije o stipendijama koje su dodijeljene učeničkoj populaciji za upise u srednje škole, popis srednjih škola i opise zanimanja za koja se u njima školuju.

3.2.3. Posebice će se poticati uključivanje zainteresiranih učenika u izborne programe informatike/računarstva, odnosno biologije, fizike, kemije i/ili matematike, kao i učenika zainteresiranih za tradicionalno »ženska područja«, primjerice materinski i strane jezike, likovnu i glazbenu kulturu/umjetnost.

Nositelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Rok provedbe: 2008.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena o čemu se izvijestilo u *Izvyješću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: U *Planu provedbenih aktivnosti Programa gospodarskog oporavka Vlade Republike Hrvatske* iz svibnja 2010. godine predviđena je mjera za unaprjeđenje rezultata obrazovanja u području matematike te prirodnih znanosti. Ova mjera se u 2010. godini provodila kroz nekoliko aktivnosti - promoviranjem gimnazija prirodoslovnih i prirodoslovno-matematičkih usmjerenja u sedmim i osmim razredima osnovnih škola putem obrazovnih kampanja, poticanjem interesa za studije matematike, prirodnih i tehničkih znanosti te poticanjem međupredmetne tematske fakultativne nastave u području prirodoslovlja. Cilj je bio postići bolji interes cijele učeničke populacije za tradicionalno „muška područja“.

3.3. Omogućiti stjecanje znanja o pitanjima ravnopravnosti spolova na akademskoj razini te poticati znanstvena istraživanja radi utvrđivanja stanja, praćenja provedbe i vrednovanja učinaka politike ravnopravnosti spolova na svim razinama javnog i privatnog života

3.3.1. Ustrojit će se baza podataka o postojećim kolegijima ženskih studija i studija roda na visokim učilištima.

Nositelji: Sveučilišta, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Rok provedbe: 2008.

Izvjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Sukladno odredbama *Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju* („Narodne novine“, br. 45/2009.) baza podataka ustrojiti će se u narednom razdoblju. O razlozima neprovedenosti mjere izviješteno je u *Izvešću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010., za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

3.3.2. Uvesti će se posebni programi sa ženskostudijskim sadržajima u preddiplomske, diplomske, stručne studije i poslijediplomske studije.

Nositelji: Sveučilišta, visoka učilišta, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, u suradnji s

udrugama

Rok provedbe: 2008.–2009.

Izvjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: U 2009. godini stupio je na snagu *Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju* („Narodne novine“, br. 45/2009.) čijim odredbama je propisana inicijalna akreditacija za izvođenje studijskog programa. Odredbom članka 20. Zakona, privatna visoka učilišta, javne visoke škole i veleučilišta podnose ministarstvu zahtjev za izvođenje novoga studijskog programa i izdavanje dopusnice najmanje godinu dana prije početka akademske godine u kojoj će započeti izvođenje studijskog programa. Sveučilišni se studijski programi i dalje osnivaju i izvode odlukom Senata Sveučilišta.

Ured za ravnopravnost spolova: Kao što je navedeno u prethodnom izvješću utvrđeno je da se na različitim fakultetima održava nastava koja uključuje teme kao što su Psihologija roda i spolnosti, Nasilje i zlostavljanje u obitelji, Spolni i rodni identiteti, Rodna tekstualnost, Tijelo i subjekt, Seksualni odabir i kultura, Žene i obrazovanje, Bioetika i žensko pitanje, Žensko pitanje: Književnost i filozofija, Sociologija roda, Feminističke teorije i pokreti, Rod, ženski pokreti i društvo, Rod i socijalni rad, Socijalni rad i nasilje u obitelji, Uvod u rodne studije, Feminističke teorije i dr.

3.3.3. Ženski će se studiji institucionalizirati na preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj razini prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.

Nositelji: Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, Agencija za znanost i visoko obrazovanje, sveučilišta, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2008.–2009.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena iz razloga što je realizacija iste u nadležnosti sveučilišta.

Ured za ravnopravnost spolova: Nakon što je 2008. godine Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje usvojilo *Preporuku o uvođenju kolegija ženskih studija na preddiplomske, diplomske i poslijediplomske studije*, Nacionalno vijeće za znanost donijelo je novi *Pravilnik*

o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama („Narodne novine“, br. 118/2009.) u kojem je u interdisciplinarna područja znanosti uvršteno polje rodni studija. Ovime su se stvorile pretpostavke za institucionalizaciju *ženskih studija*, a što je u nadležnosti sveučilišta.

3.3.4. Uvest će se izvannastavni (rodni) edukacijski programi za osnovne i srednje škole.

Nositelj: Agencija za odgoj i obrazovanje, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izjestitelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Tijekom 2010. godine izrađen je zasebni *Modul odgoja i obrazovanja za ravnopravnost spolova* koji je sastavni dio Građanskog odgoja i obrazovanja.

I ovaj, kao i ostalih osam modula Građanskog odgoja i obrazovanja obuhvaća: kratki kurikulum (15 do 32 sata), utvrđene kompetencije, znanja, vještine i stavove koje je potrebno razviti kod učenika/učenica, metode prikladne za učenje i poučavanje, preporučene načine vrednovanja postignuća i samovrednovanja. Modul je opremljen i potrebnim nastavnim materijalima za nastavno osoblje i izvorima učenja za učenike i učenice. Voditeljice Županijskih stručnih vijeća za demokratsko građanstvo, ujedno i autorice modula, započele su s njegovom pilot - primjenom tijekom svoje redovite nastave.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije: Provodi se program sustavnog educiranja i pohađanje seminara vezanih uz rodno osviještenu politiku. Planirana je edukacija djece koja pohađaju osnovnu i srednju školu, prvo na području grada Karlovca, a zatim i na širem županijskom prostoru. Suradne institucije: Osnovne i srednje škole Karlovačke županije, Grad Karlovac, Ured državne uprave, Ženska grupa "Korak".

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Održana su dva sastanka o programima rodno osjetljivog obrazovanja koji nedostaju u obrazovnim institucijama u Istri. Gradska i Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije su dogovorila prezentaciju knjige autorice Rajke Polić „Važno je biti konj“ kao dio programa rodno osjetljivog obrazovanja. Prezentacije su dogovorene u Poreču i Puli. Suradne institucije: Gradska

povjerenstva za ravnopravnost spolova, organizacije civilnog društva te stručnjakinje i stručnjaci.

3.3.5. Prilikom financiranja znanstvenoistraživačkih projekata i projekata iz područja kulture vodit će se računa o uključenosti rodne perspektive i uravnoteženom financiranju projekata s obzirom na učinke na područje ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo kulture

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izjestitelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo kulture, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Od 2007. godine ministarstvo pruža financijsku potporu znanstvenom projektu „Identitet Drugih u Republici Hrvatskoj“, Instituta za društvena istraživanja, Zagreb. Tijekom 2009. i 2010. godine projektni tim objavio je niz znanstvenih radova², sudjelovao na stručnim skupovima, okruglim stolovima, održao predavanja, a u sklopu projekta obranjena je jedna doktorska disertacija i pripremljen koncept druge disertacije.³ Namjenski utrošena sredstva za provedbu mjere u 2009. godini iznosila su 32.000,00 kn, a u 2010. godini iznosila su 19.000,00 kn.

Ministarstvo kulture: Kroz djelokrug rada Uprave za izvedbene umjetnosti i audiovizualnu djelatnost vodi se računa o ravnopravnosti spolova, a rodna perspektiva

² Zbornik radova [Kultura, drugi, žene](#) / Kodrnja, Jasenka; Savić, Svenka; Slapšak, Svetlana (ur.), Zagreb : Institut za društvena istraživanja ; Hrvatsko filozofsko društvo ; Plejada, 2010;

Poglavlja: Adamović, Mirjana: Antifeminizam i kultura (Str. 203-231); Kodrnja, Jasenka: Kultura kao afirmacija i negacija, Ne-kultura, Ne-kulturi (Str. 105-129); Maskalan, Ana: [Kiberkultura i kiberfeminizam](#) (Str. 233-255).

- Znanstveni radovi u drugim časopisima:

1. Adamović, Mirjana: [Trivijalizacija boli i ženski identitet– sociološki aspekti boli na primjeru augmentacije grudi](#). // *Treća : časopis Centra za ženske studije*. XII (2010) , 2; 61-77 (članak, znanstveni).
2. Maskalan, Ana: [Utopija i njezini doprinosi suvremenim razmatranjima roda](#). // *Filozofska istraživanja*. 29 (2009.) , 3; 505-524 (članak, znanstveni).
3. Maskalan, Ana: [Renata Jambrešić Kirin: Dom i svijet: o ženskoj kulturi pamćenja](#). // *Sociologija i prostor*. 47 (2009) , 1; 69-73 (prikaz, stručni).
4. Adamović, Mirjana; Maskalan, Ana: [Tijelo, identitet i tjelesne modifikacije](#). // *Sociologija i prostor. Časopis za istraživanja prostornog i sociokulturnog razvoja.* (2010) (prihvaćen za objavljivanje

³ Adamović, Mirjana: Žene i društvena moć. Sociološka obilježja žena na upravljačkim položajima u kulturi i kulturnim industrijama. / doktorska disertacija, Zagreb : Filozofski fakultet, 12.03. 2010., 411 str.

Masakalin Ana: Rod i utopija/ doktorska disertacija u pripremi

uključena je pri izvođenju velikog broja umjetničkih djela u profesionalnim kazalištima, kazališnom amaterizmu, glazbi, glazbeno-scenskoj i plesnoj umjetnosti.

Uprava za knjigu i knjižnice kontinuirano pruža potporu Centru za ženske studije sufinancirajući njihove književne manifestacije i časopis „Treća“ te projekt udruge Domino „Queer Zagreb festival“. Pri odlučivanju o financijskoj potpori i odabiru programa koji će se podržati uvažava se rodna ravnopravnost.

Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO i L'Oréal ADRIA inicirali su Nacionalni program stipendiranja mladih znanstvenica pod nazivom „Za žene u znanosti“ čime se aktivno promiče uloga žena u znanosti i društvu općenito. Stipendije svake godine omogućuju četirima mladim znanstvenicama, na posljednjem stupnju doktorske disertacije, stipendiju u iznosu od 4.000 eura.

Ured za ravnopravnost spolova: S ciljem promicanja načela rodne ravnopravnosti u različitim područjima znanstvenog, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva Ured je financijski podržao tijekom izvještajnog razdoblja veliki broj različitih projekata i aktivnosti od kojih izdvajamo sljedeće:

- Knjigu „Women in Science and Technology“, autora/autorica: Katarina Prpić, Luisa Oliveira i Svena Hemlina i organizaciju promocije u organizaciji Ureda i Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu 2009.god.
- Zbornik tekstova „Zašto sam za mir“ urednice Shure Dumanić koji je nastao u suradnji sa umjetnicama, teologinjama, znanstvenicama, publicisticama i aktivisticama iz Hrvatske, Italije i Bosne i Hercegovine;
- Multimedijalni projekt „7 + 7 = ona“, u kojem je sudjelovalo sedam umjetnica i aktivistica iz Hrvatske i sedam iz Bosne i Hercegovine, a cilj mu je umrežavanje žena različitih prostora i kulturnih senzibiliteta putem likovnosti, multimedija, književnosti, kazališta i aktivizma;
- Kazališnu predstavu „Gola u kavezu“ kazališta Moruzgva;
- Dokumentarni film „Lica glumice“ autorice Ana Marije Bokor;
- Kazališnu predstavu i adaptaciju dramskog teksta „Dobro tijelo“ autorice Eve Ensler povodom Dana borbe protiv nasilja V-day;
- Knjigu „Visoko čelo, Ogled o humanističkim perspektivama feminizma“ autorice dr.sc. Gordane Bosanac;
- Knjigu „Žene i pravo: Feministička pravna teorija“, autorice dr.sc. Ivane Radačić;
- Povodom obilježavanja 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama Ured je financirao osmišljavanje i izvedbu koncepta „Susreti sa Zagorkom“ u Zagrebu udruge Žensko oko.

IV. RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA

4.1. Postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama

4.1.1. Provest će se upoznavanje političkih institucija i političkih stranaka s Preporukom Rec (2003) Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o uravnoteženoj participaciji žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju

Nositelj: Ured za ravnopravnost spolova

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U 2009. i 2010. godini je nastavljeno s diseminacijom drugog izdanja *Preporuke Rec(2003)3 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u političkom i javnom odlučivanju* i Memoranduma s objašnjenjima političkim strankama, zastupnicima i zastupnicama, tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, županijskim povjerenstvima za ravnopravnost spolova, znanstvenoj zajednici, udrugama civilnog društva i dr.

4.1.2. Redovito će se održavati tribine, konferencije, kampanje i dr. o političkoj zastupljenosti žena u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, na državnoj i lokalnoj razini, radi podizanja svijesti javnosti o ovom pitanju.

Nositelji: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora, Ured za ravnopravnost spolova, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: 24. veljače 2009. godine održana je tematska sjednica na temu: „Žene na lokalnim izborima 2009. godine“, na kojoj su

sudjelovali predstavnici/predstavnice Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, državnih institucija, političkih stranaka, lokalne izvršne vlasti, nevladinih organizacija, kao i županijskih, gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

31. ožujka 2009. godine je u suradnji s Centrom za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) održana tematska sjednica na temu: „Mlade i aktivne: politička participacija mladih žena“. Na tematskoj sjednici su sudjelovali članovi i članice Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, saborske zastupnice, članice Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI), županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, Ureda za ravnopravnost spolova, udruge Građani organizirano nadgledaju izbore (GONG) i ženskih nevladinih udruga.

15. listopada 2009. godine predsjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora sudjelovala je u Sarajevu na Drugoj regionalnoj konferenciji parlamentarki. Konferenciju je organizirao OSCE – Misija za BiH na temu „*Povećanje političke participacije žena u regiji – utjecaj političkih, ekonomskih i društvenih faktora*“.

12. - 13. studenog 2009. godine izaslanstvo saborskog Odbora za ravnopravnost spolova sudjelovalo je u Stockholmu na Konferenciji predstavnika parlamenata zemalja članica EU, zemalja kandidatkinja te Europskog parlamenata, održanoj na temu “ *Pitanja ravnopravnosti spolova na područjima političke participacije i tržišta rada*“.

Predsjednica i predstavnice Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora sudjelovale su i na okruglim stolovima, javnim raspravama i tribinama u organizaciji udruga i povjerenstava za ravnopravnost spolova:

- „Participacija žena u političkim strankama“, u organizaciji udruge Delfin iz Pakraca u partnerstvu s Povjerenstvom za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije u sklopu projekta „Zajedno možemo“ – Požega, 10. veljače 2009. godine.

- „*Zakon o ravnopravnosti spolova i njegov utjecaj na postizanje uravnotežene zastupljenosti muškaraca i žena u tijelima političkog odlučivanja*“, u organizaciji udruge Korak - Karlovac u sklopu projekta: „Lokalni izbori 2009. – promocija uravnotežene zastupljenosti muškaraca i žena“ – Karlovac, 23. veljače 2009. godine.

- „Ravnopravnost spolova i demokracija“, u organizaciji Centra za podršku i razvoj civilnog društva Delfin iz Pakraca, u sklopu projekta „Zajedno možemo“ - Terme Jezerčica, Donja Stubica, 27. veljače do 1. ožujka 2009. godine.

- „Žene u politici na području Koprivničko-križevačke županije“, u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije, a sa svrhom javnog

upozoravanja na veliku podzastupljenost žena na političkoj sceni – Koprivnica, 2. ožujka 2009. godine.

- „Žene u političkom i javnom životu – izbori svibanj 2009.“, u organizaciji Ženske udruge IZVOR kao dio projekta podržanog od Ureda za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske „Participacija žena u politici“ – Osijek, 15. travnja 2009. godine.

20. – 23. veljače 2010. izaslanstvo Odbora za ravnopravnost spolova sudjelovalo je na konferenciji „*Parlamentarne zastupnice kao aktivni agenti promjena*“ u Kairu, u okviru Barcelonskog procesa: Unije za Mediteran, a u organizaciji Nacionalnog vijeća za žene u Egiptu.

Ured za ravnopravnost spolova: Provedena je *Kampanja za promicanje političke zastupljenosti žena na lokalnim izborima 2009. godine* sa sloganom „Uravnotežimo se!“. *Kampanja* je u 2009. godini obuhvaćala različite aktivnosti. Organiziran je okrugli stol na temu „Što učiniti da se poveća zastupljenost žena na lokalnoj razini?“, na kojem je, uz sudjelovanje velikog broja zainteresiranih dionika, sudjelovala i tadašnja potpredsjednica Vlade RH gđa. Jadranka Kosor, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, kao i predstavnice političkih stranaka, akademske zajednice, nevladinih udruga i medija.

S ciljem upoznavanja javnosti o potrebi povećanja političke participacije žena izrađen je televizijski spot *Kampanje* u trajanju od 35 sekundi koji je govorio o zakonskoj obvezi političkih stranaka i potrebi uvrštavanja najmanje 40% žena na izborne liste, kao i prateći radijski spot. Spot „Uravnotežimo se!“ uvršten je u program 18. Dana hrvatskog filma, u kategoriji namjenskih filmova. Tijekom ožujka i travnja 2009. godine oba su medijska spota emitirana na TV i radio postajama s nacionalnim i lokalnim koncesijama (Hrvatska televizija, 1. i 2. program, RTL Televizija, Nezavisna Televizija, TV Nova Pula, Hrvatski radio 1. i 2., Radio Sljeme i svi regionalni centri Hrvatskog radija, Radio Pitomača, te na 42 lokalne radio postaje umrežene u Media Servis), ukupno 4908 puta. U istom vremenskom razdoblju u hrvatskim medijima objavljeno je ukupno 195 članaka koji su obrađivali temu političke zastupljenosti žena na lokalnim izborima 2009. godine. Predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova dala je brojne izjave za tiskane i elektroničke medije u Hrvatskoj, te je sudjelovala u specijaliziranom političkom talk showu “Otvoreno” kojemu je tema bila upravo politička participacija žena i na radijskim i televizijskim emisijama.

Kampanja “Uravnotežimo se!” osmišljena je na način da u najvećoj mogućoj mjeri njene temeljne poruke o potrebi veće političke participacije žena na lokalnim izborima budu prenesene i primijenjene i u lokalnim zajednicama. Ured je 2008. god. financijski podržao

ukupno 23 projekta nevladinih udruga na temu „Promicanje uravnotežene zastupljenosti muškaraca i žena na izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave - Lokalni izbori 2009.” i „Poticanje uključivanja žena s invaliditetom u procese političkog odlučivanja na lokalnoj razini“ u ukupnom iznosu od 655.000 kuna.

Aktivnosti iz projekata koje je Ured podržao provodile su se u suradnji sa županijskim i/ili lokalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova. Provedba projekata udruga uključila je održavanje mnogobrojnih edukacijskih radionica za politički aktivne žene i one koje su zainteresirane za uključivanje u politički i javni život lokalne zajednice. Više od polovice projekata (njih 13) udruge su provodile u partnerstvu s drugim udrugama, županijskim i lokalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova te gradskim poglavarstvima. Do završetka projektnog ciklusa, svibnja 2009. godine, udruge su na različite načine doprinosile većoj uključenosti žena u politički i javni život. Organizirano je oko 52 predavanja, seminara i radionica sa ciljem osnaživanja, osvještavanja i educiranja žena. Izrađena su dva nova priručnika („Praktični vodič za predstavnike/ce jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u provedbi rodne ravnopravnosti“ i „Kako provesti lokalnu kampanju“). Snimljen je jedan dokumentarni film o snazi i potencijalima žena s invaliditetom, nekoliko radio jinglova te jedan video spot koji je emitiran na nacionalnoj TV i privatnoj televizijskoj postaji RTL. Organizirane su 33 javne rasprave, tribine i okrugla stola te 15 konferencija za tisak, uz veliki broj gostovanja na radio i lokalnim TV postajama. Objavljeno je više stotina članaka i priloga u dnevnim i tjednim listovima o aktivnostima udruga u sklopu podržanih projekata. Organizirane su 43 javne, tzv. „ulične“ akcije na kojima su članice udruga dijelile promotivne materijale, odgovarale na pitanja građana/inki, upozoravale na sastav kandidacijskih listi za lokalne izbore. Izrađena je velika količina promotivnog materijala koja uključuje 11.700 letaka i 1.380 postera/plakata. Udruge su provele detaljne analize kandidacijskih listi za lokalne izbore u tri županije, a provedena je i analiza usuglašenosti statuta političkih stranaka s *Zakonom o ravnopravnosti spolova* u Osječko-baranjskoj županiji. Uspostavljen je i novi web portal o ženama iz javnog i političkog života (www.libela.org).

Značajnu su ulogu u provedbi *Kampanje “Uravnotežimo se!”* imala i županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova, emitiranjem spotova *Kampanje* na lokalnim radio i TV postajama, organizacijom tribina i okruglih stolova, podjelom letaka i ostalog promidžbenog materijala, te obraćanjem lokalnim vodstvima političkih stranaka, ali i biračkom tijelu uz pomoć medijskih aktivnosti.

Međunarodne aktivnosti

Predstojnica Ureda sudjelovala je na Konferenciji političarki područja Radne zajednice Alpe –Jadran koja se održala u okviru djelovanja Ekspertne skupine za jednake mogućnosti žena i muškaraca Radne zajednice Alpe-Jadran, 5. listopada u Klagenfurtu, Republika Austrija. Tom je prigodom održala izlaganje o političkoj participaciji žena u Hrvatskoj. Predstavljeni su podatci o udjelu žena u izvršnim i predstavničkim tijelima vlasti, kao i rezultati znanstvenog istraživanja provedenog u Hrvatskoj na reprezentativnom uzorku, o iskustvima, percepciji i stavovima građanstva prema rodnoj diskriminaciji. Upoznala je sudionice i s elementima provedene Kampanje Ureda za promicanje političke participacije žena na lokalnim izborima 2009. godine i postignutim rezultatima. Na konferenciji su, uz predstavnice susjednih regija, sudjelovale i predstavnice političkih stranaka iz Hrvatske – HDZ, HSS i SDSS. Međunarodna konferencija političarki organizirana je sa svrhom umrežavanja i jačanja prekogranične mreže političarki, radi provođenja zajedničkih projekata na uspostavljanju jednakih mogućnosti za žene i muškarce na području Radne zajednice Alpe-Jadran. Na konferenciji se, uz analizu političke participacije žena na lokalnoj razini, raspravljalo i o načinima poticanja mladih političarki za aktivnije uključivanje u politiku, kao i o značajkama tzv. „staklenog“ stropa odnosno nevidljivih prepreka koje onemogućavaju veće uključivanje žena u politički život na nacionalnoj i lokalnim razinama.

Predstavnica Ureda sudjelovala je na Regionalnom sastanku na temu „Ekonomsko i političko osnaživanje žena u Regionu“, koji se održao u Sarajevu 8. listopada 2010. godine, gdje je održala izlaganje na temu političkog osnaživanja žena u Hrvatskoj. Regionalni sastanak, na kojem su sudjelovale predstavnice institucionalnih mehanizama iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Crne Gore i Slovenije, organiziran je radi razmjene iskustava i predstavljanja najboljih praksi u navedenim zemljama, kad je riječ o političkom i ekonomskom položaju žena u društvu, odnosno načinima za poboljšanje njihovog položaja.

Predstavnica Ureda sudjelovala je na Međunarodnoj konferenciji «Žene u politici: Strategije za postizanje rodne jednakosti», koja je održana u Zagrebu, 5. studenog 2010. godine, u organizaciji Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI), uz potporu Francuskog veleposlanstva u Hrvatskoj te u suradnji s udrugama B.a.b.e., Domine, Delfin i Centra za građanske inicijative (CGI). Teme konferencije bile su sudjelovanje žena na mjestima odlučivanja u političkom i javnom životu, participativna demokracija, rodna jednakost u lokalnoj zajednici te strategije za osnaživanje i sudjelovanje žena u "izbornim utrkama", a o navedenim temama govorile su pravobraniteljica za ravnopravnost spolova,

predsjednica saborskog Odbora za ravnopravnost spolova, političarke, predstavnice županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, nevladinih udruga, kao i predstavnice institucija, aktivistkinje i političarke iz Francuske, Srbije te Bosne i Hercegovine. Konferencija je organizirana u cilju poticanja rasprave o participativnoj demokraciji te povećanja i poticanja sudjelovanja žena na mjestima odlučivanja, a posebno u politici u kontekstu predstojećih izbora. Kao rezultat opsežne rasprave i razmjene iskustva sudionica izrađene su preporuke za povećanje političke participacije žena.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije: 2009. godine organizirana je tribina „Lokalni izbori 2009. - prema vodećoj participaciji žena u Brodsko-posavskoj županiji“. Tijekom parlamentarnih i lokalnih izbora prikupljeni su i statistički obrađeni podaci o zastupljenosti žena. Političke stranke upoznate su s potrebom postizanja paritetne zastupljenosti žena na listama.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: U suradnji s gradskim povjerenstvima održana je konferencija za tisak povodom lokalnih izbora 2009. i okrugli stol s predstavnicima i predstavnicama političkih stranaka i nezavisnih lista radi upozoravanja na potrebu većeg sudjelovanja žena na kandidacijskim listama. Gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova također su poticana na poduzimanje aktivnosti te su održane konferencije za tisak u Poreču i Buzetu te je organizirano i dijeljenje letaka u Labinu. Lokalne okrugle stolove organizirale su udruge. Ocijenjeno je kako broj žena na izbornim listama u županiji povećan. Povjerenstvo navodi da *Prijedlog politike ravnopravnosti spolova Istarske županije* ima razrađene mjere kojima se želi utjecati na povećanje zastupljenosti žena u političkom životu u Istri. Članice Povjerenstva su sudjelovale u edukacijama političarki Istarskog demokratskog saveza (IDS) i njihovoj pripremi za izbore. Suradne institucije: Političke stranke i nezavisne liste, gradska povjerenstva, Skupština Istarske županije, organizacije civilnog društva, mediji.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije: U Gradskoj vijećnici Grada Koprivnice održan je 2. ožujka 2009. godine okrugli stol pod nazivom „Žene u politici na području Koprivničko-križevačke županije“ sa svrhom javnog upozoravanja na veliku podzastupljenost žena na političkoj sceni. Tom su prigodom pojašnjeni problemi s kojima se susreću žene koje se aktivno bave politikom, te su raspravljene mjere koje se moraju poduzeti kako bi se veći broj žena našao na stranačkim listama. Nakon prikazivanja spota Ureda za ravnopravnost spolova pod naslovom „Uravnotežimo se!“, na okruglom stolu govorile su predsjednica Odbora za ravnopravnost

spolova Hrvatskog sabora, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, načelnica Općine Gornja Rijeka, zamjenica gradonačelnika Grada Koprivnice i zamjenica gradonačelnika Grada Đurđevca. Okruglom stolu su prisustvovali župan, zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije, predstavnici i predstavnice političkih stranaka, članice predstavničkih i izvršnih tijela kao i predstavnici i predstavnice medija. Rasprava je rezultirala zaključcima kako političku elitu treba javno i permanentno upozoravati na zakonske obveze vezane uz ravnopravnost spolova. Istodobno je nužno animirati žene da prevladaju strah od politike, te da se angažiraju u političkim aktivnostima. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije je također preporukama djelovalo prema političkim strankama s područja županije i županijskim organizacijama. Stranačka vodstva su upozorena kako raspodjela moći ne može biti rezervirana isključivo za muški dio populacije ta da žene treba uvrštavati na izborne liste i davati im priliku da sudjeluju i djeluju u političkim aktivnostima. Pri tome se apeliralo na ispunjavanje obveza koje proizlaze iz *Zakona o ravnopravnosti spolova*. Suradne institucije: Stručna služba Koprivničko-križevačke županije, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije: Organiziran je okrugli stol pod nazivom „Što žene unose u politiku“ koji je imao svrhu potaknuti javnu raspravu o primjeni *Zakona o ravnopravnosti spolova* u dijelu koji se odnosi na političke stranke, odnosno na političku participaciju žena i njihovo uključivanje na stranačke liste na izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Okrugli stol je održan u sklopu *Kampanje za promicanje političke zastupljenosti žena na lokalnim izborima 2009.*, koju je pokrenuo Ured za ravnopravnost spolova. List „Međimurje“ je objavio plakat (zadnju scenu) iz spota „Uravnotežimo se!“, s ciljem naglašavanja potrebe za uključivanjem najmanje 40% žena na izborne liste. Čakovečka televizija je u razdoblju od 9. ožujka do 9. travnja 2009. godine, dva puta dnevno, emitirala spotove u sklopu akcije „Žene u politici“ (Ureda za ravnopravnost spolova i Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje - CESI). Radio postaje Radio 105 iz Selnice, HRČAK Čakovec, Radio Međimurje Kotoriba i Studio M Donji Kraljevec su od 9. ožujka do 9. travnja 2009. godine četiri puta dnevno emitirale spotove Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje vezane uz ravnopravnu zastupljenost žena na izbornim listama. Predsjednica Povjerenstva je bila gošća na radio postaji Radio 105 u emisiji o diskriminaciji žena u politici, a s članicama Povjerenstva je gostovala u emisiji „Aktualno“ Čakovečke televizije. Suradne institucije: Županijski odbor za

zaštitu i promicanje ljudskih prava Međimurske županije, koordinatorica za ravnopravnost spolova u Uredu državne uprave u Međimurskoj županiji, gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova gradova Čakovec, Mursko Središće i Prelog i Općinski odbor za ravnopravnost spolova Općine Nedelišće, Društvo za psihosocijalnu pomoć Čakovec, list Međimurje, Čakovečka televizija, navedene radio postaje.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije: Održan je okrugli stol na temu „Participacija žena u političkim strankama“ u Požegi, u sklopu projekta „Zajedno možemo“ koji je financiran sredstvima Ureda za ravnopravnost spolova. Suradne institucije: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) i udruga Delfin.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije: Provedena je kampanja za više žena na lokalnim izborima 2009. godine. Izrađena je web stranica „Više žena u politici“. U ožujku 2009. godine Povjerenstvo je objavilo javni poziv u „Novom listu“ kao i dopis svim predlagateljima kandidacijskih lista za lokalne izbore 2009. godine kojim ih poziva na poštivanje odredbe o 40% zastupljenosti žena na listama, s podacima o trenutnoj političkoj participaciji žena. Održan je nastup na Radio Rijeci, Primorskom radiju i Radio Trsatu, kao i okrugli stol na temu „Što učiniti da se poveća politička zastupljenost žena na lokalnoj razini“. Na okrugli stol pozvana su vodstva političkih stranaka u Primorsko-goranskoj županiji. Također je održan nastup na Kanalu Ri. Održana je tiskovna konferencija na Korzu s velikim plakatima, izrađene su prigodne majice i letci. Na web stranici Povjerenstva izrađen je link s pozivom za učešće više žena u politici. U svibnju je održana tiskovna konferencija na temu „Žene na izbornim listama u Primorsko-goranskoj županiji“, a na tiskovnoj konferenciji u rujnu 2009. godine prezentirani su rezultati nakon provedenih lokalnih izbora.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije: U razdoblju od siječnja do kraja travnja 2009. godine provedena je kampanja za veću zastupljenost žena u politici na lokalnoj razini. Izrađene su 2 vrste plakata (distribuirani prema svih 16 gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i javni oglasi), 3 vrste TV spotova, 2 vrste radio spotova te 1 telop.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije: Ostvarena je suradnja s udrugama koje su provodile projekte vezane za lokalne izbore u 2009. godini, a naglasak je stavljen na javne istupe i podjelu promotivnog materijala vezano uz povećanje broja žena na stranačkim listama za izbore. Održana je tiskovna konferencija

povodom predstavljanja projekata. Poslane su razglednice s porukom o potrebi paritetne zastupljenosti spolova na listama za izbore političkim strankama i podijeljene vijećnicima/vijećnicama županijske skupštine. Tiskane su promotivne majice, održana je ulična akcija podjele promotivnog materijala u Virovitici i Pitomači, provedena je anketa među građanstvom Virovitice o poznavanju *Zakona o ravnopravnosti spolova* i stavu o potrebi veće zastupljenosti žena na listama za lokalne izbore, poslan je izvještaj Uredu za ravnopravnost spolova o rezultatima lokalnih izbora i rodna analiza izbora te je održana tiskovna konferencija u Virovitici na temu „Rezultati rodne analize lokalnih izbora“. Na koordinacijskom sastanku povjerenstava Virovitičko-podravske županije članstvo je upoznato sa *Zakonom o ravnopravnosti spolova* s naglaskom na članke koji se odnose na uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena na izbornim listama. Rezultat provedenih aktivnosti jest povećan broj osoba koje su upoznate sa *Zakonom o ravnopravnosti spolova*, odnosno informirane o potrebi uspostave ravnopravnosti na mjestima odlučivanja. Povjerenstvo također navodi kako nije postignuta zadovoljavajuća razina zastupljenosti žena na kandidacijskim listama na lokalnim izborima.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije: Slijedom Zaključka s 11. sjednice Povjerenstva, održane dana 26. veljače 2009. godine, predsjednik Povjerenstva uputio je priopćenje političkim strankama Zagrebačke županije uoči lokalnih izbora. Uz navedeno, na istoj sjednici prezentirana je kampanju Ureda za ravnopravnost spolova «Uravnotežimo se». Uz prezentaciju, emitiran je i prateći video spot. Na svojoj 12. sjednici, održanoj dana 30. ožujka 2009. godine, Povjerenstvo je održalo radni dogovor oko praćenja provedbe uravnotežene zastupljenosti muškaraca i žena u kandidiranju i provođenju lokalnih izbora 2009. godine. Povjerenstvo je u suradnji sa Centrom za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) održalo jednodnevnu edukaciju županijskih vijećnika i vijećnica na temu „Osnaživanje žena i muškaraca za provođenje rodno osviještene politike na lokalnoj razini“.

Odbor za ravnopravnost spolova Zadarske županije: Uoči održavanja lokalnih izbora 2009. godine, u ožujku je održana tematska sjednica „Žene na lokalnim izborima 2009.“ Održavanjem ove sjednice potaknuta je javna rasprava o primjeni *Zakona o ravnopravnosti spolova* u dijelu koji se odnosi na političku participaciju žena i njihovo uključivanje na stranačke liste. U tu svrhu su bili pozvani i saborski zastupnici/zastupnice s područja Zadarske županije, županijski i gradski predstavnici/predstavnice vlasti te stranačka vodstva u Zadarskoj županiji.

3. i 4. veljače 2010. godine održana je radionica „Osnaživanje žena i muškaraca za provođenje rodno osviještene politike na lokalnoj razini“. Na radionici su, osim županijskog, sudjelovali i predsjednici/e gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova (Biograd na Moru, Benkovac, Nin) te predstavnici/e političkih stranaka koje participiraju u predstavničkom tijelu Zadarske županije (SDP, DSU, HSLS, HSS). Radionica je održana s ciljem pripreme novog članstva za aktivniji rad na promicanju jednakosti muškaraca i žena na svim razinama. Posebno se ističe angažman predstavnika/predstavnica političkih stranaka iz Županijske skupštine, a koji su sudjelovali na radionici i dobili osnovna znanja o rodnoj ravnopravnosti i politici jednakih mogućnosti. Istaknuto je i donošenje zaključaka radionice, temeljem analize potreba u ovoj lokalnoj zajednici i uvida u kvalitetu života i mjerama za njegovo unapređenje, te poticaj za daljnje aktivnosti Odbora. Suradne institucije: Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) i udruga Domine.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije: U veljači 2009. godine započelo se s provođenjem lokalne kampanje za veću zastupljenost žena. Kampanja je bila usmjerena na tri razine: vodstva političkih stranaka, ženske organizacije unutar političkih stranaka i širu javnost, kako bi se podigla svijest o važnosti spolno uravnotežene zastupljenosti u političkom i javnom odlučivanju. Upućeni su dopisi vodstvima političkim strankama u kojem ih se podsjetilo na *Zakon o ravnopravnosti spolova* i nužnost uvrštavanja što većeg broja žena na izborne liste, ali na izglednim pozicijama. U dopisu koji je upućen ženskim organizacijama zamoljene su da budu aktivnije i da traže veću zastupljenost na listama i na primjeni *Zakona o ravnopravnosti spolova*. Na lokalnoj televiziji emitiran je spot "Uravnotežimo se!" te su u najgledanijem terminu članovi/članice izvijestili o Kampanji i naporima za veću političku participaciju žena. U organizaciji Koordinacije za ljudska prava Varaždinske županije, Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) i Povjerenstva za ravnopravnost spolova Varaždinske županije održana je tribina na temu "Sudjelovanje žena u politici". Predstavljena su četiri spota o ravnopravnosti. Povjerenstvo je predstavilo spot Ureda za ravnopravnost spolova "Uravnotežimo se!". Na tribini su sudjelovali i predstavnici/e političkih stranaka i ženskih organizacija. Povjerenstvo je tiskalo *Zakon ravnopravnosti spolova*, a Koordinacija za ljudska prava i Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) promidžbeni materijal o političkoj participaciji žena, a distribuirale su se i preporuke UN-ovog Odbora na *2. i 3. periodično izvješće Republike Hrvatske prema članku 19. UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena*. Suradne institucije: Koordinacija za ljudska prava Varaždinske županije i Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI).

U 2010. godini provodila se analiza zastupljenosti žena u predstavničkim tijelima godinu dana nakon lokalnih izbora. Izrađen je upitnik i poslan upravnim tijelima gradova i općina kako bi ga oni popunili sa podacima na dan 01. rujna 2010. godine. Podaci su skupljeni s ciljem obrade i usporedbe s rezultatima neposredno nakon izbora 2009. godine.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije: Tijekom 2010. godine djelovalo se preporukom prema svim političkim strankama i neovisnim listama za provedbu zakonske obveze o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca.

4.1.3. Propisat će se način obvezatnog statističkog evidentiranja po spolu svih prihvaćenih pravovaljanih lista na državnoj, županijskoj, gradskoj i općinskoj razini.

Nositelj: Državno izborno povjerenstvo

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelj: Državno izborno povjerenstvo

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Državno izborno povjerenstvo: Uoči izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te izbor općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba, Državno izborno povjerenstvo je zatražilo od županijskih izbornih povjerenstava i Gradskog izbornog povjerenstva Grada Zagreba dostavu podataka o broju kandidata i kandidatkinja i zamjenika/zamjenica za općinske načelnike, gradonačelnike, župane i gradonačelnika Grada Zagreba (u postotku i apsolutnom broju) kao i podatak o broju muških i ženskih kandidata na listama za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u postotku i apsolutnom broju). Državno izborno povjerenstvo je pripremlilo priopćenje koje je dostavilo svim medijima te ga objavilo na svojoj internetskoj stranici, u kojem je objavilo ukupan broj kandidacijskih lista za županijske skupštine, Gradsku skupštinu Grada Zagreba, gradska i općinska vijeća kao i ukupan broj kandidata iskazan po spolnoj strukturi. Objavljen je i broj kandidatura, po spolnoj strukturi, za općinske načelnike (i njihove zamjenike), gradonačelnike (sa zamjenicima), župane (sa zamjenicima) te gradonačelnika Grada Zagreba (sa zamjenicima).

4.1.4. Sustavno će se objavljivati statistički podaci o udjelu kandidatkinja u ukupnom broju kandidata na izbornim listama po predlagateljima.

Nositelji: Državno izborno povjerenstvo, izborna povjerenstva jedinica lokalne i područne samouprave, Državni zavod za statistiku

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena.

Državno izborno povjerenstvo: Vezano za sustavno objavljivanje tih statističkih podataka na lokalnim razinama, o udjelu kandidatkinja u ukupnom broju kandidata na listama po predlagateljima, naglašava se da lokalna izborna povjerenstva, kao ad hoc tijela, nemaju svoje internetske stranice, a i same jedinice lokalne samouprave odabiru način informatičke podrške te osiguravaju sredstva odnosno financiraju informatičko praćenje lokalnih izbora. Državno izborno povjerenstvo, koje od 2007. godine djeluje kao stalno tijelo, višekratno je iniciralo cjelovito informatičko praćenje lokalnih izbora, posebice na posljednjim izborima 2009. godine, ali je s obzirom na teškoće koje je nametala tekuća gospodarska situacija, nisu osigurana potrebna sredstva. No s obzirom na obveze iz *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova* prilikom pripreme sljedećih lokalnih izbora (2013.) način sustavnog objavljivanja tih statističkih podataka (udio kandidatkinja u ukupnom broju kandidata na listama po predlagateljima) treba razmotriti u suradnji s Ministarstvom uprave. S obzirom na veliki broj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i broj kandidacijskih lista na lokalnim izborima potrebno je pronaći odgovarajući način njihove objave, s time da se vodi računa o preglednosti i dostupnosti podataka. Dakle, Državno izborno povjerenstvo u potpunosti preuzima obvezu statističkog evidentiranja po spolu prihvaćenih lista kao i njihovo sustavno objavljivanje kod parlamentarnih i predsjedničkih izbora, odnosno izbora na državnoj razini, za što će osigurati i financirati svu potrebnu informatičku podršku. Ispunjenje navedenih obaveza na lokalnoj razini ovisi o sredstvima koje će osigurati na državnoj razini, zatim o sredstvima koje će osigurati jedinice lokalne samouprave (koje financiraju lokalne izbore) kao i o suradnji s Ministarstvom uprave. Državno izborno povjerenstvo napominje da nije nadležno za praćenje sastava pojedinih predstavničkih tijela, nakon njihovog konstituiranja, već navedeno prate jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Ministarstvo uprave. Na internetskim stranicama je objavljena lista kandidata na kojoj su između 12 kandidata bile zastupljene i dvije kandidatkinje na predsjedničkim izborima 2010. godine.

4.1.5. Obrasci očitovanja kandidata i kandidatkinja o prihvaćanju kandidature za sudjelovanje na izbornim listama prilagodit će se Zakonu o ravnopravnosti spolova tako da se uvedu ženski oblici imenica, a isto će se unijeti i u obrasce izjava članova/članica izbornih povjerenstava o prihvaćanju dužnosti članova/članica tijela za provođenje izbora za predstavnička tijela na svim razinama kao i u izorno zakonodavstvo.

*Nositelji: Državno izborno povjerenstvo, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor
Rok provedbe: 2007.*

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

4.2. Postići uravnoteženu zastupljenost muškaraca i žena pri imenovanju u državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave), druge pravne osobe s javnim ovlastima i upravne odbore javnog sektora na državnoj i lokalnoj razini.

4.2.1. Izradit će se baza podataka o sudjelovanju žena u procesu donošenja odluka u političkom, gospodarskom i javnom životu zemlje.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave

Rok provedbe: 2006.–2007.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U izvještajnom razdoblju nastavljeno je dostavljanje ažuriranih podataka Općoj upravi za zapošljavanje, socijalna pitanja i jednake mogućnosti Europske komisije za potrebe europske baze podataka o ženama i muškarcima na pozicijama odlučivanja („Data on public administration for the EC data base on women and men in decision making“) uključivši podatke o udjelu žena u Hrvatskom saboru, Vladi RH, tijelima državne uprave i sudstvu (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=764&langId=en>).

Državni zavod za statistiku redovito tiska publikaciju „Muškarci i žene u brojkama“ koja sadrži statističku bazu podataka razlučenu po spolu u području tržišta rada, obrazovanja, političke participacije i drugih obilježja. Publikacija je dostupna javnosti putem internet stranica Državnog zavoda za statistiku i Ureda za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko–srijemske županije: Ažurira se baza podataka o sudjelovanju žena u procesu donošenja političkih, gospodarskih i drugih odluka. Povjerenstvo najviše pozornosti usmjerava ka političkoj zastupljenosti žena, tako da bazu podataka konstantno dopunjava i mijenja za sve gradove i općine Vukovarsko – srijemske županije. Za lokalne izbore 2009. godine izrađena je baza podataka o zastupljenosti žena na kandidacijskim listama, a nakon izbora baza o broju žena u županijskoj skupštini, gradskim i općinskim vijećima i gradonačelničkim i načelničkim funkcijama.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije: Uoči lokalnih izbora u svibnju 2009. godine izrađena je baza podataka o zastupljenosti žena u općinskim i gradskim vijećima, županijskoj skupštini te u izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Udio žena u županijskoj skupštini Koprivničko-križevačke županije porastao je sa 19,51% 2005. god., na 29,27% 2009. god. Suradna institucija: Stručna služba Koprivničko-križevačke županije.

4.2.2. Sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova pri imenovanju u državna tijela i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i druge pravne osobe s javnim ovlastima vodit će se računa o ravnomjernoj zastupljenosti oba spola

Nositelji: Državna tijela, tijela državne uprave, pravne osobe s javnim ovlastima, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo uprave

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena jer nije uspostavljeno sustavno objavljivanje spolno razlučenih podataka temeljem imenovanja u državnim tijelima i tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim pravim osobama s javnim ovlastima.

Ministarstvo uprave: Nadziru se sadržaji javnih natječaja i internih oglasa državnih tijela i objavljuju na web-stranici, sukladno članku 4. i 5. *Uredbe o raspisivanju i provedbi javnog natječaja i internog oglasa u državnoj službi* („Narodne novine“, br. 74/2010). Ministarstvo prikuplja i obrađuje podatke o zaposlenima u državnim tijelima. Obradeni podaci iz 2009. godine pokazuju da je u državnim tijelima (bez pravosudnih tijela) bilo zaposleno ukupno 22.980 žena, što je za 912 više i 29.862 muškaraca što je za 399 manje

nego što je to bilo u prošlom izvještajnom razdoblju. Udio žena se povećao s 42,17% na 43,49%, dakle, udio muškaraca je 56,51%.

Spolna raspodjela zaposlenih u državnim tijelima (bez pravosudnih tijela), prema stručnoj spremi, 2009.

Stručna sprema	Muškarci	Muškarci (%)	Žene	Žene (%)	Ukupno
Visoka stručna sprema	6.800	46	7.917	54	14.717
Viša stručna sprema	3.649	57	2.804	43	6.453
Srednja stručna sprema	19.259	63	11.220	37	30.479
Kvalifikacije/Niža stručna sprema	154	13	1.039	87	1.193
UKUPNO	29.862	56,51	22.980	42,17	52.842

4.2.3. *Sustavno će se poticati ravnomjerna zastupljenost žena i muškaraca na vodećim položajima u sustavu sveučilišta i visokoškolskih institucija.*

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, sveučilišta

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena iz razloga što je realizacija iste u nadležnosti sveučilišta i visokoškolskih institucija.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: U 2009. godini na javnim i privatnim visokim učilištima, od ukupno 132, na vodećim položajima bilo je ukupno 17 dekanica i 1 rektorica iako se to ovisno o mandatu mijenja. U 2010. godini je na javnim i privatnim visokim učilištima na vodećim položajima bilo ukupno 14 dekanica i 1 rektorica, iako se to prema propisanom trajanju mandata mijenja. (izvor: Upisnik visokih učilišta Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa).

4.2.4. Izradit će se i Uredu za ravnopravnost spolova dostaviti analiza o udjelu žena, članica upravnih odbora poduzeća u državnom vlasništvu.

Nositelji: Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom, Hrvatski fond za privatizaciju

Rok provedbe: 2006./2007.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

O razlozima neprovedenosti mjere izviješteno je u *Izvešću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010., za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

Ured za ravnopravnost spolova: Temeljem podataka iz *Izvešća o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2009. godinu*, razvidna je podzastupljenost žena u upravljačkim tijelima poduzeća u većinskom državnom vlasništvu. Prikupljeni su podaci od 56 poduzeća (od ukupno 66 poduzeća u većinskom državnom vlasništvu), te su ti podaci analizirani. Četiri poduzeća ima upravu koja se sastoji od 1 člana - direktora, i to su u 2 poduzeća muškarci, a u dva poduzeća žene. Od preostalih 52 poduzeća, u samo dva poduzeća žene čine većinu u upravljačkim tijelima, u četiri poduzeća postoji ravnoteža u spolnoj zastupljenosti (uprava broji jednog člana i jednu članicu), dok u preostalih 46 poduzeća u većinskom državnom vlasništvu, u upravljačkim tijelima većinu čine osobe muškog spola. Rodna analiza u postotcima pokazuje kako muškarci čine većinu u 88,46% upravljačkih tijela, u 7,69% njih postoji ravnoteža, dok žene većinu čine u samo 3,85% upravljačkih tijela. Gledajući ukupnu strukturu članstva upravljačkih tijela, u 56 poduzeća u većinskom državnom vlasništvu obuhvaćenih analizom, od ukupno 348 članova i članica upravljačkih tijela, žene su zastupljene s 19,54% (68 članica), a muškarci 80,46% (280 članova).

V. NASILJE NAD ŽENAMA

5.1. Ukloniti sve oblike obiteljskog nasilja uz unaprjeđenje zaštite žrtava obiteljskog nasilja

5.1.1. Provodit će se i pratiti provedba mjera iz Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine i Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji.

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, nadležna tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

5.1.2. Redovito će se pratiti primjena Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji i Kaznenog zakona te sukladno potrebama predlagati izmjene i nadopune.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, nadležna tijela državne uprave

Rok provedbe: 2006.–2007.

Izvjestitelji: Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo pravosuđa: U studenom 2009. godine stupio je na snagu novi *Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji* („Narodne Novine“, br. 137/2009, 14/2010, 60/2010) čija je provedba u nadležnosti Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Novim *Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji* regulira se prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji, primjena odgovarajućih mjera prema počinitelju i pružanje zaštite i pomoći žrtvi nasilja radi ublažavanja posljedica već počinjenog nasilja. Proširuje se definicija nasilja u obitelji i uvodi pojam „ekonomsko nasilje“ pod kojim se podrazumijeva oduzimanje prava na ekonomsku neovisnost. Izrijekom se navodi zabrana tjelesnog, psihičkog, spolnog i ekonomskog nasilja u obitelji. Predviđa se žurnost u postupcima povrede ovog *Zakona* za sva nadležna tijela i povećanje novčanih kazni i kazni zatvora. Prilikom izrade novih te izmjena i dopuna postojećih zakona Ministarstvo vodi

računa o problematici nasilja u obitelji u okviru aktivnosti radnih skupina koje djeluju unutar ministarstva, kao i o međunarodnim standardima odnosno konvencijama, protokolima uz konvencije i preporukama. Pri Ministarstvu pravosuđa osnovana je Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga Kaznenog zakona. Suradne institucije: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, tijela državne uprave i udruge.

Ured za ravnopravnost spolova: 2009. godine predstavnica Ureda sudjelovala je na 27. sjednici Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora na temu „Konačni prijedlog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji“.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: *Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji* („Narodne Novine“, br. 116/2003) Hrvatski sabor usvojio je 2003. godine, ali je zbog potrebe unaprjeđenja rada svih tijela koja su dužna postupati po *Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji* i *Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji*, Hrvatski sabor 30. listopada 2009. godine donio novi *Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji*. Novim Zakonom u definiciji nasilja u obitelji dodatno je razrađen pojam „ekonomsko nasilje“, proširena je definicija obitelji koja uključuje bivše bračne i izvanbračne partnere, djecu svakog od njih i njihovu zajedničku djecu, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod predmetnog sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi. Novim Zakonom povišene su novčane kao i kazna zatvora za počinitelja nasilja u obitelji. Sukladno zadanostima *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji* u *Zakon* se uvela odredba o potrebi umreženosti nadležnih službi. Kao posebna novina ističe se uvođenje odredbe kojom će se nadležna državna tijela obvezati na prikupljanje statističkih podataka o nasilju u obitelji. Suradne institucije: Vrhovni sud, Visoki prekršajni sud, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured za ravnopravnost spolova i Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Za provedbu ove mjere u 2009. godini Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti utrošilo je ukupno 25.000,00 kuna.

5.1.3. Donijet će se nova Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. godine.

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, nadležna tijela državne uprave, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2008.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Napomena: Vlada Republike Hrvatske donijela je *Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2011. do 2016. godine* na svojoj 106. sjednici održanoj 3. veljače 2011. godine.

Ured za ravnopravnost spolova: Predstojnica Ureda kao članica sudjeluje u radu Povjerenstva za unaprjeđenje zaštite od nasilja u obitelji od 2009. godine te je ujedno u 2010. godini sudjelovala u Radnoj skupini za izradu *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2011. do 2016. godine*.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko - srijemske županije: U suradnji s udrugom B.a.B.e. „Budi aktivna. Budi emancipiran.“ na području Vukovarsko - srijemske županije otvoreno je Sklonište za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja. Uprava za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka darovala je kuću na području Vukovarsko - srijemske županije za novo sklonište, a zaposlene su i tri djelatnice za rad u skloništu (financijska sredstva za plaće i doprinose osigurava Vukovarsko - srijemska županija u iznosu od 300.000,00 kuna). Kapacitet skloništa je za dvadeset osoba. Sklonište je započelo s radom u srpnju 2008. godine. Suradne institucije: Policijska uprava Vukovarsko - srijemska, nadležni centri za socijalnu skrb, zdravstvene i odgojno - obrazovne ustanove, pravosudna tijela i Obiteljski centar Vukovarsko - srijemske županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: Gradska skupština Grada Zagreba na 37. sjednici održanoj 15. srpnja 2008. godine donijela je *Zagrebačku strategiju jedinstvene politike za zaštitu od nasilja u obitelji u razdoblju od 2008. do 2010. godine* (Službeni glasnik Grada Zagreba br. 09/2008), koja sadrži trinaest mjera za prevenciju i sprječavanje nasilja u obitelji. Mjere i aktivnosti strategije razrađene su u *Planu provedbe Zagrebačke strategije jedinstvene politike za zaštitu od nasilja u obitelji u razdoblju od 2008. do 2010. godine* donesenom na 257. sjednici Gradskog poglavarstva održanoj 20. studenoga 2008. godine.

Najznačajnije postignuće u rješavanju problema obiteljskog nasilja u Gradu Zagrebu je povećanje smještajnih kapaciteta za žrtve nasilja u obitelji što se unatrag nekoliko godina pokazalo najvećom potrebom za pomoć žrtvama nasilja u obitelji. Obveznici provedbe mjera

Zagrebačke strategije dostavljaju, do 15. siječnja svake godine, Gradskom uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom izvješća o provedbi mjera i aktivnosti iz svoje nadležnosti za prethodnu godinu. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom do 15. veljače svake godine gradonačelniku Grada Zagreba dostavlja objedinjeno izvješće o provedbi mjera i aktivnosti iz *Zagrebačke strategije* te se izvješće podnosi na usvajanje Gradskoj skupštini Grada Zagreba.

Povjerenstvo izvještava i da je od nadležnih ureda gradske uprave zatražilo podatke o svim mjerama i aktivnostima koje su poduzimane radi zaštite žena od obiteljskog nasilja.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Mjere protiv nasilja nad ženama uključene su u *Prijedlog Politike ravnopravnosti spolova Istarske županije 2010 - 2013*. Povjerenstvo je također podržalo aktivnosti protiv obiteljskog nasilja kroz sustavnu podršku Sigurnoj kući Istra te aktivnosti udruga vezano uz pružanje besplatne pravne pomoći žrtvama nasilja.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije: Rad Povjerenstva uglavnom je bio usmjeren na realizaciju projekta Dom za žrtve obiteljskog nasilja „Sigurna kuća“, to jest otvaranje sigurne kuće na području Međimurske županije, koja je i započela s radom krajem 2009. godine. Suradne institucije: Koordinatorica za ravnopravnost spolova u Uredu državne uprave u Međimurskoj županiji, Odbor za zaštitu i promicanje ljudskih prava Međimurske županije, gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova gradova Čakovec, Mursko Središće i Prelog, Općinski odbor za ravnopravnost spolova Općine Nedelišće i Društvo za psihosocijalnu pomoć Čakovec.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko - križevačke županije: Na inicijativu povjerenstva župan Koprivničko - križevačke županije u studenom 2009. godine imenovao je Stručnu radnu skupinu zaduženu za problematiku nasilja s ciljem unaprjeđenja mogućnosti smještaja žrtava nasilja. Na sjednicama Stručne radne skupine raspravljalo se o problematici nasilja, analizirali su se slučajevi obiteljskog nasilja, poduprlo osnivanje skloništa za žrtve obiteljskog nasilja te se radilo na realizaciji mogućnosti udomiteljskog smještaja žena i djece žrtava nasilja. Suradne institucije: Centar za socijalnu skrb Koprivnica, Centar za socijalnu skrb Đurđevac, Centar za socijalnu skrb Križevci i Udruga žena „HERA“ Križevci.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije: Povjerenstvo će za link «Umrežavanjem protiv nasilja» postavljen na internet portalu Varaždinske županije zatražiti izvješća nadležne policijske uprave, centara za socijalnu skrb, općinskih i prekršajnih

sudova te će se predložiti njihova jedinstvena metodologija izvještavanja. Pokušat će se iznaći mogućnost ponovnog izdavanja biltena povjerenstva „Zajedno protiv nasilja“. Suradne institucije: Upravna tijela Varaždinske županije, Ured župana Varaždinske županije, Koordinacija za ljudska prava Varaždinske županije, udruge, Obiteljski centar Varaždinske županije, koordinatorica u Uredu državne uprave u Varaždinskoj županiji i drugi.

5.1.4. Održavat će se radionice radi sustavnog usavršavanja sudaca/sutkinja i općinskih državnih odvjetnika/odvjetnica koji postupaju u predmetima vezanim za obiteljsko nasilje, a radi unaprjeđenja pravne zaštite i pomoći žrtvama nasilja u obitelji.

Nositelji: Pravosudna akademija, Ministarstvo pravosuđa

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelj: Pravosudna akademija.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Pravosudna akademija: U 2009. godini organizirana su četiri trodnevna seminarra i završni susret „Unaprjeđenje međusektorske suradnje u suzbijanju obiteljskog nasilja na razini zajednice“ u Zagrebu, Šibensko - kninskoj županiji, Primorsko - goranskoj županiji i Krapinsko - zagorskoj županiji. Svrha seminarra bila je upoznavanje s dinamikom i aspektima obiteljskog nasilja s naglaskom na način postupanja sa žrtvama i počiniteljima obiteljskog nasilja. U radu seminarra sudjelovali su predstavnici i predstavnice sudstva, državnog odvjetništva i pravosuđa koji dolaze u neposredni kontakt sa žrtvama i počiniteljima obiteljskog nasilja. U okviru projekta udruge B.a.b.e.- „Budi aktivna. Budi emancipiran“ „Protiv stereotipa i diskriminacije žena - seksualni zločini u Republici Hrvatskoj“ provedena je edukacija sudaca i sutkinja i državnih odvjetnika i odvjetnica s ciljem informiranja o rezultatima projekta i daljnjeg osvještavanja o problematici žrtava seksualnog nasilja u Republici Hrvatskoj, na način da je u lipnju 2009. godine u Zagrebu održana radionica „Seksualno nasilje“ na kojoj je sudjelovalo 13 polaznika i polaznica iz 3 Regionalna centra Pravosudne akademije. Suradne institucije: Društvo za psihološku pomoć i Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske.

Za provedbu mjere ukupno je utrošena 251,00 kuna.

2010. godine Pravosudna akademija je provela šest trodnevnih seminarra „Unaprjeđenje međusektorske suradnje u suzbijanju obiteljskog nasilja na razini zajednice“ s ukupno sedamdeset polaznika i polaznica, i to u Bjelovarsko - bilogorskoj županiji, Brodsko -

posavskoj županiji, Dubrovačko - neretvanskoj županiji, Istarskoj županiji, Krapinsko - zagorskoj županiji te Zadarskoj županiji. Svrha seminara bila je upoznavanje s dinamikom i drugim aspektima obiteljskog nasilja s naglaskom na način postupanja sa žrtvama i počiniteljima obiteljskog nasilja. U radu seminara sudjelovali su suci i sutkinje, državni odvjetnici i odvjetnice i pravosudni dužnosnici i dužnosnice koji dolaze u neposredni kontakt sa žrtvama i počiniteljima obiteljskog nasilja. Suradne institucije: Društvo za psihološku pomoć i Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske putem Matra programa.

Za provedbu mjere ukupno je utrošena 251,00 kuna. Pravosudna akademija sudjelovala je u provedbi mjere kao organizator aktivnosti putem pružanja organizacijsko - tehničke podrške.

5.1.5. Provodit će se »Kampanja borbe protiv obiteljskog nasilja nad ženama«.

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ured za ljudska prava, Ured za ravnopravnost spolova, mediji, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2008.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

5.2. Ukloniti sve oblike nasilja nad ženama

5.2.1. Provodit će se preporuka (2002)5 Vijeća Europe o zaštiti žena od nasilja.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ljudska prava, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Ured poduzima niz aktivnosti kojima se provodi *Preporuka* (<http://www.ured-ravnopravnost.hr/index.php>) te redovito surađuje s Upravnim odborom za ravnopravnost spolova Vijeća Europe čiji je član. Ured u suradnji s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i ostalim nadležnim tijelima Upravnim odborom redovito dostavlja izvješća o provedbi i implementaciji navedene *Preporuke* u Republici Hrvatskoj, odnosno o mjerama i akcijama koje Republika Hrvatska

kao članica Vijeća Europe poduzima radi suzbijanja nasilja nad ženama. Hrvatski prijevod ove *Preporuke* uvršten je na Internet stranice Vijeća Europe.

2009. godine Ured je putem prethodno dostavljenog upitnika Upravnom odboru Vijeća Europe dostavio podatke za potrebe izdavanja publikacije *Zakonodavstvo zemalja članica Vijeća Europe u području suzbijanja nasilja nad ženama*, prikupljene temeljem prethodno dostavljenih očitovanja nadležnih ministarstava i drugih tijela.

2010. godine Ured je Upravnom odboru Vijeća Europe temeljem prethodno dostavljenih očitovanja nadležnih ministarstava i drugih tijela dostavio odgovore putem Upitnika za revidirani Okvirni plan praćenja provedbe *Preporuke Rec(2002)5 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o zaštiti žena od nasilja* te očitovanje za potrebe tiskanja publikacije *Zaštita žena od nasilja - Analitička studija o rezultatima trećeg kruga praćenja provedbe Preporuke Rec(2002)5 Odbora ministara Vijeća Europe o zaštiti žena od nasilja u državama članicama Vijeća Europe*.

Ured također provodi i niz drugih aktivnosti samostalno i suradnji s drugim državnim tijelima i udrugama u svezi s provedbom *Preporuke*, kao što je izvješteno kod provedbe mjera 5.2.4., 5.2.5., 5.2.17. i 5.3.3.

5.2.2. Osnovat će se radna skupina za izradu analize i plana djelovanja za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama, uključujući prikupljanje statističkih podataka.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, nadležna tijela državne uprave, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, Državni zavod za statistiku, u suradnji s udrugama
Rok provedbe: 2007.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

5.2.3. Provest će se analiza usklađenosti važećih zakona Republike Hrvatske s temeljnim međunarodnim propisima za ukidanje svih oblika nasilja nad ženama te izraditi prijedlozi izmjena i dopuna zakona.

Nositelji: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelj: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

O provedbi ove mjere potrebno je usporediti i Izvješća o provedbi *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine* te za razdoblje *od 2008. do 2010. godine* Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Za provedbu mjere u 2009. godini utrošeno je 25.000 kuna.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je u suradnji s Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija tijekom 2009. godine izradilo *Nadopunu Analize usklađenosti važećih zakona Republike Hrvatske s temeljnim međunarodnim dokumentima za ukidanje nasilja u obitelji i komparativnu analizu dobre prakse drugih država* kao i prijedloge izmjena postojećeg zakonodavstva.

5.2.4. Organizirat će se medijska kampanja za podizanje svijesti žena, kako bi se u slučajevima nasilja služile mehanizmima pravne zaštite.

Nositelji: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti/Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova, nadležna tijela državne uprave, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

O provedbi ove mjere potrebno je usporediti i Izvješća o provedbi *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine* te za razdoblje *od 2008. do 2010. godine* Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Ured za ravnopravnost spolova: Između tijela državne uprave i drugih državnih tijela, županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, udruga i Ureda ostvareni su različiti i trajni oblici suradnje kao što su zajednička suorganizacija okruglih stolova, promocija publikacija, seminara, sudjelovanje Ureda na događanjima u njihovoj organizaciji, sudjelovanje u provedbenim aktivnostima raznih kampanja s ciljem osvještavanja javnosti i ciljanih skupina.

U suradnji s udrugom „B.a.b.e. - Budi aktivna. Budi emancipiran.“ Ured je 2009. godine suorganizirao i podržao okrugli stol “Ukidanje stereotipa i diskriminacije žena - seksualno nasilje u zakonskim procedurama u Hrvatskoj”, održan u Zagrebu s ciljem poticanja rasprave o preprekama vezanim uz provedbu zakonskih procedura u Republici Hrvatskoj te predlaganja preporuka za unaprjeđenje zaštite žrtava seksualnog nasilja.

Tijekom 2009. i 2010. godine predstavnice Ureda su sudjelovale i na sljedećim okruglim stolovima, seminarima i drugim događanjima u organizaciji udruga i drugih institucija:

- na seminaru o unaprjeđenju primjene *Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* za žene s invaliditetom, održanom u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske u Zagrebu;
- na svečanoj dodjeli potvrđnica polaznicima i polaznicama izobrazbe stručnjaka i stručnjakinja za psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji održanoj u organizaciji Društva za psihološku pomoć u Zagrebu;
- na okruglom stolu „Potreba za standardiziranim protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja“ u organizaciji udruge „S.O.S. telefon - Poziv u pomoć“ iz Virovitice održanom u Virovitici;
- na 8. sastanku Mreže suradnje vladinih institucija i nevladinih organizacija protiv seksualnog nasilja u organizaciji Ženske sobe - Centra za seksualna prava održanom u Donjoj Stubici;
- na treningu za predstavnike i predstavnice relevantnih državnih institucija i udruga „Uspostavljanje međusektorske suradnje na suzbijanju seksualnog nasilja“ u organizaciji Ženske sobe - Centra za seksualna prava održanom u Donjoj Stubici;
- na javnoj raspravi “Podizanje svijesti o nasilju u obitelji - pet godina poslije“ koju su povodom 8. ožujka - Međunarodnog dana žena organizirali Fond Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) i Ured visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) u suradnji sa veleposlasticama akreditiranim u Republici Hrvatskoj, održanoj u Zagrebu;
- na međuresornom sastanku u svezi s obiteljskim nasiljem i nasiljem nad ženama organiziranom radi preispitivanja dosadašnje prakse postupanja svih nadležnih tijela u slučajevima nasilja u obitelji i nasilja nad ženama, održanom u organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova u Zagrebu, na kojem je sudjelovala predsjednica Vlade Republike Hrvatske gđa Jadranka Kosor, dipl.iur., nadležni ministri i drugi.

- na okruglom stolu „Analiza troškova obiteljskog nasilja“ u organizaciji Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u suradnji s Fondom Ujedinjenih naroda za žene (UNIFEM), održanom u Zagrebu.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Požeško - slavonske županije: U okviru provedbe ove mjere održane su radijske emisije na lokalnim radio postajama, okrugli stolovi u Požegi te tribine u općinskim središtima na temu nasilja u obitelji s pokazateljima o broju prijavljenih slučajeva nasilja nad ženama na području Policijske uprave Požeško - slavonske. Suradne institucije: Policijska uprava Požeško - slavonska, Centar za socijalnu skrb Požega i Obrtnička škola Požega.

5.2.5. Financijski će se podupirati rad nevladinih udruga koje se bave osnaživanjem žena za izlazak iz prostitucije te druge nevladine organizacije koje rade na prevenciji i suzbijanju različitih oblika nasilja nad ženama.

Nositelji: Ured za ljudska prava, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ljudska prava, Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

O provedbi ove mjere potrebno je usporediti i Izvješća o provedbi *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine* te za razdoblje *od 2008. do 2010. godine* Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Ured za ljudska prava: Kroz Natječaj za projekte udruga iz područja zaštite, poštivanja i promicanja ljudskih prava u 2009. godini podržani su projekti obrazovanja ciljanih skupina o trgovanju ljudima i projekti jačanja lokalnih kapaciteta u suzbijanju trgovanja ljudima. Ukupno je podržano 8 projekata, u iznosu od 240. 000,00 kuna. U 2010. godini Ured je financirao projekte udruga s ciljem osnaživanja žena za izlazak iz prostitucije i podizanja svijesti korisnika usluga pružateljica seksualnih usluga o društvenoj neprihvatljivosti korištenja istih. U okviru ovog prioriteta financiran je projekt Centra za žene

žrtve rata ROSA „Norma - Osnaživanje žena koje su preživjele prostituciju i trgovanje ljudima: otvaranje mogućnosti za izbor“ u iznosu od 30.000,00 kuna.

Ured za ravnopravnost spolova: U sklopu provedbe projekta “Protiv stereotipa i diskriminacije žena - seksualni zločini u Republici Hrvatskoj” udruge „B.a.B.e. - Budi aktivna. Budi emancipiran.“, Ured je sudjelujući u provedbi pojedinih aktivnosti projekta financirao izradu plakata te brošura koje sadržavaju temeljne informacije o projektu i rezultatima projekta te osnovne informacije za sve žene koje traže pomoć. Za navedene aktivnosti utrošeno je 8.588,80 kuna. U suradnji s udrugom «B.a.b.e. - Budi aktivna. Budi emancipiran.» Ured je 2009. godine u sklopu provedbe navedenog projekta suorganizirao i podržao okrugli stol “Ukidanje stereotipa i diskriminacije žena - seksualno nasilje u zakonskim procedurama u Hrvatskoj” u iznosu od 5.050,00 kuna.

Ukupno je u 2009. godini za provedbu mjere utrošeno 13.638,80 kuna.

O provedbi mjere od strane Ureda potrebno je usporediti i izvješće Ureda o provedbi mjere 5.3.3.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: S ciljem osiguravanja rada skloništa za žrtve nasilja u obitelji, temeljem uloženi napore Vlade Republike Hrvatske i Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, na 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama 2008. godine potpisani su ugovori o sufinanciranju rada pet savjetovaništa i skloništa za žrtve nasilja u obitelji na području Istarske, Zagrebačke, Brodsko - posavske i Karlovačke županije. Za potrebe rada pet skloništa za žrtve nasilja osigurana su sredstva i u Državnom proračunu za 2009. godinu, a u 2010. godini osigurana su sredstva za još pet skloništa, s ciljem širenja mreže skloništa i savjetovaništa na ostalim područjima Republike Hrvatske. Udruge koje pružaju usluge savjetovaništa i skloništa, a koje se financiraju na navedeni način su Autonomna ženska kuća Zagreb, „Ženska pomoć sada“ SOS - Telefon za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji, Udruga Brod - Grupa za ženska ljudska prava, Ženska grupa „Korak“ Karlovac te Udruga „Sigurna kuća Istra“. Tijekom 2009. godine Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti financijski je poduprlo rad Centra za žene Adela iz Siska koji također vodi savjetovanište i sklonište za žrtve nasilja. Navedene udruge kroz svoj savjetodavni rad djeluju na prevenciji i suzbijanju nasilja u obitelji. Savjetovanje se provodi individualno ili grupno, putem SOS telefona ili osobnim dolaskom. Udruge kroz svoj rad, uz pružanje pomoći i smještaja žrtvama nasilja u obitelji na području lokalne zajednice, djeluju s ciljem senzibiliziranja zajednice za pitanja nasilja u obitelji, tiskaju razne promidžbene materijale,

brošure i letke te svojim savjetodavnim radom pružaju potporu žrtvama nasilja u obitelji. Također, redovitim obilježavanjem značajnih datuma koji su vezani uz promicanje ljudskih prava i unaprjeđenje položaja žrtava nasilja u obitelji (Međunarodnog dana žena, Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i Međunarodnog dana ljudskih prava) udruge koje financijski podupire Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti djelovale su u smjeru senzibilizacije javnosti o problemu nasilja i suzbijanja nasilja u obitelji.

Tijekom 2010. godine financijska potpora proširena je na i na ostale udruge koje vode savjetovališta i skloništa za žrtve nasilja u obitelji, odnosno udruhu B.a.B.e. „Budi aktivna. Budi emancipiran“, Centar za žene Adela, Udruhu „MiRTa“ Split, Udruhu za zaštitu obitelji - Rijeka „U.Z.O.R.“ i Udruhu za zaštitu žena i djece žrtava obiteljskog nasilja „Iris“. 2010. godine Ugovorima o suradnji osigurana je i financijska potpora projektima psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji, odnosno Caritasu Đakovačko - osječke nadbiskupije i Caritasu Zadarske nadbiskupije. Suradne institucije: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, udruge koje štite žrtve nasilja u obitelji te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U 2009. godini za potporu rada savjetovališta i skloništa za žrtve nasilja u obitelji s pozicija Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti utrošeno je ukupno 1.683.886,18 kuna te u 2010. godini 2.529.827,67 kuna i za potporu projektima psihosocijalnog tretmana osigurano je 52.000 kuna. Ukupno je u izvještajnom periodu za provedbu mjere utrošeno 4.265.713,85 kuna.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: Grad Zagreb, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom na temelju *Zakona o udrugama* („Narodne Novine“, br. 88/2001 i 11/2002)) i *Odluke o uvjetima za ostvarivanje financijske potpore za zdravstvene, socijalne i humanitarne programe ili projekte od interesa za Grad Zagreb* (Službeni glasnik Grada Zagreba 14/2007 i 17/2009) kontinuirano već niz godina sufinancira programe ili projekte udruga i drugih pravnih i fizičkih osoba koji su od interesa za Grad Zagreb. Pri Gradskom uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom djeluje Povjerenstvo za odabir programa od socijalnog značenja (programi ili projekti socijalnog i humanitarnog značenja i programi ili projekti prevencije neprihvatljivog ponašanja djece i mladeži). Na temelju provedenih natječaja Povjerenstvo je prihvatilo (su)financiranje programa i projekata udruga i drugih pravnih i fizičkih osoba koje provode programe zaštite žrtava nasilja i promiču ravnopravnost spolova. U 2010. godini podržani su: Grupa za ženska ljudska prava

B.a.B.e. „Budi aktivna, Budi emancipiran“ za projekt „Slušam, čujem, razumijem“ sa 5.000,00 kuna, te za projekt „Pružanje egzistencijalne, psihosocijalne i pravne pomoći ženama žrtvama nasilja i drugih oblika diskriminacije“ sa 30.000,00 kuna, Hrvatska udruga za integrativnu psihoterapiju za projekt „Psihoterapijska i psihološka pomoć ženama žrtvama obiteljskog nasilja - 5. dio“ sa 18.000,00 kuna, Udruga socijalnih radnika Grada Zagreba i Zagrebačke županije za projekt „Prevenција, tretman i zaustavljanje obiteljskog nasilja“ sa 45.000,00 kuna te Ženska soba - Centar za seksualna prava za Centar za žrtve seksualnog nasilja sa 20.000,00 kuna.

Grad Zagreb, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom prepoznaje udruge kao značajne aktere u razvoju socijalne politike, koje najsnažnije učinke pokazuju na lokalnoj razini. Grad Zagreb sudjeluje u programima i projektima koji razvijaju kvalitetno partnerstvo, posebice u području pružanja socijalnih usluga, a u cilju stvaranja preduvjeta za kvalitetan razvoj zajednice te će u takvim projektima sudjelovati i nadalje. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je kao partner sudjelovao u slijedećim projektima s područja zaštite žrtava obiteljskog nasilja: „Žensko sklonište i savjetovanište - pružanje i osnaživanje servisa i potpore ženama i njihovoj djeci koja su preživjela nasilje u obitelji“, koji se provodi u partnerstvu između Grada Zagreba i Autonomne ženske kuće Zagreb te „Izgradnja kapaciteta za višerazinski odgovor zajednice na rodno utemeljeno nasilje u Hrvatskoj“ Društva za psihološku pomoć koji se realizira u sklopu trogodišnjeg projekta (od 2009. do 2011. godine) u suradnji s nizozemskom organizacijom Movisie.

5.2.6. Sustavno će se sankcionirati korumpiranost policajaca koji rade na istragama/slučajevima vezanim uz prostituciju.

Nositelji: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ljudska prava, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvestitelj: Ministarstvo unutarnjih poslova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo unutarnjih poslova: Policija, kao i u svim drugim slučajevima, bez odgode postupa u skladu sa zakonskim propisima i ovlastima u slučajevima vezanima uz prostituciju kada su u njenu organizaciju na bilo koji način uključeni policijski službenici i službenice. Sustavno sankcionira prekoračenja i zlouporabe ovlasti u istragama vezanim uz

prostituciju te do sada nije utvrđen niti jedan slučaj korumpiranosti policajaca koji rade na istragama/slučajevima vezanim uz prostituciju. U izvještajnom razdoblju nije utvrđen niti jedan slučaj prekoračenja i zlouporabe ovlasti u istragama vezanim uz prostituciju. Suradne institucije: Ministarstvo pravosuđa, Ured za ljudska prava, u suradnji s udrugama.

5.2.7. Ratificirat će se Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima.

Nositelji: Ured za ljudska prava/Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor

Rok provedbe: 2006.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

5.2.8. Nastavit će se provedba mjera iz godišnjih Operativnih planova za suzbijanje trgovanja ljudima.

Nositelji: Ured za ljudska prava, nadležna tijela državne uprave, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2008.

Izvjestitelj: Ured za ljudska prava.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ljudska prava: Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 22. rujna 2009. godine donijela Zaključak kojim se prihvaća Izvješće o provedbi *Operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2008. godinu*. To je bio posljednji u nizu od Operativnih planova za provedbu *Nacionalnog programa za suzbijanje trgovanja ljudima 2005. - 2008. godine*. Novi nacionalni strateški dokument *Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima 2009. - 2011.* ne predviđa donošenje operativnih planova za njegovu provedbu, već se Vladi Republike Hrvatske dostavlja godišnje izvješće o provedbi njegovih mjera i ciljeva. Navedeni Nacionalni plan usvojen je na sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 25. ožujka 2009. godine. Izvješće o provedbi *Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima 2009. - 2011.* za 2010. godinu je u vladinoj proceduri te se očekuje njegovo usvajanje u srpnju 2011. godine. Suradne institucije: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Hrvatski Crveni križ, Hrvatski zavod za zapošljavanje, udruge te međunarodne organizacije. U 2010. godini do 15. rujna za provedbu mjere ukupno je utrošeno 179.801,10 kuna.

5.2.9. Provodit će se javne kampanje radi informiranja društvene zajednice i podizanja javne svijesti o pojavi, problemima i načinima sprječavanja trgovanja ljudima i prostitucije.

Nositelji: Ured za ljudska prava, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ljudska prava, Ured za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ljudska prava: Na Cvjetnom trgu u Zagrebu 17. listopada 2009. godine Ured za ljudska prava obilježio je 18. listopad - Europski dan suzbijanja trgovanja ljudima u svrhu jačanja javne svijesti o problematici trgovanja ljudima te u svrhu prikazivanja poduzetih aktivnosti Vlade Republike Hrvatske i udruga na ovom području. Potporu obilježavanju navedenog dana svojim dolaskom dale su i predsjednica Vlade Republike Hrvatske gđa Jadranka Kosor dipl.iur. i tadašnja potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske i predsjednica Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima gđa Đurđa Adlešič. Na ovom događaju su osim Ureda za ljudska prava sudjelovale i druge institucije te udruge koje se bave suzbijanjem trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj. Na prigodno postavljenim štandovima građanstvo se moglo dodatno informirati o radu institucija na području suzbijanja trgovanja ljudima te se upoznati sa izloženim brošurama i materijalima. Suradne institucije: Ministarstvo unutarnjih poslova, Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj, udruge iz mreže PETRA, Međunarodna organizacija za migracije (IOM), International Centre for Migration Policy Development (ICMPD) te Hrvatski crveni križ.

Za provedbu mjere u 2009. godini ukupno je utrošeno 10.000,00 kuna.

Ured za ljudska prava, kao i svih prijašnjih godina, 16. listopada 2010. godine obilježio je 18. listopad - Europski dan suzbijanja trgovanja ljudima prigodnom javnom manifestacijom održanom na Cvjetnom trgu u Zagrebu. Na navedenom događaju sudjelovale su i udruge čiji je djelokrug rada vezan uz suzbijanje trgovanja ljudima.

2010. godine Ured za ljudska prava provodio je javnu kampanju o različitim oblicima eksploatacije, s posebnim naglaskom na radnu eksploataciju žrtava trgovanja ljudima.

Ured za ljudska prava je putem Natječaja za projekte udruga iz područja zaštite, poštivanja i promicanja ljudskih prava u 2010. godini financirao projekte obrazovanja ciljanih skupina (policijskih službenika i službenica, državnih odvjetnika i odvjetnica, sudaca i sutkinja, zdravstvenih, prosvjetnih i socijalnih djelatnika i djelatnica, vojnih osoba, predstavnika i predstavnica udruga, turističkih djelatnika i djelatnica, diplomatsko -

konzularnog osoblja, novinara i novinarki, studenata i studentica te učenika i učenica) o trgovanju ljudima.

Ukupno je putem natječaja dodijeljeno 100.000,00 kuna te je ujedno za provedbu mjere u 2010. godini nenamjenski utrošeno 2.000,00 kuna. Za provedbu mjere u 2010. godini ukupno je utrošeno 102.000,00 kuna.

Ured za ravnopravnost spolova: 2009. godine predstavnica Ureda sudjelovala je na predstavljanju projekta „Program podrške sustavu suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“ te 2010. godine na predstavljanju publikacije *Trgovanje ljudima u Republici Hrvatskoj: Procjena situacije s posebnim osvrtom na radno iskorištavanje*, održanima u Zagrebu u organizaciji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske te International Centre for Migration Policy Development (ICMPD).

2010. godine predstavnica Ureda sudjelovala je na Okruglom stolu “Promjene Kaznenog zakona i Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira - efikasno tretiranje problema prostitucije” u organizaciji PETRA mreže i Centra za žene žrtve rata - ROSA, održanom u Zagrebu.

5.2.10. Republika Hrvatska će se pridružiti međunarodnoj Mreži za borbu protiv štetnih tradicija – NAHT i provesti istraživanje radi definiranja mjera za borbu protiv štetnih tradicionalnih praksi.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za nacionalne manjine, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2008.

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena iz razloga što nije bilo nastavka aktivnosti međunarodne Mreže za borbu protiv štetnih tradicija.

5.2.11. Izmijenit će se i nadopuniti Kazneni zakon radi preciziranja kaznenog djela spolnih radnji izjednačenih sa silovanjem.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo pravosuđa

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena.

Ministarstvo pravosuđa: Osnovana je Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga novog Kaznenog zakona pri Ministarstvu pravosuđa u 2009. godini.

5.2.12. Izmijenit će se i nadopuniti Zakon o kaznenom postupku radi zaštite i smanjenja dodatnog traumatiziranja žrtava seksualnog nasilja, kao i pojednostavljivanja i dinamiziranja istražnog i sudskog postupka, uključujući poboljšanje uvjeta u kojima se vodi sudski postupak.

Nositelji: Ministarstvo pravosuđa, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor

Rok provedbe: 2006.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

5.2.13. Sustavno i analitički će se pratiti slučajevi nasilja nad ženama te unaprijediti sustav vođenja statističkih podataka, razmjene podataka i suradnje policije, zdravstvenih ustanova, sudova i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske u slučajevima nasilja nad ženama.

Nositelji: Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, sudovi, zdravstvene ustanove

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelji: Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

O provedbi ove mjere potrebno je usporediti i Izvješća o provedbi *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine te za razdoblje od 2008. do 2010. godine* Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske: U tablici koja slijedi prikazani su statistički podaci iz evidencije Državnog odvjetništva Republike Hrvatske vezani uz rad svih državnih odvjetništava u 2009. godini, a odnose se na kaznena djela iz članka 128., 175., 188., 189., 190., 191., 192., 193., 194., 195. i 196. *Kaznenog zakona* u kojima su žene i maloljetne osobe ženskog spola bile žrtve tih kaznenih djela.

Čl. <i>Kaznenog zakona</i>	Prijavljene osobe	PRESUDE		
		Osuđujuće	Oslobađajuće	Odbijajuće

128.	2	-	-	-
175	2	2	-	-
188.	99	54	15	11
189.	7	3	-	1
190.	4	4	-	-
191.	5	3	3	-
192.	15	5	-	1
193.	196	77	5	16
194.	24	22	-	1
195.	30	10	7	1
196,	13	6	1	-
SVEGA:	397	186	31	31

Suradna institucija: Ministarstvo pravosuđa.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Istarska županija podržala je projekt udruga usmjeren na prikupljanje podataka razvrstanih po spolu koji se odnose na prijavljivanje i sankcioniranje nasilja u obitelji. Održan je inicijalni sastanak o prikupljanju i korištenju podataka relevantnih za ocjenu nasilja u obitelji i postupanju svih čimbenika u sustavu. Na sastanku je sudjelovalo dvadeset i troje predstavnika i predstavnica sudova i policije.

5.2.14. Donijet će se standardizirani Protokol o postupanju liječničkog osoblja u slučajevima nasilja nad ženama, osobito onog seksualnog.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

O razlozima neprovedenosti mjere izviješteno je u *Izvješću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010., za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

5.2.15. Osigurati će se savjetovanje za žene žrtve nasilja, uključujući besplatne psihoterapije, uz obveznu tajnost podataka o žrtvama nasilja.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi/Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: U 2009. godini Ministarstvo je iz raspoloživih sredstava Državnog proračuna iz dijela prihoda od igara na sreću za 2009. godinu financiralo programe udruga koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću u provođenju projekata iz područja socijalne skrbi koji se odnose na provedbu mjera nacionalnih strategija, planova i programa. U okviru navedenog programa financirana je mjera „Osigurati savjetovanje i psihoterapiju za žrtve nasilja u obitelji“. U 2009. godini iz djela prihoda od igara na sreću Državnog proračuna financirano je pet projekata udruga koje su istakle savjetovanje i psihosocijalne tretmane žrtava obiteljskog nasilja kao projektnu aktivnost u ukupnom iznosu od 693.624,00 kuna. Dva projekta u kojima se kao projektna aktivnost ističe savjetovanje, psihosocijalna i pravna pomoć ženama žrtvama nasilja i drugih oblika diskriminacije financirani su u ukupnom iznosu od 284.000,00 kuna.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi imalo je tijekom 2009. godine sklopljene ugovore sa sedam pravnih osoba koje pružaju usluge žrtvama obiteljskog nasilja. Ukupni kapacitet skloništa je 121 mjesto dnevno, a nalaze se na području Bjelovara, Osijeka, Rijeke, Varaždina, Šibenika te dva u Zagrebu. Radi se o domovima za privremeni smještaj žena i djece žrtava obiteljskog nasilja. Savjetovanje za žrtve obiteljskog nasilja provodi se u svim navedenim pravnim osobama, a u nekima od njih osnovano je i savjetovalište, koje djeluje u dislociranom prostoru i otvoreno je za sve zainteresirane, ne samo za korisnice smještene u tim skloništima. Realizacija navedenih aktivnosti trajala je do travnja 2010. godine.

U prvoj polovici 2010. godine su sukladno objavljenom i provedenom natječaju dodijeljena sredstva za tri programa udruga u trogodišnjem trajanju: udruzi „B.a.b.e. - Budi aktivna. Budi emancipiran.“, udruzi „SOS telefon - grad Rijeka“ i Udruzi za zaštitu i promicanje mentalnog zdravlja „Svitanje“, koje će svojim aktivnostima doprinosti realizaciji ovog programskog područja i mjere. Programske aktivnosti započele su u lipnju 2010. godine

te su im do kraja 2010. godine isplaćena sredstva u ukupnom iznosu od 610.280,00 kuna. Tijekom srpnja 2010. godine dodijeljene su jednokratne potpore udrugama „S.O.S. telefon - Poziv u pomoć“ za rad savjetovališta za žene žrtve obiteljskog nasilja u iznosu od 60.210,00 kuna te ženskoj grupi Karlovac „Korak“ u iznosu od 76.000,00 kuna.

Broj ugovora Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi s pravnim osobama koje pružaju usluge žrtvama obiteljskog nasilja nije se povećavao. Savjetovanje za žrtve obiteljskog nasilja i nadalje se provodi u svim ustrojenim pravnim osobama, gdje je u nekima osnovano i savjetovališta, koje djeluje u dislociranom prostoru i otvoreno je za sve zainteresirane, ne samo za korisnice smještene u navedenim skloništim. Suradne institucije: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo pravosuđa i udruge.

Za provedbu mjere u 2009. godini ukupno je utrošeno 977.624,00 kuna, za nova tri programa odobreno je ukupno 1.220.520,00 kuna godišnje, od čega je u 2010. godini udrugama isplaćen prvi dio, odnosno 610.280,00 kuna. Za jednokratne potpore ukupno je 2010. godine utrošeno 136.210,00 kuna. Za provedbu mjere je u 2010. godini ukupno utrošeno 746.490,00 kuna.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: Tijekom 2009. godine dodijeljena je financijska potpora za šest udruga te tijekom 2010. godine za deset udruga koje vode savjetovališta i skloništa za žrtve nasilja u obitelji. Udruge su kao dio programskih aktivnosti provodile i savjetovanje za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja i to putem SOS telefona ili osobnim dolaskom u savjetovališta. U savjetovalištim se provodi psihosocijalno i pravno savjetovanje. Sve usluge savjetovanja za korisnike i korisnice su besplatne, a jamči se i tajnost podataka. Suradne institucije: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, udruge koje štite žrtve nasilja u obitelji te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

5.2.16. Donijet će se Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja i diseminirati po svim relevantnim ustanovama, a osobito u osnovnim i srednjim školama.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena nakon planiranog roka.

Ured za ravnopravnost spolova: Radna skupina za izradu analize i plana djelovanja za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama, uključujući prikupljanje statističkih podataka izradila je Nacrt prijedloga Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja, čije će donošenje biti predloženo Vladi RH tijekom 2011. godine.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Uloga Ministarstva bit će u distribuciji *Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja* po osnovnim i srednjim školama.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko - podravske županije: Okrugli stol „Potreba za standardiziranim protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja“ održan je 9. listopada 2009. godine. Gošće predavačice bile su predstavnica Ureda za ravnopravnost spolova, predsjednica Radne skupine za izradu analize i plana djelovanja za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama i koordinatorica Ženske sobe - Centra za seksualna prava, kao i voditeljica savjetovališta za žene žrtve seksualnog nasilja iz Ženske sobe - Centra za seksualna prava.

5.2.17. Redovito će se obilježavati Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama – 22. rujna kao i Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama – 25. studenog.

Nositelji: Vlada Republike Hrvatske, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

O provedbi ove mjere potrebno je usporediti i Izvješća o provedbi *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine* te za razdoblje *od 2008. do 2010. godine* Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: Povodom obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama 21. rujna 2009. godine održana je tematska sjednica na temu „Provedba *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji*“.

Povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama 24. studenog 2009. godine održana je tematska sjednica kojom se i Hrvatski sabor uključio u kampanju Interparlamentarne unije „Parliaments take action on violence against women“. Tema sjednice bila je „Život i problemi žrtava nasilja nakon izlaska iz skloništa“.

2010. godine Odbor je povodom obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama održao tematsku sjednicu na temu „Prevenција nasilja u obitelji: učinkovitost sustava psihosocijalnog tretmana nasilnika“ održanu u Zagrebu.

Povodom desete obljetnice obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, u sklopu kampanje Interparlamentarne Unije „Commit - Act - Demand: We CAN End Violence against Women“, predsjednik Hrvatskog sabora g. Luka Bebić na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora održanoj 25. studenoga 2009. godine pročitao je izjavu (koju je pripremio Odbor za ravnopravnost spolova): „Želimo unaprijediti sveobuhvatne napore koje Republika Hrvatska provodi na suzbijanju nasilja nad ženama. S nepokolebljivom namjerom ustrajemo u tim naporima, a Hrvatski sabor će, prije svega donošenjem zakonskih propisa i javnim zalaganjem, nastojati da suzbijanje nasilja u obitelji i nad ženama ostane visoko na ljestvici naših aktivnosti“.

Predsjednica Odbora sudjelovala je na tribini „Nasilje u obitelji i nad ženama“, održanoj 25. rujna 2009. godine u Umagu u organizaciji Zajednice žena Bujštine, s posebnim osvrtom na institucionalnu pomoć žrtvama nasilja i suradnju između institucija nadležnih za provođenje *Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji*.

Predsjednica i članica Odbora sudjelovale su na sastanku s ravnateljicom Doma za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja "Sv. Ana" sestrom Suzanom Samardžić o problemu resocijalizacije zlostavljanih žena, održanom 2. veljače 2009. godine u Rijeci.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: Ministarstvo redovito obilježava 22. rujna - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama kao i 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama. U 2009. i 2010. godini 22. rujna - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti te druga državna tijela i udruge obilježili su polaganjem vijenca pred sudnicom Općinskog građanskog suda u Zagrebu, u znak sjećanja na tragično ubojstvo triju žena, Ljiljane Hvalec - sutkinje, Hajre Prohić - odvjetnice i Gordane Oraškić - supruge od strane supruga, prilikom održavanja brakorazvodne parnice.

25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama 2009. godine obilježen je u prostorijama Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti te su tom

prilikom održana izlaganja na temu „Pravci razvoja institucionalnih i izvaninstitucionalnih oblika potpore žrtvama nasilja u obitelji“ i „*EU Konvencija za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama, uključujući i obiteljsko nasilje* - izrada nove Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju nasilja nad ženama“ te su predstavljeni rezultati pilot istraživanja *Ekonomski aspekti nasilja nad ženama i njihovom djecom: Žene i zapošljavanje - Utjecaj nasilja na djecu*. Suradne institucije: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, udruge koje štite žrtve nasilja u obitelji, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Općinski građanski sud u Zagrebu.

Za obilježavanje 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama utrošeno je 350,00 kuna za kupnju vijenca, dok za obilježavanje 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama nisu utrošena financijska sredstva s pozicija Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Ukupno je za provedbu mjere utrošeno 350,00 kuna.

Ured za ravnopravnost spolova: Ured kontinuirano osvještava širu javnost o nužnosti unaprjeđenja položaja žena žrtava nasilja te ujedno samostalno i u suradnji s drugim državnim tijelima te udrugama kontinuirano i aktivno sudjeluje u obilježavanju 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i drugih datuma koji su vezani uz promicanje ljudskih prava i unaprjeđenje položaja žrtava nasilja u obitelji.

Ured je 23. studenog 2010. godine povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog dana suzbijanja nasilja nad ženama organizirao predstavljanje rezultata istraživanja „Zaštita prava i pružanje podrške žrtvama/svjedocima nasilja u obitelji“, sukladno propisanoj obvezi u provedbi mjere *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. godine*.

Ured redovito sudjeluje na tematskim sjednicama Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora organiziranim povodom obilježavanja tih datuma kao i u aktivnostima u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti te na svojim internet stranicama redovito objavljuje informacije o svim relevantnim događanjima.

Predstavnice Ureda 2009. godine sudjelovale su:

- na promociji publikacije *Gradski vodič za žene - Zagrebački vodič kroz socijalne usluge za žene koje su preživjele nasilje* povodom obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe

protiv nasilja nad ženama, u organizaciji Autonomne ženske kuće Zagreb i Grada Zagreba, održanoj u Zagrebu;

- pri polaganju vijenca u Općinskom građanskom sudu u Zagrebu povodom obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, na kojem je sudjelovala i predsjednica Vlade Republike Hrvatske gđa Jadranka Kosor, dipl.iur.;

- na okruglom stolu „Seksualno nasilje - potreba za standardizacijom prakse“ u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba i Ženske sobe - Centra za seksualna prava, povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, održanom u Zagrebu;

- na svečanom obilježavanju 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, održanom u Zagrebu, na kojem je sudjelovala i predsjednica Vlade Republike Hrvatske gđa Jadranka Kosor, dipl.iur.;

- na uličnoj akciji „Silovana“ i press konferenciji povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, u organizaciji udruge „B.a.b.e. - Budi aktivna. Budi emancipiran.“, održanoj u Zagrebu;

- na promociji edukativnog spota „Nije smiješno“ povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, u organizaciji udruge „Ženska pomoć sada“ - SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, održanoj u Zagrebu.

2010. godine predstavnice Ureda sudjelovale su:

- na edukativnoj tribini „Doprinesimo sprječavanju nasilja“ povodom obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko - križevačke županije, održanoj u Koprivnici;

- pri polaganju vijenca u Općinskom građanskom sudu u Zagrebu povodom 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti;

- na završnoj debati učenika i učenica srednjih škola s područja Koprivničko - križevačke županije, u sklopu provedbe kampanje „Živim život bez nasilja“ Ministarstva unutarnjih poslova i Ujedinjenih naroda u Republici Hrvatskoj, održanoj povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog Dana suzbijanja nasilja nad ženama u Koprivnici;

- na sastanku povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog Dana suzbijanja nasilja nad ženama na temu „Zaštita žrtava obiteljskog nasilja“ u organizaciji Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, održanom u Zagrebu;

- na okruglom stolu "Obiteljsko nasilje u Republici Hrvatskoj: Međunarodna iskustva i nove inicijative u Hrvatskoj" u organizaciji Fonda Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) i Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, održanom u Zagrebu.

Predstojnica Ureda sudjelovala je na svečanom potpisivanju *Sporazuma o suradnji za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama* nadležnih državnih tijela u Republici Hrvatskoj i prezentaciji provedene kampanje „Živim život bez nasilja“, održanom 29. studenog 2010. godine u Muzeju za suvremenu umjetnost u Zagrebu. Cilj i svrha potpisivanja ovoga Sporazuma, kao i svih pripremljenih mjera i aktivnosti su jačanje suradnje, partnerskih odnosa i koordinacije nadležnih državnih tijela, institucija i udruga u rješavanju problema nasilja u obitelji i nasilja nad ženama u Republici Hrvatskoj, kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini, sukladno obvezama proizašlim iz *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji* te međunarodnim preporukama i inicijativama. Nacrt potpisanog Sporazuma izradilo je Ministarstvo unutarnjih poslova te su Sporazum ispred nadležnih ministarstava potpisali g. Tomislav Karamarko, ministar Ministarstva unutarnjih poslova, mr.sc. Darko Milinović, dr.med., potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, g. Tomislav Ivić, prof., ministar Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, dr.sc. Radovan Fuchs, ministar Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, ministar uprave g. Davorin Mlakar i državna tajnica Ministarstva pravosuđa gđa Tatijana Vučetić.

Ured za ljudska prava: 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama 2009. godine obilježen je u organizaciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti održanim okruglim stolom na kojem je sudjelovala i predsjednica Vlade Republike Hrvatske Jadranka Kosor, dipl.iur. te između ostalih i Ured za ljudska prava.

Ured za ljudska prava je kroz Natječaj za projekte udruga iz područja zaštite, poštivanja i promicanja ljudskih prava u 2010. godini financirao projekt Centra za građanske inicijative - CGI Poreč „Istarski gradovi protiv nasilja nad ženama“ te je u sklopu projekta 22. rujna 2010. godine održan okrugli stol o mjerama koje bi bitno povećale sigurnost žena u svakodnevnom životu. Na okruglom stolu govorio je predstojnik Ureda za ljudska prava. Predstavnice Ureda za ljudska prava su povodom 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv

nasilja nad ženama sudjelovale na okruglom stolu na kojem je predstavljen Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama *Kaznenog zakona* te Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama *Zakona o kaznenom postupku* Autonomne ženske kuće.

Ukupno je za provedbu mjere u 2010. godini utrošeno 20.000,00 kuna.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko - posavske županije: 18. studenog 2009. godine povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama održana je tribina na kojoj je gostovala pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. Povjerenstvo također izvještava da je 2009. godine otvorena Sigurna kuća.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Udruge u suradnji s članicama gradskih i županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova redovito obilježavaju 22. rujna - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama i 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko - križevačke županije: Povjerenstvo je u studenom 2009. godine obilježilo 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama. Podsjećajući javnost na problematiku nasilja, Povjerenstvo je povezal o ovu aktivnost s problematikom nasilja na području Koprivničko - križevačke županije. Građanstvu Križevaca, Đurđevca i Koprivnice dijelili su se promidžbeni letci i bedževi. Osvještavanje prolaznika i prolaznica za problematiku nasilja nad ženama podržali su svojim sudjelovanjem i župan Koprivničko - križevačke županije te zamjenici župana.

Povjerenstvo je povodom 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama 2010. godine održalo edukativnu tribinu na temu borbe protiv nasilja nad ženama pod nazivom „Doprinesimo sprječavanju nasilja“, na kojoj je, uz predstavnike i predstavnice Centra za socijalnu skrb, Ministarstva unutarnjih poslova i Udruge žena HERA, sudjelovala i predstavnica Ureda za ravnopravnost spolova. Ciljevi tribine bili su promicati borbu protiv nasilja, senzibilizirati javnost protiv nasilja te pružiti informacije o pomoći potencijalnim i postojećim žrtvama nasilja.

U studenom je također prigodno obilježen 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama između ostalog i održavanjem javnih debata u srednjim školama na području županije u sklopu provedbe kampanje „Živim život bez nasilja“ Ministarstva unutarnjih poslova i Ujedinjenih naroda u Republici Hrvatskoj. Suradne institucije: Centar za socijalnu skrb Koprivnica, Centar za socijalnu skrb Đurđevac, Centar za socijalnu skrb Križevci, Udruga žena „HERA“ Križevci, Koprivničko - križevačka županija, Ured za ravnopravnost spolova, lokalna sredstva javnog priopćavanja.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije: Na sjednici Povjerenstva, održanoj povodom 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, sudjelovale su predstavnice Policijske uprave Međimurske, sutkinja Općinskog suda u Čakovcu, ravnateljica Centra za socijalnu skrb Čakovec, predsjednica Prekršajnog suda u Čakovcu, predstavnik Općinskog državnog odvjetništva u Čakovcu i predsjednica Društva za psihosocijalnu pomoć Čakovec. Sjednica je bila zamišljena kao koordinacija svih institucija koje su obvezne sukladno *Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* aktivno se uključiti u slučaju pojave obiteljskog nasilja. Suradne institucije: koordinatorica za ravnopravnost spolova u Uredu državne uprave u Međimurskoj županiji, Odbor za zaštitu i promicanje ljudskih prava Međimurske županije, gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova gradova Čakovec, Mursko Središće i Prelog, Odbor za ravnopravnost spolova Općine Nedelišće, Društvo za psihosocijalnu pomoć Čakovec, Policijska uprava Međimurska, Općinski sud u Čakovcu, Županijski sud u Čakovcu, Prekršajni sud u Čakovcu, Centar za socijalnu skrb Čakovec te udruga „Zora“ iz Čakovca.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko - goranske županije: 2009. godine održana je tiskovna konferencija povodom obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama.

U studenom je Povjerenstvo obilježilo 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama te je tim povodom održana tiskovna konferencija na Korzu, na štandu ispred Radio Rijeke, uz sudjelovanje župana Primorsko - goranske županije, te predsjednika Županijske skupštine, koji su tom prilikom s članovima i članicama Povjerenstva građanstvu dijelili promidžbene letke, majice i plakate. Svojim sudjelovanjem Povjerenstvo je obilježilo 25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama i u Učeničkom domu Lovran. Na temu nasilja u obitelji održan je sastanak s predstavnicima i predstavnicama Odsjeka maloljetničke delikvencije Policijske uprave Rijeka. Povjerenstvo redovito pruža podršku i udrugama prilikom obilježavanja navedenih datuma.

Povjerenstvo je 2010. godine održalo tiskovnu konferenciju povodom obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama s posebnim osvrtom na „Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama - Hrvatska ženama ne vjeruje“. Tom prilikom izneseno je stajalište oko izjednačavanja dobi žena i muškaraca pri odlasku u mirovinu sa navršenih šezdeset i pet godina života. Povjerenstvo je tom prilikom istaknulo da se izjednačavanje dobi žena i muškaraca pri odlasku u mirovinu sa navršenih šezdeset i pet godina života može primijeniti tek kad se promijene društvene prilike u Republici Hrvatskoj i

kada ravnopravnost između žene i muškarca bude ostvarena u svim segmentima života, posebice na tržištu rada i pri isplaćenim plaćama te da ženama treba omogućiti da same izaberu žele li tada ići u mirovinu. Povjerenstvo je također mišljenja da se pri odlasku u mirovinu trebaju uzeti u obzir i ostvarene godine radnog staža.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko - podravske županije: U 2009. godini Povjerenstvo je obilježilo 22. rujan - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama organiziranjem okruglog stola „Zakonodavstvo i dobri primjeri prakse u zaštiti žena žrtava nasilja“. Gošća okruglog stola bila je sutkinja Visokog prekršajnog suda iz Zagreba. U radu okruglog stola sudjelovali su predstavnici i predstavnice Policijske uprave Virovitičko - podravske županije, predstavnik Prekršajnog suda u Virovitici, ravnateljica i djelatnici Centra za socijalnu skrb u Virovitici te ravnatelj i djelatnice Centra za socijalnu skrb Slatina.

25. studeni - Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama obilježen je u suradnji sa Zajednicom žena Katarina Zrinski i udrugom „S.O.S telefon“ održavanjem tribine u Gradskoj knjižnici u Virovitici. Sudionici i sudionice tematske tribine bili su načelnik Policijske uprave Virovitičko - podravske, predsjednik Prekršajnog suda u Virovitici te predsjednica Općinskog suda u Virovitici. Među mnogim uzvanicima sudjelovali su i gradonačelnik Grada Virovitice, ravnateljica Centra za socijalnu skrb i predstavnici i predstavnice sredstava javnog priopćavanja.

Predsjednica Povjerenstva sudjelovala je 26. studenog 2009. godine na javnoj tribini u Pitomači povodom obilježavanja 25. studenog - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. Rezultat navedenih aktivnosti bio je razmjena iskustava provedbe u praksi *Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* i izazovima u njegovoj primjeni. Šira javnost je upoznata s odredbama *Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji* te o pravima žrtava obiteljskog nasilja.

2010. godine Povjerenstvo je obilježilo 22. rujan - Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama. Predsjednica Povjerenstava održala je izlaganje na Okruglom stolu u Obiteljskom centru pod nazivom „Dosta je nasilja nad ženama!“ te je povodom obilježavanja navedenog datuma sudjelovala i u emisiji na Urbanom radiju u Virovitici.

Povjerenstvo i udruga S.O.S. telefon na okruglom stolu 22. rujna 2010. godine pokrenuli su inicijativu za osnivanjem lokalnog multidisciplinarnog tima za suzbijanje i prevenciju nasilja nad ženama te izradu lokalne *Strategije za suzbijanje i prevenciju nasilja nad ženama*.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: Povjerenstvo je sa Ženskom sobom - Centrom za seksualna prava povodom obilježavanja 25. studenog -

Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama organiziralo okrugli stol "Seksualno nasilje - potreba za standardizacijom prakse" koji je održan 24. studenog 2009. godine. Na okruglom su stolu sudjelovali predstavnica Ureda za ravnopravnost spolova te predstavnici i predstavnice ostalih nadležnih državnih i drugih tijela te udruga.

5.3. Razviti svijest za sve oblike nasilja nad ženama kod javnih djelatnika/djelatnica, osoblja odgovornog za provođenje zakona, sudaca/sutkinja, zdravstvenih i socijalnih radnika/radnica (edukacija).

5.3.1. Poticat će se stručno usavršavanje o svim oblicima nasilja nad ženama nastavnog i stručnog osoblja u osnovnim i srednjim školama te na visokim učilištima.

Nositelji: Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za znanost i visoko obrazovanje pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, nezavisni stručnjaci i stručnjakinje, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Agencija za odgoj i obrazovanje, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena. O provedbi mjere potrebno je usporediti i izvješće o provedbi mjere 3.1.4.

Agencija za odgoj i obrazovanje: U suradnji sa Hrvatskom udrugom miritelja - HUM, udrugom Mali korak iz Zagreba te Centrom za mir i nenasilje iz Osijeka Agencija je 2009. godine izradila *Program stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika u osnovnoj i srednjoj školi u okviru Građanskog odgoja i obrazovanja* na temu „Medijacija - nenasilno rješavanje sukoba“ koja ima za cilj osposobiti učitelje i učiteljice te učenike i učenice miritelje. Do sada je završeno višednevno teorijsko i praktično osposobljavanje u tri nastavka za devedeset učitelja/učiteljica miritelja na području cijele Republike Hrvatske.

Tijekom 2010. godine Agencija za odgoj i obrazovanje je nastavila s osposobljavanjem učitelja i učiteljica miritelja koji su prošli su tri nastavna seminara/radionice svaki u trajanju od dva dana, osposobljavajući se za kompetencije koje vode suzbijanju nasilja u školi.

Ured za ravnopravnost spolova: Provođene su edukacije za nastavno osoblje o nasilju u obitelji o čemu je izviješteno u Izvješćima o provedbi *Nacionalne strategije zaštite*

od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine te za razdoblje od 2008. do 2010. godine Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

5.3.2. Provodit će se stručni seminari o svim oblicima nasilja nad ženama u zdravstvenim ustanovama, na sudovima, u centrima za socijalnu skrb, obiteljskim centrima i policijskim upravama.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, nezavisni stručnjaci i stručnjakinje, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ured za ljudska prava.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: U sklopu trogodišnjeg programa MATRA, kojeg financira Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske, a namijenjen je javnoj administraciji, reformama u području obrazovanja, pravosuđa, unutarnjih poslova, zdravstva, socijalne skrbi i okoliša, provedena je edukacija stručnih osoba koje dolaze u doticaj sa žrtvama nasilja. Na seminarima „Unaprjeđenje međusektorske suradnje u suzbijanju obiteljskog nasilja na razini zajednice“ sudjelovali su predstavnici i predstavnice policije, sudova, državnog odvjetništva, centara za socijalnu skrb i obiteljskih centara. U 2009. godini održana su tri seminara i to u Zagrebačkoj, Šibensko - kninskoj i Primorsko - goranskoj županiji, na kojima je sudjelovalo ukupno 129 stručnih radnika i radnica od kojih je 43 iz centara za socijalnu skrb.

U ostalim županijama planirana je provedba seminara u 2010. godini za još 409 osoba, od čega je predviđeno da 111 stručnih radnika i radnica bude iz centara za socijalnu skrb. Od 1. siječnja do 31. kolovoza 2010. godine održano je ukupno sedam seminara i to u Krapinsko - zagorskoj, Bjelovarsko - bilogorskoj, Istarskoj, Dubrovačko - neretvanskoj, Zadarskoj, Požeško - slavonskoj i Brodsko - posavskoj te Koprivničko - križevačkoj županiji, na kojima je sudjelovalo ukupno 293 stručnih radnika i radnica iz raznih institucija i područja rada. Među njima je bilo 71 osoba iz centara za socijalnu skrb. Do kraja 2010. godine planirano je održanje seminara u tri preostale županije. U sklopu ovog programa bit će educirano ukupno 538 stručnih radnika i radnica, koji rade sa žrtvama nasilja, odnosno njih 154 iz centara za

socijalnu skrb, čime će se osim razvijanja svijesti o svim oblicima nasilja također osvijestiti i značaj međusektorske suradnje vezano uz navedenu problematiku. Suradna institucija: Društvo za psihološku pomoć.

Ministarstvo unutarnjih poslova: S ciljem što uspješnije provedbe odredbi *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2008. do 2010. godine*, vezanih uz edukaciju stručnjaka i stručnjakinja koji rade na području zaštite od nasilja u obitelji, Društvo za psihološku pomoć kandidiralo se u sklopu programa «MATRA» Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske za trogodišnji projekt suzbijanja obiteljskog nasilja u Republici Hrvatskoj. Prilikom prijavljivanja priloženo je i pismo podrške glavnog ravnatelja policije. Projekt je prihvaćen te je u vremenu od 21. do 23. travnja 2009. godine 14 rukovodećih osoba iz sustava policije sudjelovalo na seminaru „Izgradnja kapaciteta za usklađeno reagiranje na obiteljsko nasilje u zajednici“ održanom u Krapinskim toplicama.

Tijekom 2009. godine na Temeljnim tečajevima za rad policijskih službenika i službenica u predmetima nasilja u obitelji i Specijalističkim tečajevima za suzbijanje maloljetničke delinkvencije i kriminaliteta na štetu mladeži i obitelji, obrađivala se tema rodne osviještenosti policijskih službenika i službenica koji obavljaju navedene poslove.

Kroz programski dokument *Uništenje za razvoj 2009. - 2011.* nastavlja se provođenje akcije „Manje oružja - manje tragedija“. Suradne institucije: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, nezavisni stručnjaci i stručnjakinje, u suradnji s udrugama.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti su do sada osnovali sedamnaest obiteljskih centara u županijama. Stručni djelatnici i djelatnice kontinuirano se usavršavanju te polaze edukacije i seminare. Tako je 2009. godine Društvo za psihološku pomoć započelo s provedbom seminara „Izgradnja kapaciteta za usklađivanje reagiranja na obiteljsko nasilje u zajednici“ na kojem sudjeluju i stručni djelatnici i djelatnice obiteljskih centara. Predviđeno je da seminarom budu obuhvaćeni obiteljski centri Ličko - senjske, Splitsko - dalmatinske, Koprivničko - križevačke, Požeško - slavonske, Zadarske, Dubrovačko - neretvanske, Istarske, Bjelovarsko - bilogorske, Krapinsko - zagorske, Primorsko - goranske, Šibensko - kninske županije te Grada Zagreba. Tijekom 2009. godine na seminaru su sudjelovali stručni djelatnici i djelatnice obiteljskih centara Primorsko - goranske i Šibensko - kninske županije te Grada Zagreba.

Tijekom 2010. godine na seminaru su sudjelovali stručni djelatnici i djelatnice obiteljskih centara Primorsko - goranske, Šibensko - kninske, Splitsko - dalmatinske, Požeško - slavonske, Zadarske, Dubrovačko - neretvanske, Istarske, Bjelovarsko - bilogorske i Krapinsko - zagorske županije. Suradna institucija: Društvo za psihološku pomoć.

Ured za ljudska prava: 11. studenog 2009. godine u Zagrebu u prostorijama Vojarne Croatia u organizaciji Ureda za ljudska prava i Odjela vojne policije Glavnog stožera obrambenih snaga Republike Hrvatske, održan je seminar za djelatnike i djelatnice vojne policije (13 kontingent vojne policije Obrambenih snaga Republike Hrvatske koji odlazi u misiju ISAF u Afganistan) na temu "Kako prepoznati žrtvu trgovanja ljudima", na kojem je sudjelovalo četrdeset polaznika i polaznica.

21. siječnja 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava održan je seminar za policijske službenike i službenice kriminalističke policije koji su u policijskim upravama zaduženi za rad na identifikaciji žrtava trgovanja ljudima, o otkrivanju i procesuiranju inkriminiranih radnji i počinitelja u svezi kaznenog djela trgovanja ljudima na kojem je sudjelovalo dvadeset osam polaznika i polaznica.

16. siječnja 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava održan je seminar za djelatnike i djelatnice vojne policije na temu "Kako prepoznati žrtvu trgovanja ljudima" na kojem je sudjelovalo trideset polaznika i polaznica. Suradne institucije: Ministarstvo unutarnjih poslova i Glavni stožer obrambenih snaga Republike Hrvatske. U Donjoj Stubici u organizaciji Centra za podršku i razvoj civilnog društva "Delfin" od 10. do 12. rujna 2010. godine održan je seminar pod nazivom "Trgovanje ljudima je naša odgovornost".

U sklopu International Centre for Migration Policy Development (ICMPD) projekta „Program podrške sustavu suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“ u Primoštenu su održana dva seminarra o fenomenu trgovanja ljudima za policijske službenike i službenice linije rada organiziranog kriminaliteta i ilegalnih migracija te državne odvjetnike i odvjetnice.

Suradne institucije: International Centre for Migration Policy Development (ICMPD) i udruge.

5.3.3. Tiskat će se edukativni materijal o svim oblicima nasilja nad ženama i distribuirati svim nadležnim ustanovama.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.–2008.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

O provedbi ove mjere potrebno je usporediti i Izvješća o provedbi *Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2005. do 2007. godine* te za razdoblje *od 2008. do 2010. godine* Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Ured za ravnopravnost spolova: Ured prevodi, tiska, objavljuje i diseminira različite edukativne materijale i publikacije o svim oblicima nasilja nad ženama. Kontinuiranom suradnjom Ureda i udruga omogućava se tiskanje raznih edukativnih materijala o svim oblicima nasilja nad ženama koji se nadalje distribuiraju široj javnosti.

2009. godine Ured je tiskao *Deklaraciju o uklanjanju nasilja nad ženama Ujedinjenih naroda* u nakladi od 3.000 primjeraka. Ukupno je za tiskanje letaka *UN Deklaracije* utrošeno 9.963,00 kune. Povodom obilježavanja 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama Ured je financirao izradu kalendara sa izabраних дванаест najboljih fotografija s izložbe fotografija „Grad vidljivih žena“ organizirane od strane Ženske akcije Rijeka (ŽAR). Ukupno je za navedeno utrošeno 6.200,00 kuna.

Ukupno je u 2009. godini za provedbu mjere utrošeno 16. 163,00 kuna.

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti: 2009. i 2010. godine Ministarstvo je tiskalo *Adresar ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji*. Adresarom se želi senzibilizirati javnost za problematiku nasilja u obitelji, upoznati potencijalne korisnike i korisnice s mogućnostima i načinima ostvarivanja zaštite u slučaju počinjenog nasilja u obitelji te informirati o ustanovama, organizacijama i ostalim institucijama koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji. Suradne institucije: Ustanove, organizacije i ostale institucije koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji.

Za tiskanje Adresara u 2009. godini utrošeno je 42.312,00 kuna, a u 2010. godini 50.000,00 kuna s pozicija Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Ukupno je za provedbu mjere utrošeno 92.312,00 kuna.

Odbor za ravnopravnost spolova Zadarske županije: Odbor je tiskao i distribuirao letak „Mi možemo zaustaviti nasilje nad ženama“. Letak je distribuiran javnosti putem svih

liječničkih ordinacija i ambulanata prve pomoći i Koordinacije za ljudska prava Zadarske županije. Letak sadrži sve potrebne informacije za širenje znanja o postojećim institucijama, sankcijama za počinitelje nasilja te zaštitnim mjerama i drugim oblicima pomoći ženama žrtvama nasilja. Suradne institucije: Dom zdravlja Zadarske županije, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Zadarske županije i Koordinacija za ljudska prava Zadarske županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko - goranske županije:

Povjerenstvo svake godine osmišlja i tiska letke u kojima upućuje žene na njihova prava u slučaju nasilja te na udruge i institucije kojima se mogu u slučaju nasilja obratiti. Letci se distribuiraju drugim lokalnim povjerenstvima, domovima zdravlja, školama i slično. Srednje škole u Županiji, Policijska uprava Rijeka i zgrada sjedišta Županije i Grada Rijeke na svoje oglasne ploče postavljaju prigodne plakate Povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko - dalmatinske županije:

Povjerenstvo je tiskalo i drugim povjerenstvima za ravnopravnost spolova distribuiralo letak „Mi možemo zaustaviti nasilje“.

VI. ŽENE I ZDRAVLJE

6.1. Unaprijediti metodologiju rada na području statističkih pokazatelja zdravstvenog stanja žena

6.1.1. Sustavno će se prikupljati, pratiti, obrađivati i publicirati svi zdravstveni pokazatelji po spolu te će se pojačati mehanizmi kontrole i sustavnog prijavljivanja Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo onih podataka o kojima nema dovoljno spoznaja, kao što su, na primjer, prekidi trudnoća i ozljeda nastalih zbog nasilja nad ženama.

Nositelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Liječnička komora.

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo:

Mjera se provodi kontinuirano u Službi za socijalnu medicinu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Suradne institucije: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo navodi da je u tijeku istraživanje o socijalnim značajkama žena (bračni status, obrazovanje i radni status) koje su izvršile legalan prekid trudnoće i usporedba s onima koje su trudnoću završile porodom. Time se želi doći do informacija koje mogu biti dragocjene u predlaganju programa i mjera na području reproduktivnog zdravlja i planiranja obitelji. Suradne institucije: Bolnice, klinike i županijski zavodi za javno zdravstvo.

6.2. Uvesti učinkoviti sustav prevencije i ranog otkrivanja zloćudnih tumora (dojke, vrata maternice i debelog crijeva)

6.2.1. Organizirat će se kampanje za poticanje zdravog načina života i upozoravanje na štetne navike, poput ovisnosti, pušenja i alkoholizma, tiskanjem informativnog i edukativnog materijala, brošura i letaka o ranom otkrivanju zloćudnih bolesti i organiziranjem njihove distribucije na svim razinama zdravstvene zaštite.

Nositelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Liga za borbu protiv raka, Nacionalno povjerenstvo za suzbijanje HIV/AIDSa, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, u suradnji s udrugama, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo: U okviru preventivnih programa udruga koje sufinancira Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izrađuju se promotivni materijali. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je u 2009. godini tiskalo i distribuiralo *Postupnik za prevenciju najčešćih malignih epitelnih i pigmentnih kožnih tumora*. U okviru Službe za školsku medicinu kampanja nije organizirana, ali u sklopu redovitih aktivnosti izrađeni su edukacijski i informativni materijali i distribuirani u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (karcinom vrata maternice, alkohol, spolno prenosive infekcije). Zbog nedostatnih sredstava materijali su izrađivani u ograničenim količinama. *Nacionalni program ranog otkrivanja raka vrata maternice* Vlada Republike Hrvatske donijela je u srpnju 2010. godine. Suradne institucije: Liga za borbu protiv raka, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama. Ukupno utrošena sredstva za provedbu mjere u 2009. godini iznosila su 49.000,00 kuna i u okviru redovne djelatnosti Ministarstva. U 2010. godini osigurano je 2.770.000,00 kuna za prevenciju raka dojke te 8.205.000,00 kuna za prevenciju raka debelog crijeva u okviru redovne djelatnosti.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Sufinancira se cijeli niz programa i projekata udruga kojima je temeljna djelatnost poticanje zdravog načina života i borba protiv svih oblika ovisnosti. U okviru provedbe tih programa i projekata tiskaju se i edukativni materijali, uz suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, a na temelju stručnog mišljenja Agencije za odgoj i obrazovanje. Neke od udruga koje su sufinancirane u provedbi programa i/ili projekata su: Autonomni centar za projekt „Edukacija za kvalitetniji život“, Čakula kroz život - „Odrastanje bez ovisnosti“, Centar za zdravo odrastanje „Idem i ja“ - „Škola za zdravo odrastanje“, Udruga za podršku u obrazovanju „Dvorac srca“ - „Prevenција

zloporabe doping sredstava, dodataka prehrani i energetskih napitaka u športu – novi trendovi zloporabe“ i Udruga MOGU - „Prevenција ovisnosti“. U školskoj godini 2009./2010. sufinancirani su: Hrvatska udruga liječenih i oboljelih od hepatitisa „Hepatos“ - „Prevenција ovisnosti - Zabavljam se i učim“, Udruga za prevenciju i pomoć u rješavanju problema ovisnosti „Novi put“ - „Sinj - grad zdrave mladeži“, Autonomni centar - „Zajedno i dalje“, Udruga Pragma - „Prevenција ovisnosti kod djece i mladih na području Krapinsko - zagorske županije“, Taekwondo klub „Jastreb“ - „Taekwondo sportom protiv nasilja, droge i svih poroka današnjice“, Udruga Egzodus - „Prevenција ovisnosti - Ne daj se smotati“, Udruga za borbu protiv ovisnosti „NE- OVISNOST“ - „Znanjem protiv ovisnosti“, Zajednica udruga HVIDR-a Grada Zagreba - „Kup Domovinskog rata“, Udruga Pet+ - „Tko je to u ogledalu?“, Odred izviđača „Javor“ - „Čudesne boje hrvatske prirode“, Udruga „Novi svijet“ - „Živi život - u svakoj školi“. Suradne institucije: Škole i udruge.

U 2009. godini 320.000,00 kuna je izdvojeno za provedbu ove mjere, dok je ukupno za razdoblje od 2006. do 2009. godine za provedbu mjere utrošeno 2.955.478,00 kuna.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko - goranske županije: Mjeru provodi Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko - goranske županije i Liga za borbu protiv raka Primorsko - goranske županije. Nastavni zavod za javno zdravstvo u 2009. godini provodio je edukaciju liječnika i liječnica o postupanju u slučaju uočavanja nasilja nad ženama. Održana je tiskovna konferencija na temu donošenja *Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji* i o tome je dat osvrt i kritika.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Organiziran je sastanak sa stručnjakinjama i udrugama radi sagledavanja glavnih problema i potreba te definiranja prijedloga mjera (uključene su u *Prijedlog Politike ravnopravnosti spolova Istarske županije*). Županijsko povjerenstvo podržalo je projekte udruga radi provedbe kampanja i informacija te su distribuirani letci. Istarska županija je *Planom za zdravlje građana Istarske županije* u svoje prioritete uvrstila prevenciju i rano otkrivanje karcinoma dojke, te svake godine provodi niz aktivnosti kojima nastoji provesti taj prioritet. Objavljeno je nekoliko oglasa o važnosti pregleda dojki u lokalnim tiskanim medijima. Stručnjakinje su gostovanjem na lokalnim TV postajama govorile o istoj temi. Županija financijski podupire nekoliko programa kojima se promoviraju zdravi stilovi života (škole nepušenja, rekreacijski programi – „Hodanjem do zdravlja“ i sl.) koje provode udruge u Istri. Županijski zavod za javno zdravstvo je u sklopu poziva žena na mamografije distribuirao brošure o ranom otkrivanju raka dojke. Iste su također distribuirane frizerskim, kozmetičkim i pedikerskim salonima.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko - križevačke županije:

Povjerenstvo se uključilo u projekt kojeg provodi Liga protiv raka Koprivničko - križevačke županije pod nazivom „Edukacijom i cijepljenjem spriječimo rak vrata maternice“ te je financijskim sredstvima pridonijelo provedbi projekta. Iz sredstava Povjerenstva financirala su se predavanja namijenjena roditeljima i djevojkama sedmih i osmih razreda osnovnih škola s područja Koprivničko-križevačke županije. Cilj predavanja bio je upozoriti djevojčice na potrebu odgovornog spolnog ponašanja te ih potaknuti na cijepljenje protiv raka grlića maternice. Prati se odaziv djevojčica u svim gradovima i općinama s područja Koprivničko-križevačke županije cijepljenju protiv raka vrata maternice. Određene jedinice lokalne samouprave prihvatile su upućeni apel da osiguraju u proračunu sredstva za cjepivo protiv HPV virusa te su neke općine odlučile financirati nabavu cjepiva. Članice Povjerenstva sudjelovale su u druženju humanitarnog karaktera koji je organiziran od strane udruge Forum žena Đurđevac te su se tom prilikom skupljala sredstva namijenjena kupnji limfomata za Dom zdravlja Đurđevac. Uz predavanja, iz sredstava Povjerenstva financirale su se i brošure koje su podijeljene kao popratni materijal uz predavanja. Suradna institucija: Liga za borbu protiv raka Koprivničko - križevačke županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Sisačko - moslavačke županije: Postignut je dogovor s predsjednicom Županijskog povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga radi održavanja tribine na temu ovisnosti o drogama, u čijem bi radu sudjelovali roditelji i djeca. Suradna institucija: Županijsko povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko - dalmatinske županije: Tiskana je i plaćena objava u Slobodnoj Dalmaciji, odnosno poziv muškarcima na brigu o zdravlju povodom obilježavanja 3. studenog - Međunarodnog dana muškaraca, što je odgovarajuće medijski popraćeno.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: Gradski ured za zdravstvo i branitelje 1. lipnja 2010. godine je treću godinu zaredom, u suradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom i Zagrebačkom ligom za borbu protiv raka pokrenuo javnozdravstvenu kampanju „Djeluj sada“, u cilju edukacije građanstva i ranoga otkrivanja melanoma. Ukupno je izvršeno 700 pregleda građana i građanki u Klinici za tumore. 1. lipnja 2010. godine započela je i provedba javnozdravstvene akcije “Zagreb bez ambrozije” u suradnji sa Udrugom Zagrebački bokci. Uz potporu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, a na inicijativu Međunarodne udruge studenata medicine Hrvatska „CroMSIC” i udruge „Za novi dan“, organizirana je promocija velike javnozdravstveno - edukativne kampanje

srednjoškolaca i srednjoškolki o prevenciji i ranom otkrivanju raka, pod nazivom „mRAK kampanja“, s obzirom da se Republika Hrvatska prema EUROSTAT-u nalazi na visokom 2. mjestu u Europi po smrtnosti od raka. Hrvatski dan nepušenja obilježen je 17. veljače 2010. godine, a 31. svibnja 2010. godine Svjetski dan nepušenja.

6.2.2. Organizirat će se medijski programi u povodu Međunarodnog tjedna borbe protiv raka, s posebnim naglaskom na osvještavanju javnosti o potrebi prevencije i ranom otkrivanju raka dojke.

Nositelji: Liga za borbu protiv raka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo: U okviru *Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke* izvršena je nadogradnja softvera kojom je omogućena registracija podataka o karcinomima otkrivenima u screeningu. Uspostavljena je on-line veza između županijskih Zavoda za javno zdravstvo i mamografskih jedinica koja omogućuje upis nalaza mamografija i anketnog upitnika u mamografskim jedinicama. Uspostavljen je sustav kontrole kvalitete koji obuhvaća tehničku, organizacijsko - epidemiološku i radiološku kontrolu kvalitete te su definirane odgovarajuće radne skupine kao i suradnja s patolozima i patologinjama. U tijeku je izrada izvještajnog i statističkog dijela softvera za potrebe praćenja provedbe *Nacionalnog programa otkrivanja raka debelog crijeva*. Na sjednici održanoj 15. srpnja 2010. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je zaključak o donošenju *Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka vrata maternice*. Suradne institucije: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i županijski Zavodi za javno zdravstvo.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko - dalmatinske županije: Konstantno se pozivalo na brigu o zdravlju u sklopu provedbe kampanje „Mama“.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Sisačko - moslavačke županije: Postignut je dogovor s predsjednicom Udruge žena liječenih od bolesti dojke Sisak radi održavanja tribine u svrhu upoznavanja žena s ruralnog područja Županije o potrebi preventivnih

pregleda radi ranog otkrivanja bolesti dojke. Suradna institucija: Udruga žena liječenih od bolesti dojke Sisak.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Podržani su medijski programi udruga („GEA“, Liga protiv raka i dr.). U Županiji i na gradskim razinama provode se kontinuirane aktivnosti radi ranog otkrivanja karcinoma dojki, a program protiv karcinoma dojke jest i jedan o pet prioriteta *Plana za zdravlje građana Istarske županije*. Županija financijski podržava udruge za rad na prevenciji, edukaciji i kampanjama o ženskom zdravlju, kao i podršku oboljelima od karcinoma. Udruge svake godine organiziraju obilježavanje Dana narcisa. Pored *Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke* u Županiji i na gradskim razinama provode se kontinuirane aktivnosti (oportunistički probir i sufinanciranje mamografije, edukacija žena, podrška oboljelima, edukacija zdravstvenih radnika i radnica) radi ranog otkrivanja raka dojke. Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova podržava i odaziva se na javne akcije koje provode udruge te im pruža maksimalnu podršku. Suradne institucije: udruge, Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, domovi zdravlja i škole.

Odbor za ravnopravnost spolova Zadarske županije: Članice su u svibnju 2010. godine sudjelovale u humanitarnoj akciji „Dan narcisa“ kojoj je cilj poduprijeti rad Lige za borbu protiv raka i upozoriti javnost na prevenciju u sprječavanju malignih bolesti, posebno raka dojke. Suradne institucije: Liga za borbu protiv raka - podružnica Zadar, Udruga „Europa Donna“ Zagreb i Zadar.

6.2.3. Izradit će se program trijaže (probira/screeninga) i registra rizičnih skupina u ženskoj populaciji te na osnovi podataka omogućiti praćenje i redovite besplatne preglede.

Nositelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Liga za borbu protiv raka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: Uz postojeće programe ranog otkrivanja raka dojke i raka debelog crijeva, planira se i program ranog otkrivanja raka vrata maternice. Ti programi obuhvaćaju cjelokupnu populaciju definiranih dobnih skupina sukladno preporukama Europske komisije, za rak dojke sve žene u dobi 50-69 godina, a za rak debelog crijeva sve osobe u dobi 50-74 godine, a pozivi se upućuju planski prema pojedinim

godištima rođenja. Za osobe s patološkim promjenama osigurana je daljnja besplatna dijagnostika i liječenje. Suradne institucije: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Liga za borbu protiv raka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Za prevenciju karcinoma dojke u 2009. godini osigurano je 27.987.211,00 kuna, za 2010. godinu planirano je 2.770.000,00 kuna. Za prevenciju karcinoma debelog crijeva u 2009. godini izdvojeno je 8.600.000,00 kuna, dok je za 2010. godinu planirano 8.205.000,00 kuna.

6.2.4. Pratit će se učinkovitost Programa prevencije i ranog otkrivanja zloćudnih tumora kod žena.

Nositelji: Liga za borbu protiv raka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo:

Mjera se provodi kontinuirano.

6.2.5. U primarnoj zdravstvenoj zaštiti osposobit će se timovi i adekvatno opremiti dijagnostičkim instrumentarijem (npr. mamografi, ultrazvuk), uključujući opremanje laboratorija za dijagnostiku (npr. za PAPA testove i genotipizaciju virusa).

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne samouprave

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: U provedbi Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke izravno sudjeluje 20 domova zdravlja (Dom zdravlja MUP-a, Dom zdravlja Zagreb Centar, Dom zdravlja Zagreb Istok, Dom zdravlja Zagrebačke županije, Dom zdravlja dr. Ante Franulović, Vela Luka, Dom zdravlja Korčula, Dom zdravlja Metković, Dom zdravlja Beli Manastir, Dom zdravlja Đakovo, Dom zdravlja Bjelovarsko - bilogorske županije, Dom zdravlja Kutina, Dom zdravlja Petrinja, Dom zdravlja Koprivničko -

križevačke županije, Dom zdravlja Primorsko - goranske županije, Dom zdravlja Splitsko - dalmatinske županije, Dom zdravlja Županja, domovi zdravlja u Istri, Dom zdravlja Senj, Dom zdravlja Slunj), te su isti adekvatno opremljeni sa mamografskim uređajima. Suradne institucije: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U 2009. godini sredstva su alocirana u okviru *Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke*, a za 2010. godini u okviru *Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke* i *Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva*.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: Od Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje Grada Zagreba zatražena je analitika mamografskih pregleda na području Grada Zagreba u proteklom razdoblju. U suradnji sa Zavodom za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar, u 2010. godini planirana je provedba *Programa preventivne mobilne mamografije*. U vremenu od siječnja do lipnja 2010. godine ukupno je obavljeno 2035 mamografskih pregleda žena s prebivalištem u Gradu Zagrebu. Korisnice programa se telefonom naručuju na besplatne mamografske preglede, koji se provode u mamografskom vozilu u gradskoj četvrti gdje žive ili rade.

6.2.6. *Organizirat će se tiskanje i distribuiranje revidirane publikacije »Rano otkrivanje raka dojke«, u okviru Nacionalnog programa za suzbijanje raka dojke*

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Rok provedbe: 2006.–2007.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo: Tiskana je publikacija *Rano otkrivanje raka dojke - Što žena treba znati* te će se ista nastaviti distribuirati ženama uz poziv na mamografski pregled.

6.3. Unaprijediti mjere za očuvanje reproduktivnog zdravlja žena te promicati razumijevanje i potrebu zaštite njihovih reproduktivnih i seksualnih prava

6.3.1. *Ujednačit će se uvjeti u javnim zdravstvenim ustanovama pri provođenju Zakona o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece*

(»Narodne novine«, br. 18/78.) s naglaskom na ujednačavanju kvalitete usluge, cijene i etičkog postupanja.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatska liječnička komora, Hrvatski liječnički zbor

Rok provedbe: 2006.–2010.

i

6.3.2. Izradit će se sveobuhvatan program humanizacije rađanja, koji će uključiti izradu i usvajanje smjernica za prirodan porođaj, promociju fiziološkog porođaja te edukaciju žena i zdravstvenih radnika o pravima pacijenta radi većeg sudjelovanja žena u odlučivanju o porođaju.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u suradnji sa povjerenstvima za zaštitu prava pacijenata, stručnjacima/stručnjakinjama i udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Status provedbe mjera: Mjere su provedene.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: Temeljem *Zakona o zdravstvenoj zaštiti* („Narodne Novine“, br. 150/2008) i provedbenih propisa, sve zdravstvene ustanove u obvezi su pridržavati se odredbi o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i radnica te medicinsko - tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti. Ujedno je za sve zdravstvene ustanove propisana obveza osnivanja Povjerenstva za kvalitetu i Etičkog povjerenstva sa jasno utvrđenim zadacima. Sukladno *Zakonu o kvaliteti zdravstvene zaštite* („Narodne Novine“, br. 107/2007) osnovana je Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu čije aktivnosti su između ostalog usmjerene upravo k ujednačavanju kvalitete zdravstvenih usluga. Suradne institucije: Hrvatska liječnička komora i Hrvatski liječnički zbor.

Nastavljena je provedba programa *Za osmijeh djeteta u bolnici*, sukladno *Nacionalnom planu aktivnosti za prava i interese djece 2006.-2012. godine*. Ta aktivnost podrazumijeva: ustrojavanje stručnih timova za rad sa djecom u bolnici, stvaranje uvjeta za „otvorenu bolnicu“, organizaciju i provođenje programa rasonode za djecu na bolničkom liječenju, opremanje prostora bolnice namijenjenog provedbi aktivnosti za djecu, kao i osiguranje besplatnog stalnog ili dnevnog boravka jednog od roditelja uz bolesno dijete za vrijeme hospitalizacije.

Nastavljena je provedba programa *Rodilište - prijatelj djece*, sukladno *Nacionalnoj populacijskoj politici* („Narodne Novine“, br. 132/2006) koju je usvojio Hrvatski sabor u rujnu 2006. godine, u području zdravstvene zaštite majki i djece, mjera: „Osigurati sustavnu i cjelovitu provedbu programa „Rodilišta - prijatelji djece“. Valja istaći kako su sva rodilišta u Republici Hrvatskoj izrazila želju i spremnost da se uključe u ovaj program. Vezano uz projekt humanizacije rađanja i odlučivanju žena o načinu dovršenja poroda izuzetno je teško donijeti konsenzus jer struka ima jasno definirane stavove i medicinske indikacije, te će se rasprava o istom nastaviti na sastancima Stručnog društva i Povjerenstva za perinatalnu medicinu. Ovdje su u provedbi surađivala povjerenstva za zaštitu prava pacijenata, stručnjaci i stručnjakinje te Fond za djecu Ujedinjenih naroda - UNICEF i druge udruge. 2009. godine usvojene su razne smjernice unutar projekta *Oснаživanje i unaprjeđenje maternalne i neonatalne skrbi u zemljama Jugoistočne Europe*. Utrošena sredstva za provedbu ove mjere iznosila su 190.000,000 kuna.

6.3.3. Povećat će se dostupnost svih sredstava zaštite od neželjene trudnoće kao i sredstava za ublažavanje tegoba u menopauzi snižavanjem cijene i povećanjem opskrbljenosti tržišta tim proizvodima.

*Nositelji: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi
Rok provedbe: 2007.*

Izvjestitelj: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje: Kroz Osnovnu i Dopunsku listu lijekova osigurana je dostupnost lijekova za hormonalnu nadomjesnu terapiju („Ublažavanje tegoba u menopauzi“) i to na način da se 4 lijeka nalaze na Osnovnoj listi (što znači da nema nadoplate za navedene lijekove), te još 13 lijekova koji se nalaze na Dopunskoj listi lijekova (potrebna doplata). Međutim, s obzirom na određivanje cijena lijekova putem sustava referentnih cijena, kao i snižavanjem cijena u pregovaračkom postupku s dobavljačima, nadoplata za navedene lijekove za koje je potrebna doplata se kreće u iznosu od 2,77 kuna do 57,32 kuna (prosječno 13,58 kuna) za originalno pakiranje ovisno o lijeku.

6.4. Smanjiti učestalost spolno prenosivih bolesti

6.4.1. Informirat će se i sustavno podizati razina znanja i osviještenosti javnosti o vrstama spolno prenosivih bolesti te potrebi prevencije i načinima pravodobne i učinkovite zaštite (promidžbeni materijal, medijske kampanje, predavanja).

Nositelji: Nacionalno povjerenstvo za suzbijanje HIV/AIDS-a, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo:

Održavaju se seminari iz područja reproduktivnog zdravlja adolescenata i adolescentica sa ciljem povećanja osviještenosti liječnika i liječnica školske medicine o važnosti i prisutnosti problema reproduktivnog zdravlja među učenicima i učenicama osnovnih i srednjih škola te studentima i studenticama, osposobljavanja liječnika i liječnica za brže i lakše uočavanje problema i mogućnosti njihova rješavanja, s naglaskom na razvoj preventivnih aktivnosti i evaluaciju edukacije. Institucija koja je surađivala u provedbi ove mjere je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Nositelji aktivnosti su službe za školsku medicinu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora, Županijski zavodi za javno zdravstvo te stručnjaci i stručnjakinje iz područja reproduktivnog zdravlja.

U 2009. godini u okviru redovne djelatnosti i za prevenciju HIV/AIDS-a utrošeno je 3.900.000,00 kuna, a za 2010. godinu planirana sredstva iznose 6.531.000,00 kuna.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Zdravlje, sigurnost i zaštita okoliša kao međupredmetna tema odnosi se na brigu o očuvanju vlastitog zdravlja i zdravlja drugoga; sigurnost u životnom okruženju, prometu; sigurno korištenje sredstava, materijala, aparata i sl.; brigu o prirodi i očuvanju prirodnih izvora. Zdravstveni odgoj i obrazovanje, koji uključuje područja tjelesnoga, emocionalnoga, mentalnoga, socijalnoga, osobnoga i duhovnog zdravlja, treba razvijati pozitivne navike, stavove i vladanja koja pridonose zdravom

cjelovitom razvoju učenika i učenica. Informiranje, ali i odgoj i obrazovanje za zdravstveni odgoj provodi se i u suradnji s udrugama. U školskoj godini 2008./2009. i 2009./2010. sufinancirane su udruge Klub trudnica „Beba Eva“, Hrvatska udruga liječenih i oboljelih od hepatitisa „Hepatos“, Udruga za zaštitu zdravlja žena, Udruga roditelja „Korak po korak“, te udruge „Domine“ i Ženska soba – Centar za seksualna prava. Suradne institucije: Udruge, škole i Agencija za odgoj i obrazovanje.

Utrošena sredstva za provedbu mjere u 2009. godini iznosila su 230.000,00 kuna, koja su planirana u okviru redovnih djelatnosti.

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske: Sudjelovanjem na info štandu Ured se uključio u obilježavanje 1. prosinca - Svjetskog dana borbe protiv AIDS-a, koje se u organizaciji Hrvatske udruge za borbu protiv HIV-a i virusnog hepatitisa (HUHIV) te uz potporu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Gradskog ureda za zdravstvo i branitelje Grada Zagreba održalo organizacijom Info šatora na Cvjetnom trgu u Zagrebu od 24. studenog do 1. prosinca 2010. godine. Uz niz zanimljivih predavanja održan je veliki broj radionica i drugih aktivnosti.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko - posavske županije: Izrađena je brošura i njen pretpisak *Prerano ubrana jabuka uvijek je kisela jabuka* koja je namijenjena učenicima i učenicama prvih razreda srednje škole o spolnosti i spolno prenosivim bolestima. 5. ožujka 2010. godine održana je tribina „Što učiniti u borbi protiv zaraznih bolesti u današnje vrijeme“.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Požeško - slavonske županije: Održano je predavanje o HPV-u u Jakšiću, jednom od općinskih središta Požeško - slavonske županije za stanovnice te Općine s posebnim naglaskom na provedbu cijepljenja za djevojčice na području Županije. Suradna institucija: Zavod za javno zdravstvo Požeško - slavonske županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: U Poreču i Labinu Županijski zavod za javno zdravstvo provodi edukacije djevojčica i roditelja te cijepljenje protiv HPV-a.

6.4.2. Izradit će se cjeloviti program borbe protiv spolno prenosivih bolesti.

Nositelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u suradnji s udrugama i nezavisnim stručnjacima/stručnjakinjama

Rok provedbe: 2007.–2008.

Izvjestitelji: Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo: U Republici Hrvatskoj se cjelovit program zaštite odnosno borbe protiv spolnih bolesti provodi sustavno već više od 60 godina. Taj program od samog početka pa i danas izrađuje Hrvatski zavod za javno zdravstvo, a u njegovom su izvršenju sudjelovali i sudjeluju, u skladu s programom, mnogi dionici u zdravstvenom sustavu na primarnoj, polikliničko - konzilijarnoj (sekundarnoj) i tercijarnoj (bolničkoj) razini. Rezultati primjene programa iznimno su povoljni. Također je postignuta snižena učestalost s vidljivim trendom daljnjeg smanjenja hepatitisa B. Učestalost pojave HIV/AIDS-a, jedne od novijih i posebno teških spolno prenosivih bolesti, u Republici Hrvatskoj se zahvaljujući programu i njegovoj provedbi održava od prvih zabilježenih slučajeva prije više od dvadeset godina (1986. godina) pa sve do danas na niskoj razini, jednoj od najnižih u Europi, preko 30 puta nižoj od učestalosti u najzahvaćenijim europskim zemljama. Način rada, organizacija, izvršitelji programa i najpovoljnije stručne postavke rada, dani su kroz navedeno razdoblje u obliku tzv. Programa mjera zdravstvene zaštite, kratkoročnih (godišnjih) i srednjoročnih (petogodišnjih), koji su u posljednjih desetak godina zamijenjeni dvogodišnjim kratkoročnim programima. Sadržaj Programa sukladno zakonu predlaže Hrvatski zavod za javno zdravstvo, a prihvaća ga Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi te objavljuje kao temeljni radni dokument u službenom listu Narodnim novinama. Područje suzbijanja spolnih bolesti obrađeno je u Programu na nekoliko načina i mjesta u okviru cjelovitog Programa borbe protiv zaraznih bolesti od interesa za cijelu zemlju, na temelju *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti*, među kojima su i spolne bolesti, u redovitoj djelatnosti više raznih medicinskih struka (dermatolovenerologija, ginekologija, infektologija, školska medicina, obiteljska medicina, higijensko - epidemiološka zaštita i dr.) te također kao posebno poglavlje među značajnim zdravstvenim problemima, pod naslovom Program mjera protiv spolno prenosivih bolesti i infekcija urogenitalnog sustava. Zbog potencijalne važnosti HIV infekcije i AIDS-a, dio zaštite od ove spolno prenosive bolesti obrađen je i posebno, u tzv. *Nacionalnom programu borbe protiv HIV/AIDS-a*. Stoga, postavka *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.* prema kojoj se navodi da će Hrvatski zavod za javno zdravstvo sačiniti cjeloviti plan u razdoblju od 2006. do 2010. godine, već predstavlja uobičajenu i redovitu aktivnost Zavoda vezanu uz evaluaciju, ažuriranje i usklađivanje programa s aktualnom situacijom u Republici Hrvatskoj i

inozemstvu sukladno najnovijim medicinskim spoznajama. Takva je aktivnost provedena kroz cijelo navedeno razdoblje, a provodi se i sada, te je Program više puta ažuriran, posljednji put službeno u 2006. godini, kada je u Narodnim novinama objavljen kao bitan sastavni dio dokumenta *Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja* («Narodne Novine», br. 126/2006).

6.4.3. U osnovnim i srednjim školama proširit će se sadržaji zdravstvenog odgoja i obrazovanja temama o spolnosti, s naglaskom na zaštiti od svih spolno prenosivih bolesti.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Infocentri i makroregionalni centri za mlade, u suradnji s udrugama i stručnjacima/stručnjakinjama

Rok provedbe: 2007.–2008.

Izvjestitelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Na razini osnovnoškolskog obrazovanja učenici i učenice se poučavaju o vrstama spolno prenosivih bolesti te potrebi prevencije i načinima učinkovite zaštite u okviru redovne nastave (*Nastavni plan i program za osnovnu školu*, 2006. godina). *Nacionalnim okvirnim kurikulumom* u Prirodoslovnog području predviđene su međupredmetne teme Zdravlje i zdrav život, Zaštita prirode i okoliša, Održivi razvoj, Upravljanje prostorom, Odgoj za poduzetnost, Odgoj za vrijednosti. Između ostalih, jedan od ciljeva Prirodoslovnog područja je: oblikovati stavove o potrebi i načinima očuvanja zdravlja i smanjivanja rizika od bolesti, ozljeđivanja i stradavanja. Učenici i učenice će razviti svijest o individualnoj odgovornosti za zdravlje (znati da nepravilna prehrana, nedostatak fizičke aktivnosti, uživanje sredstava ovisnosti i druga rizična ponašanja predstavljaju opasnosti za zdravlje). Osim toga, usvojit će koncept reprodukcije i nasljeđivanja, usvojit će osnovna načela zaštite zdravlja i higijene te razviti pozitivne stavove o odgovornosti za vlastito zdravlje i zdravlje društva u cjelini, razmotriti probleme organizama i okoliša, zdravlja, energije i razvoja sa stajališta različitih društvenih skupina i prikazati ih na različite načine, a na kraju četverogodišnjeg gimnazijskog obrazovanja znat će kritički vrednovati i prosuđivati obavijesti o globalnim ekološkim, zdravstvenim i drugim razvojnim problemima, prihvatiti ulogu aktivnog građanina i građanke prema konceptu

održivog razvoja. U Tjelesnom i zdravstvenom području učenici i učenice će razviti svijest o važnosti čuvanja, unaprjeđivanja i promicanja zdravlja, te će steći znanja o najvišoj razini odgovornosti za osobno zdravlje i zdravlje drugih. *Program zdravstvenog odgoja i obrazovanja*, između ostalog, obuhvaća i teme o spolnosti te se ostvaruje interdisciplinarno, kroz sve predmete koji sadrže programske teme koje su bliske temama zdravstvenog odgoja i obrazovanja, te kroz izvannastavne aktivnosti u vidu projekata, kroz izvanškolske aktivnosti, odnosno sustavno kroz cjelokupni školski plan i program. Ministarstvo sufinancira projekte i programe udruga koje se bave zaštitom spolno prenosivih bolesti i općenito zaštitom zdravlja, kao, na primjer, projekt Europske studentske medicinske asocijacije „Prevenција hepatitisa“ i „Vrijeme sazrijevanja“, projekt Centra za edukaciju i savjetovanje „Sunce“ - „Školsko savjetovanište“, te projekt Udruge „Novi svijet“ - „Multimedijska kampanja za zdraviji život“. U provedbi izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja sudjelovale su i udruge Klub trudnica „Beba Eva“ s projektom „Seksualna edukacija mladih“, Hrvatska udruga liječenih i oboljelih od hepatitisa „Hepatos“ - „Hepatitis među djecom i mladima“ i druge.

Namjenski utrošena sredstva za provedbu mjere u 2010. godini iznosila su 565.000,00 kuna za projekte i programe udruga čiji su sadržaji vezani za zdravstveni odgoj i obrazovanje.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo: Zdravstveni odgoj i obrazovanje o spolnosti, uključujući zaštitu od svih spolno prenosivih bolesti u osnovnim i srednjim školama provodi se prema *Programu mjera zdravstvene zaštite*, a u okviru redovnih aktivnosti Službe za školsku medicinu, te posebnih programa u suradnji s udrugama. Liječnici i liječnice školske medicine su zdravstvenim odgojem u 2008./2009. godini obuhvatili 351.193 djece od čega 273.797 u osnovnim i 77.396 u srednjim školama, najčešće vezano uz teme iz područja sazrijevanja, reproduktivnog zdravlja i prevencije ovisničkih ponašanja.

6.4.4. Stvorit će se uvjeti za podizanje razine zaštite od spolno prenosivih bolesti kroz direktni pristup uslugama savjetovaništa (dolazak bez uputnice), otvaranjem većeg broja savjetovaništa, opremanjem laboratorija za dijagnostiku spolno prenosivih bolesti u primarnoj zdravstvenoj zaštiti te izradom plana trijaže (screeninga).

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, jedinice lokalne i područne samouprave, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova
Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena iz razloga neotvaranja većeg broja savjetovališta.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo: U savjetovalištim školske medicine nastavno na tematiku reproduktivnog zdravlja razgovor ili savjet zatražilo je 6.800 učenika i učenica osnovnih i 9.000 učenika i učenica srednjih škola. Savjetovališta djeluju u sklopu redovitih aktivnosti školske medicine. Posebna savjetovališta za reproduktivno zdravlje, uz podršku lokalne zajednice, osnovana su u Gradu Zagrebu, Rijeci i Splitu. Savjetovališta djeluju sukladno načelu otvorenih vrata u službama školske medicine zavoda za javno zdravstvo, te su u njima kao provoditelji i provoditeljice mjera zaštite reproduktivnog zdravlja uključeni i ginekolozi i ginekologinje. Kako bi se procedura otvaranja novih centara ubrzala, krajem 2009. godine Ministarstvo zdravstva i socijalna skrbi osnovalo je Stručno povjerenstvo za program razvoja centara za reproduktivno zdravlje sa ciljem ujednačavanja standarda rada centara za reproduktivno zdravlje i jačanja provedbe javno - zdravstvenih preventivnih aktivnosti usmjerenih očuvanju reproduktivnog zdravlja djece i mladeži. Suradne institucije: jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: U suradnji s drugim nadležnim institucijama planira se značajnije smanjiti rizik spolno prenosivih bolesti kroz realizaciju *Politike ravnopravnosti spolova Istarske županije 2010-2013*. Povjerenstvo navodi da je u Puli nabavljen ginekološki stol za žene s invaliditetom.

6.5. Podići razinu zaštite i očuvanja zdravlja na radu, osobito psihičkog zdravlja žena

6.5.1. Podignut će se razina učinkovitosti u zaštiti i očuvanju psihičkog zdravlja žena, s osobitim naglaskom na izradi programa prevencije poremećaja kod zaposlenih žena.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, u suradnji sa sindikatima

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Status provedbe mjere: Mjera je nije provedena.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi: U tijeku su pripreme za izradu analize postojećih podataka koji se prikupljaju u okviru redovnih postupaka pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, kako bi se moglo pristupiti izradi preventivnih programa u suradnji s Hrvatskim zavodom za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu s ciljem osiguranja realizacije ove mjere.

VII. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI I NAČINI PROVEDBE

7.1. Osnažiti mehanizme za provedbu ravnopravnosti spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini i unaprijediti njihovo koordinirano djelovanje

7.1.1. Uredu za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske osigurat će se dostatni kadar i financijska sredstva za djelotvorno provođenje zadaća iz njegova djelokruga rada propisanog Zakonom o ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Vlada Republike Hrvatske

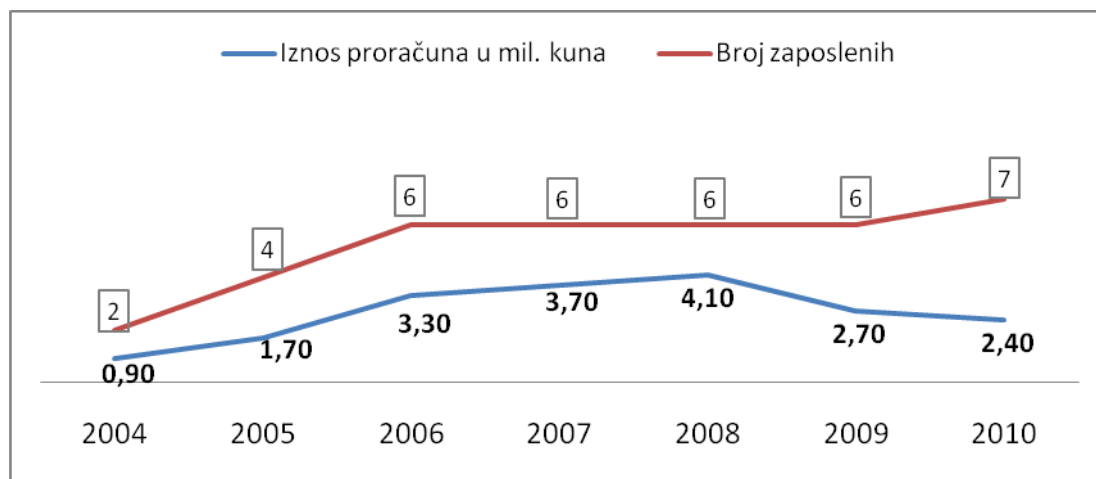
Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U 2009. godini u Uredu je bilo 6 zaposlenih osoba, uključujući predstojnicu Ureda, administrativnu tajnicu, dvije savjetnice, stručnu savjetnicu i stručnu suradnicu. Izmjenom Uredbe stvoreni su uvjeti za zapošljavanje pomoćnice predstojnice koja je po završetku javnog natječaja objavljenog u 2009. godini zaposlena u rujnu 2010. godine.

Godina	Proračun Ureda	Povećanje/smanjenje u odnosu na prethodnu godinu	Zaposleni
2009.	2.720.185,00	- 34%	6
2010.	2.457.050,00	- 10%	7

Vijeće za ljudska prava Ujedinjenih naroda je pri razmatranju *Univerzalnog periodičkog izvješća (UPR) za Hrvatsku* na svojoj 16. sjednici u siječnju 2011., istaknulo kao prvi zaključak i preporuku da je Ured za ravnopravnost spolova potrebno ojačati ljudskim i financijskim resursima kako bi mogao učinkovito izvršavati svoje zadaće (preporuka 96.1.). Prilikom donošenja novog *Zakona o ravnopravnosti spolova* 2008. godine u obrazloženju je navedeno da u Uredu za ravnopravnost spolova treba zaposliti još tri osobe. 2010. godine zaposlena je jedna osoba, a Programom Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije za 2011. godinu planirano je zapošljavanje još jednog vježbenika ili vježbenice.

7.1.2. Ured za ravnopravnost spolova i Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora redovito će zajednički razmatrati poteškoće u provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova, a Odbor će radi iznalaženja najboljih rješenja sazivati redovite tematske sjednice.

Nositelji: Odbor za ravnopravnost spolova /Ured za ravnopravnost spolova

Rokovi provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora/Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora/Ured za ravnopravnost spolova: Predstavnice Ureda za ravnopravnost spolova pozivale su se redovito na sve tematske sjednice i većinu redovitih sjednica, a na tematske sjednice pozivani su i

koordinatore i koordinatorice za ravnopravnost spolova u tijelima državne uprave kao i predsjednici i predsjednice županijskih, gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Predstavnice Ureda redovito su sudjelovale u radu tematskih i redovitih sjednica Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora. O održanim tematskim sjednicama izviješteno je u okviru provedbe mjera u pojedinim programskim područjima. Detaljni podaci o održanim tematskim i redovnim sjednicama Odbora za ravnopravnost dostupni su na Internet stranicama Hrvatskog sabora. Predstavnicima i predstavnicama Odbora za ravnopravnost spolova također su redovito sudjelovali u većini javnih aktivnosti koje je organizirao Ured za ravnopravnost spolova.

7.1.3. Uskladit će se Poslovnik o radu Hrvatskog sabora sa Zakonom o ravnopravnosti spolova.

Nositelj: Odbor za Ustav, poslovnik i politički sustav i Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

7.1.4. Unaprijedit će se koordinacija rada između različitih mehanizama za ravnopravnost spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini i njihova suradnja s nevladinim udrugama i civilnim društvom.

Nositelji: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora, Ured za ravnopravnost spolova, koordinatori/koordinatorice u tijelima državne uprave, županijska/lokalna povjerenstva za ravnopravnost spolova u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: Predsjednica i predstavnice Odbora za ravnopravnost spolova sudjelovale su na okruglim stolovima, javnim raspravama i tribinama u organizaciji Ureda za ravnopravnost spolova, tijela državne uprave, političkih

stranaka, udruga, i povjerenstava za ravnopravnost spolova, od kojih, uz ranije navedeno, ističemo sljedeće teme:

- „Položaj žene u društvu“, u organizaciji Veleposlanstva Kanade u povodu posjeta glavne guvernerke Kanade Michaëlle Jean Republici Hrvatskoj - Zagreb, 24. listopada 2009. godine;

- tematska sjednica Odbora: „Obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo“, povodom obilježavanja Dana ljudskih prava, u organizaciji Gradske koordinacije za ljudska prava Gradske skupštine Grada Zagreba – Zagreb, 14. prosinca 2009. godine;

- „Odgajamo li ravnopravno djevojčice i dječake“, u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije – Virovitica, 12. ožujka 2010. godine;

- „Uloga žena u informacijskom društvu Republike Hrvatske“, u organizaciji [Središnjeg državnog ureda za e-Hrvatsku](#) – Zagreb, 24. svibnja 2010. godine;

- modularni program: Obrazovanje za rodnu jednakost, u organizaciji Ženske udruge IZVOR iz Tenje – Crikvenica, 25.-30. svibnja 2010. godine;

- „Stanje i perspektive ženskog ekipnog športa u Hrvatskoj“, u organizaciji Komisije za skrb o ženama u sportu Hrvatskog olimpijskog odbora u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa – Zagreb, 8. lipnja 2010. godine.

Predsjednica i predstavnici/e Odbora za ravnopravnost spolova sudjelovali/e su u izvještajnom razdoblju na nekoliko konferencija:

- „Pučki pravobranitelj kao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije“ u povodu stupanja na snagu *Zakona o suzbijanju diskriminacije*, u organizaciji Ureda pučkog pravobranitelja, a uz potporu Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) – Zagreb, 26. siječnja 2009. godine;

- „Međunarodna konferencija: Primjena načela ravnopravnosti spolova na lokalne javne politike – dobri primjeri iz Europske unije“, u organizaciji udruge „Domine“, u sklopu projekta „Stvaranje novih modela za unaprjeđenje položaja žena u društvu i integraciju rodne politike u lokalne javne politike u Gradu Splitu“ – Split, 26.-28. studenog 2009. godine;

- „Prevladavanje nejednakosti – položaj žena na tržištu rada“, u organizaciji Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) i tima Tehničke pomoći organizacijama civilnog društva (TACSO) – Zagreb, 9. ožujka 2010. godine;

- 4. kongres Hrvatske udruge medicinskih sestara s međunarodnim sudjelovanjem, na temu „Sestrinstvo: lepeza različitosti“ – Zagreb, 15. - 18. svibnja 2010. godine;

U pregledu važnijih događanja potrebno je spomenuti i radne sastanke, pokroviteljstva i podrške Odbora te izdvajamo:

- radni sastanak predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova i članice Odbora s ravnateljicom Doma za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja "Sv. Ana", o problemu resocijalizacije zlostavljanih žena – Rijeka, 2. veljače 2009. godine;

- radni sastanak fokus grupe organiziran u okviru izrade Strategije poticanja razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj, u organizaciji Centra za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR) – Zagreb, 16. rujna 2009. godine.

- podrška prosvjedu u organizaciji udruge RODA protiv Konačnog prijedloga zakona o medicinskoj oplodnji, 11. srpnja 2009. godine na Trgu bana Jelačića u Zagrebu, otpuhivanjem simboličnih balona od sapunice, kako bi se saborskim zastupnicima koji su upravo glasovali o tom prijedlogu dalo do znanja da će, izglasaju li ovaj zakon u predloženom obliku, rasplinuti nade osoba s problemom neplodnosti

- pokroviteljstvo predsjednice Odbora za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora i Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, nad 1. konferencijom za razvoj žena u poslovanju pod nazivom „Žene pokretači promjena“, u organizaciji tvrtki Filaks d. o. o. i Incremedia d. o. o. – Zagreb, 3. ožujka 2010. godine.

Na sjednicama Odbora raspravljano je o Izvješćima pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2008. i 2009.god.

Ured za ravnopravnost spolova: Tijekom 2009. i 2010. godine nastavljena je međusobna suradnja Odbora za ravnopravnost spolova, pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Ureda te je održan kontinuitet intenzivne suradnje sa županijskim/lokalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova kao i s nevladinim udrugama. Zajednički se sudjelovalo na velikom broju različitih tribina, okruglih stolova, javnih rasprava i drugih događanja i surađivalo pri izradi akata u ovome području.

Predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova održala je veliki broj izlaganja na skupovima u organizaciji nevladinih udruga, o čemu smo izvijestili u ranijim programskim područjima.

Predstojnica i/ili predstavnice Ureda za ravnopravnost spolova su u 2009. i 2010. godini sudjelovale na sljedećim sastancima, sjednicama i tribinama u organizaciji županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova:

- tribina u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije i Centra za ženske studije koja je održana u Slavonskom Brodu u okviru projekta

„Da za paritet slikom i riječi“ kojeg je Centar za ženske studije provodio uz financijsku potporu Ureda za ravnopravnost spolova u travnju 2009. godine;

- sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije i Grada Vinkovaca u prosincu 2009. godine;

- sjednice Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije u siječnju, veljači i ožujku 2009. godine te travnju, svibnju i rujnu 2010. godine;

- zajednički sastanak Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije sa 16 gradskih Povjerenstava za ravnopravnost spolova u Splitsko-dalmatinskoj županiji na temu „Ravnopravnost u praksi“ u prosincu 2009. godine;

- javno čitanje „Gričke vještice“ uz performans „Zagorka i ravnopravnost žene“ u organizaciji udruge Žensko oko, Ureda za ravnopravnost spolova i Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije u ožujku 2010. godine;

- koordinacija gradskih Povjerenstava za ravnopravnost spolova u Splitsko-dalmatinskoj županiji u studenom 2010. godine;

- 3. sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba na temu „Izvešće o provedbi Protokola u postupanju u slučaju nasilja u obitelji te prijedlog Programa rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Zagreba“ u ožujku 2010. godine;

- edukativna tribina u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Koprivničko križevačke županije pod nazivom „Doprinesimo sprječavanju nasilja“ povodom obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama u rujnu 2010. godine;

- sjednica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije i okrugli stol "Žene u ruralnim krajevima Dubrovačko-neretvanske županije – mogućnosti i izazovi" povodom Međunarodnog dana seoske žene u listopadu 2010. godine;

- izlaganje na „Konferenciji o prijedlogu Politike ravnopravnosti spolova u Istarskoj županiji“ koju je organizirao Centar za građanske inicijative Poreč (CGI) u suradnji sa Povjerenstvom za jednakost spolova Istarske županije u Puli, u studenom 2010. godine.

Ured na svojim stranicama www.ured-ravnopravnost.hr redovito objavljuje aktualnosti iz rada lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova.

7.1.5. Jedanput na godinu održavat će se seminari za koordinatore/koordinatorice u tijelima državne uprave i uredima državne uprave u županijama radi njihove edukacije i učinkovitijeg provođenja propisa i zadaća u provedbi politike ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.– 2010.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U siječnju 2009. održana su četiri jednodnevna seminara u okviru završne faze projekta „Jačanje nacionalnih institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova putem edukacije koordinatora i koordinatorica u tijelima državne uprave“ koji je bio rezultat suradnje s Institutom za javnu upravu iz Stockholma temeljem Ugovora potpisanog između Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i Švedskog fonda za institucionalnu podršku u Hrvatskoj (SISF). Osnovu projekta činili su seminari sa ciljem osnaživanja i podizanje razine znanja koordinatora i koordinatorica za ravnopravnost spolova u ministarstvima i uredima državne uprave u županijama, a nastavak su projekta započetog u rujnu 2008. god. koje je vodila konzultantica iz švedskog Instituta za javnu upravu. Dva seminara održana su u Zagrebu, a jedan u Rijeci i Splitu.

U okviru natječaja za financijsku potporu za područje „Jačanje institucionalnih mehanizama- Edukacija županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova“ tijekom 2009. i prve polovice 2010. godine udruge su kroz seminare i konzultativne sastanke jačale stručne kapacitete županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova i sustavno podizale razinu znanja i stručnost članstva povjerenstava za djelovanje na području ravnopravnosti spolova u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Tijekom 2009. i 2010. godine održano je četiri jednodnevna seminara na temu ravnopravnosti spolova pri Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika u Ministarstvu uprave. Seminar se od 2008. godine provodi dva puta godišnje u Ministarstvu uprave, a u izvještajnom razdoblju seminaru je prisustvovalo 54 osobe iz državne uprave većinom koordinatori i koordinatorice za ravnopravnost spolova.

7.1.6. Tijela državne uprave dostavljat će Uredu za ravnopravnost spolova i pravobraniteljici za ravnopravnost spolova informacije o postupku pripreme i predlaganja nacrtu prijedloga zakona, propisa i drugih akata, koji se neposredno ili posredno odnose na ravnopravnost spolova, radi njihova usklađivanja sa Zakonom o ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Tijela državne uprave

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo obrane, Državni zavod za intelektualno vlasništvo

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Na mišljenje su dostavljani nacrti prijedloga zakona, propisa, nacionalnih programa i politika te drugih akata koji su se neposredno ili posredno odnosili na područje ravnopravnosti spolova. Ured je na osnovu dostavljenih akata kontinuirano izrađivao očitovanja, mišljenja na nacрте prijedloga zakona, nacionalnih strategija, politika, programa, planova i drugih akata.

Predstavnice Ureda uključene su u rad velikog broja povjerenstava, radnih skupina, i odbora na kojima se raspravlja o prijedlozima akata te sudjeluju sa svojim priložima u njihovoj izradi. Predstavnice Ureda sudjelovale su tijekom 2009. godine u radu 26 radnih tijela na nacionalnoj razini i tri na međunarodnoj razini, a u 2010. godini u 35 radnih tijela organiziranih pri tijelima državne uprave i u tri na međunarodnoj razini.

Ured je tijekom 2009. i 2010. godine, sukladno obvezi iz članka 11. *Zakona o ravnopravnosti spolova* zaprimio *Planove djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova* od svih ministarstava i državnih upravnih organizacija, a prethodno je dostavio *Smjernice za izradu Planova djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova*.

Državni zavod za intelektualno vlasništvo: U 2009. godini nisu dostavljani propisi Uredu za ravnopravnost spolova i pravobraniteljici za ravnopravnost spolova jer se nije radilo o propisima koji se neposredno ili posredno odnose na ravnopravnost spolova, ali će ubuduće, prema preporuci Ureda, sve informacije o postupku pripreme i predlaganja nacрта prijedloga propisa dostaviti Uredu ravnopravnost spolova i pravobraniteljici za ravnopravnost spolova na očitovanje, radi njihovog usklađivanja sa *Zakonom o ravnopravnosti spolova*.

7.1.7. Provođit će se zajedničke aktivnosti za promicanje mjera iz Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, uključivši održavanje javnih tribina, kampanja, okruglih stolova i dr.

Nositelj: Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora, Ured za ravnopravnost spolova, tijela državne uprave u suradnji s udrugama

Rokovi provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelj: Odbor za ravnopravnost spolova, Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: Sudjelovalo se na različitim događanjima kojima se promiču mjere iz *Nacionalne politike* u organizaciji Ureda za ravnopravnost spolova i u organizaciji udruga. Odbor u svom izvješću navodi niz seminara, tribina, okruglih stolova i dr, na kojima se zajednički razmatralo niz pitanja od interesa za provedbu *Nacionalne politike* (usp. mjeru 7.1.4.).

Ured za ravnopravnost spolova: Redovito se surađivalo sa svim mehanizmima za provedbu ravnopravnosti spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini, kao i nevladinim udrugama o čemu je iscrpno izviješteno u provedbi mjera *Nacionalne politike* u ranijim poglavljima.

7.2. Promicati ravnopravnost žena i muškaraca u općinama, gradovima i županijama uvođenjem načela ravnopravnosti na lokalnu razinu, uz osnivanje i osnaživanje lokalnih povjerenstava za ravnopravnost spolova

7.2.1. U svim županijama djelovat će županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova kao radno savjetodavna tijela županijskih skupština radi provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova i Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini. Mandat županijskih povjerenstava, od dana imenovanja, trajat će četiri godine, a financijska i druga sredstva za njegov rad osigurat će se iz županijskog proračuna.

Nositelji: Jedinice područne samouprave/županije

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelji: Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova/Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Povjerenstva za ravnopravnost spolova osnovana su i djeluju u svim županijama kao radno-savjetodavna tijela županijskih skupština i skupštine Grada Zagreb te su u njihovom sastavu zastupljeni članovi/članice županijskih skupština odnosno skupštine Grada Zagreba, koordinatori/koordinatorice za ravnopravnost spolova u uredima državne uprave, predstavnici/predstavnice nevladinih udruga i nezavisni stručnjaci/stručnjakinje. *Zakonom o ravnopravnosti spolova* jedinice područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb su uz osnivanje, dužne osigurati i sredstva za rad županijskim

povjerenstvima za ravnopravnost spolova i povjerenstvu za ravnopravnost spolova Grada Zagreba. Sukladno dostavljenim informacijama u nastavku su prikazani podaci o ukupno osiguranim sredstvima za rad povjerenstava za ravnopravnost spolova u županijskim proračunima za 2009. i 2010. godinu.

Prikaz ukupno osiguranih sredstava za rad povjerenstva za ravnopravnost spolova u županijskom proračunu za 2009. i 2010. godinu.

POVJERENSTVO ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA		UKUPNO OSIGURANA SREDSTAVA ZA RAD POVJERENSTVA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U ŽUPANIJSKOM PRORAČUNU	
		2009.	2010.
1.	Brodsko-posavske županije	60.000,00 kn	60.000,00 kn
2.	Dubrovačko-neretvanske županije	u Proračunu nisu bila planirana sredstva u za rad Povjerenstva	50.000,00 kn
3.	Istarske županije	49.000,00 kn	28.500,00 kn
4.	Karlovačke županije	20.000,00 kn	20.000,00 kn
5.	Koprivničko-križevačke županije	55.000,00 kn	48.800,00 kn
6.	Krapinsko-zagorske županije	10.400,00 kn	11.000,00 kn
7.	Ličko-senjske županije	4.000,00 kn	3.000,00 kn
8.	Međimurske županije	5.000,00 kn	12.000,00 kn
9.	Osječko-baranjske županije	50.000,00 kn	50.000,00 kn
10.	Požeško-slavonske županije	10.000,00 kn	2.000,00 kn
11.	Primorsko-goranske županije	158.229,45 kn	143.835,17 kn
12.	Sisačko-moslavačke županije	40.000,00 kn	40.000,00 kn
13.	Splitsko-dalmatinske županije	100.000,00 kn	100.000,00 kn
14.	Varaždinske županije	20.000,00 kn	20.000,00 kn
15.	Virovitičko-podravske županije	17.000,00 kn	25.000,00 kn
16.	Vukovarsko – srijemske županije	5.000,00 kn	2.000,00 kn
17.	Zadarske županije	20.000,00 kn	20.000,00 kn
UKUPNO		623.929,45 kn	636.135,17 kn

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije: Sukladno *Odluci o naknadama članovima Županijske skupštine Bjelovarsko-bilogorske županije*, naknade članstvu Povjerenstva za ravnopravnost spolova isplaćuju se prema sudjelovanju na sjednici.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Zagreba: Za rad na sjednicama osigurana su sredstva u proračunu Grada Zagreba sukladno *Odluci o naknadama gradskim zastupnicima u Gradskoj skupštini Grada Zagreba i članovima njezinih radnih tijela*.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Šibensko-kninske županije: Povjerenstvo nema proračunom predviđena sredstva, već se njegove aktivnosti financiraju sa stavki Upravnih odjela županije. Iz županijskog proračuna za rad Povjerenstva izdvojena su sredstva prema konkretnim aktivnostima koje su se održavale te su ona po godini iznosila 5.000-7.000 kn.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije: Povjerenstvo nema proračunom predviđena sredstva, već se njegove aktivnosti financiraju sa stavki Upravnih odjela Zagrebačke županije. Tijekom 2009. godine održane su tri sjednice. Na svojoj 10. sjednici, održanoj 20. siječnja 2010. godine, Povjerenstvo je donijelo Izmjene i dopune Plana rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije koji datira iz veljače 2009. godine. Povjerenstvo je imenovano *Odlukom Županijske skupštine Zagrebačke županije* od 23. veljače 2010. godine.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije: Financijska sredstva koja su utrošena za provođenje određenih aktivnosti unaprjeđenja ravnopravnosti spolova su sredstva koja su osigurana za provođenje redovitih aktivnosti na razini grada, općine ili županije te nevladinih organizacija.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije: Skupština Vukovarsko - srijemske županije imenovala je Povjerenstvo 29. listopada 2009. godine, a konstituirajuća sjednica održana je 08. prosinca 2009. godine. Povjerenstvo na kraju svake godine podnosi Skupštini izvješće o radu kao i o aktivnostima provedbe *Zakona o ravnopravnosti spolova* i *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova*, a financijska sredstva za rad se svake godine osiguravaju u proračunu županije. Za 2009. godinu za rad Povjerenstva osigurano je 5.000,00 kuna, a za 2010. godinu također 5.000,00 kuna, ali je rebalansom županijskog proračuna smanjeno na 2.000,00 kuna.

7.2.2. U sastav povjerenstava imenovat će se članovi/članice županijske skupštine, koordinatori/koordinatorice iz ureda državne uprave, predstavnici/predstavnice nevladinih udruga i nezavisnih stručnjaka/stručnjakinja iz područja djelokruga rada povjerenstava.

Nositelji: Županijske skupštine

Rok provedbe: 2006.–2007.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova/županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Nakon izbora za predstavnička tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave konstituirana su nova županijska povjerenstva koja u svom sastavu imaju ovom mjerom predviđene članove i članice.

7.2.3. Provodit će se analiza i redovito praćenje sastava povjerenstava za ravnopravnost spolova po dobi, stručnosti, poznavanju ljudskih prava žena i objavljivati na internetskim stranicama Ureda za ravnopravnost spolova.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova

Rok provedbe: 2007.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Provodi se redovito praćenje sastava povjerenstava za ravnopravnost spolova. Zbog potrebe ažuriranja baze podataka, od županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova zatraženo je da na obrascu dostave cjelovite podatke o svim članovima/članicama svog povjerenstva/odbora za ravnopravnost spolova. Na temelju dostavljenih podataka izrađena je cjelovita baza podataka o sastavu povjerenstava za ravnopravnost spolova te su u skladu s time redovito ažuriraju podaci. Popis svih županijskih, gradskih i općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova sa kontakt informacijama dostupan je na internetskoj stranici Ureda za ravnopravnost spolova te je uvrštena poveznica pod nazivom „Iz rada lokalnih povjerenstava“ gdje se prate sve aktivnosti koje povjerenstva za ravnopravnost spolova provode.

7.2.4. *Županijska će povjerenstva za ravnopravnost spolova pri predstavničkim tijelima poticati osnivanje gradskih/općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova u svojim županijama, voditi evidenciju, surađivati s njima i o navedenome redovito izvještavati Ured za ravnopravnost spolova.*

Nositelji: Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelji: Županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Brodsko-posavske županije: Na njegovu inicijativu osnovana su gradska povjerenstva za ravnopravnost spolova u Slavonskom Brodu i Novoj Gradiški.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Istarske županije: Vodi se evidencija gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova na način da se evidentiraju dostavljene odluke i sastav tijela te je izrađen spisak imenovanih gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Dopisima od 16. srpnja 2009. godine pozvana su Gradska vijeća Buja, Buzeta, Labina, Novigrada, Pazina, Poreča, Pule, Rovinja, Umaga i Vodnjana da imenuju članove/ice Povjerenstva za ravnopravnost spolova. Odluke o imenovanjima gradskih povjerenstava dobivene su od gradova: Novigrad, Pula, Buje, Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Umag. Od Grada Pazina dobivena je odluka o stavljanju van snage Odluke o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova od 3. ožujka 2010. godine te je zatraženo objašnjenje za takvu odluku. Od gradova Rovinja i Vodnjana nije dobivena odluka o osnivanju Povjerenstva te u tim sredinama inicijativa Povjerenstva nije naišla na pozitivan odgovor tako da tri grada u Istri nemaju osnovana povjerenstva za ravnopravnost spolova. Članice županijskog povjerenstva i predstavnici/e županijske samouprave uključeni su u edukacijski program jačanja kapaciteta povjerenstava u organizaciji Centra za građanske inicijative, Poreč. Sastanak županijskog i gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova održan je 16. lipnja 2010. godine s ciljem međusobnog upoznavanja i predstavljanja planova rada, te razmijene iskustava. Neka povjerenstva imaju usvojene planove rada (Poreč i Buzet) dok su druga tek počela promišljati o prioritetima žena u njihovim sredinama i planovima rada. Suradne institucije: Župan Istarske županije, Skupština Istarske županije, gradonačelnici i gradska vijeća, udruge.

Utrošena sredstva za provedbu mjere u 2010. godini su 6.000,00 kuna.

Odbor za ravnopravnost spolova Zadarske županije: Nakon imenovanja u rujnu 2009. i konstituiranja u listopadu 2009. u novom sazivu, započelo se s intenzivnijom provedbom aktivnosti. Na razini gradova i općina imenovanja povjerenstava također su uslijedila u jesen 2009. Županijski Odbor za ravnopravnost spolova inicirao je pripreme za organizaciju radionice „Osnaživanje žena i muškaraca za provođenje rodno osviještene politike na lokalnoj razini“ za prosinac 2009. Na radionicu su, osim županijskog, pozvani/e svi predsjednici/ce gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova (Zadar, Biograd na moru, Benkovac, Pag, Nin, Obrovac) i općine Gračac koji su do prosinca 2009 imali konstituirana povjerenstva. Radionica je bila predviđena kao startna edukacija za novo članstvo na koju su pozvani i predstavnici/ce političkih stranaka koje participiraju u županijskoj skupštini kako bi rodno osviještena politika dobila širu perspektivu. Suradne institucije: Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje - CESI Zagreb i Domine Split. Ukupno utrošena sredstva za provedbu mjere iznosila su 12.720,00 kuna.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Koprivničko-križevačke županije: Vodi se evidencija osnovanih općinskih/ gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Lokalnim povjerenstvima za ravnopravnost spolova redovito se dostavljaju namijenjene publikacije. Prilikom održavanja Okruglog stola održanog u ožujku 2009. pozvani/e su bili/e predsjednici/e svih osnovanih povjerenstava s područja Koprivničko-križevačke županije. Predsjednicima i predsjednicama lokalnih povjerenstava upućen je poziv na edukativnu tribinu koja je održana 21. rujna 2010. godine povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama uz sudjelovanje predstavnice Ureda za ravnopravnost spolova. Suradne institucije: Stručna služba Koprivničko - križevačke županije, gradovi, općine s područja Županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Međimurske županije: Na području Međimurske županije osnovana su povjerenstva za ravnopravnost spolova u Gradu Čakovcu, Gradu Murskom Središću i Gradu Prelogu, te Odbor za ravnopravnost spolova Općine Nedelišće s kojima se usko surađuje u provedbi određenih projekata.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Požeško-slavonske županije: Povjerenstvo je u starom sazivu, prije lokalnih izbora, bilo aktivno samo u prvom dijelu 2009. godine, a novi je sastav počeo s radom tek u prosincu 2009. godine. Inicijativa za osnivanje povjerenstava u općinama i gradovima nije pokrenuta.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Primorsko-goranske županije: 5. studenog 2009. godine i požurnicom od 10. ožujka 2010. godine zatraženo je od jedinica

lokalne samouprave da postupe po ovoj mjeri. Rezultat je da je od ukupno 36 jedinica lokalne samouprave Odluke o osnivaju i imenovanju članova i članica povjerenstava donijelo 11 gradova i 9 općina i to: gradovi Rijeka, Bakar, Cres, Čabar, Delnice, Kastav, Krk, Mali Lošinj, Novi vinodolski i Opatija te općine Baška, Brod Moravice, Čavle, Fužine, Klana, Matulji, Punt, Ravna Gora i Skrad.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije: O potrebi provedbe ove mjere i planiranim aktivnostima županijskog povjerenstva izdano je priopćenje za javnost u javnom glasilu te je izrađena web stranica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Sisačko-moslavačke županije.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije: Gradonačelnicima i gradonačelnicama su u nekoliko navrata poslani dopisi kojima je traženo osnivanje povjerenstava. Predsjednica Povjerenstva je razgovarala sa gradonačelnicima/ gradonačelnicama desetak gradova dok nisu doneseni akti o imenovanju. Svi gradovi su 2009. godine donijeli akt o imenovanju. Tijekom 2009. zbog lokalnih izbora dolazi do promjene vlasti i ponovo se imenuju povjerenstva. Rezultat je svih 16 povjerenstava. Predsjednica povjerenstva je sudjelovala na svim konstituirajućim sjednicama budući da je članstvo trebalo upoznati s njihovim zadaćama. Organizirana je prva od tri edukacije. Nadalje, u organizaciji Povjerenstva za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije održana su dva zajednička sastanka sa 16 gradskih povjerenstava za ravnopravnost spolova Splitsko-dalmatinske županije, - 4. prosinca 2009. godine na kojem je sudjelovala predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova i 20. studenog 2010. godine na kojem je sudjelovala savjetnica u Uredu. Također se navodi da samo u gradu Vrlika na funkcionira Povjerenstvo jer nije konstituirano. Suradna institucija: Udruga Domine Split.

Utrošena sredstva za provedbu mjere u 2009. iznosila su 5.100,00 kuna.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Varaždinske županije: U dva navrata upućeni su dopisi načelnicima i gradonačelnicima općina i gradova s područja Varaždinske županije te su obaviješteni o obvezi Povjerenstva sukladno ovoj mjeri *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. - 2010.* Ujedno su zamoljeni za osnivanje povjerenstava pri njihovom predstavničkom tijelu te im je ponuđena suradnja. Kako nije bilo rezultata zamoljen je župan da na kolegiju načelnika i gradonačelnika skrene pozornost na važnost realizacije ove mjere. Osnovano je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova u Gradu Ivancu.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Virovitičko-podravske županije: Održana su dva sastanaka koordinacije lokalnih povjerenstava. Održan je jedan sastanak koordinacije lokalnih povjerenstava s pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova. Uspostavljena je suradnja s gradskim i općinskim povjerenstvima, izrađen je popis povjerenstava s imenima članova i članica te je uspostavljena baza podataka o postojećim povjerenstvima i njihovim članovima, bolja komunikacija, razmjena iskustava i zajedničke aktivnosti na temama.

Suradne institucije: Virovitičko-podravske županija, općine i gradovi u županiji, Ured za ravnopravnost spolova, Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko – srijemske županije: Potiče se kontinuirano osnivanje gradskih/općinskih povjerenstava za ravnopravnost spolova. Tako je 2009. godine osnovano Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Vinkovaca, koje broji 7 članova i članica. U Općini Stari Jankovci osnovano je Općinsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova 09. travnja 2010. godine i u Općini Tovarnik osnovano je Općinsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova 21. travnja 2010. godine, a u lipnju 2010. godine donesena je Odluka o osnivanju Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Vukovara. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko – srijemske županije vodi evidenciju o gradskim povjerenstvima te također poziva njihove članove/ice na okrugle stolove, tribine, sjednice i dr. Također ih pokušava potaknuti na što aktivniji rad, te sudjelovati u njihovom radu. Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije sudjeluje u izradi donošenja odluka i rješenja o osnivanju gradskih/općinskih povjerenstava.

Suradne institucije: Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH i Udruga žena Vukovar.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije: Tijekom 2009. godine, sve do raspuštanja 15. travnja 2009., kontinuirano je održavana suradnja s povjerenstvima u jedinicama lokalne samouprave sa područja Zagrebačke županije, a osobito suradnja sa županijskom koordinatoricom za ravnopravnost spolova koja je ujedno bila i članica Povjerenstva za ravnopravnost spolova Zagrebačke županije. 24. svibnja 2010. osnovano je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Samobora. U tijeku su javni pozivi za članove/članice Povjerenstva za ravnopravnost spolova općine Križ i Dubrava.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Ličko-senjske županije: Gradovi i općine, premda nisu osnovali lokalna povjerenstva, provode propise i zakone o zaštiti ljudskih prava žena. Potiče se suradnja nevladinih organizacija s gradovima i općinama.

Suradne institucije: nevladine organizacije, Crveni križ, gradovi i općine, Obiteljski centar Ličko-senjske županije i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Dubrovačko-neretvanske županije: Na sastanku održanom 6. rujna 2010. godine prihvaćen je Program rada koji uključuje zadaće i aktivnosti za osnaživanje mehanizama za provedbu ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini i unaprjeđenje njihova koordiniranog djelovanja.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Karlovačke županije: Sastanak sa Ženskom grupom "Korak" i radionica "Uloga i zadaci Povjerenstava za ravnopravnost spolova" održani su 6. svibnja 2010. godine. Na sastanku su bili prisutni predstavnici/e županije, Ureda državne uprave u Karlovačkoj županiji. Sastanak s općinama i gradovima na temu "Rodno osviještena politika u obrazovanju" održan je 12. srpnja 2010. godine na kojem su prisustvovali predstavnici/e grada i županije, te predstavnica Ženske grupe "Korak". Predavanje je održala predstavnica Karlovačke županije, te predstavnica Ženske grupe "Korak". Također su zatraženi podaci od svih županijskih općina i gradova o osnivanju povjerenstva za ravnopravnost spolova na svom području. Jedna od točaka Programa rada Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova jest poticati i pratiti provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova na području županijskih općina i gradova te suradnja sa državnim tijelima, prioritetno sa Uredom za ravnopravnost spolova Vlade RH.

Suradne institucije: Ženska grupa "Korak", općine i gradovi u kojima je osnovano Povjerenstvo, Ured državne uprave u Karlovačkoj županiji.

7.2.5. Jedanput na godinu održavat će se sastanak Koordinacije županijskih povjerenstava radi unapređivanja i usklađivanja te razmjene informacija i primjera dobre prakse provedbe politike ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini.

*Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova
Rok provedbe: 2006.–2010.*

Izjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena izvan planiranog roka provedbe.

Ured za ravnopravnost spolova: Iz organizacijskih razloga, a s ciljem uvrštavanja rasprave o Prijedlogu nove *Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine* na dnevni red planiranog sastanka Koordinacije

županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova, koje je bilo predviđeno za kraj 2010. godine, prebačeno je na siječanj 2011. godine.

7.3. Uvođenje rodno osjetljive politike u medije

7.3.1. Informirat će se građani/građanke o obvezama uvođenja rodno osjetljivih politika u sva područja društvenog života Republike Hrvatske, a u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i standardima EU.

Nositelji: Hrvatska radiotelevizija/Vijeće HRT-a, mediji, Ured za ravnopravnost spolova, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskoga sabora, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izvjestitelji: Hrvatska radiotelevizija, Ured za ravnopravnost spolova, Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatska televizija: U 2009. godini obveza provedbe ove mjere realizirana je gotovo u svim programskim cjelinama. U izvještajnom razdoblju siječanj - prosinac 2009., na prvoj i drugoj nacionalnoj mreži, dvije samostalne programske jedinice: Informativni program i Drugi program Hrvatske televizije (HTV) intenzivnije su provodile obveze iz ove mjere.

Informativni program HTV-a, kao javni servis, u 2009. pružio je posebnu informativnu potporu ključnim državnim i društvenim strategijama i politikama, u okviru čega i *Nacionalnoj politici za promicanje ravnopravnosti spolova*. U sklopu emisija informativnog programa nastojalo se kontinuirano promovirati rodnu ravnopravnost i ostvariti teme vezane za ravnopravnost spolova primjerice u području rada i zapošljavanja, obrazovanja, političke participacije, medija, obiteljskog nasilja, zdravlja žena i reproduktivnog zdravlja žena, športa, žena u ruralnim područjima i dr. Kroz sve svoje emisije Informativni program HTV-a bio je posebno aktivno uključen u programe borbe protiv obiteljskog nasilja, za promicanje ljudskih prava žena, te ravnopravnosti žena u procesu obrazovanja i odlučivanja. U emisijama Informativnog programa u 2009. godini osiguran je prostor vladinim i nevladinim organizacijama i civilnim inicijativama, kao i međunarodnim organizacijama koje se bave ljudskim pravima, ravnopravnošću spolova ili ženskim ljudskim pravima. U okviru emisije „Hrvatska uživo“ bilo je planirano uvođenje redovite rubrike o ravnopravnosti spolova s ciljem uvođenja rodno osjetljive politike u medije. Plan se nije u cijelosti ostvario, ali je

uredništvo emisije tijekom cijele godine vodilo računa o zastupljenosti ovih tema i relevantnih gostiju.

Programsku jedinicu Drugi program HTV-a čini 9 samostalnih programa: Dramski, Dokumentarni, Znanstveno-obrazovni, Program za kulturu, Program za djecu i mlade, Program religijske kulture, Strani program i Sportski program. U segmentu Drugi programi, HTV se bavio temom ravnopravnosti spolova u posebnim novinarskim formama: reportaže, emisije, dokumentarni filmovi, igrano-dokumentarni filmovi, prijenos kazališnih predstava, televizijske drame te prijenos humanitarnih manifestacija. Tako su se u Programu za djecu i mlade, u emisijama: „Direkt“, „Mijenjam svijet“, „Parlaonica“ i „Briljanteen“ obrađivale različite društvene teme, među kojima su i ljudska prava, problemi mladih u obitelji, život s jednim roditeljem, maloljetne majke, mladi znanstvenici i znanstvenice i sl. Mnogi dokumentarni filmovi koje je HTV emitirao u 2009. godini govorili su o položaju žena u društvu, njihovoj profesiji, životu časnih sestara, položaju žene u Cetinskoj krajini, samohranim majkama, karmelićankama, ženama u ratu, ženi političarki, ženi glumici. Posebno se ističu dokumentarni filmovi: „Edita Marija od križa“, „Heroina Vukovara - dr. Vesna Bosanac“ i „Savka - Ruža Hrvatska“. Emisije „Među nama“ i „Drugo mišljenje“ Znanstveno-obrazovnog programa tradicionalno su tematski vezane za probleme djece, obitelji, zdravlja, a u 2009. ističu se sljedeće teme: žena u znanosti, položaj žene u svijetu rada, rak dojke. Dramski program je emitirao dokumentarno igrani film „Zagorka“ nastao u koprodukciji Fade In-a, Hrvatske radio-televizije (HRT) i Zagreb filma u kojem je prikazan težak životni put najpopularnije i najčitanije hrvatske književnice Marije Jurić Zagorke, žene koja je bila žestoki borac za ženska prava i ravnopravnost spolova. Religijski program, posebice u emisiji „Riječ i život“, gotovo je svaki tjedan zajedno s gostima, stručnjacima za određeno područje te predstavnicima Crkve, obrađivao aktualne društvene teme. Raspravljalo se o borbi za jednakost, položaju žena u Crkvi i društvu, kako živjeti od svog rada, problemima starijih osoba te raznim pitanjima, od neplodnosti do posvojenja. Treba naglasiti da i ovaj segment programa, posebice u dijelu u kojem predstavlja autorske filmske uratke, ostvaruje svoju funkciju - senzibiliziranje javnosti na probleme ravnopravnosti spolova te potiče na razmišljanje, propitivanje stajališta, poticanje promjena i uklanjanje stereotipa u odnosima žena i muškaraca. Hrvatska radio-televizija je u veljači 2009. organizirala okrugli stol „Lokalna samouprava i izravni izbori-medijsko praćenje izbornih kampanja“.

Ured za ravnopravnost spolova: Ured za ravnopravnost spolova organizirao je 7. svibnja 2010. okrugli stol "Ravnopravnost spolova u medijima", koji je otvorila predsjednica

Vlade RH, gđa. Jadranka Kosor. Uvodno su o temi govorile predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, stručnjakinje iz akademske zajednice, glavni urednici i urednice informativnih programa, novinari i novinarka i koordinatorica za ravnopravnost spolova Međunarodne federacije novinara (International Federation of Journalists - IFJ). Upozoreno je kako se žene u medijima rjeđe pojavljuju u kontekstu politike, a češće u zabavnim blokovima vezanim za zabavu i ljubavne afere, te da moraju uložiti više truda od muškaraca kako bi uspjele u političkom životu. Predstavljeni su rezultati analiza članaka, naslova i slika na naslovnica u jednogodišnjem razdoblju, kao i rodna analiza promidžbenog prostora, u kojemu dominiraju žene, dok su na području informativnog programa izrazito podzastupljene. S okruglog stola je odaslana poruka kako su stereotipi i seksizmi i dalje krupna prepreka ravnopravnosti spolova, te kako se seksizam, za razliku od rasizma još uvijek javno ne osuđuje. Predstavljeno je i hrvatsko izdanje publikacije Međunarodne federacije novinara *"Uspostavljanje ravnoteže - ravnopravnost spolova u novinarstvu"*, koju je preveo i tiskao Ured za ravnopravnost spolova u nakladi od 500 primjeraka, a koja je široko diseminirana stručnoj javnosti i trebala bi pridonijeti prepoznavanju važnosti ravnopravnost spolova u svakodnevnom obavljanju uredničke i novinarske profesije, ali i educirati o pravilima rodno osviještenog izvještavanja.

Ured za ravnopravnost spolova je također organizirao okrugli stol „Suzbijanje rodni stereotipa u hrvatskoj kinematografiji“ za vrijeme održavanja filmskog festivala u Puli, u srpnju 2009. godine. Nadalje, Ured je 2010. godine raspisao javni natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava projektima udruga u okviru Državnog proračuna pod nazivom „Promicanje znanja i svijesti o ravnopravnosti spolova - suzbijanje rodni stereotipa putem tiskanih i audiovizualnih djela“. Podržano je sedam projekata od čega se jedan, u izdanju udruge B.a.B.e., pod nazivom „Put do vlastitog pogleda“, odnosi na priručnik namijenjen edukaciji novinara/novinarki i ostalih medijskih djelatnika/djelatnica. U okviru istog natječaja podržano je još dva dokumentarna filma, dva internetska portala i jedan radijski jingl.

Pod pokroviteljstvom Ureda za ravnopravnost spolova, u organizaciji časopisa „Zaposlena“ u lipnju 2010.god. održan je tradicionalni izbor i svečano dodijeljena nagrada „Žena godine“.

Odbor za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora: Na sjednicama se raspravljalo o godišnjim izvješćima Programskog vijeća HRT-a i provedbi programskih načela i obaveza utvrđenih Zakonom o Hrvatskoj radio-televiziji u programima Hrvatskog radija (HR) i Hrvatske televizije. Razmatralo se *Izvjeshća o radu Vijeća HRT-a i provedbi programskih načela i obaveza utvrđenih zakonom u programima HR-a i HTV-a za 2008. i 2009. godinu.*

Na prijedlog Odbora za ravnopravnost spolova od 20. 11. 2008. Hrvatski sabor zadužio je Programsko vijeće HRT-a da posebno razmotri primjenu odredbi *Zakona o ravnopravnosti spolova* koje govore o obvezi medija da kroz programske sadržaje, programska usmjerenja i samoregulacijske akte promiču razvoj svijesti o ravnopravnosti žena i muškaraca te o tome izvijesti Hrvatski sabor do kraja ožujka 2009. godine.

Programsko vijeće podnijelo je Hrvatskom saboru *Izješće o promicanju svijesti o ravnopravnosti žena i muškaraca u programima HR-a i HTV-a na HRT-u (razdoblje 2008.-2009.)*. Navedeno izvješće u Hrvatskom saboru je primljeno na znanje 2. listopada 2009. godine, a na prijedlog Odbora za ravnopravnost spolova i Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatski sabor donio je zaključak:

„Zadužuje se Programsko vijeće Hrvatske radio-televizije da prilikom podnošenja redovitih godišnjih izvješća Hrvatskom saboru o radu i provedbi programskih načela i obveza utvrđenih zakonom u programima HTV-a i HR-a podnosi i posebno izvješće o promicanju svijesti o ravnopravnosti spolova sukladno primjedbama i prijedlozima iznijetim u raspravi.“ Na sjednici se raspravljalo i o Izješću o radu Vijeća za elektroničke medije i Agencije za elektroničke medije u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2008. god.

7.3.2. Izdvajati će se sredstva za produkciju i/ili koprodukciju rodno senzibiliziranih medijskih sadržaja te će se osigurati medijski prostor za emitiranje rodno senzibiliziranih sadržaja nastalih u nezavisnoj produkciji.

Nositelji: Hrvatska radiotelevizija, Vlada Republike Hrvatske, Hrvatski sabor, mediji, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2006.–2010.

Izjestitelji: Hrvatska radiotelevizija

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Hrvatski radio: Na zadovoljavajući način promiče se svijest i znanje o ženskim ljudskim pravima. Tijekom 2009. godine tema ravnopravnosti spolova analizirana je u emisijama Informativnog programa Hrvatskog radija (HR). U emisiji Obrazovnog programa HR-a „Slovo zakona“ tijekom 2009. godine sustavno je obrađivana problematika rodne neravnopravnosti kroz sedam tematskih cjelina: Djeca rastavljenih roditelja, Obiteljsko nasilje, Nasilje nad ženama, Bračni ugovor, Zlostavljanje na poslu, Obiteljski sudovi i Diskriminacija u radnim odnosima. Opširno se izvještavalo o Zakonu o suzbijanju

diskriminacije. Radiopostaje Dubrovnik, Knin, Osijek, Pula, Rijeka, Split sustavno obrađuju teme vezane za ravnopravnost spolova, dok primjerice Radiopostaja Sljeme, iako nema posebnu emisiju o spolnoj diskriminaciji, kontinuirano surađuje s aktivistima i aktivisticama pojedinih udruga koje se njome bave. Nadalje, vezano za seksizam u hrvatskom jeziku, u Odjelu za jezik i govor izbjegava se svaki izraz koji sadržava negativne konotacije prema spolu ili narodnosti i, kad god je moguće, rabi se ženski oblik za poslove i zvanja koje obavljaju žene.

Hrvatska televizija: S neovisnim produkcijskim tvrtkama: Fade In i Hulahop uspostavljena je višegodišnja uspješna suradnja na osnovu koje su od njih otkupljivani i emitirani informativno-edukativni spotovi o ravnopravnosti spolova. Emitiranjem informativno-edukativnih spotova, često izravnim prijenosom centralnog događanja ili u funkciji glavnog organizatora akcije, HTV je aktivno sudjelovao u akcijama i kampanjama koje su pokrenule brojne državne institucije, vladina tijela i udruge građana. Važno je istaknuti da HRT Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti Agencije za elektroničke medije uplaćuje 3% godišnjeg iznosa radiotelevizijske pretplate, što je u 2009. godini iznosilo 31.500.000,00 kuna. Tim sredstvima Fond potiče lokalne i regionalne radijske i televizijske postaje na proizvodnju i objavljivanje audiovizualnih i radijskih programa od javnog interesa među kojima su i programi za poticanje razvoja svijesti o ravnopravnosti spolova.

7.3.3. Osnovat će se nezavisno tijelo za praćenje i procjenu provedbe politike ravnopravnosti spolova u medijima, u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s Hrvatskim novinarskim društvom, nezavisnim stručnjacima/stručnjakinjama i udrugama

Rok provedbe: 2006.

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

7.3.4. Unaprijedit će se učinkovitost zaštite od spolne diskriminacije i povrede prava na privatnost u medijskom zakonodavstvu izmjenama i dopunama postojećih zakona.

Nositelj: Ministarstvo kulture, Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama

Rok provedbe: 2007.– 2008.

Izvjestitelj: Ministarstvo kulture

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ministarstvo kulture: U prosincu 2007. godine stupila na snagu nova *Direktiva 2007/65/EZ o audiovizualnim medijskim uslugama*, te je Radna skupina Ministarstva kulture za transpoziciju ove Direktive u medijsko zakonodavstvo Republike Hrvatske izradila *Prijedlog Zakona o elektroničkim medijima* u koji su ugrađene odredbe nove direktive. Kroz cijeli tekst novog *Zakona o elektroničkim medijima* ističe se načelo ravnopravnosti spolova u medijima. Tekst Prijedloga Zakona potvrđen je od strane Europske komisije u srpnju 2009. godine. *Zakon o elektroničkim medijima* je donesen u Hrvatskom saboru u prosincu 2009. godine i objavljen u Narodnim novinama.

Vijeće za elektroničke medije donijelo je, na temelju članka 26. stavka 4. *Zakona o elektroničkim medijima* („Narodne novine“, br. 153/2009) *Pravilnik o zaštiti maloljetnika* („Narodne novine“, br. 60/2010) koji je stupio na snagu 21. svibnja 2010. godine. Navedenim Pravilnikom uređuje se obveza postupanja nakladnika televizije, nakladnika radija, pružatelja medijskih usluga na zahtjev i pružatelja elektroničkih publikacija u slučaju objavljivanja programa za koje je vjerojatno da bi mogli ugroziti, između ostalog, fizički, mentalni ili moralni razvoj maloljetnika, te identitet maloljetnika.

7.3.5. Izradit će se program potpore žrtvama spolne diskriminacije u medijima i oglašivačima na temelju UN-ovih mehanizama zaštite, mehanizama Europske socijalne povelje i Međunarodne organizacije rada.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova u suradnji sa sindikatima i udrugama

Rok provedbe: 2007.

Izvestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

O razlozima neprovedenosti mjere izviješteno je u *Izvešću o provedbi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010., za razdoblje od listopada 2006. do prosinca 2008. godine.*

7.3.6. Osigurat će se vođenje statističkih podataka o broju žena koje rade u pojedinim medijima i vrstama njihovih radnih mjesta, a u vođenju sudske statistike osigurat će se uvid u broj, vrstu i ishod sudskih postupaka pokrenutih zbog spolne diskriminacije u medijima.

Nositelji: Državni zavod za statistiku, sudovi, Ministarstvo pravosuđa, Ured za ravnopravnost

spolova

Rok provedbe: 2006.– 2010.

Izvjestitelj: Ministarstvo pravosuđa

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

Ministarstvo pravosuđa: Vode se podaci o broju, vrsti i ishodu sudskih postupaka zbog spolne diskriminacije. Međutim, podaci se vode zbirno te iz tih podataka nije moguće utvrditi broj pokrenutih sudskih postupaka zbog spolne diskriminacije u medijima, zbog čega bi bilo nužno doraditi statističke alate.

7.4. Uvesti upravljanje proračunskim sredstvima prema spolu i razviti metodologiju prikupljanja statističkih podataka, uz pripadajuća rodna istraživanja.

7.4.1. Osigurati će se financijska sredstva iz državnog proračuna za potporu ciljanih znanstvenih istraživanja u području ravnopravnosti spolova.

Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova, tijela državne uprave

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Središnji državni ured za e-Hrvatsku, Državni zavod za intelektualno vlasništvo

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Naručeno je znanstveno istraživanje čiji je cilj bio ispitati percepciju rodne diskriminacije u Republici Hrvatskoj, stavove o rodnoj diskriminaciji, te iskustva rodne diskriminacije s ciljem dobivanja širokog uvida u područje, radi izrade znanstvene podloge za donošenje politika i mjera za smanjivanje rodne diskriminacije. Istraživanje je provedeno u suradnji s Odsjekom za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Institutom za društvena istraživanja. Na uzorku od 1363 ispitanika istraživanje je provedeno u srpnju 2009. godine. Ispitanici i ispitanice su odabrani prema spolu, stupnju obrazovanja, regionalnoj zastupljenosti i veličini mjesta stanovanja određenih u skladu s posljednjim popisom stanovništva iz 2001. godine. Istraživanjem *“Percepcija, iskustva i stavovi o rodnoj diskriminaciji u Republici Hrvatskoj”* se nastojalo ispitati jesu li u hrvatskom društvu žene i muškarci jednako tretirani u četiri područja društvenog života – u obitelji, obrazovanju, na poslu i u politici, odnosno kakva su im iskustva, stavovi, te kako

percipiraju rodnu diskriminaciju, a među ostalim i koliko su oni sami skloni diskriminiranju drugih na temelju spola. Presentacija rezultata istraživanja održana je pred članovima akademske zajednice, predstavnicima tijela državne uprave, udruga civilnog društva i općenito stručnom javnošću krajem 2009. godine. Tom je prigodom istaknuta potreba provođenja znanstvenih istraživanja na području rodne ravnopravnosti te su istaknuti temeljni rezultati istraživanja, poput činjenice da 58% ispitanih misli kako žene i muškarci nisu ravnopravni i da u velikom postotku postoji svijest o rodnoj neravnopravnosti (66,7% žena i 47,8% muškaraca). 59% građana misli kako je neravnopravnosti danas manje nego prije desetak godina, što govori o porastu svijesti. U slučaju neravnopravnog tretmana, po pomoć bi se ispitanici najčešće obratili nekom od mehanizama za ravnopravnost spolova (Uredu za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Odboru za ravnopravnost spolova Hrvatskog sabora, Uredu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova). Rezultati također pokazuju kako većina hrvatskog građanstva nije upoznata sa zakonskom regulacijom diskriminacije na osnovu spola, odnosno da većina ne zna koji zakoni sadrže sankcije za spolnu diskriminaciju.

Ured za ljudska prava: Hrvatski zavod za zapošljavanje u suradnji s Uredom za ljudska prava, L&R Social Research (Austrija), Institutom društvenih znanosti Ivo Pilar, Centrom za obrazovanje, savjetovanje i istraživanje – CESI i Selectio grupom provodi projekt „Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada“ u okviru Programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost, PROGRESS. U okviru Komponente 1 projekta „Poticanje ravnopravnosti na hrvatskom tržištu rada“ Institut društvenih znanosti Ivo Pilar proveo je istraživanje o diskriminaciji na hrvatskom tržištu rada. Predmetno istraživanje pokrivalo je šest osnova diskriminacije među kojima i spol, a uključeno je bilo 928 nezaposlenih osoba i 628 poslodavaca. Zaključci upućuju na još uvijek nisku osviještenost i upoznatost s antidiskriminacijskim zakonodavstvom te na načelnu podršku suzbijanju diskriminacije i mogućim mjerama (<http://www.hzz.hr/default.aspx?id=6779>).

Središnji državni ured za e-Hrvatsku: Razvoj informacijskog društva u Republici Hrvatskoj prati se kroz različite pokazatelje kojima se, u svrhu napretka, mjeri uspješnost tranzicije društva uz pomoć informacijsko-komunikacijskih tehnologija. U Republici Hrvatskoj prikupljaju se podaci o broju korisnika elektroničkih komunikacijskih usluga (fiksne i mobilne telefonije, interneta i širokopojasnog interneta), korištenju e-poslovanja, e-bankarstva te izdavanja Europskih računalnih diploma (ECDL) čije podatke u skladu sa svojim djelokrugom djelatnosti prikupljaju i obrađuju različite institucije. U 2009. godini

potrebne informacije o korištenju informacijsko-komunikacijskih tehnologija prema rodnoj zastupljenosti Središnji državni ured za e-Hrvatsku dobivao je na poseban zahtjev prvenstveno od strane Državnog zavoda za statistiku. U svibnju 2010. godine Središnji državni ured za e-Hrvatsku naručio je istraživanje o zastupljenosti žena u informacijskom društvu u Republici Hrvatskoj. Rezultati istraživanja predstavljeni su na okruglom stolu „Uloga žena u informacijskom društvu Republike Hrvatske“. Rezultati pokazuju da je u informacijsko-komunikacijom sektoru (ICT) Republike Hrvatske zaposleno 34% žena, od kojih 64% u dobnoj skupini od 31 do 50 godina. Pritom je 28% žena na upravljačkim pozicijama, za razliku od 15% na razini ukupnog gospodarstva. Kao najčešća prepreka aktivnijem sudjelovanju žena u ICT sektoru prepoznaje se percepcija da su ICT zanimanja tradicionalno muška. Rezultati su u prezentacijskom formatu dostupni putem internetske stranice Središnjeg državnog ureda za e-Hrvatsku (<http://www.e-hrvatska.hr/hr/Novosti-i-najave/Novosti-iz-e-Hrvatske/Odrzan-okrugli-stol-Uloga-zena-u-informacijskom-drustvu-Republike-Hrvatske/Rezultati-istrazivanja-Zene-i-ICT#document-preview>).

Ministarstvo unutarnjih poslova: U studenom 2010. godine održana je prezentacija rezultata istraživanja „Uspostavljanje mreže žena policijskih službenica u jugoistočnoj Europi“ i okrugli stol na temu „Položaj žena policijskih službenica u RH-mehanizmi za unaprjeđenje ravnopravnosti spolova“, u organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova, Programa Ujedinjenih naroda za razvoj i regionalnog projekta SEESAC (South Eastern and Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons)

7.4.2. Osnovat će se odjel/centar pri institutu za društvena istraživanja radi provođenja analiza i istraživanja za potrebe Vlade Republike Hrvatske, tijela državne uprave i suradnju s Europskim institutom za ravnopravnost spolova.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Vlada Republike Hrvatske

Rok provedbe: 2008.–2009.

Izvestitelj: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Status provedbe mjere: Mjera nije provedena.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa: Mjera nije provedena ni u 2010. godini jer nema opravdanog ekonomskog razloga za osnivanjem odjela ili centra. Od instituta se može naručiti i platiti istraživanja vezana za ravnopravnost spolova, što je ekonomski

isplativije, a po potrebi, zbog mogućih većih zahtjeva za ovakvim istraživanjima, može se odobriti novo radno mjesto u institutu (znanstveni novak ili suradnik).

7.4.3. Izradit će se i distribuirati metodološki priručnik o upravljanju proračunskim sredstvima s obzirom na spol u svrhu preispitivanja javnih proračuna s obzirom na njihov učinak na provedbu politike ravnopravnosti spolova.

*Nositelj: Ured za ravnopravnost spolova/Ministarstvo financija, u suradnji s udrugama
Rok provedbe: 2007.–2008.*

Izvestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Nakon tiskanja studije Europskog ženskog lobija „Upravljanje proračunskim sredstvima s obzirom na spol“ u 2006. godini, 2010. godine preveden je i tiskan priručnik u izdanju Opće uprave za ljudska prava i pravne poslove Vijeća Europe „Uvođenje rodno osjetljiva proračuna: provedba u praksi“ u nakladi od 1.000 primjeraka. Sadržaj publikacije dostupan je na internetskim stranicama Ureda www.ured-ravnopravnost.hr.

7.4.4. Organizirat će se edukacija županijskih i lokalnih povjerenstava za rodno osjetljivo upravljanje proračunskim sredstvima.

*Nositelji: Ministarstvo financija/Ured za ravnopravnost spolova, u suradnji s udrugama
Rok provedbe: 2008.*

Izvestitelj: Ured za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: U sklopu financijske potpore projektima udruga u 2009. godini osigurana je edukacija za novoosnovana županijska povjerenstva za rodno osjetljivo upravljanje proračunskim sredstvima.

7.4.5. Osnovat će se radna skupina za praćenje rodno osjetljive statistike i izradu pokazatelja za praćenje provedbe Nacionalne politike za ravnopravnost spolova.

*Nositelji: Ured za ravnopravnost spolova i Državni zavod za statistiku
Rok provedbe: 2007.*

Izvjestitelj: Ured za ravnopravnost spolova, Državni zavod za intelektualno vlasništvo
Status provedbe mjere: Mjera je djelomično provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Na internetskim stranicama Ureda nalazi se poveznica s publikacijom Državnog zavoda za statistiku „Žene i muškarci u brojkama“ i poveznica na pristup bazi statističkih podataka Europske unije (EUROSTAT) koja sadrži osnovnu spolnu raspodjelu u području političke participacije, sudstva i nacionalnog gospodarstva zemalja Europske unije i zemalja kandidatkinja, te iz navedenog razloga nije bilo potrebno osnivati radnu skupinu.

Državni zavod za intelektualno vlasništvo: U elektronske registre Zavoda unose se podaci o spolu podnositelja prijava/nositelja prava industrijskog vlasništva (patenti, žigovi, industrijski dizajn, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti proizvoda i usluga, topografije poluvodičkih proizvoda), uz napomenu da za određen (mali) broj podnositelja prijava odnosno nositelja prava, podaci o spolu nisu uneseni iz razloga što to iz dostupnih podataka nije moguće utvrditi. Provedbom ove aktivnosti omogućuje se uvid u podatke o broju prijavitelja/nositelja prava industrijskog vlasništva prema spolu, što do sada nije bio slučaj. Temeljem ovih podataka Zavod će moći napraviti odgovarajuće istraživanje. Suradna institucija: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

7.4.6. Osigurat će se sredstva za provedbu mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a sva tijela zadužena za provedbu mjera dužna su ih uvrstiti u svoje godišnje planove te za svaku godinu osigurati potrebna financijska sredstva.

Nositelji: Državna tijela, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Rok provedbe: 2007.–2010.

Izvjestitelji: Ured za ravnopravnost spolova, Ured za ljudska prava, Ministarstvo kulture, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova

Status provedbe mjere: Mjera je provedena.

Ured za ravnopravnost spolova: Za provedbu mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006. – 2010. u okviru proračuna Ureda za ravnopravnost spolova osigurana je aktivnost *Provedba Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti*

spolova. U 2009. godini s navedene je pozicije utrošeno 1.077.779,74 kuna, a u 2010. godini 724.323,11 kuna. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osigurale su financijska sredstva za provedbu mjera Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova podržavši rad povjerenstava za ravnopravnost spolova i njihove aktivnosti.

Ured za ljudska prava: Sredstva za provedbu mjera u okviru proračuna za 2010. godinu osigurana su na pozicijama koje se odnose na djelovanje nevladinih udruga u području zaštite, promicanja i poštivanja ljudskih prava te na poziciji koja se odnosi na provedbu *Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima*.

Ministarstvo kulture: Člankom 7. *Pravilnika o izboru i utvrđivanju programa javnih potreba u kulturi* („Narodne novine“, br. 137/2008, „Narodne novine“ br., 57/2009, br. 62/2009) uređeni su temeljni kriteriji koji se primjenjuju za financiranje projekta iz područja kulture, a isti osiguravaju jednake mogućnosti za žene i muškarce. Financiraju se programi nevladinih udruga koje su aktivne u području ravnopravnosti spolova, a u svrhu jačanja uloge i značenja civilnog društva.

Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Vukovarsko-srijemske županije: Za sklonište za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja osiguran je u proračunu Vukovarsko – srijemske županije iznos od 380.000,00 kuna.